

Посібник на допомогу посадовим особам, відповідальним за питання цивільного захисту, консультаційних пунктів при ЖЕО, сільських (селищних) радах.

Посібник розроблено завідувачем обласного методичного кабінету Лутак Н.Г. та методистами Зинич Ю.М., Кучарською Л.В.

Рецензенти:

Осипенко С.І., заступник начальника управління планування та координації заходів цивільного захисту Департаменту організації заходів цивільного захисту.
Державної служби України з надзвичайних ситуацій.

Булах А.П., начальник Навчально-методичного центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Київської області полковник служби цивільного захисту.

Редагування: Кучарська Л.В.

Комп'ютерна верстка: Михайлова Л.В.

Видавник: Навчально-методичний центр цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Київської області.

Збірник розглянуто і схвалено на засіданні методичної комісії Навчально-методичного центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Київської області від «31» 10. 2016р., протокол № 9.

Зміст

1. Вступ	4
2. Витяг із Кодексу цивільного захисту (глава 10 «Навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях»).....	5
3. Витяг із Національного стандарту України «Навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях» ДСТУ 5058:2008.....	6
4. Порядок здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях (постанова КМ України 26.06.2013 № 444).....	8
5. Положення про єдину державну систему цивільного захисту (постанова КМ України 09.01.2014 № 11).....	12
6. Методичні рекомендації щодо порядку створення, обладнання та забезпечення функціонування консультаційних пунктів з питань цивільного захисту при житлово-експлуатаційних організаціях та сільських (селищних) радах (наказ Міністерства надзвичайних ситуацій України від 07.06.2011 № 587).....	24
7. Примірне положення про консультаційні пункти з питань цивільного захисту при житлово-експлуатаційних організаціях та міських, сільських (селищних) радах.....	34
8. Наказ начальника ЖЕО № _____	43
9. Наказ голови _____ міської, сільської, селищної ради.....	45
10. Функціональні обов'язки працівників консультаційного пункту _____ міської, селищної, сільської ради, ЖЕО.....	47
11. План роботи консультаційного пункту з питань цивільного захисту при ЖЕО № ____ (міської, селищної, сільської ради) на 201_ рік.....	49
12. Тематика для самостійного навчання населення з питань цивільного захисту на консультаційному пункті _____ ЖЕО, міської, селищної, сільської ради на 201_ рік.....	51
13. Список працівників консультаційного пункту з питань цивільного захисту при ЖЕО № ____, міській, селищній, сільській раді.....	54
14. Графік надання консультацій з питань цивільного захисту працівниками консультаційного пункту при ЖЕО № ____, міських, селищної, сільських ради на _____ 201_р.....	55
15. Журнал обліку консультацій, наданих відвідувачам консультаційного пункту при ЖЕО № ____, міських, селищної, сільських радах у 201_ році.....	56
16. Примірний план роботи консультаційного пункту з питань цивільного захисту при ЖЕО № ____ міської, сільської, селищної ради на 201_р.....	57
17. Збірник матеріалів для самостійного навчання населення з питань цивільного захисту на консультаційному пункті при житлово-експлуатаційних організаціях та сільських (селищних) радах.....	59
18. Пам'ятки щодо протимінної безпеки населення, проявів терористичних актів	

.....	71
19. Пам'ятки щодо пожежної безпеки.....	112
20. Пам'ятки щодо надання домедичної допомоги.....	127
21. Осінньо-зимові пам'ятки.....	142
22. Весняно-літні пам'ятки.....	160
23. Додаток 1. Плакати з цивільного захисту.....	208
24. Додаток 2. Зразок оформлення інформаційно-довідкового куточка з питань цивільного захисту.....	221- 222
25. Додаток 3. Плакати (надзвичайні ситуації природного, техногенного, соціально-політичного походження).....	223
26. Література	235

Вступ

Діяльність консультаційних пунктів організується відповідно до вимог Кодексу цивільного захисту України, Постанови КМУ від 26.06.2013 № 444 «Про затвердження Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях», Методичних рекомендацій щодо порядку створення, обладнання та забезпечення функціонування консультаційних пунктів з питань цивільного захисту при житлово-експлуатаційних організаціях та сільських (селищних) радах, затверджених наказом Міністерства надзвичайних ситуацій України від 07.06.2011 № 587 та інших нормативно-правових актів, що регламентують підготовку населення до дій у надзвичайних ситуаціях.

За останні десятиліття різко зросла чисельність катастроф, аварій, природних катаклізмів, дорожньо-транспортних пригод, у яких гине або втрачає здоров'я та працездатність велика кількість людей.

Проблема безпеки життєдіяльності людини і всього суспільства в сучасних умовах набула особливої гостроти й актуальності.

Це стосується й України, і, зокрема Київщини. Адже Київська область є однією з найбільш техногенно-екологічно напружених областей України за наявними чинниками ризику.

Виникнення катастроф, надзвичайних ситуацій і надзвичайних подій в області обумовлено такими факторами ризиків: радіаційна небезпека, хімічна небезпека, вибухо-пожежезабезпека, гідродинамічна небезпека, природні загрози.

Надзвичайно згубною за своїми наслідками для здоров'я та життя людей, для навколишнього середовища була аварія на ЧАЕС 26 квітня 1986 року. Такої катастрофи людство ще не знало. Внаслідок радіоактивного викиду були забруднені води, ґрунти, рослини, дороги. Радіоактивного ураження зазнали території України, Білорусії, Росії. В Україні була забруднена територія 12 областей. Найбільше постраждала Київщина. З плином часу, а це вже чверть століття, не вщухає біль людський і проблеми, пов'язані з Чорнобильською трагедією не втрачають своєї гостроти.

У всьому світі щорічно реєструється близько 270 мільйонів нещасних випадків і 160 мільйонів професійних захворювань, в результаті чого гине майже 2 мільйони жінок, чоловіків і 12 тисяч дітей. Через нещасні випадки виробничого характеру щодня в світі помирає в середньому 5 тисяч чоловік.

В Україні рівень виробничого травматизму залишається в декілька разів вищим, ніж в економічно розвинутих країнах. А за рівнем загиблих на виробництві наша держава, на жаль, посідає друге місце серед європейських країн, поступаючись лише Португалії. Внаслідок отруєнь, дорожньо-транспортних пригод, аварій і травмувань у побуті Україна щодня втрачає майже 190 громадян, з них – 140 осіб працездатного віку та 5 дітей до 14 років.

Тому важливо, враховуючи вищезазначене, проводити цілеспрямовану роботу щодо інформаційно-просвітницької та пропагандистської роботи серед населення.

**ВИТЯГ ІЗ КОДЕКСУ
ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ**

(Відомості Верховної Ради (ВВР), 2013, № 34-35, ст.458)

{Із змінами, внесеними згідно із Законами

[№ 224-VII від 14.05.2013](#)

[№ 353-VII від 20.06.2013](#)}

Глава 10. Навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях

Стаття 39. Організація навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях.

1. Навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях здійснюється:

- 1) за місцем роботи - працюючого населення;
- 2) за місцем навчання - дітей дошкільного віку, учнів та студентів;
- 3) за місцем проживання - непрацюючого населення.

2. Організація навчання діям у надзвичайних ситуаціях покладається:

1) працюючого та непрацюючого населення - на центральний орган виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, Раду міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві державні адміністрації, органи місцевого самоврядування, які розробляють і затверджують відповідні організаційно-методичні вказівки та програми з підготовки населення до таких дій;

2) дітей дошкільного віку, учнів та студентів - на центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері освіти і науки, який розробляє та затверджує навчальні програми з вивчення заходів безпеки, способів захисту від впливу небезпечних факторів, викликаних надзвичайними ситуаціями, з надання домедичної допомоги за погодженням з центральним органом виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту.

3. Стандартами професійно-технічної та вищої освіти передбачається набуття знань у сфері цивільного захисту.

4. Порядок здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях встановлюється Кабінетом Міністрів України.

5. Громадські організації та позашкільні навчальні заклади здійснюють навчання діям у надзвичайних ситуаціях відповідно до своїх статутів.

Стаття 40. Навчання працюючого населення

1. Навчання працюючого населення діям у надзвичайних ситуаціях є обов'язковим і здійснюється в робочий час за рахунок коштів роботодавця за програмами підготовки населення діям у надзвичайних ситуаціях, а також під час проведення спеціальних об'єктових навчань і тренувань з питань цивільного захисту.

2. Порядок організації та проведення спеціальних об'єктових навчань і тренувань з питань цивільного захисту визначається центральним органом виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту.

3. Для отримання працівниками відомостей про конкретні дії у надзвичайних ситуаціях з урахуванням особливостей виробничої діяльності суб'єкта господарювання у

кожному суб'єкті господарювання обладнується інформаційно-довідковий куточок з питань цивільного захисту.

4. Особи під час прийняття на роботу та працівники щороку за місцем роботи проходять інструктаж з питань цивільного захисту, пожежної безпеки та дій у надзвичайних ситуаціях.

5. Особи, яких приймають на роботу, пов'язану з підвищеною пожежною небезпекою, мають попередньо пройти спеціальне навчання (пожежно-технічний мінімум). Працівники, зайняті на роботах з підвищеною пожежною небезпекою, один раз на рік проходять перевірку знань відповідних нормативних актів з пожежної безпеки, а посадові особи до початку виконання своїх обов'язків і періодично (один раз на три роки) проходять навчання та перевірку знань з питань пожежної безпеки.

6. Допуск до роботи осіб, які не пройшли навчання, інструктаж і перевірку знань з питань цивільного захисту, зокрема з пожежної безпеки, забороняється.

7. Програми навчання з питань пожежної безпеки погоджуються з центральним органом виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту.

Стаття 42. Навчання непрацюючого населення.

1. Непрацююче населення самостійно вивчає пам'ятки та інший інформаційно-довідковий матеріал з питань цивільного захисту, правила пожежної безпеки у побуті та громадських місцях та має право отримувати від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, через засоби масової інформації іншу наочну продукцію, відомості про надзвичайні ситуації, у зоні яких або у зоні можливого ураження від яких може опинитися місце проживання непрацюючих громадян, а також про способи захисту від впливу небезпечних факторів, викликаних такими надзвичайними ситуаціями.

ВИТЯГ ІЗ НАЦІОНАЛЬНОГО СТАНДАРТУ УКРАЇНИ «НАВЧАННЯ НАСЕЛЕННЯ ДІЯМ У НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ» ДСТУ 5058:2008

4. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ

4.1. Розподіл населення на групи навчання

Залежно від участі населення у виконанні завдань цивільного захисту населення для навчання діям у НС має бути розподілено по групах:

- група А - особи керівного складу цивільного захисту та інші управлінські кадри і фахівці, на яких поширюється дія законів України у сфері цивільного захисту;
- група Б - працівники підприємств, установ і організацій;
- група В - студенти, учні та вихованці дошкільних навчальних закладів;
- група Г - **особи, не зайняті у сфері виробництва й обслуговування.**

4.1.1. До групи А належать:

- особи керівного складу цивільного захисту - керівні кадри органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій, які за посадою виконують обов'язки начальників цивільного захисту та їх заступників, очолюють комісії, позаштатні служби або формування, утворені в межах єдиної державної системи цивільного захисту;

- інші управлінські кадри - посадові особи органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій, які входять до складу координуючих та постійних органів керування ЄСЦЗ, очолюють структурні підрозділи органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, виконують обов'язки уповноважених керівників з питань ліквідації НС або очолюють відповідні штаби;

- фахівці, на яких поширюється дія законів України у сфері цивільного захисту;

- працівники диспетчерських служб, оперативний склад об'єктових аварійно-рятувальних служб, фахівці підприємств, установ і організацій, на яких покладено функції вирішення питань екологічної безпеки, проведення робіт з дегазації, дезактивації територій і об'єктів та хіміко-дозиметричного контролю; науково-педагогічні та педагогічні працівники, які викладають питання безпеки життєдіяльності, а також керівники заняття з персоналом на підприємствах, в установах і організаціях тощо.

4.1.2. До групи Б належать:

- працівники підприємств, установ, організацій, які увійшли до складу позаштатних служб і формувань утворених у межах єдиної державної системи цивільного захисту;
- працівники об'єктів підвищеної небезпеки;
- інші працівники підприємств, установ і організацій, незалежно від форм власності.

4.1.3. До групи В належать:

- студенти вищих навчальних закладів I-IV рівнів акредитації;
- учні, що навчаються у професійно-технічних навчальних закладах;
- учні загальноосвітніх навчальних закладів;
- вихованці старших груп дошкільних навчальних закладів.

4.1.4. До групи Г належать:

- **особи працездатного віку, не зайняті у сфері виробництва та обслуговування або зайняті індивідуальною трудовою діяльністю;**
- **пенсіонери, які не працюють та безробітні.**

Примітка. Навчання осіб, що належать до цієї групи, має здійснюватися за місцем проживання.

4.2. Мета та основні завдання навчання населення діям у НС.

Метою організації навчання населення діям у НС незалежно від групи є забезпечення на державному, регіональному, місцевому та об'єктовому рівнях єдності і поступовості з обов'язкового вивчення населенням України основних способів захисту у НС, набуття та засвоєння ним практичних навичок щодо дій у НС.ДСТУ 5058:2008

4.2.1. Метою навчання населення діям у НС групи А є:

- набуття навичок створювати, приймати і реалізовувати управлінські рішення в межах посадових обов'язків щодо запобігання виникненню, локалізації та ліквідації НС та управління силами і засобами цивільного захисту.

4.2.2. Метою навчання населення діям у НС групи Б є:

- практичне відпрацювання способів захисту і дій у НС відповідно до спланованих режимів функціонування єдиної державної системи цивільного захисту;
- підготування особового складу позаштатних служб та невоєнізованих формувань практичним діям під час виконання рятувальних та інших невідкладних робіт у зоні НС або осередку ураження.

4.2.3. Метою та основними завданнями навчання населення діям у НС груп В і Г є:

- вивчення правил поведінки й основних способів захисту в умовах НС;
- формування практичних навичок щодо індивідуальних і колективних дій в умовах НС;
- засвоєння правил користування колективними та індивідуальними засобами захисту і їх практичне використання;
- набуття практичних навичок надання першої медичної допомоги постраждалим.

4.3.1.4. Навчання населення діям у НС групи Г

Просвітницьку роботу з населенням за місцем проживання мають організовувати житлово-експлуатаційні органи, селищні та сільські ради, адміністрації об'єктів підвищеної небезпеки за сприяння органів виконавчої влади, до компетенції яких віднесено питання цивільного захисту.

Консультаційні пункти мають бути створені при житлово-експлуатаційних органах, селищних і сільських радах для отримання населенням інформації про стан безпеки з урахуванням ризику виникнення НС, а також про проведення заходів щодо захисту населення у НС:

- способів інформування і оповіщення населення щодо НС;
- сигналів оповіщення населення щодо НС;
- порядку укриття його в захисних спорудах;
- забезпечення населення засобами індивідуального захисту;
- діям під час проведення евакуації населення.

Населення, яке проживає в зонах впливу об'єктів підвищеної небезпеки має отримувати інформацію про заходи захисту та правила поведінки у разі аварій через:

- локальні системи оповіщення об'єктів підвищеної небезпеки;
- пам'ятки;
- участь у відпрацюванні практичних навичок під час проведення на об'єктах підвищеної небезпеки навчально-тренувальних занять.

Для задоволення потреб самостійного вивчення змісту загальної програми навчання діям у НС групам осіб, які не зайняті у сфері виробництва та обслуговування і пенсіонерам, видають посібники, з якими розповсюджують пам'ятки та інший друкований навчально-інформаційний матеріал, а також створюють відео- та електронну програмну продукцію.

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою КМ
України
26.06.2013 № 444

ПОРЯДОК здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях

1. Цей Порядок визначає механізм організації навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях (далі — навчання населення), його структуру, види та форми.
2. Навчання населення здійснюється:
 - за місцем роботи — працюючого населення;
 - за місцем навчання — дітей дошкільного віку, учнів та студентів;
 - за місцем проживання — непрацюючого населення.
3. Організація навчання населення покладається:
 - працюючого та непрацюючого — на ДСНС, Раду міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві державні адміністрації, органи місцевого самоврядування;
 - дітей дошкільного віку, учнів та студентів — на МОН.
4. Навчально-методичне забезпечення навчання населення здійснюється ДСНС разом з МОН.
5. Навчання населення складається з:
 - навчання безпосередньо на підприємствах, в установах та організаціях;

навчання за межами підприємств, установ та організацій керівного складу і фахівців з питань цивільного захисту та пожежної безпеки;

практичної підготовки під час проведення спеціальних об'єктових навчань і тренувань з питань цивільного захисту;

навчання під час здобуття відповідного освітнього рівня у навчальних закладах системи освіти;

самостійного вивчення інформації про дії в умовах надзвичайних ситуацій.

6. Навчання працюючого населення здійснюється безпосередньо на підприємстві, в установі та організації згідно з програмами підготовки працівників до дій у надзвичайних ситуаціях, а також під час проведення спеціальних об'єктових навчань і тренувань з питань цивільного захисту.

7. Програми підготовки працівників до дій у надзвичайних ситуаціях розробляються і затверджуються підприємствами, установами, організаціями на підставі програм та організаційно-методичних вказівок з підготовки населення до дій у надзвичайних ситуаціях, що розробляються і затверджуються ДСНС, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, місцевими державними адміністраціями, органами місцевого самоврядування.

Програми навчання з питань пожежної безпеки погоджуються із ДСНС.

8. Програми підготовки працівників до дій у надзвичайних ситуаціях поділяються на:

загальної підготовки працівників підприємств, установ та організацій;

спеціальної підготовки працівників, що входять до складу спеціалізованих служб і формувань цивільного захисту;

додаткової підготовки з техногенної безпеки працівників об'єктів підвищеної небезпеки;

пожежно-технічного мінімуму для працівників, зайнятих на роботах з підвищеною пожежною небезпекою;

прискореної підготовки працівників до дій в особливий період.

9. Підготовка працівників до дій у надзвичайних ситуаціях передбачає:

за програмою загальної підготовки працівників підприємств, установ та організацій — вивчення інформації, що міститься у планах реагування на надзвичайні ситуації, про дії в умовах загрози і виникнення надзвичайної ситуації, а також оволодіння навичками надання першої допомоги потерпілим, користування засобами індивідуального і колективного захисту;

за програмою спеціальної підготовки працівників, що входять до складу спеціалізованих служб і формувань цивільного захисту, — ознайомлення з обов'язками, навичками користування та матеріальною частиною техніки, приладів і табельного майна таких служб і формувань, засобами захисту, вивчення порядку приведення їх у готовність, проведення рятувальних та інших невідкладних робіт;

за програмою додаткової підготовки з техногенної безпеки працівників об'єктів підвищеної небезпеки — поглиблення знань з питань техногенної безпеки, джерел небезпеки, що за певних обставин можуть спричинити виникнення надзвичайної ситуації на об'єкті підвищеної небезпеки, та небезпечних речовин, що виготовляються, переробляються, зберігаються чи транспортуються на його території;

за програмою пожежно-технічного мінімуму для працівників, зайнятих на роботах з підвищеною пожежною небезпекою, — підвищення рівня загальних пожежно-технічних знань, вивчення правил пожежної безпеки з урахуванням особливостей виробництва, ознайомлення з протипожежними заходами та діями у разі виникнення пожежі, оволодіння навичками використання наявних засобів пожежогасіння;

за програмою прискореної підготовки працівників до дій в особливий період — навчання способам захисту від наслідків надзвичайних ситуацій, спричинених застосуванням засобів ураження в особливий період, що здійснюється підприємствами,

установами та організаціями, які продовжують роботу у воєнний час, і розпочинається одночасно з уведенням в дію планів цивільного захисту на особливий період.

10. Навчання працівників на підприємстві, в установі та організації здійснюється шляхом:

курсowego навчання, що передбачає формування навчальних груп і здійснюється в навчальних класах або на об'єктах навчально-виробничої бази підприємства, установи та організації;

індивідуального навчання, що передбачає вивчення теоретичного матеріалу самостійно та у формі консультацій з керівниками навчальних груп або іншими особами.

Навчальні групи комплектуються переважно з працівників, що входять до складу спеціалізованих служб і формувань цивільного захисту.

На підприємствах, в установах та організаціях із чисельністю працівників 50 і менше осіб навчання може здійснюватися шляхом проведення інструктажів за програмою загальної підготовки працівників, які проводяться особами з питань цивільного захисту, призначеними в межах штатної чисельності суб'єкта господарювання.

11. У разі прийняття на роботу особа за місцем роботи проходить інструктаж з питань цивільного захисту, пожежної безпеки та дій у надзвичайних ситуаціях.

Особи, яких приймають на роботу, пов'язану з підвищеною пожежною небезпекою, повинні попередньо пройти спеціальне навчання (за програмою пожежно-технічного мінімуму). Працівники, зайняті на роботах з підвищеною пожежною небезпекою, проходять один раз на рік перевірку знань відповідних нормативних актів з пожежної безпеки, а посадові особи до початку виконання своїх обов'язків і періодично (один раз на три роки) — навчання та перевірку знань з питань пожежної безпеки.

Інструктаж та перевірка знань проводяться у порядку, визначеному підприємством, установою та організацією на основі вимог нормативно-правових актів у сфері цивільного захисту.

12. З метою належної організації навчального процесу, забезпечення послідовності теоретичного і практичного навчання на підприємствах, в установах та організаціях розробляються і ведуться планувальні, облікові та звітні документи.

13. Для отримання працівниками відомостей про конкретні дії у надзвичайних ситуаціях на підприємстві, в установі та організації обладнується з урахуванням особливостей виробничої діяльності інформаційно-довідковий куточок з питань цивільного захисту, що є частиною приміщення загального користування, у якій тематично оформляються стенди, розміщуються схеми, навчальні посібники і зразки, передбачені програмами підготовки працівників до дій у надзвичайних ситуаціях.

Тематичне наповнення інформаційно-довідкового куточка визначається з урахуванням заходів, передбачених планом реагування на надзвичайні ситуації, та містить інформацію про наявні можливості та ресурси підприємства, установи, організації з протидії небезпечним факторам, що ймовірні для місця їх розташування.

14. Особи, що залучаються підприємствами, установами та організаціями (в тому числі на умовах договору) до проведення інструктажів, навчання і перевірки знань з питань цивільного захисту, пожежної та техногенної безпеки, зобов'язані пройти спеціальну підготовку на територіальних курсах, у навчально-методичних центрах цивільного захисту та безпеки життєдіяльності відповідно до вимог типового положення про них.

15. Навчання керівного складу підприємств, установ та організацій і фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту, здійснюється в установленому законодавством порядку.

16. Навчання посадових осіб підприємств, установ та організацій, які до початку виконання своїх обов'язків і періодично (один раз на три роки) зобов'язані проходити навчання з питань пожежної безпеки, здійснюється на територіальних курсах, у навчально-методичних центрах цивільного захисту та безпеки життєдіяльності або на

інших підприємствах, в установах та організаціях, що мають затверджені програми навчання з питань пожежної безпеки.

Порядок затвердження таких програм, організації та контролю їх виконання визначається Міноборони.

17. Спеціальні об'єктові навчання і тренування з питань цивільного захисту проводяться у порядку, затвердженому Міноборони.

Графіки проведення таких навчань і тренувань затверджуються щороку керівниками підприємств, установ та організацій і узгоджуються з місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування та територіальними органами ДСНС.

18. Навчання працюючого населення здійснюється у робочий час за рахунок коштів підприємств, установ та організацій.

19. Організація навчання дітей дошкільного віку, учнів та студентів здійснюється МОН згідно із затвердженими ним і погодженими з ДСНС навчальними програмами з вивчення заходів безпеки, способів захисту від впливу небезпечних факторів, викликаних надзвичайними ситуаціями, надання домедичної допомоги.

20. Підготовка студентів вищих навчальних закладів до дій у надзвичайних ситуаціях здійснюється за нормативними навчальними дисциплінами “Безпека життєдіяльності” та “Цивільний захист”, які відповідно передбачають:

формування у студентів, що навчаються за освітньо-кваліфікаційним рівнем бакалавра, знань, умінь та навичок щодо забезпечення необхідного рівня безпеки у надзвичайних ситуаціях відповідно до майбутнього профілю роботи, галузевих норм і правил;

формування у студентів, що навчаються за освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліста або магістра, умінь з превентивного і аварійного планування та управління заходами цивільного захисту.

У вищих навчальних закладах з метою відпрацювання дій у разі виникнення надзвичайних ситуацій з учасниками навчально-виховного процесу проводяться щороку об'єктові тренування з питань цивільного захисту.

21. Підготовка учнів загальноосвітніх та професійно-технічних навчальних закладів до дій у надзвичайних ситуаціях, що передбачає здобуття знань і вмінь з питань особистої безпеки в умовах загрози та виникнення надзвичайної ситуації, користування засобами захисту від її наслідків, вивчення правил пожежної безпеки та основ цивільного захисту, здійснюється в рамках вивчення предметів “Основи здоров'я” та “Захист Вітчизни”.

Практичне закріплення теоретичного матеріалу здійснюється шляхом щорічного проведення Дня цивільного захисту.

22. Навчально-виховна робота з дітьми дошкільного віку проводиться згідно з вимогами базового компонента дошкільної освіти і спрямовується на формування достатнього та необхідного рівня знань і умінь дитини для безпечного перебування в навколишньому середовищі, елементарних норм поведінки у надзвичайних ситуаціях і запобігання пожежам від дитячих пустощів з вогнем.

Для поліпшення якості навчально-виховної роботи з дітьми з питань особистої безпеки, захисту життя та норм поведінки у надзвичайних ситуаціях у дошкільних навчальних закладах проводиться щороку Тиждень безпеки дитини.

23. З метою координації науково-методичної діяльності, узагальнення і поширення ефективних форм і методів організації навчально-виховного процесу з питань безпеки життєдіяльності та цивільного захисту визначаються:

МОН — базові за галуззю знань кафедри з безпеки життєдіяльності у вищих навчальних закладах;

місцевими органами управління освіти — територіальні базові (опорні) загальноосвітні та дошкільні навчальні заклади.

24. Позашкільна освітня робота з питань формування культури безпеки життєдіяльності серед дітей та молоді, формування здорового способу життя, оволодіння

ними навичками самозахисту і рятування проводиться у позашкільних закладах, а також шляхом організації шкільних, районних (міських), обласних та всеукраїнських змагань з безпеки життєдіяльності.

25. МОН здійснює контроль і бере участь у моніторингу якості підготовки у навчальних закладах дітей дошкільного віку, учнів та студентів з питань навчання діям у надзвичайних ситуаціях.

26. Навчання дітей дошкільного віку, учнів та студентів здійснюється під час навчально-виховного процесу за рахунок коштів, передбачених для фінансування навчальних закладів.

27. Навчання непрацюючого населення діям у надзвичайних ситуаціях здійснюється шляхом проведення інформаційно-просвітницької роботи за місцем проживання та самостійного вивчення загальної програми навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях та інших інформаційно-довідкових матеріалів з питань цивільного захисту, правил пожежної безпеки у побуті та громадських місцях.

28. Інформаційно-просвітницька робота з питань поведінки в умовах надзвичайних ситуацій організовується місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, в тому числі через утворені при них консультаційні пункти, та передбачає:

інформування населення про методи реагування у разі виникнення надзвичайних ситуацій;

створення в консультаційних пунктах умов для оволодіння громадянами навичками користування найбільш поширеними засобами захисту і надання першої само- та взаємодопомоги.

29. Для задоволення потреби у самостійному вивченні загальної програми навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування за методичного супроводження територіальних курсів, навчально-методичних центрів цивільного захисту та безпеки життєдіяльності видають навчальні, навчально-наочні посібники, брошури, розповсюджують інформаційні матеріали, буклети тощо.

Інформаційно-просвітницька робота з населенням щодо правил поведінки в умовах надзвичайних ситуацій проводиться шляхом запровадження постійних рубрик у засобах масової інформації, зокрема друкованих, а також за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій, аудіовізуальних та інтерактивних засобів та соціальної реклами.

Непрацююче населення має право отримувати від органів державної влади та органів місцевого самоврядування відомості про надзвичайні ситуації, у зоні яких або у зоні можливого ураження від яких може опинитися місце проживання непрацюючих громадян, а також про способи захисту від впливу небезпечних факторів, викликаних такими ситуаціями.

30. Пропаганда знань серед населення щодо власної та колективної безпеки у разі виникнення надзвичайної ситуації здійснюється за сприяння громадських організацій.

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою КМ
України
09.01.2014 № 11

ПОЛОЖЕННЯ
про єдину державну систему цивільного захисту

Загальні питання

1. Це Положення регулює питання здійснення заходів цивільного захисту в державі, визначає склад органів управління та сил цивільного захисту, планування діяльності єдиної державної системи цивільного захисту, порядок виконання нею завдань та організації взаємодії.

2. У цьому Положенні терміни вживаються у такому значенні:

єдина державна система цивільного захисту - сукупність органів управління, сил і засобів центральних та місцевих органів виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, виконавчих органів рад, підприємств, установ та організацій, які забезпечують реалізацію державної політики у сфері цивільного захисту;

органи управління цивільного захисту - органи виконавчої влади, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, виконавчі органи рад та їх структурні підрозділи, призначені для безпосереднього керівництва діяльністю у сфері цивільного захисту відповідно до компетенції;

координаційні органи - державна, регіональні, місцеві комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій, комісії з питань надзвичайних ситуацій підприємств, установ, організацій, державна, регіональні, місцеві та об'єктові спеціальні комісії з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації, що утворюються для координації діяльності центральних та місцевих органів виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, підприємств, установ та організацій, пов'язаної з техногенно-екологічною безпекою, захистом населення і територій, запобіганням і реагуванням на надзвичайні ситуації;

регіон - територія Автономної Республіки Крим, області, м. Києва та Севастополя.

Інші терміни вживаються у значенні, наведеному в Кодексі цивільного захисту України.

3. Основною метою функціонування єдиної державної системи цивільного захисту є забезпечення реалізації державної політики у сфері цивільного захисту у мирний час та в особливий період.

4. Єдина державна система цивільного захисту виконує завдання, визначені у статті 8 Кодексу цивільного захисту України.

Керівництво та загальна структура єдиної державної системи цивільного захисту

5. Керівництво єдиною державною системою цивільного захисту здійснює Кабінет Міністрів України.

Безпосереднє керівництво діяльністю єдиної державної системи цивільного захисту здійснює ДСНС.

6. Єдина державна система цивільного захисту складається з постійно діючих функціональних і територіальних підсистем та їх ланок.

7. Функціональні підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту (далі - функціональні підсистеми) створюються у відповідних сферах суспільного життя центральними органами виконавчої влади з метою захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій у мирний час та в особливий період, забезпечення готовності підпорядкованих їм сил і засобів до дій, спрямованих на запобігання і реагування на надзвичайні ситуації.

Безпосереднє керівництво діяльністю функціональної підсистеми здійснюється керівником органу чи суб'єкта господарювання, що створив таку підсистему.

Перелік центральних органів виконавчої влади, що створюють функціональні підсистеми, наведено у додатку 1.

8. Територіальні підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту (далі - територіальні підсистеми) створюються в Автономній Республіці Крим, областях, м.м.

Києві та Севастополі з метою здійснення заходів щодо захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій у мирний час та в особливий період у відповідному регіоні.

Безпосереднє керівництво діяльністю територіальної підсистеми, її ланок здійснюється посадовою особою, яка очолює орган, що створив таку підсистему, ланку.

Органи управління та сили цивільного захисту

9. У складі єдиної державної системи цивільного захисту функціонують постійно діючі органи управління цивільного захисту, координаційні органи, сили цивільного захисту функціональних і територіальних підсистем.

10. Постійно діючими органами управління цивільного захисту, до повноважень яких належать питання організації та здійснення заходів цивільного захисту, є:

на державному рівні - Кабінет Міністрів України, ДСНС, а також центральні органи виконавчої влади, що створюють функціональні підсистеми, та підрозділи з питань цивільного захисту у складі їх апаратів;

на регіональному рівні - Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські держадміністрації, підрозділи з питань цивільного захисту, які утворюються у їх складі, територіальні органи ДСНС;

на місцевому рівні - районні, районні у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчі органи міських (міст республіканського Автономної Республіки Крим і міст обласного значення) рад, підрозділи з питань цивільного захисту, які утворюються у їх складі, виконавчі органи селищних та сільських рад, підрозділи територіальних органів ДСНС;

на об'єктовому рівні - керівні органи підприємств, установ та організацій, а також підрозділи (посадові особи) з питань цивільного захисту, які утворюються (призначаються) такими органами відповідно до законодавства.

11. Координаційними органами є:

на загальнодержавному рівні - Державна комісія з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій;

на регіональному рівні - комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій Автономної Республіки Крим, областей, м. Києва та Севастополя;

на місцевому рівні - комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій районів, міст, районів у містах, селищ;

на об'єктовому рівні - комісії з питань надзвичайних ситуацій підприємств, установ та організацій.

Діяльність зазначених комісій провадиться відповідно до положень про них.

Для координації робіт з ліквідації наслідків конкретної надзвичайної ситуації на державному, регіональному, місцевому та об'єктовому рівні у разі потреби утворюються спеціальні комісії з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації, діяльність яких провадиться відповідно до положень про такі комісії.

12. Для забезпечення управління у режимі повсякденного функціонування органами управління та силами цивільного захисту, координації їх дій, здійснення цілодобового чергування та забезпечення функціонування системи збору, оброблення, узагальнення та аналізу інформації про обстановку в районах виникнення надзвичайних ситуацій функціонують:

1) на державному рівні:

оперативно-чергова служба державного центру управління в надзвичайних ситуаціях ДСНС;

оперативно-чергові (чергові, диспетчерські) служби центральних органів виконавчої влади (у разі їх утворення);

2) на регіональному рівні:

оперативно-чергові служби пунктів управління Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських держадміністрацій;

оперативно-чергові служби центрів управління в надзвичайних ситуаціях територіальних органів ДСНС;

оперативно-чергові (чергові, диспетчерські) служби територіальних органів центральних органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій (у разі їх утворення);

3) на місцевому рівні:

чергові служби райдержадміністрацій та виконавчих органів міських рад;

оперативно-чергові (чергові, диспетчерські) служби територіальних органів центральних органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій (у разі їх утворення);

4) на об'єктовому рівні - чергові (диспетчерські) служби підприємств, установ та організацій (у разі їх утворення).

У разі виникнення надзвичайних ситуацій до роботи центрів управління в надзвичайних ситуаціях залучаються представники заінтересованих органів державної влади.

13. Для забезпечення сталого управління суб'єктами забезпечення цивільного захисту та виконання функцій, передбачених на особливий період, використовується відповідно до статті 72 Кодексу цивільного захисту України державна система пунктів управління.

14. Для управління єдиною державною системою цивільного захисту використовується телекомунікаційна мережа загального користування, телекомунікаційна мережа спеціального призначення та державна система урядового зв'язку.

15. До складу сил цивільного захисту єдиної державної системи цивільного захисту входять:

Оперативно-рятувальна служба цивільного захисту;

аварійно-рятувальні служби;

формування цивільного захисту;

спеціалізовані служби цивільного захисту;

пожежно-рятувальні підрозділи (частини);

добровільні формування цивільного захисту.

Оперативно-рятувальна служба цивільного захисту функціонує в системі ДСНС.

Перелік центральних органів виконавчої влади, якими утворюються спеціалізовані служби цивільного захисту, наведено у додатку 2.

16. До складу сил цивільного захисту функціональних підсистем входять:

спеціалізовані професійні аварійно-рятувальні служби;

об'єктові аварійно-рятувальні служби;

об'єктові формування цивільного захисту;

галузеві та об'єктові спеціалізовані служби цивільного захисту;

державні пожежно-рятувальні підрозділи (частини), що забезпечують відомчу пожежну охорону;

добровільні формування цивільного захисту.

17. До складу сил цивільного захисту територіальних підсистем входять:

підрозділи (частини) Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту;

регіональні, комунальні, об'єктові аварійно-рятувальні служби та аварійно-рятувальні служби громадських організацій;

об'єктові та територіальні формування цивільного захисту;

територіальні та об'єктові спеціалізовані служби цивільного захисту;

добровільні формування цивільного захисту.

18. Облік сил цивільного захисту на державному рівні ведеться ДСНС, а регіональному рівні - її територіальними органами.

Режими функціонування

19. Залежно від масштабу і особливостей надзвичайної ситуації, що прогнозується або виникла, в Україні або в межах конкретної її території встановлюється один із таких режимів функціонування єдиної державної системи цивільного захисту:

- повсякденного функціонування;
- підвищеної готовності;
- надзвичайної ситуації;
- надзвичайного стану.

20. В умовах нормальної виробничо-промислової, радіаційної, хімічної, сейсмічної, гідрогеологічної, гідрометеорологічної, техногенної та пожежної обстановки та за відсутності епідемій, епізоотій, епіфітотій єдина державна система цивільного захисту функціонує в режимі повсякденного функціонування.

21. Підставами для тимчасового введення в Україні або в межах конкретної її території для єдиної державної системи цивільного захисту режиму підвищеної готовності є:

- на державному рівні - загроза виникнення надзвичайної ситуації державного рівня;
- на регіональному рівні - загроза виникнення надзвичайної ситуації регіонального рівня;
- на місцевому рівні - загроза виникнення надзвичайної ситуації місцевого рівня.

22. Підставами для тимчасового введення в Україні або в межах конкретної її території для єдиної державної системи цивільного захисту режиму надзвичайної ситуації є:

- на державному рівні - виникнення надзвичайної ситуації, що класифікується як ситуація державного рівня;
- на регіональному рівні - виникнення надзвичайної ситуації, що класифікується як ситуація регіонального рівня;
- на місцевому рівні - виникнення надзвичайної ситуації, що класифікується як ситуація місцевого рівня.

Рівень надзвичайної ситуації визначається відповідно до Порядку класифікації надзвичайних ситуацій за їх рівнями, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 березня 2004 р. № 368 (Офіційний вісник України, 2004 р., № 12, ст. 740; 2009 р., № 24, ст. 800; 2013 р., № 41, ст. 1477).

23. Режим підвищеної готовності та режим надзвичайної ситуації в Україні або в межах конкретної її території вводиться:

- за рішенням Кабінету Міністрів України - на території усієї держави або її окремих регіонів;
- за рішенням Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських держадміністрацій - на території відповідного регіону;
- за рішенням райдержадміністрацій та органів місцевого самоврядування - на території відповідного району (міста).

У період дії надзвичайного стану в разі його введення єдина державна система цивільного захисту функціонує відповідно до вимог Кодексу цивільного захисту України та з урахуванням особливостей, що визначаються згідно із Законом України “Про правовий режим надзвичайного стану” та іншими нормативно-правовими актами.

В особливий період єдина державна система цивільного захисту функціонує відповідно до вимог Кодексу цивільного захисту України та з урахуванням особливостей, що визначаються згідно із Законами України “Про правовий режим воєнного стану”, “Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію”, а також іншими нормативно-правовими актами.

24. Основними завданнями, що виконуються єдиною державною системою цивільного захисту, є:

1) у режимі повсякденного функціонування:

забезпечення спостереження, гідрометеорологічного прогнозування та здійснення контролю за станом навколишнього природного середовища та небезпечних процесів, що можуть призвести до виникнення надзвичайних ситуацій на потенційно небезпечних об'єктах, об'єктах підвищеної небезпеки і прилеглих до них територіях, а також на територіях, на яких існує загроза виникнення геологічних та гідрогеологічних явищ і процесів;

забезпечення здійснення планування заходів цивільного захисту;

здійснення цілодобового чергування пожежно-рятувальних підрозділів;

розроблення і виконання цільових та науково-технічних програм запобігання виникненню надзвичайних ситуацій і зменшення можливих втрат;

здійснення планових заходів щодо запобігання виникненню надзвичайних ситуацій, забезпечення безпеки та захисту населення і територій від таких ситуацій, а також заходів щодо підготовки до дій за призначенням органів управління та сил цивільного захисту;

забезпечення готовності органів управління та сил цивільного захисту до дій за призначенням;

організація підготовки фахівців цивільного захисту, підготовка керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів щодо цивільного захисту, навчання населення діям у разі виникнення надзвичайних ситуацій;

створення і поновлення матеріальних резервів для запобігання виникненню надзвичайних ситуацій, ліквідації їх наслідків;

організація та проведення моніторингу надзвичайних ситуацій, визначення ризиків їх виникнення;

підтримання у готовності автоматизованих систем централізованого оповіщення про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій;

2) у режимі підвищеної готовності:

здійснення оповіщення органів управління та сил цивільного захисту, а також населення про загрозу виникнення надзвичайної ситуації та інформування його про дії у можливій зоні надзвичайної ситуації;

формування оперативних груп для виявлення причин погіршення обстановки та підготовки пропозицій щодо її нормалізації;

посилення спостереження та контролю за гідрометеорологічною обстановкою, ситуацією на потенційно небезпечних об'єктах, території об'єкта підвищеної небезпеки та/або за його межами, території, на якій існує загроза виникнення геологічних та гідрогеологічних явищ і процесів, а також здійснення постійного прогнозування можливості виникнення надзвичайних ситуацій та їх масштабів;

уточнення (у разі потреби) планів реагування на надзвичайні ситуації, здійснення заходів щодо запобігання їх виникненню;

уточнення та здійснення заходів щодо захисту населення і територій від можливих надзвичайних ситуацій;

приведення у готовність наявних сил і засобів цивільного захисту, залучення у разі потреби додаткових сил і засобів;

3) у режимі надзвичайної ситуації:

здійснення оповіщення органів управління та сил цивільного захисту, а також населення про виникнення надзвичайної ситуації та інформування його про дії в умовах такої ситуації;

призначення керівника робіт з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації та утворення у разі потреби спеціальної комісії з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації;

визначення зони надзвичайної ситуації;

здійснення постійного прогнозування зони можливого поширення надзвичайної ситуації та масштабів можливих наслідків;

організація робіт з локалізації і ліквідації наслідків надзвичайної ситуації, залучення для цього необхідних сил і засобів;

організація та здійснення заходів щодо життєзабезпечення постраждалого населення;

організація та здійснення (у разі потреби) евакуаційних заходів;

організація і здійснення радіаційного, хімічного, біологічного, інженерного та медичного захисту населення і територій від наслідків надзвичайної ситуації;

здійснення безперервного контролю за розвитком надзвичайної ситуації та обстановкою на аварійних об'єктах і прилеглих до них територіях;

інформування органів управління цивільного захисту та населення про розвиток надзвичайної ситуації та заходи, що здійснюються;

4) у режимі надзвичайного стану - виконання завдань відповідно до Закону України "Про правовий режим надзвичайного стану".

25. З моменту оголошення рішення про мобілізацію (крім цільової) або доведення його до виконавців стосовно прихованої мобілізації чи введення воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях єдина державна система цивільного захисту переводиться у режим функціонування в умовах особливого періоду в повному обсязі або у межах відповідних регіонів.

Підготовка єдиної державної системи цивільного захисту до виконання завдань цивільного захисту в умовах особливого періоду здійснюється завчасно у мирний час.

Переведення єдиної державної системи цивільного захисту у режим функціонування в умовах особливого періоду здійснюється відповідно до актів Президента України, Кабінету Міністрів України, планів цивільного захисту на особливий період.

Виконання завдань цивільного захисту під час функціонування єдиної державної системи цивільного захисту в умовах особливого періоду здійснюється у взаємодії з відповідним військовим командуванням.

Планування діяльності єдиної державної системи цивільного захисту

26. Для організації діяльності єдиної державної системи цивільного захисту Кабінетом Міністрів України розробляється план основних заходів цивільного захисту України на відповідний рік.

27. Для організації діяльності функціональних і територіальних підсистем, їх ланок центральними та місцевими органами виконавчої влади, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування розробляються відповідні плани основних заходів цивільного захисту на відповідний рік.

28. Для здійснення заходів щодо ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій центральними та місцевими органами виконавчої влади, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування, суб'єктами господарювання із чисельністю працюючого персоналу більш як 50 осіб розробляються плани реагування на надзвичайні ситуації.

29. Функціонування єдиної державної системи цивільного захисту та заходи цивільного захисту в особливий період здійснюються відповідно до планів цивільного захисту на особливий період.

30. Заходи щодо забезпечення функціонування сил цивільного захисту під час цільової мобілізації здійснюються відповідно до плану проведення цільової мобілізації та Закону України "Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію" з урахуванням особливостей, визначених Кодексом цивільного захисту України.

31. З метою організації заходів щодо ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій на об'єктах підвищеної небезпеки розробляються плани локалізації і ліквідації наслідків аварій на таких об'єктах.

32. З метою організації взаємодії між органами управління та силами цивільного захисту функціональних і територіальних підсистем, їх ланок під час ліквідації наслідків

конкретних надзвичайних ситуацій зазначеними органами та силами відпрацьовуються плани такої взаємодії.

33. Організаційно-методичне керівництво плануванням діяльності єдиної державної системи цивільного захисту здійснює ДСНС.

Моніторинг і прогнозування надзвичайних ситуацій

34. З метою забезпечення здійснення заходів в єдиній державній системі цивільного захисту щодо запобігання виникненню надзвичайних ситуацій проводяться постійний моніторинг і прогнозування таких ситуацій.

35. Для проведення моніторингу і прогнозування надзвичайних ситуацій створюється та функціонує система моніторингу і прогнозування надзвичайних ситуацій у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Оповіщення та інформування про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій

36. Організація оповіщення про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій здійснюється відповідно до положення, що затверджується Кабінетом Міністрів України.

37. Оповіщення про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій полягає у своєчасному доведенні відповідної інформації до органів управління цивільного захисту, сил цивільного захисту, суб'єктів господарювання, що належать до єдиної державної системи цивільного захисту, та населення і забезпечується шляхом здійснення заходів, визначених у статті 30 Кодексу цивільного захисту України.

38. Органи управління цивільного захисту здійснюють збір, підготовку, зберігання, оброблення, аналіз, передачу інформації з питань цивільного захисту та зобов'язані надавати населенню через засоби масової інформації оперативну та достовірну інформацію про загрозу виникнення та/або виникнення надзвичайних ситуацій з визначенням меж їх поширення і наслідків, а також про способи та методи захисту від них.

Оприлюднення інформації про наслідки надзвичайних ситуацій здійснюється відповідно до законодавства про інформацію.

Інформування з питань цивільного захисту здійснюється за формами та у строки, встановлені ДСНС.

Реагування на надзвичайні ситуації та ліквідація їх наслідків

39. Керівництво проведенням аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт у єдиній державній системі цивільного захисту під час ліквідації наслідків надзвичайної ситуації та управління силами цивільного захисту, що залучаються до таких робіт, здійснює керівник робіт з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації, який призначається та діє відповідно до статті 75 Кодексу цивільного захисту України.

40. Для безпосередньої організації і координації аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації утворюється штаб з ліквідації її наслідків, який є робочим органом керівника робіт з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації.

Рішення про утворення та ліквідацію такого штабу, його склад приймає керівник робіт з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації.

41. Основну частину робіт, пов'язаних з реагуванням на надзвичайну ситуацію або усуненням загрози її виникнення, виконують сили цивільного захисту підприємства, установи чи організації, де виникла така ситуація, з наданням їм необхідної допомоги силами цивільного захисту адміністративно-територіальної одиниці, на території якої розташоване таке підприємство, установа чи організація, а також відповідними підрозділами ДСНС, Міноборони, МВС, МОЗ тощо.

До виконання зазначених робіт повинні залучатися насамперед сили цивільного захисту центрального органу виконавчої влади, до сфери управління якого належить об'єкт, на якому сталася аварія, що призвела до виникнення надзвичайної ситуації, сили цивільного захисту ланки територіальної підсистеми чи територіальної підсистеми на відповідній території.

Залучення сил цивільного захисту до ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій здійснюється органами управління, яким підпорядковані такі сили відповідно до планів реагування на надзвичайні ситуації.

У разі потреби до ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій за рішенням керівника робіт з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації залучаються додаткові сили цивільного захисту.

Авіаційний пошук і рятування людей здійснюються суб'єктами забезпечення цивільного захисту відповідно до компетенції. Організація проведення авіаційного пошуку і рятування здійснюється ДСНС.

Залучення сил цивільного захисту до проведення заходів цивільного захисту в особливий період здійснюється згідно з планами цивільного захисту на особливий період.

42. Аварійно-рятувальні та інші невідкладні роботи проводяться відповідно до порядку, що визначається інструкціями, правилами, статутами, іншими нормативно-правовими актами та нормативними документами щодо дій у надзвичайних ситуаціях, які затверджуються відповідними центральними органами виконавчої влади.

43. До робіт з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, які виконуються в єдиній державній системі цивільного захисту, можуть залучатися Збройні Сили України, інші військові формування та правоохоронні органи спеціального призначення відповідно до Конституції і законів України.

44. До робіт із запобігання виникненню надзвичайних ситуацій та ліквідації їх наслідків можуть залучатися на добровільних або договірних засадах громадські об'єднання за наявності в учасників, які залучаються до таких робіт, відповідного рівня підготовки у порядку, визначеному керівництвом такого об'єднання або керівником робіт з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації.

45. Залучення сил цивільного захисту для надання допомоги іноземним державам здійснюється відповідно до законодавства.

46. Сили цивільного захисту, крім добровільних формувань цивільного захисту, укомплектовуються персоналом (кадрами) та забезпечуються засобами цивільного захисту з урахуванням необхідності проведення робіт у автономному режимі протягом не менше трьох діб.

Взаємодія органів управління та сил цивільного захисту

47. В єдиній державній системі цивільного захисту з метою своєчасного запобігання і ефективного реагування на надзвичайні ситуації організовується взаємодія з питань:

визначення органів управління, які безпосередньо залучаються до ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, склад і кількість сил (засобів) реагування на них;

погодження порядку здійснення спільних дій сил цивільного захисту під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій з визначенням основних завдань, місця, часу і способів їх виконання;

організації управління спільними діями органів управління та сил цивільного захисту під час виконання завдань за призначенням;

всебічного забезпечення спільних заходів, що здійснюватимуться органами управління та підпорядкованими їм силами цивільного захисту, в тому числі взаємного надання допомоги транспортними, інженерними, матеріальними, технічними та іншими засобами.

48. Залежно від обставин, масштабу, характеру та можливого розвитку надзвичайної ситуації взаємодія організовується:

на загальнодержавному рівні - безпосередньо між органами управління та силами функціональних і територіальних підсистем;

на регіональному, місцевому та об'єктовому рівні - між територіальними органами центральних органів виконавчої влади, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, місцевими органами виконавчої влади, їх силами, а також суб'єктами господарювання.

49. З метою запобігання виникненню надзвичайних ситуацій, мінімізації їх можливих наслідків, організації узгодженого реагування сил цивільного захисту на небезпечні події та надзвичайні ситуації між оперативно-черговими (черговими, диспетчерськими) службами органів виконавчої влади всіх рівнів, підприємств, установ та організацій (у разі їх утворення) і оперативно-черговими службами ДСНС організується обмін інформацією про загрозу або виникнення надзвичайної ситуації та хід ліквідації її наслідків у сфері відповідальності відповідної чергової служби.

50. Взаємодія під час здійснення заходів щодо запобігання виникненню надзвичайних ситуацій та/або ліквідації їх наслідків організується через спеціально призначені оперативні групи або представників відповідних центральних та місцевих органів виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, які залучаються до здійснення таких заходів. Повноваження зазначених оперативних груп або представників визначаються відповідними центральними та місцевими органами виконавчої влади, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування.

Забезпечення фінансування єдиної державної системи цивільного захисту

51. Забезпечення фінансування єдиної державної системи цивільного захисту здійснюється за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, коштів суб'єктів господарювання, інших не заборонених законодавством джерел.

ПЕРЕЛІК
центрального органів виконавчої влади, що створюють функціональні
підсистеми єдиної державної системи
цивільного захисту

Найменування центрального органу виконавчої влади	Найменування функціональної підсистеми, що створюється органом
Мінагрополітики	<p>підсистема захисту сільськогосподарських рослин і тварин (через Держветфітослужбу)</p> <p>підсистема охорони і захисту лісів (через Держлісагентство)</p> <p>підсистема запобігання і реагування на надзвичайні ситуації у сфері рибного господарства (через Держрибагентство)</p>
МВС	підсистема забезпечення охорони громадського порядку і організації безпеки дорожнього руху
Мінприроди	<p>підсистема моніторингу навколишнього природного середовища</p> <p>підсистема запобігання та ліквідації надзвичайних ситуацій в зоні відчуження і зоні безумовного (обов'язкового) відселення (через ДАЗВ)</p> <p>підсистема протипаводкових заходів (через Держводагентство)</p> <p>підсистема спостереження, контролю, прогнозування геологічних і геофізичних процесів та забруднення підземних вод (через Держгеонадра)</p>
Мінекономрозвитку	підсистема державного матеріального резерву (через Держрезерв)
Міненерговугілля	<p>підсистема безпеки електроенергетичного та ядерно-промислового комплексів</p> <p>підсистема безпеки нафтогазового комплексу</p> <p>підсистема безпеки вугільно-промислового комплексу</p>
Мінінфраструктури	<p>підсистема запобігання і реагування на загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій на залізничному транспорті</p> <p>підсистема запобігання і реагування на загрозу або</p>

виникнення надзвичайних ситуацій на морському і річковому транспорті в акваторії торговельних портів, організації пошуково-рятувальних робіт в акваторії Чорного та Азовського морів

підсистема запобігання і реагування на загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій у дорожньому господарстві (через Укравтодор)

Мінрегіон

підсистема безпеки у сфері експлуатації об'єктів житлово-комунального господарства

МОЗ

підсистема медичного, біологічного та психологічного захисту населення

підсистема забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення

Мінпромполітики

підсистема запобігання надзвичайним ситуаціям і ліквідації їх наслідків в організаціях і на об'єктах галузей промисловості

МОН

підсистема навчання дітей дошкільного віку, учнів та студентів діям у надзвичайних ситуаціях (з питань безпеки життєдіяльності)

Міноборони

підсистема запобігання надзвичайним ситуаціям і ліквідації їх наслідків у підпорядкованих організаціях, на підвідомчих об'єктах і територіях

Мінкультури

підсистема запобігання надзвичайним ситуаціям і ліквідації їх наслідків на об'єктах культури та захист об'єктів культурної спадщини, планування заходів щодо евакуації матеріальних цінностей, що належать до національної культурної спадщини

ДСНС

підсистема реагування на надзвичайні ситуації, проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт

Держкомтелерадіо

підсистема інформування населення про загрозу та виникнення надзвичайних ситуацій

Держатомрегулювання

підсистема безпеки об'єктів ядерної енергетики

ПЕРЕЛІК
центрального органів виконавчої влади, якими утворюються спеціалізовані
служби цивільного захисту

Найменування центрального органу виконавчої влади	Найменування спеціалізованої служби, яка утворюється органом
Мінагрополітики	спеціалізована служба із захисту сільськогосподарських тварин і рослин
Міненерговугілля	спеціалізована служба енергетики
Мінрегіон	інженерна спеціалізована служба та комунально-технічна спеціалізована служба
Мінекономрозвитку	спеціалізована служба торгівлі та харчування
Держрезерв	спеціалізована служба матеріального забезпечення
МОЗ	медична спеціалізована служба
Мінінфраструктури	спеціалізована служба транспортного забезпечення
ДСНС разом з Адміністрацією Держспецзв'язку, Держкомтелерадіо	спеціалізована служба зв'язку та оповіщення
МВС	спеціалізована служба охорони громадського порядку
ДСНС	протипожежна спеціалізована служба
Мінпромполітики	технічна спеціалізована служба

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказом МНС
України

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

щодо порядку створення, обладнання та забезпечення функціонування консультаційних пунктів з питань цивільного захисту при житлово-експлуатаційних організаціях та міських, сільських (селищних) радах

I. Загальні положення

1.1. Методичні рекомендації щодо порядку створення, обладнання та забезпечення функціонування консультаційних пунктів з питань цивільного захисту при житлово-експлуатаційних організаціях та міських, сільських (селищних) радах (далі - Консультаційні пункти) розроблено відповідно до Кодексу цивільного захисту України від 02.10.2012 № 5403-VI.

1.2. Консультаційні пункти є осередками просвітницько-інформаційної роботи і пропаганди знань серед населення відповідної адміністративної території з питань захисту та дій у надзвичайних ситуаціях. Вони створюються і діють в межах територій, що ними обслуговуються, а саме:

у містах – при житлово-експлуатаційних організаціях незалежно від форм власності та підпорядкування, житлово-будівельних кооперативах, об'єднаннях співвласників багатоквартирних житлових будинків тощо (далі - ЖЕО);

у сільських, міських районах – при міських, сільських, селищних радах.

При визначенні кількості пунктів та місць їх розташування доцільно виходити з того, що кожен консультаційний пункт повинен обслуговувати мікрорайон, у якому мешкає не більше 1500-2000 громадян, не зайнятих у сфері виробництва та обслуговування. Населення, яке мешкає у власних будинках, рішенням начальників цивільного захисту міст і районів закріплюється для навчання за відповідними консультаційними пунктами за територіальним принципом.

1.3. Методичні рекомендації визначають нормативну базу, мету створення та завдання консультаційних пунктів, порядок створення та організаційні засади управління ними, матеріально-технічне забезпечення діяльності пунктів, організації та ведення навчання населення, не зайнятого у сфері виробництва та обслуговування.

1.4. Методичні рекомендації розроблено Інститутом державного управління у сфері цивільного захисту на допомогу працівникам територіальних курсів, навчально-методичних центрів цивільного захисту та безпеки життєдіяльності (далі – курси, центри), які згідно з чинними нормативно-правовими актами здійснюють методичне керівництво роботою консультаційних пунктів при ЖЕО та міських, сільських (селищних) радах.

Крім того, матеріали Методичних рекомендацій мають застосовувати працівники структурних підрозділів з питань цивільного захисту місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, які організують або контролюють роботу консультаційних пунктів, а також керівники установ та організацій, на базі яких такі пункти створюються.

II. Нормативно-правова база створення та діяльності консультаційних пунктів

Створення та організація роботи консультаційних пунктів здійснюється відповідно до вимог Кодексу цивільного захисту України від 02.10.2012 № 5403-VI, Постанови Кабінету Міністрів України від 26.06.2013 № 444 «Про затвердження Порядку

здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях», Положення про Єдину державну систему цивільного захисту, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 09.01.2014 № 11.

III. Мета створення та завдання консультаційних пунктів

3.1. Консультаційні пункти створюються при ЖЕО у містах та при сільських (селищних) радах у сільській місцевості з метою ведення на їх базі просвітницько-інформаційної роботи та пропаганди знань з питань захисту та дій населення, не зайнятого у сфері виробництва та обслуговування, за місцем його проживання в умовах надзвичайних, несприятливих побутових або нестандартних ситуацій.

3.2. Головними завданнями консультаційних пунктів є:

- участь у підготовці населення, не зайнятого у сфері виробництва та обслуговування, з питань захисту та дій у надзвичайних ситуаціях за тематикою консультацій, рекомендованою МНС України;
- сприяння розвитку громадської свідомості щодо особистої та колективної безпеки;
- підвищення рівня морально-психологічного стану громадян в умовах загрози і виникнення надзвичайних ситуацій.

3.3. Відповідно до покладених на них головних завдань консультаційні пункти забезпечують:

доведення до непрацюючого населення правил та рекомендацій щодо:

- дій в умовах надзвичайних ситуацій та проявів терористичних актів;
- застосування засобів індивідуального та колективного захисту;
- надання першої медичної само- та взаємодопомоги постраждалим;
- поведінки в несприятливих побутових і нестандартних ситуаціях;
- забезпечення особистої та колективної безпечної життєдіяльності в різні пори року;
- створення умов для самостійного вивчення населенням матеріалів посібників, пам'яток, іншого друкованого навчально-інформаційного матеріалу, перегляду та прослуховування спеціального циклу теле- та радіопередач;

участь у просвітницько-інформаційній роботі та пропаганді знань серед населення з питань заходів цивільного захисту, які сплановані та проводяться у регіоні, а також роз'яснення правил поведінки та дій в умовах виникнення надзвичайних, несприятливих побутових або нестандартних ситуацій:

- організація та участь у виставках, змаганнях, оглядах-конкурсах, бесідах, вікторинах, виступах по радіо та телебаченню, поширення друкованої, аудіо та відеопродукції;
- участь у роботі місцевих органів влади та громадських організацій із забезпечення високого рівня морально-психологічного стану населення, незайнятого у сфері виробництва та обслуговування, в умовах загрози та при виникненні надзвичайних ситуацій, а також при ліквідації їх наслідків;
- постійне вивчення та освоєння перспективного досвіду щодо форм і методів просвітницько-інформаційної роботи та пропаганди знань;
- створення та удосконалення необхідної навчально-матеріальної бази.

Через консультаційні пункти та відповідні системи оповіщення керівники потенційно небезпечних об'єктів надають постійну і оперативну інформацію населенню, яке проживає в зонах можливого ураження, а також про стан їх захисту, порядок дій в аварійних ситуаціях та методи і способи забезпечення безпеки людей при аваріях.

IV. Порядок створення консультаційних пунктів та організаційні

засади управління ними

4.1. Порядок створення консультаційних пунктів при ЖЕО міст та сільських (селищних) радах визначається відповідним розпорядчим документом Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій (додаток 1).

Цим документом затверджується та вводиться в дію Примірне положення про консультаційні пункти з питань цивільного захисту при житлово-експлуатаційних організаціях та сільських (селищних) радах (далі – Примірне положення) (додаток 2). Примірним положенням визначаються: нормативна база, завдання та організаційні засади створення і роботи консультаційних пунктів, їх матеріально-технічне забезпечення з врахуванням місцевих умов відповідного регіону.

Мережа консультаційних пунктів у місті (районі) створюється відповідним розпорядженням міського голови (голови райдержадміністрації, районної у місті держадміністрації) (додаток 3), у якому визначається:

- при яких ЖЕО (селах, селищах) та на якій базі створювати консультаційні пункти;
- прізвища осіб, які відповідальні за їх створення і роботу; порядок фінансування і матеріально-технічного забезпечення; обладнання та оснащення навчальними засобами та інші організаційні питання.

При розробленні розпорядження його проект погоджується відповідними структурними підрозділами (посадовими особами) органу влади, які забезпечують створення та функціонування консультаційних пунктів (житлово-комунальне, фінансово-господарське, правове забезпечення тощо).

Організаційна структура консультаційних пунктів (кількість працівників) може бути різною залежно від фінансових можливостей, кількості непрацюючого населення, яке він обслуговує, території, в межах якої діє орган місцевого самоврядування населення.

4.2. На підставі цього розпорядження консультаційні пункти при ЖЕО та при сільських (селищних) радах створюються наказами їх керівників (додатки 4, 5), в яких визначаються:

- перелік приміщень, які виділені для розташування пункту та строки його обладнання; мікрорайон (група будинків) тощо, мешканці яких охоплюються навчанням на пункті; особи, відповідальні за створення, обладнання (посадова особа органу влади, організації, при яких створюється пункт) та організацію роботи пункту; кількість консультантів – фахівців різних напрямів (цивільного захисту, безпеки життєдіяльності,
- медицини, пожежної безпеки, охорони праці тощо), які залучаються до роботи пункту на громадських засадах; порядок його роботи та організацію проведення консультацій;
- порядок взаємодії пункту з керівництвом об'єктів підвищеної небезпеки та потенційно небезпечних об'єктів щодо забезпечення надходження від них інформації про стан безпеки; робота з населенням, організаціями, підприємствами та установами щодо створення активу з питань цивільного захисту консультаційного пункту на місцях; порядок забезпечення пункту необхідним майном, літературою, навчальними посібниками та технічними засобами; облік та звітність про проведену пунктом за рік роботу;
- особа, відповідальна за виконання наказу.

4.3. У повсякденній діяльності консультаційні пункти керуються Положенням про консультаційний пункт з питань цивільного захисту (далі - Положення) при відповідній організації, органі влади. Положення консультаційного пункту розробляється відповідно до вимог нормативно-правових актів та Примірного положення штатною

(позаштатною) посадовою особою ЖЕО, сільської (селищної) ради, яка відповідає за питання цивільного захисту організації (органу влади), погоджується структурним підрозділом (посадовою особою) з питань надзвичайних ситуацій міста, району та затверджується керівником ЖЕО, головою сільської (селищної) ради.

4.4. Чисельність працівників, які забезпечують роботу консультаційних пунктів, джерела фінансування та видатки на їх утримання визначаються і затверджуються місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування та організацій, рішеннями яких ці пункти створюються.

Загальне керівництво консультаційним пунктом здійснює голова органу місцевого самоврядування, керівник організації, на базі якої створено пункт.

Безпосередня відповідальність за організацію роботи консультаційного пункту покладається на штатну (позаштатну) спеціально призначену посадову особу з питань цивільного захисту ЖЕО, сільської (селищної) ради, яка працює під контролем її керівника, а у відомчому житловому секторі – керівника відповідного підприємства, організації. Такою посадовою особою може бути штатний або за сумісництвом працівник з питань цивільного захисту, пожежної безпеки або охорони праці, а у разі його відсутності ці функції можуть бути покладені на одного з інших працівників організації, який у встановлений термін зобов'язаний пройти відповідну підготовку на курсах, центрах. Крім осіб, які безпосередньо відповідають за роботу консультаційних пунктів до проведення просвітницько-інформаційної роботи і пропаганди знань цивільного захисту серед населення, можуть залучатися (за їх згодою) активісти (консультанти) з числа ветеранів системи цивільного захисту, викладачі нормативних дисциплін «Безпека життєдіяльності» та «Цивільний захист» вищих навчальних закладів, а також студенти старших курсів вищих навчальних закладів, медичний персонал, громадяни, які раніше успішно пройшли повний курс навчання та мають необхідну підготовку.

4.5. Особа, яка безпосередньо організовує роботу консультаційного пункту, відповідає за планування заходів, які проводяться на пункті, зміст та своєчасне оновлення наочної інформації, організацію роботи консультантів з числа активістів цивільного захисту, стан навчально-матеріальної бази та зобов'язана:

- розробляти та вести плануючі, облікові та звітні документи;
- організовувати проведення консультації з питань захисту та дій населення в умовах надзвичайних ситуацій за порядком та в обсязі, установленому наказом керівника органу влади, організації;
- проводити інструктаж консультантів;
- забезпечувати необхідною літературою та приладами мешканців, які побажали самостійно вивчати питання щодо їх захисту та правильних дій в умовах надзвичайних ситуацій;
- вести облік заходів, проведених з навчання непрацюючого населення в закріпленому за пунктом районі;
- складати звіти про виконання плану роботи пункту і представляти їх керівникові органу влади, організації;
- складати заявки на придбання навчального приладдя, технічних засобів навчання, літератури, вести їх облік, зберігання та своєчасне списання;
- стежити за станом та порядком у приміщеннях, які використовуються для забезпечення просвітницько-консультаційної роботи;
- брати участь у заходах з пропаганди знань серед населення з питань захисту та дій в умовах надзвичайних ситуацій;
- підтримувати постійну взаємодію з питань навчання з органами управління з питань надзвичайних ситуацій та курсами, центрами.

Для співробітників пункту, у тому числі і для тих, які працюють за сумісництвом або на громадських засадах, функціональні обов'язки розробляються штатною (позаштатною) спеціально призначеною особою з питань цивільного захисту органу влади, організації, при якій створено пункт, та затверджуються її керівником. Варіант функціональних обов'язків працівників консультативного пункту наведено у додатку 6.

V. Матеріально – технічне забезпечення діяльності консультативних пунктів

5.1. Навчальну матеріально-технічну базу консультативного пункту з питань цивільного захисту ЖЕО, сільської (селищної) ради складають:

- інформаційно-довідковий куток з питань цивільного захисту, що забезпечує доступне доведення до мешканців певної території необхідної інформації з питань цивільного захисту та повідомлень, розроблених на основі аналізу особливостей місцевих умов та ймовірних місцевих небезпек, які можуть спричинити надзвичайні ситуації;
- окреме приміщення, призначене для проведення роз'яснювальної консультативної роботи щодо дій в разі виникнення аварій, катастроф, стихійних лих, імовірних для конкретної території та надання практичної допомоги населенню у самостійній підготовці за спеціальними програми підготовки населення до дій у надзвичайних ситуаціях, які рекомендовані МНС та відпрацьовані з врахуванням місцевих умов, особливостей регіону і оснащене для цього наочними засобами навчання, спеціальною літературою, навчальними посібниками та іншим майном, необхідним для навчання.

5.2. Рішенням керівника ЖЕО, сільської (селищної) ради для консультативного пункту виділяється приміщення у адміністративній будівлі організації, яке оснащується необхідними меблями (столи, стільці, шафи тощо).

Біля вхідних дверей консультативного пункту розміщується табличка з надписом «Консультативний пункт з питань цивільного захисту». На видному місці розташовуються розпорядок дня, графік проведення консультацій, прізвища та телефони консультантів.

Засоби обладнання та оснащення консультативного пункту повинні відповідати сучасним вимогам теорії та практики захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру.

Кожний відвідувач пункту повинен мати можливість отримати конкретну та вичерпну інформацію про ймовірні надзвичайні ситуації у районі його проживання, місця укриття та маршрути проходу до них, про адреси пунктів видачі засобів індивідуального захисту, порядок евакуації тощо.

5.3. Інформаційно-довідковий куток з питань цивільного захисту є обов'язковим елементом консультативного пункту ЖЕО, сільської (селищної) ради та являє собою окремий стенд з тематично оформленими планшетами. Інформаційно-довідкові куточки розміщуються у легкодоступних для огляду місцях з масовим перебуванням людей адміністративного приміщення органу влади, організації (коридори, холи, вестибюлі тощо).

5.4 Тематичний зміст планшетів інформаційно-довідкового куточка викладається зрозуміло, наочно, вкрай лаконічно та розміром шрифту, що забезпечує його легке застосування та включає:

- пам'ятку щодо порядку зв'язку з екстреними службами, які діють за скороченими телефонними номерами (101, 102, 103, 104 тощо) та комунальними аварійними службами допомоги населенню;
- карти-схеми зони відповідальності ЖЕО, сільської (селищної) ради з інформацією про імовірні загрози техногенного характеру (аварій, катастроф на

потенційно небезпечних підприємствах), наслідки яких можуть негативно впливати на життєдіяльність населення;

- сигнали цивільного захисту (порядок оповіщення населення) в разі виникнення аварії, катастрофи або стихійного лиха, дії населення з отриманням таких сигналів або інформації, рекомендації щодо засобів захисту від впливу небезпечних факторів імовірних загроз техногенного характеру та правил поведінки під час виникнення аварій та катастроф;
- інформацію про імовірні загрози природного характеру (стихійні лиха) відповідно до пори року, наслідки яких можуть негативно впливати на життєдіяльність населення, що мешкає на території ЖЕО, сільської (селищної) ради та рекомендації щодо засобів захисту від впливу небезпечних факторів імовірних сезонних загроз природного характеру і правил поведінки під час стихійного лиха;
- схему розміщення захисних споруд цивільного захисту (цивільної оборони) (далі – захисні споруди), закріплення мешканців житлових будинків за захисними спорудами, маршрути висування населення до них, порядок отримання населенням засобів індивідуального захисту;
- порядок проведення евакуації населення із схемою розміщення та адресами збірних евакуаційних пунктів, рекомендації щодо готовності населення до проведення евакуаційних заходів;
- розклад роботи консультаційного пункту та порядок отримання консультаційної допомоги з питань цивільного захисту.

Зміст інформаційно-довідкового кутку сільської (селищної) ради доповнюється додатковими розділами:

- рекомендаціями щодо захисту сільськогосподарських тварин, рослин і продуктів сільськогосподарського виробництва, продуктів харчування, фуражу і води (з урахуванням місцевої специфіки);
- схемою організації створених при сільській (селищній) раді позаштатних формувань цивільного захисту, їх завдання при проведенні рятувальних та інших невідкладних робіт. Під схемою розміщуються поіменні списки особового складу формувань з визначенням посад складу цивільному захисту і перелік закріпленого обладнання, інструменту та майна;
- порядком дій позаштатних формувань цивільного захисту при ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій на території сільської (селищної) ради;
- порядком організації прийому евакуйованого населення (в разі наявності таких завдань).

5.5. Для тематичного оформлення приміщення консультаційного пункту використовуються:

- навчально-наочні посібники (плакати, стенди);
- спеціальна навчальна література;
- технічні засоби навчання;
- навчальне майно.

Крім того, для більшої наочності зон розповсюдження небезпечних факторів імовірних аварій на потенційно небезпечних об'єктах, роз'яснення заходів цивільного захисту щодо укриття населення у захисних спорудах, його евакуації та екіпіруванням засобами захисту можуть застосовуватися макети місцевості, що обслуговується ЖЕО, сільською (селищною) радою, наявних на місцевості будівель і споруд.

5.6. Навчально-наочні посібники (плакати, стенди) розміщуються на стінах приміщення консультаційного пункту та можуть містити, з урахуванням місцевих особливостей, інформаційні матеріали наступного змісту:

- структура єдиної державної системи цивільного захисту (склад органів цивільного захисту, обов'язки центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування щодо захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій);
- права і обов'язки громадян щодо захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій, обов'язки дорослого населення щодо захисту дітей;
- правила особистої, пожежної та техногенної безпеки;
- класифікація надзвичайних ситуацій; хімічна небезпека;
- радіація;
- електричний струм;
- увага газ;
- розлив ртуті;
- при пожежі;
- землетрус;
- обмороження;
- небезпека на воді;
- безпека руху;
- безпека переходів;
- застарілі боєприпаси;
- тероризм;
- небезпека у лісі;
- безпечна прогулянка у лісі;
- ураган;
- повінь;
- блискавка;
- ожеледиця;
- життєзабезпечення населення в надзвичайних ситуаціях;
- засоби захисту органів дихання і шкіри (засоби індивідуального захисту);
- евакуація населення;
- укриття населення в захисних спорудах;
- медичний захист;
- дозиметричний і хімічний контроль;
- оповіщення та інформування;
- інші інформативні матеріали, які розкривають зміст заходів захисту населення і територій відповідного регіону.

5.7. Спеціальна навчальна література призначена для самостійної роботи відвідувачів консультаційного пункту та повинна бути представлена:

- навчальними посібниками з питань цивільного захисту;
- виписками із законодавчих та нормативних актів з питань захисту населення і територій та безпеки життєдіяльності;
- пам'ятками та рекомендаційними брошурами з питань охорони життя і здоров'я людини у надзвичайних, несприятливих побутових або нестандартних ситуаціях;
- підшивками спеціалізованих журналів і газет.

5.8. Технічні засоби навчання: телевізор, відеоапаратура, комп'ютер з електронною базою спеціалізованих видань та доступом до мережі Інтернет, прийомні пристрої дротового та ефірного віщання тощо.

5.9. Навчальне майно: засоби індивідуального захисту, які рекомендовані для застосування на території чи об'єкті, що обслуговується пунктом; засоби пожежогасіння; засоби надання першої медичної допомоги; медичні муляжі та багатофункціональні тренажери для навчання навичкам надання першої допомоги; радіометри та дозиметри побутові.

Кількість зразків навчального майна консультаційного пункту визначається місцевими умовами.

5.10. Обов'язки із розроблення та впровадження стенду інформаційно-довідкового кутка та навчально-наочних посібників приміщення консультаційного пункту (далі – навчально-наочні посібники) покладаються на керівника ЖЕО, сільської (селищної) ради.

Організація робіт щодо тематичного оформлення навчально-наочних посібників передбачає:

- розробку авторського оригіналу;
- підготовку до виробництва;
- виробництво (тиражування).

Розробка авторського оригіналу навчально-наочних посібників на замовлення ЖЕО, сільської (селищної) ради здійснюється за їх рахунок сертифікованими навчально-методичними установами сфери цивільного захисту або іншими організаціями, які мають досвід відповідної роботи. Авторський оригінал навчально-наочних посібників повинен враховувати реальні можливості та ресурси конкретної ЖЕО, сільської (селищної) ради щодо організації та виконання заходів захисту населення від ймовірних наслідків надзвичайних ситуацій, які встановлені в процесі аналізу небезпек. Зміст тематичних розділів авторського оригіналу навчально-наочних посібників узгоджується з підрозділами з питань надзвичайних ситуацій місцевих органів виконавчої влади або органів місцевого самоврядування. Підготовку до виробництва (редакторську роботу над авторським оригіналом, виготовлення видавничого оригіналу), виробництво (тиражування) на конкурсній основі можуть виконувати виробники, які мають досвід і відповідні виробничі потужності.

5.11. Матеріальні та фінансові витрати, пов'язані з відділенням та утриманням приміщень консультаційного пункту, їх обладнанням та оснащенням необхідною навчальною матеріально-технічною базою здійснюються за рахунок місцевого бюджету.

VI. Організація роботи консультаційного пункту

6.1. Робота консультаційного пункту здійснюється за річним планом роботи пункту (додаток 7) згідно із щорічними керівними документами з питань цивільного захисту начальника цивільного захисту відповідного регіону.

У річному плані визначаються основні напрямки просвітницько-інформаційної роботи та пропаганди знань серед населення з питань захисту та дій у надзвичайних ситуаціях, а також заходи щодо удосконалення навчально-матеріальної бази пункту.

План роботи консультаційного пункту розроблюється та підписується особою, яка безпосередньо відповідає за його роботу, погоджується керівником структурного підрозділу (посадовою особою) з питань надзвичайних ситуацій району (міста) і затверджується керівником ЖЕО, сільської (селищної) ради.

6.2. Навчання населення, не зайнятого у сфері виробництва та обслуговування, здійснюється шляхом:

- проведення консультацій з питань захисту та дій в умовах можливих надзвичайних ситуацій за рекомендаціями щорічних організаційно-методичних вказівок з навчання населення начальника цивільного захисту відповідного регіону;
- проведення інформаційних та агітаційних заходів (бесід, лекцій, вечорів питань і відповідей, показів діафільмів, відеофільмів тощо);
- розповсюдження та читання пам'яток, листівок, посібників, прослуховування радіопередач, переглядання телепрограм з тематики захисту населення;
- самостійного вивчення населенням правил поведінки та дій в умовах надзвичайних ситуацій за рекомендованою працівниками консультаційного пункту літературою;
- проведення представницьких заходів (днів професійних свят, змагань, оглядів-конкурсів тощо);
- участі у тренуваннях з цивільного захисту та захисту від надзвичайних ситуацій.

6.3. Основна увага при навчанні населення звертається на морально-психологічну підготовку, умілі дії у надзвичайних ситуаціях, характерних для місць його проживання, на виховання у громадян почуття високої відповідальності за свою підготовку та підготовку своєї родини до захисту у надзвичайних ситуаціях.

6.4. При проведенні консультацій на пунктах обов'язково надавати інформацію про потенційну небезпеку, що характерна для місць проживання населення, та методи реагування на неї. Особливу увагу необхідно звертати на громадян, які проживають поряд з потенційно небезпечними об'єктами та у сільській місцевості, а також на дітей та соціально незахищені верстви населення. Можливий варіант оформлення тематики консультацій наведено у додатку 8.

6.5. Просвітницьку роботу та пропаганду знань серед населення з питань захисту та дій у надзвичайних ситуаціях доцільно спрямовувати на підготовку громадян до дій при виникненні надзвичайних ситуацій, зокрема: особливостей поведінки у різні періоди року, поведінки на воді, на дотримання правил пожежної безпеки, санітарно-гігієнічних норм, при виникненні епідемій, епізоотій, отруень тощо.

6.6. Для проведення консультацій залучаються працівники консультаційного пункту, спеціалісти ЖЕО, сільської (селищної) ради консультанти з числа активістів цивільного захисту, які пройшли підготовку на курсах, центрах. З медичних тем та питань психологічної підготовки для проведення занять залучаються працівники органів охорони здоров'я. Для відпрацювання найбільш складних тем, проведення тренувань залучаються (за згодою) штатні працівники структурних підрозділів з питань надзвичайних ситуацій, курсів, центрів.

6.7. Роботу персоналу пункту потрібно організовувати таким чином, щоб кожен його відвідувач у будь-який час міг отримати вичерпну інформацію (роз'яснення) щодо питань гарантованого забезпечення захисту та порядку його дій в умовах надзвичайної ситуації.

На забезпечення цієї вимоги на консультаційному пункті постійно повинен бути працівник, здатний конкретизувати положення інформації стендів (довідкової літератури, нормативних документів), а також контактні телефони консультантів – фахівців у відповідній галузі знань з цивільної безпеки.

6.8. Контроль за роботою консультаційних пунктів здійснюють посадові особи ЖЕО, органів місцевого самоврядування, при яких створені пункти, та працівники структурних підрозділів з питань надзвичайних ситуацій міста, району, області.

6.9. Звітність про роботу консультаційних пунктів надається в органи місцевого самоврядування, розпорядженнями яких ці пункти створені, за формою, змістом та у терміни, які встановлено Табелем термінових та строкових донесень з питань цивільного захисту.

6.10. Консультаційно-методичну допомогу з організації роботи консультаційних пунктів здійснюють працівники курсів, центрів. Майстри виробничого навчання територіальних курсів надають постійну методичну допомогу керівнику організації з питань удосконалення роботи пункту та особам, які безпосередньо відповідають за його роботу, з питань організації проведення консультацій, складання пам'яток, листівок, відбору літератури, відомостей та інформації щодо потенційних небезпек та способів захисту населення у разі їх проявів.

Перелік структурних підрозділів навчально-методичного центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності, які здійснюють навчання населення з питань цивільного захисту на території відповідного регіону та надають методичну допомогу в організації роботи консультаційних пунктів, може надаватись додатком до організаційно-методичних вказівок начальника цивільного захисту відповідного регіону з підготовки населення на навчальний рік (додаток 9).

6.11. Основними організаційно-розпорядчими документами, які повинні бути на консультаційному пункті, є:

- витяг з розпорядження міського голови (голови райдержадміністрації) про створення консультаційних пунктів на території міста (села, селища);
- наказ керівника ЖЕО, сільської (селищної) ради, при якій створено пункт, про його створення та організацію роботи;
- положення про консультаційний пункт;
- план роботи пункту на рік;
- графік надання консультацій з питань цивільного захисту працівниками консультаційного пункту;
- журнал обліку консультацій.

Варіанти зразків інших документів, які можуть розроблятися при організації роботи консультаційних пунктів, наведено у додатках 10 - 12.

Директор Департаменту цивільного захисту
генерал-майор служби цивільного захисту

В.П. Квашук

Додаток 2
до Методичних рекомендацій щодо
порядку створення, обладнання та
забезпечення функціонування
консультаційних пунктів з питань
цивільного захисту при житлово-
експлуатаційних організаціях та
міських, сільських (селищних) радах
ЗАТВЕРДЖЕНО

ПОГОДЖЕНО

Завідувач сектору з питань надзвичайних
ситуацій та цивільного захисту населення
Шульга В.А. _____
від «__» _____ 201_ р.

Головою _____
міської, селищної, сільських рад,
керівником ЖЕО
від «__» _____ 201_ р. № ____

ПРИМІРНЕ ПОЛОЖЕННЯ
**про консультаційні пункти з питань цивільного захисту при житлово-
експлуатаційних організаціях та міських, сільських (селищних) радах**

I. Загальні положення

1.1. Це Примірне положення визначає єдині вимоги до порядку створення та організації роботи консультаційних пунктів з питань цивільного захисту при житлово-експлуатаційних організаціях та міських, сільських (селищних) радах.

Консультаційні пункти з питань цивільного захисту при житлово-експлуатаційних організаціях та сільських, селищних радах (далі - консультаційні пункти) є осередками просвітницько-інформаційної роботи і пропаганди знань серед населення відповідної адміністративної території з питань захисту та дій у надзвичайних ситуаціях. Вони забезпечують органам місцевої виконавчої влади, органам місцевого самоврядування та самоорганізації населення виконання завдань з навчання незайнятого у сфері виробництва та обслуговування населення захисту та діям в умовах надзвичайних, несприятливих побутових або нестандартних ситуацій.

1.2. Діяльність консультаційних пунктів організовується відповідно до Кодексу цивільного захисту України, постанови Кабінету Міністрів України від 26 червня 2013 № 444 «Про затвердження Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях», наказу МНС України від 07.06.2011 № 587 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо порядку створення, обладнання та забезпечення функціонування консультаційних пунктів з питань цивільного захисту при житлово-експлуатаційних організаціях та сільських (селищних) радах Закону України, та інших нормативно-правових і організаційно-розпорядчих актів, що регламентують підготовку населення до дій у надзвичайних ситуаціях.

1.3. Мережа консультаційних пунктів на адміністративній території міста, району створюється розпорядженнями міського голови, голів райдержадміністрацій, районної у містах держадміністрацій:

- у містах – при житлово-експлуатаційних організаціях незалежно від форм власності та підпорядкування, житлово-будівельних кооперативах, об'єднаннях співвласників багатоквартирних житлових будинків тощо (далі - ЖЕО);

- у сільських районах – при сільських, селищних радах. Один консультаційний пункт може обслуговувати мешканців групи будинків (мікрорайон), у яких мешкає не більше 1500-2000 громадян, не зайнятих у сфері виробництва та обслуговування.

Населення, яке мешкає у власних будинках, закріплюється для навчання за відповідними консультаційними пунктами за територіальним принципом.

1.4. консультаційні пункти при ЖЕО, сільських (селищних) радах створюються наказами їх керівників, у яких вказується:

- перелік приміщень, які виділені для розташування пункту, та строки його обладнання;
- мікрорайон, (група будинків тощо), мешканці яких охоплюються навчанням на пункті;
- особи, відповідальні за створення, обладнання (посадова особа органу влади, організації, при яких створюється пункт) та організацію роботи пункту;
- кількість консультантів – фахівців різних напрямів (цивільного захисту, безпеки життєдіяльності, медицини, пожежної безпеки, охорони праці тощо), які залучаються до роботи пункту на громадських засадах;
- порядок роботи пункту та організації проведення консультацій;
- порядок взаємодії пункту з керівництвом об'єктів потенційної небезпеки щодо забезпечення надходження від них інформації про стан безпеки;
- порядок роботи з населенням, організаціями, підприємствами та установами щодо створення активу з питань цивільного захисту консультаційного пункту на місцях;
- порядок забезпечення пункту необхідним майном, літературою, навчальними посібниками та технічними засобами;
- облік та звітність про проведену пунктом за рік роботу;
- особа, відповідальна за виконання наказу.

1.5. У повсякденній діяльності консультаційні пункти керуються Положеннями про них.

Положення консультаційного пункту розробляється відповідно до вимог нормативних актів та Примірнього положення посадовою особою ЖЕО, міської, сільської, селищної ради, яка відповідає за питання цивільного захисту організації (органу влади), погоджується структурним підрозділом (посадовою особою) з питань надзвичайних ситуацій району (міста) та затверджується керівником ЖЕО, головою міської, сільської, селищної ради.

1.6. Загальне керівництво консультаційним пунктом здійснюють начальники цивільного захисту - голови органів місцевого самоврядування, керівники організацій, на базі яких створено пункти.

1.7. Контроль за діяльністю консультаційних пунктів здійснюється:

- посадовими особами органів місцевого самоврядування, уповноваженими особами ЖЕО, при яких створено пункти, та працівниками структурних підрозділів з питань надзвичайних ситуацій міста (району);
- структурними підрозділами з питань надзвичайних ситуацій міста (району) під час перевірок стану цивільного захисту об'єктів, на базі яких ці пункти створено, та при проведенні щорічних оглядів-конкурсів на кращий консультаційний пункт;
- управлінням з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи облдержадміністрації – у ході перевірки стану цивільного захисту районів і міст.

1.8. Консультаційно-методична допомога з організації роботи консультаційних пунктів здійснюється педагогічними працівниками територіальних курсів, навчально-методичних центрів цивільного захисту та безпеки життєдіяльності (далі – курси, центри).

II. Завдання консультаційних пунктів та їх кадрове забезпечення

2.1. Головними завданнями консультаційних пунктів є:

- участь у підготовці населення, не зайнятого у сфері виробництва та обслуговування, з питань захисту та дій у надзвичайних ситуаціях за тематикою консультацій, рекомендованою ДСНС України;
- сприяння розвитку громадської свідомості щодо особистої та колективної безпеки;
- підвищення рівня морально-психологічного стану громадян в умовах загрози і виникнення надзвичайних ситуацій.

2.2. Відповідно до покладених на них головних завдань консультаційні пункти забезпечують:

- доведення до непрацюючого населення правил та рекомендацій щодо:
- дій в умовах надзвичайних ситуацій та проявів терористичних актів;
- застосування засобів індивідуального та колективного захисту;
- надання першої медичної само- та взаємодопомоги постраждалим;
- поведінки в несприятливих побутових і нестандартних ситуаціях;
- забезпечення особистої та колективної безпечної життєдіяльності в різні пори року;
- створення умов для самостійного вивчення населенням матеріалів посібників, пам'яток, іншого друкованого навчально-інформаційного матеріалу, перегляду та прослуховування спеціального циклу теле- та радіопередач;
- надання інформації населенню щодо прав та обов'язків громадян України у сфері цивільного захисту;
- участь в інформаційно-просвітницькій роботі та пропаганді знань серед населення з питань заходів цивільного захисту, які сплановані та проводяться у регіоні, а також роз'яснення правил поведінки та дій в умовах виникнення надзвичайних, несприятливих побутових або нестандартних ситуацій (організація та участь у виставках, змаганнях, оглядах-конкурсах, бесідах, вікторинах, виступах по радіо та телебаченню, поширення друкованої, аудіо та відеопродукції тощо);
- участь у роботі місцевих органів влади та громадських організацій із забезпечення високого рівня морально-психологічного стану непрацюючого населення в умовах загрози та при виникненні надзвичайних ситуацій, а також при ліквідації їх наслідків; доведення до мешканців конкретних повідомлень, що стосуються участі населення у заходах цивільного захисту за місцем

проживання (дій за попереджувальним сигналом "Увага всім!", при проведенні евакуаційних заходів, інформації про місця знаходження захисних споруд цивільного захисту (цивільної оборони) (далі - захисні споруди), пунктів видачі засобів індивідуального захисту тощо);

- постійне вивчення та освоєння передового перспективного досвіду щодо форм і методів просвітницько-інформаційної роботи та пропаганди знань;
- створення та удосконалення необхідної навчально-матеріальної бази.

2.3. Безпосередня відповідальність за організацію роботи консультаційного пункту покладається на штатну (позаштатну) спеціально призначену посадову особу з питань цивільного захисту ЖЕО, міської, сільської, селищної ради, яка працює під контролем її керівника, а у відомчому житловому секторі – керівника відповідного підприємства, організації.

Крім осіб, які безпосередньо відповідають за роботу консультаційних пунктів до проведення просвітницько-інформаційної роботи і пропаганди знань цивільного захисту серед населення можуть залучатися (за їх згодою) активісти з числа ветеранів цивільного захисту, викладачі нормативних дисциплін «Безпека життєдіяльності» та «Цивільний захист» вищих навчальних закладів, а також студенти старших курсів вищих навчальних закладів, медичний персонал, громадяни, які раніше успішно пройшли повний курс навчання та мають необхідну підготовку.

2.4. Особа, яка безпосередньо організовує роботу консультаційного пункту, відповідає за планування заходів, які проводяться на пункті, зміст та своєчасне оновлення наочної інформації, організацію роботи консультантів з числа активістів цивільного захисту, стан навчально-матеріальної бази та зобов'язана:

- розробляти та вести плануючі, облікові та звітні документи;
- організовувати проведення консультацій з питань захисту та дій в умовах надзвичайних ситуацій за порядком та в обсязі, установленому наказом керівника організації, органу влади;
- проводити інструктаж консультантів;
- забезпечувати необхідною літературою та приладами мешканців, які побажали самостійно вивчати питання щодо їх захисту та правильних дій в умовах надзвичайних ситуацій;
- вести облік заходів, проведених з навчання непрацюючого населення у закріпленому за пунктом районі;
- складати звіти про виконання плану роботи пункту і представляти їх керівникові організації, органу влади;
- складати заявки на придбання навчального і наочного приладдя, технічних засобів навчання, літератури, вести їх облік, зберігання та своєчасне списання;
- стежити за станом та порядком у приміщеннях, які використовуються для забезпечення консультаційної роботи;
- брати участь у заходах просвітницько-інформаційної роботи з пропаганди знань серед населення з питань захисту та дій в умовах надзвичайних ситуацій; підтримувати постійну взаємодію з питань навчання з органами управління з питань надзвичайних ситуацій та курсами, центрами.

Для співробітників пункту, у тому числі і для тих, які працюють за сумісництвом або на громадських засадах, функціональні обов'язки розробляються спеціально призначеною особою з питань цивільного захисту організації (органу влади), при якій створено пункт, та затверджуються її керівником.

2.5. Особа, яка безпосередньо організовує роботу консультаційного пункту, у встановлений термін проходить підготовку на територіальних курсах центру.

III. Матеріально – технічне забезпечення діяльності консультаційних пунктів.

3.1. Навчальну матеріально-технічну базу консультаційного пункту з питань цивільного захисту ЖЕО, міської, сільської, селищної ради складають:

- інформаційно-довідковий куток з питань цивільного захисту, що забезпечує доступне доведення до мешканців певної території необхідної інформації з питань цивільного захисту та повідомлень, розроблених на основі аналізу особливостей місцевих умов та ймовірних місцевих небезпек, які можуть спричинити надзвичайні ситуації.
- окреме приміщення, призначене для проведення роз'яснювальної консультаційної роботи щодо дій в разі виникнення аварій, катастроф, стихійних лих, імовірних для конкретної території та надання практичної допомоги населенню у самостійній підготовці за спеціальними програми підготовки населення до дій у надзвичайних ситуаціях, які рекомендовані ДСНС та відпрацьовані з врахуванням місцевих умов, особливостей регіону і оснащене для цього наочними засобами навчання, спеціальною літературою,
- навчальними посібниками та іншим майном, необхідним для навчання.

3.2. Рішенням керівника ЖЕО, голів міської, сільської, селищної ради для консультаційного пункту виділяється приміщення у адміністративній будівлі організації, яке оснащується необхідними меблями (столи, стільці, шафи тощо).

Біля входних дверей консультаційного пункту розміщується табличка з надписом «Консультаційний пункт з питань цивільного захисту».

На видному місці розташовуються розпорядок дня, графік проведення консультацій, прізвища та телефони консультантів.

Засоби обладнання та оснащення консультаційного пункту повинні відповідати сучасним вимогам теорії та практики захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру.

Кожний відвідувач пункту повинен мати можливість отримати конкретну та вичерпну інформацію про ймовірні надзвичайні ситуації у районі його проживання, місця укриття та маршрути проходу до них, про адреси пунктів видачі засобів індивідуального захисту, порядок евакуації тощо.

3.3 Інформаційно-довідковий куток з питань цивільного захисту є обов'язковим елементом консультаційного пункту ЖЕО, сільської, селищної ради та являє собою окремий стенд з тематично оформленими планшетами. Інформаційно-довідкові кутки розміщуються у легкодоступних для огляду місцях з масовим перебуванням людей адміністративного приміщення організації (коридори, холи, вестибюлі тощо).

3.4 Тематичний зміст планшетів інформаційно-довідкового кутка викладається зрозуміло, наочно, вкрай лаконічно та розміром шрифту, що забезпечує його легке застосування та включає:

- пам'ятку щодо порядку зв'язку з екстреними службами, які діють за скороченими телефонними номерами (101, 102, 103, 104 тощо) та комунальними аварійними службами допомоги населенню;
- карти-схеми зони відповідальності ЖЕО, сільської, селищної ради з інформацією про імовірні загрози техногенного характеру (аварій, катастроф на потенційно-небезпечних підприємствах), наслідки яких можуть негативно впливати на життєдіяльність населення;
- сигнали цивільного захисту (порядок оповіщення населення) в разі виникнення аварії, катастрофи або стихійного лиха, дії населення з отриманням таких сигналів або інформації;
- рекомендації щодо засобів захисту від впливу небезпечних факторів імовірних загроз техногенного характеру та правил поведінки під час виникнення аварій та катастроф;

- інформацію про імовірні загрози природного характеру (стихійні лиха) відповідно до пори року, наслідки яких можуть негативно впливати на життєдіяльність населення, що мешкає на території ЖЕО, сільської, селищної ради та рекомендації щодо засобів захисту від впливу небезпечних факторів імовірних сезонних загроз природного характеру і правил поведінки під час стихійного лиха;
- схему розміщення захисних споруд цивільного захисту (цивільної оборони) (далі – захисні споруди), закріплення мешканців житлових будинків за захисними спорудами, маршрути висування населення до них, порядок отримання населенням засобів індивідуального захисту;
- порядок проведення евакуації населення із схемою розміщення та адресами збірних евакуаційних пунктів, рекомендації щодо готовності населення до проведення евакуаційних заходів;
- розклад роботи консультаційного пункту та порядок отримання консультаційної допомоги з питань цивільного захисту.

Зміст інформаційно-довідкового кутку сільської, селищної ради доповнюється додатковими розділами:

- рекомендаціями щодо захисту сільськогосподарських тварин, рослин і продуктів сільськогосподарського виробництва, продуктів харчування, фуражу і води (з урахуванням місцевої специфіки);
- схемою організації створених при селищній та сільській раді позаштатних формувань цивільного захисту, їх завдання при проведенні рятувальних та інших невідкладних робіт. Під схемою розміщуються поіменні списки особового складу формувань з визначенням посад складу цивільному захисту і перелік закріпленого обладнання, інструменту та майна;
- порядком дій позаштатних формувань цивільного захисту при ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій на території сільської, селищної ради; порядком організації прийому евакуйованого населення (в разі наявності таких завдань).

3.5. Для тематичного оформлення приміщення консультаційного пункту використовуються:

- навчально-наочні посібники (плакати, стенди);
- спеціальна навчальна література;
- технічні засоби навчання;
- навчальне майно.

Крім того, для більшої наочності зон розповсюдження небезпечних факторів імовірних аварій на потенційно небезпечних об'єктах, роз'яснення заходів цивільного захисту щодо укриття населення у захисних спорудах, його евакуації та екіпірування засобами захисту можуть застосовуватися макети місцевості, що обслуговується ЖЕО, сільською, селищною радою, наявних на місцевості будівель і споруд.

3.6. Навчально-наочні посібники (плакати, стенди) розміщуються на стінах приміщення консультаційного пункту та можуть містити, з урахуванням місцевих особливостей, інформаційні матеріали наступного змісту:

- структура єдиної державної системи цивільного захисту (склад органів цивільного захисту, обов'язки центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування щодо цивільного захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій);
- права і обов'язки громадян щодо захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій, обов'язки дорослого населення щодо захисту дітей;
- правила особистої, пожежної та техногенної безпеки;
- класифікація надзвичайних ситуацій;
- хімічна небезпека;

- радіація;
- електричний струм;
- увага газ;
- розлив ртуті;
- при пожежі;
- землетрус;
- обмороження;
- небезпека на воді;
- безпека руху;
- безпека переходів;
- застарілі боєприпаси;
- тероризм;
- небезпека у лісі;
- безпечна прогулянка у лісі;
- ураган;
- повінь;
- блискавка;
- ожеледиця;
- життєзабезпечення населення в надзвичайних ситуаціях;
- засоби захисту органів дихання і шкіри (засоби індивідуального захисту);
- евакуація населення; укриття населення в захисних спорудах;
- медичний захист;
- дозиметричний і хімічний контроль;
- оповіщення та інформування;
- інші інформативні матеріали, які розкривають зміст заходів захисту населення і територій відповідного регіону.

3.7. Спеціальна навчальна література, призначена для самостійної роботи відвідувачів консультаційного пункту та повинна бути представлена:

- навчальними посібниками з питань цивільного захисту;
- виписками із законодавчих та нормативних актів з питань захисту населення і територій та безпеки життєдіяльності;
- пам'ятками та рекомендаційними брошурами з питань охорони життя і здоров'я людини у надзвичайних, несприятливих побутових або нестандартних ситуаціях;
- підшивками спеціалізованих журналів і газет.

3.8. Технічні засоби навчання: телевізор, відеоапаратура, комп'ютер з електронною базою спеціалізованих видань та доступом до мережі Інтернет, прийомні пристрої дротового та ефірного віщання тощо.

3.9. Навчальне майно: засоби індивідуального захисту, які рекомендовані для застосування на території чи об'єкті, що обслуговується пунктом; засоби пожежогасіння; засоби надання першої медичної допомоги; медичні муляжі та багатофункціональні тренажери для навчання навичкам надання першої допомоги; радіометри та дозиметри побутові.

Кількість зразків навчального майна консультаційного пункту визначається місцевими умовами.

3.10. Обов'язки із розроблення та впровадження стенду інформаційно-довідкового кутка та навчально-наочних посібників приміщення консультаційного пункту (далі – навчально-наочні посібники) покладаються на керівника ЖЕО, сільської, селищної ради.

3.11. Матеріальні та фінансові витрати, пов'язані з відділенням та утриманням приміщень консультаційного пункту, їх обладнанням та оснащенням необхідною навчальною матеріально-технічною базою здійснюються за рахунок місцевого бюджету.

IV. Організація роботи консультаційних пунктів

4.1. Робота консультаційних пунктів організується за річним планом роботи пункту згідно із щорічними організаційно-розпорядчими документами з підготовки населення начальника цивільного захисту відповідного регіону.

4.2. У річному плані визначаються основні заходи консультаційної та просвітницько-інформаційної роботи з пропаганди знань серед населення з питань захисту та дій у надзвичайних ситуаціях, а також заходи щодо удосконалення навчально-матеріальної бази пункту.

План роботи консультаційного пункту розробляється та підписується особою, яка безпосередньо відповідає за його роботу, погоджується керівником структурного підрозділу (посадовою особою) з питань надзвичайних ситуацій району (міста) і затверджується керівником ЖЕО, міської, сільської (селищної) ради. Консультаційна робота з питань цивільного захисту та безпеки життєдіяльності працівниками пункту здійснюється згідно з графіком їх роботи на місяць.

4.3. Навчання населення, не зайнятого у сфері виробництва та обслуговування, здійснюється шляхом:

- проведення консультацій з питань захисту та дій в умовах можливих надзвичайних ситуацій за рекомендаціями щорічних Організаційно-методичних вказівок з навчання населення начальника цивільного захисту відповідного регіону;
- проведення інформаційних та агітаційних заходів (бесід, лекцій, вечорів питань і відповідей, показів діафільмів, відеофільмів тощо);
- розповсюдження та читання пам'яток, листівок, посібників, прослуховування радіопередач, перегляд та прослуховування спеціальних відео- та аудіоматеріалів з тематики захисту населення;
- забезпечення умов для самостійного вивчення населенням правил поведінки та дій в умовах надзвичайних ситуацій за рекомендованою працівниками пункту літературою та за їх консультаційною допомогою;
- проведення представницьких заходів (днів професійних свят, змагань, оглядів-конкурсів тощо);
- участі у тренуваннях з цивільного захисту та захисту від надзвичайних ситуацій.

4.4. Консультаційні пункти можуть використовуватися для доведення до мешканців конкретних повідомлень, що стосуються їх участі у заходах цивільного захисту за місцем проживання (дій за попереджувальним сигналом "Увага всім!", при проведенні евакуаційних заходів, укритті у захисних спорудах, видачі засобів індивідуального захисту тощо).

4.5. При проведенні консультацій на пунктах обов'язково надається інформація про потенційну небезпеку, що характерна для місць проживання населення та методи реагування на неї. Особливу увагу необхідно звертати на громадян, які проживають поряд з потенційно небезпечними об'єктами та у сільській місцевості, а також на дітей та соціально незахищені верстви населення.

Керівники потенційно небезпечних об'єктів надають через консультаційні пункти постійну та оперативну інформацію населенню, яке проживає в зонах можливого ураження, про стан їх захисту, методи й способи забезпечення безпеки при аваріях.

4.6. Для проведення консультацій залучаються працівники консультаційного пункту, спеціалісти ЖЕО, сільської, селищної ради, консультанти з числа активістів цивільного захисту, які пройшли підготовку на курсах, центрах.

З медичних тем та питань психологічної підготовки для проведення занять залучаються працівники органів охорони здоров'я.

4.7. Робота персоналу пункту організується таким чином, щоб кожен його відвідувач у будь який час міг отримати вичерпну інформацію (роз'яснення) щодо питань гарантованого забезпечення захисту та порядку його дій в умовах надзвичайної ситуації. На забезпечення цієї вимоги на консультаційному пункті постійно повинен бути працівник (консультант), здатний конкретизувати положення інформації стендів (довідкової літератури, нормативних документів), а також список контактних телефонів консультантів – фахівців у відповідній галузі знань з цивільної безпеки.

4.8. Просвітницька робота та пропаганда знань серед населення з питань захисту та дій у надзвичайних ситуаціях спрямовується на підготовку громадян до дій при виникненні надзвичайних ситуацій, зокрема: особливостей поведінки у різні періоди року, поведінки на воді, на дотримання правил пожежної безпеки, санітарно-гігієнічних норм, при виникненні епідемій, епізоотій, отруєнь тощо.

4.9. Основна увага при навчанні населення звертається на морально-психологічну підготовку, умілі дії у надзвичайних ситуаціях, характерних для місць його проживання, на виховання у громадян почуття високої відповідальності за свою підготовку та підготовку своєї родини до захисту у надзвичайних ситуаціях.

4.10. Основними організаційно-розпорядчими документами, які повинні бути на консультаційному пункті, є:

- витяг з розпорядження міського голови (голови райдержадміністрації) про створення консультаційних пунктів на території міста, (села, селища);
- наказ керівника ЖЕО, голів міської, сільської, селищної ради, при якій створено пункт, про його створення та організацію роботи;
- положення про консультаційний пункт;
- план роботи пункту на рік;
- графік надання консультацій з питань цивільного захисту працівниками консультаційного пункту;
- журнал обліку консультацій.

4.11. Звітність про роботу консультаційних пунктів надається в органи місцевого самоврядування, розпорядженнями яких ці пункти створено, за формою, змістом та у терміни, які встановлено Табелем термінових та строкових донесень з питань цивільного захисту.

4.12. На навчально-матеріальній базі консультаційних пунктів педагогічними працівниками курсів, центрів можуть організовуватись заняття з функціонального навчання за виїзною формою їх проведення.

Посадовою особою ЖЕО, міської,
сільської, селищної ради, яка відповідає
за питання цивільного захисту організації
(прізвище)

(підпис)

(ініціали,

Додаток 4
до Методичних рекомендацій щодо
порядку створення, обладнання та
забезпечення функціонування
консультаційних пунктів з питань
цивільного захисту при житлово-
експлуатаційних організаціях та
сільських (селищних) радах

НАКАЗ
начальника ЖЕО № ____
“ ____ ” _____ 201_ р. м. _____ № ____

Про створення та організацію роботи
консультаційного пункту з питань
цивільного захисту при ЖЕО № ____

Відповідно до вимог глави 10 статей 39, 42 Кодексу цивільного захисту України, постанови Кабінету Міністрів України від 26 червня 2013 № 444 «Про затвердження Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях», наказу МНС України від 07.06.2011 № 587 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо порядку створення, обладнання та забезпечення функціонування консультаційних пунктів з питань цивільного захисту при житлово-експлуатаційних організаціях та сільських (селищних) радах», Примірного положення про консультаційні пункти з питань цивільного захисту при житлово-експлуатаційних організаціях та сільських (селищних)

радах, та з метою забезпечення якісного проведення просвітницько-інформаційної роботи і пропаганди знань серед населення, яке не зайняте у сферах виробництва та обслуговування, з питань захисту та дій у надзвичайних ситуаціях,

НАКАЗУЮ:

1. У термін до "___" _____ 201_ року у приміщенні _____ обладнати консультаційний пункт з питань цивільного захисту при ЖЕО № ___ та закріпити за ним для надання консультаційної допомоги з питань цивільного захисту мешканців будинків № __, __, мікрорайону № ___.

2. Матеріальне забезпечення щодо обладнання консультаційного пункту покласти на головного інженера (уповноваженої особи) ЖЕО _____, фінансове забезпечення – на головного бухгалтера _____.

3. Для забезпечення роботи на пункті мати:

відповідального за організацію роботи консультаційного пункту з числа штатних працівників ЖЕО;

трьох консультантів (на громадських засадах) з числа активістів цивільного захисту.

4. Відповідальним за роботу консультаційного пункту призначити спеціально уповноважену посадову особу з питань надзвичайних ситуацій ЖЕО _____, якому:

Посада Прізвище

4.1. Розробити та затвердити Положення про консультаційний пункт при ЖЕО.

4.2. До «__» _____ 20_р оформити приміщення пункту наглядовою інформацією, забезпечити технічними засобами навчання, зразками навчального майна (навчальні та наочні приладдя, медичне майно, засоби індивідуального захисту); навчальною літературою та організувати його роботу згідно з нормативними документами.

4.3. До _____ спланувати та провести роботу з мешканцями будинків, закріпленого для надання консультаційної допомоги з питань цивільного захисту мікрорайону, щодо створення активу консультаційного пункту та визначення серед нього (на громадських засадах) консультантів пункту.

4.4. Спланувати роботу пункту, оформити його дошку документації з визначенням розпорядку роботи та графіку проведення консультацій, які до _____ представити начальнику ЖЕО на затвердження.

4.5. обладнати приміщення консультаційного пункту наочною інформацією, забезпечити технічними засобами навчання, зразками навчального майна (навчальні та наочні приладдя, медичне майно, засобами індивідуального захисту), навчальною літературою та організувати його роботу згідно з нормативними документами. Просвітницько-інформаційну роботу здійснювати шляхом безпосередніх консультацій відвідувачів пункту, а також через розповсюдження серед населення рекомендацій, буклетів, пам'яток тощо.

Питання організації заходів з пропаганди знань з цивільного захисту серед населення узгодити з сектором з питань надзвичайних ситуацій та цивільного захисту населення райдержадміністрації.

4.6. До _____ погодити з керівником потенційно небезпечного об'єкту _____ (Назва об'єкта) порядок надання постійної та оперативної інформації населенню про стан техногенної безпеки, обладнання, методи й способи забезпечення безпеки у разі можливих аварій та порядок оповіщення населення, яке проживає у зоні можливого ураження.

4.7. Облік заходів, проведених консультаційним пунктом, вести у спеціальному журналі обліку.

4.8. До _____ погодити з сектором з питань надзвичайних ситуацій та цивільного захисту населення райдержадміністрації порядок, форму і терміни подання звітів за проведену пунктом роботу.

5. Наказ довести до всіх працівників ЖЕО, до виконавців - під розпис.

6. Контроль за виконанням цього наказу залишаю за собою.

Начальник ЖЕО № ____

(підпис)

(ініціали, прізвище)

Додаток 5
до Методичних рекомендацій щодо
порядку створення, обладнання та
забезпечення функціонування
консультаційних пунктів з питань
цивільного захисту при житлово-
експлуатаційних організаціях та
міських, сільських (селищних) радах

НАКАЗ

Голови _____ міської, сільської, селищної ради
“ ____ “ _____ 20__ р. м.(с.) _____ № _____

Про створення та організацію роботи
консультаційного пункту з питань
цивільного захисту при
_____ міських, селищної, сільських рад

Відповідно до вимог глави 10 статей 39, 42 Кодексу цивільного захисту України, постанови Кабінету Міністрів України від 26 червня 2013 № 444 «Про затвердження Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях», наказу МНС

України від 07.06.2011 № 587 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо порядку створення, обладнання та забезпечення функціонування консультаційних пунктів з питань цивільного захисту при житлово-експлуатаційних організаціях та сільських (селищних) радах, Примірного положення про консультаційні пункти з питань цивільного захисту при житлово-експлуатаційних організаціях та сільських (селищних) радах, та з метою забезпечення якісного проведення просвітницько-інформаційної роботи і пропаганди знань серед населення, яке не зайняте у сферах виробництва та обслуговування, з питань захисту та дій у надзвичайних ситуаціях,

НАКАЗУЮ:

1. У термін до "___" _____ 201_р. у приміщенні _____ міської, селищної, сільської, ради, створити консультаційний пункт з питань цивільного захисту.

2. Матеріально-фінансове забезпечення щодо обладнання консультаційного пункту покласти на головного бухгалтера _____.

3. До «__» _____ 201_р уповноваженій особі з питань цивільного захисту розробити та затвердити Положення про консультаційний пункт _____ міської, селищної, сільської ради, відповідно до вимог Примірного положення про консультаційні пункти з питань цивільного захисту при житлово-експлуатаційних організаціях та міських, селищних, сільських радах.

4. До «__» _____ 20_р обладнати приміщення консультаційного пункту наочною інформацією, забезпечити технічними засобами навчання, зразками навчального майна (навчальні та наочні приладдя, медичне майно, засобами індивідуального захисту), навчальною літературою та організувати його роботу згідно з нормативними документами. Просвітницько-інформаційну роботу здійснювати через розповсюдження серед населення рекомендацій, буклетів, пам'яток тощо.

4.1. До «__» _____ 201_р спільно з сектором з питань надзвичайних ситуацій та цивільного захисту населення району узгодити питання організації заходів з пропаганди знань цивільного захисту серед населення, порядок, форму та терміни подання звітності про роботу пункту. Відпрацювати тематику консультацій та подати на затвердження.

4.2. Для забезпечення роботи консультаційного пункту _____ міської, селищної сільської ради, призначити консультантів з числа активістів цивільного захисту:

1. _____.
2. _____.
3. _____.
4. _____.

Спланувати роботу консультаційного пункту, оформити відповідну документацію (план роботи пункту на рік, розпорядок дня та графік чергування з надання консультацій населенню щодо дій у надзвичайних ситуацій, список та посадові інструкції працівників пункту, журнал обліку наданих консультацій тощо) відповідно до додатків. Встановити час проведення консультацій:

щомісяця по п'ятницях першого і третього тижня з __.00 до __.00.

5. Контроль за роботою консультаційного пункту покласти на уповноважену особу міської, селищної, сільської ради з питань цивільному захисту _____.

6. Наказ довести до керівного та особового складу _____ міської, селищної сільської ради, а консультантам - під розпис.

7. Контроль за виконанням цього наказу залишаю за собою.

Голова _____ міської, селищної,
сільської ради
прізвище)

(підпис)

(ініціали,

Додаток 6
до Методичних рекомендацій щодо
порядку створення, обладнання та
забезпечення функціонування
консультаційних пунктів з питань
цивільного захисту при житлово-
експлуатаційних організаціях та
міських, сільських, селищних радах

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова _____ міської, селищної
сільської
ради

начальник ЖЕО

№ _____

“ ____ ” _____ 201_ р.

**Функціональні обов’язки працівників консультаційного
пункту _____ міської, селищної, сільської ради, ЖЕО № ____**

1. Спеціально призначена посадова особа з питань цивільного захисту, яка відповідає за роботу консультативного пункту:

- планує заходи, які проводяться пунктом;
- своєчасно оновлює наочну інформацію;
- організує роботу консультантів з числа активістів цивільного захисту;
- відповідає за стан навчально-матеріальної бази пункту.

Вона зобов'язана:

- розробляти та вести плануючі, облікові та звітні документи;
- організовувати проведення консультацій з питань захисту та дій в умовах надзвичайних ситуацій за порядком та в обов'язку, установленому наказом начальника цивільного захисту;
- проводити інструктажі консультантів;
- забезпечувати необхідною літературою та приладами мешканців, які побажали самостійно вивчати питання щодо їх захисту та правильних дій в умовах надзвичайних ситуацій;
- вести облік заходів, проведених з навчання непрацюючого населення в закріпленому за пунктом районі;
- складати звіти про виконання плану роботи пункту і представляти їх керівнику;
- складати заявки на придбання навчального приладдя, технічних засобів навчання, літератури, вести їх облік, зберігання та своєчасне списання;
- стежити за станом та порядком у приміщеннях, які використовуються для забезпечення просвітницько-інформаційної та консультативної роботи;
- брати участь у заходах з пропаганди знань серед населення з питань цивільного захисту та дій у надзвичайних ситуацій;
- підтримувати постійну взаємодію з питань навчання населення з органами управління з питань надзвичайних ситуацій.

2. Консультант консультативного пункту у своїй роботі підпорядковується спеціально призначеній посадовій особі з питань цивільного захисту, яка відповідає за роботу консультативного пункту та:

- відповідає за якісне проведення просвітницько-інформаційної роботи з населенням (бесід, лекцій, вечорів питань, доповідей, показів аудіо-відеофільмів щодо питань захисту і дій у надзвичайних ситуаціях за місцем розташування пункту);
- проводить індивідуальні і групові консультації з населенням згідно з затвердженим графіком та рекомендованою тематикою;
- розповсюджує та доводить до населення пам'ятки, листівки, посібники, буклети, друковані матеріали ЗМІ, абетки безпеки ДСНС України, Інституту державного управління у сфері цивільного захисту, територіального органу ДСНС в області, районі, місті;
- доводить до населення строки трансляції радіо-, телепередач центральних та місцевих ЗМІ з питань правильних дій населення в екстремальних умовах надзвичайних ситуацій мирного часу та безпеки життєдіяльності населення;
- організує самостійне вивчення правил поведінки та дій населення в умовах надзвичайних ситуацій;
- забезпечує участь населення у проведенні представницьких заходах територіального органу ДСНС області, району, міста: професійних свят, «Дня цивільного захисту» в навчальних закладах, змагань, оглядів-конкурсів, навчально-тренувальних занять на потенційно небезпечних об'єктах, тощо;
- забезпечує участь населення у проведенні навчань і тренувань на суб'єктах господарської діяльності (СГД) з питань цивільного захисту щодо дій у надзвичайних ситуаціях;

- веде журнал персонального обліку осіб (слухачів) присутніх на консультаційному пункті та наданих консультацій;
- дбає про вдосконалення, збереження та ефективне використання навчальної матеріально-технічної бази консультаційного пункту, її готовності до подальшої роботи.

Консультанти у своїй роботі підпорядковуються уповноваженій особі з питань цивільного захисту, яка відповідає за роботу консультаційного пункту та працює у режиму порядку нормального робочого часу і несе відповідальність за дисципліну праці згідно з трудовим законодавством.

Спеціально призначена посадова особа
з питань цивільного захисту
міської, сільської (селищної) ради, ЖЕО
прізвище)

(підпис)

(ініціали,

Додаток 7
до Методичних рекомендацій щодо
порядку створення, обладнання та
забезпечення функціонування
консультаційних пунктів з питань
цивільного захисту при житлово-
експлуатаційних організаціях та
міських, сільських, селищних радах

ПОГОДЖЕНО
Завідувач сектору з питань надзвичайних
ситуацій та цивільного захисту
населення райдержадміністрації

" ___ " _____ 201_р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
 Начальник ЖЕО № ____, голова міської, селищної
 сільської ради

" __ " _____ 201_р.

ПЛАН
роботи консультативного пункту з питань цивільного захисту
при ЖЕО № ____ (міської, селищної, сільської ради) на 20 1_ рік

№ з/п	Заходи, що плануються	Дата	Виконавці	Відмітка про виконання
1.1. 1.2.	ПРОВЕДЕННЯ КОНСУЛЬТАЦІЙ З ТЕМИ: "Дії населення за попереджувальним сигналом ЦЗ "Увага всім!" _____	20.01	Відповідальний за роботу пункту _____ Консультант _____, тел _____	
2 2.1. 2.2.	ПРОСВІТНИЦЬКО-ІНФОРМАЦІЙНА РОБОТА Вирішення питання з сектором з питань надзвичайних ситуацій та цивільного захисту населення райдержадміністрації щодо спільного розроблення тематики пам'яток з питань поведінки населення в умовах; Розповсюдження пам'яток серед мешканців будинків (населення) (через конс'єржів тощо); Доведення до мешканців будинків (населення) № ____ інформації про проведення _____	до 25.01 січень-лютий до 15.03	Відповідальний за роботу пункту _____	
3 3.1. 3.2.	ПРОПАГАНДА ЗНАТЬ З ПИТАНЬ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ Доведення до мешканців будинків (населення) № ____ інформації про дії рятувальних служб міста, селища, села _____ при _____, _____	березень	Консультант _____, тел _____ служб міста ____ при _____	
4 4.1. 4.2.	СТВОРЕННЯ ТА УДОСКОНАЛЕННЯ НАВЧАЛЬНО-МАТЕРІАЛЬНОЇ БАЗИ ПУНКТУ Розроблення змісту та виготовлення стенду ... _____	до 25.01	Відповідальний за роботу пункту _____	

--	--	--	--	--

Відповідальний за роботу

консультаційного пункту

(підпис)

(ініціали, прізвище)

Додаток 8
до Методичних рекомендацій щодо
порядку створення, обладнання та
забезпечення функціонування
консультаційних пунктів з питань
цивільного захисту при житлово-
експлуатаційних організаціях та
міських, сільських, селищних радах

Тематика

для самостійного навчання населення з питань цивільного захисту на консультаційному пункті _____ЖЕО, міської, селищної, сільської ради на 201_ рік

№ з/п	Назва тем для консультацій	Короткий зміст консультацій
1	Стихійні лиха, що характерні для даної місцевості та дії населення з ліквідації їх наслідків	Землетруси, затоплення, зсуви, селеві потоки, бурі, урагани, снігові заноси, смерчі, блискавки. (Дії населення з ліквідації наслідків того чи іншого стихійного лиха).
2	Небезпечні хімічні речовини (НХР) та захист від них	Хлор Аміак Ртуть...(Фізичні особливості, ознаки ураження, засоби захисту, самодопомога та взаємодопомога
3	Оповіщення населення про надзвичайні ситуації	Попереджувальний сигнал "УВАГА ВСІМ". Якими засобами передається. Зміст дій населення, робітників та службовців при тій чи іншій надзвичайній ситуації

4	Порядок використання засобів колективного захисту	У мирний час У воєнний час				
5	Порядок отримання, підготовки та використання засобів індивідуального захисту	Засоби індивідуального захисту видаються на пункті видачі, який знаходиться..... Лицева частина протигаза підбирається Протигази, респіратори використовуються при.....				
6	Медичні засоби індивідуального захисту	Аптечка індивідуальна. Призначена для надання допомоги при: ППМ – пакет перев'язочний медичний – для накладення стерильних пов'язок на рани та опіки				
7	Екстрена евакуація з районів аварій, катастроф та стихійного лиха	Екстрена евакуація населення проводиться при : аваріях на АЕС з викидом радіоактивних речовин, загрожуючих здоров'ю людей				
8	Самодопомога та взаємодопомога при можливих пораненнях та ураженнях	Самодопомога та взаємодопомога при: кровотечах... переломах кісток пораненнях та ураженнях вивихах отруєнні опіках				
9	Дії при обеззараженні території, робочого місця, квартири та одягу	Дії населення при				
		<table border="1"> <thead> <tr> <th>Дезактивації</th> <th>Дегазації</th> <th>Дезинфекції</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>території робочого місця... квартири... одягу</td> <td>території робочого місця... квартири... одягу</td> <td>території робочого місця... квартири... одягу</td> </tr> </tbody> </table>	Дезактивації	Дегазації	Дезинфекції	території робочого місця... квартири... одягу
Дезактивації	Дегазації	Дезинфекції				
території робочого місця... квартири... одягу	території робочого місця... квартири... одягу	території робочого місця... квартири... одягу				
10	Обов'язки дорослого населення із захисту дітей	Уміти: виготовити ватно-марлеві пов'язки; підготувати дитячий одяг і взуття для захисту шкіри від радіоактивних, отруйних речовин і біологічних засобів. підготувати все необхідне для евакуації дітей при посадці на транспортні засоби і у дорозі контролювати поведінку дітей. Якщо необхідно, дати дітям радіозахисний засіб №1, №2.....				
11	Можливі аварії на підприємстві та дії при їх ліквідації	Викид (вилив) хлору. Викид (вилив) аміаку. Пожежа. Вибухи різного походження. Розлив ртуті.				

		Аварія в енергосистемах
12	Правила поведінки та дії у зонах радіоактивного зараження	Привести в готовність засоби індивідуального захисту і тримати їх постійно при собі. Провести додаткову герметизацію квартири, господарських приміщень; загерметизувати харчові продукти, зробити запас води. надягнути ЗІЗ; оповістити сусідів; надати допомогу хворим; надалі діяти відповідно до вказівок місцевого органу влади.
13	Правила поведінки та дії при виявленні вибухонебезпечних предметів	Забороняється їх торкатися. Виставити знак місцезнаходження вибухонебезпечного предмета (при виявленні в лісі, в полі), якщо в людному місці, то поставити охорону і терміново зателефонувати за номерами: 101, 102, _____, _____.
14	Захист продуктів харчування, води	Продукти харчування зберігаються у бочках, ящиках, целофанових пакетах, молокопродукти - в металевому і скляному посуді. Зернофураж – у зерносховищах, отворах та інших приміщеннях. Над артезіанськими та іншими джерелами води роблять навіси, а для стікання зараженої води – стічні рівчаки або канави з водовідстійниками, де ця вода знезаражується
15	Терористичні акти та дії населення в разі їх проявів	

Відповідальний за роботу
консультаційного пункту

(підпис)

(ініціали, прізвище)

Додаток 9
до Методичних рекомендацій щодо
порядку створення, обладнання та
забезпечення функціонування
консультаційних пунктів з питань
цивільного захисту при житлово-
експлуатаційних організаціях та
міських, сільських, селищних радах

СПИСОК

працівників консультаційного пункту з питань цивільного захисту при
ЖЕО № ____, міській, селищній, сільській раді

№ з/п	Прізвище, ім'я, по батькові	Рік народження	Штатна посада (для керівника пункту) або фахівець у галузі (для активу)	Домашня адреса, телефони	Примітка
1. Посадова особа ЖЕО, (міської, селищної, сільських рад), яка відповідає за роботу пункту					
1					
2. Консультанти, фахівці у відповідній галузі знань (на громадських засадах)					
1					
2					
3					

Відповідальний за роботу
консультаційного пункту

(підпис)

(ініціали, прізвище)

Додаток 10
до Методичних рекомендацій щодо
порядку створення, обладнання та
забезпечення функціонування
консультаційних пунктів з питань
цивільного захисту при житлово-
експлуатаційних організаціях та
міських, сільських, селищних радах

ГРАФІК

надання консультацій з питань цивільного захисту працівниками
консультаційного пункту при ЖЕО № __, міських, селищної, сільських ради на _____
201_р.

№ з/п	Посада, фахівець, прізвище, ім'я, по батькові	Дата проведення консультації									
1	Посадова особа ЖЕО, (міської, селищної, сільської ради) яка відповідає за роботу пункту _____										
2	Фахівці ЖЕО (міської, селищної, сільської ради)										
2.1.	Головний інженер ЖЕО (міської, селищної, сільської ради) _____										
2.2											
3	Консультанти, фахівці (на громадських засадах)										
3.1.											

3.2.											
3.3.											

Примітка: 1. Консультації проводяться з 9:00 до 18:00 у заплановані у графіку числа місяця.

2. У числа, в які роботу консультантів у приміщенні пункту графіком не передбачено, консультацію з питань цивільного захисту та безпеки життєдіяльності можна отримати у фахівців з відповідних галузей знань за телефонами, наведеними у списку працівників консультаційного пункту.

Відповідальний за роботу
консультаційного пункту

(підпис)

(ініціали, прізвище)

Додаток 11
до Методичних рекомендацій щодо
порядку створення, обладнання та
забезпечення функціонування
консультаційних пунктів з питань
цивільного захисту при житлово-
експлуатаційних організаціях та
міських, сільських, селищних радах

ЖУРНАЛ

обліку консультацій, наданих відвідувачам
консультаційного пункту при ЖЕО № __, міських, селищної, сільських радах у 201_ році

№ з/п	Прізвище, ім'я, по батькові працівника, який надавав консультацію	Дата проведення консультації	Кому надана консультація	Тема консультації	Підпис працівника, який надавав консультацію

Примітка: 1. Журнал обліку консультацій заводиться перед початком кожного навчального

року у системі цивільного захисту України та заповнюється особою, яка відповідає за роботу пункту.

Відповідальний за роботу
консультаційного пункту

(підпис)

(ініціали, прізвище)

ПОГОДЖЕНО
Завідувач сектору
з питань надзвичайних ситуацій та цивільного захисту населення
райдержадміністрації

" ___ " _____ 20_ р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Начальник ЖЕО № ___
(Голова _____ міської, селищної, сільської ради)

" ___ " _____ 201_ р.

ПРИМІРНИЙ ПЛАН
роботи консультаційного пункту з питань цивільного захисту
при ЖЕО № ___ міської, сільської, селищної ради на 201_ рік

№ з/п	Заходи, що плануються	Дата	Виконавці	Відмітка про виконання

1.	<p>ПРОВЕДЕННЯ КОНСУЛЬТАЦІЙ З ТЕМИ:</p> <p>1.1. «Що таке цивільний захист та його завдання».</p> <p>1.2. «Фактори ураження надзвичайних ситуацій техногенного, природного характеру».</p> <p>1.3. «Дії населення за попереджувальним сигналом ЦЗ «Увага всім!»».</p> <p>1.4. «Укриття населення у захисних спорудах цивільного захисту та евакуаційні заходи».</p> <p>1.5. «Можливі стихійні лиха на території України та Київської області».</p> <p>1.6. «Дії населення під час надзвичайних ситуацій техногенного характеру»</p> <p>1.7. Дії населення під час надзвичайних ситуацій природного характеру».</p> <p>1.8. «Засоби пожежегасіння».</p>	протягом року (розписати по місяцях)	Відповідальний за роботу пункту	
2	<p>ПРОСВІТНИЦЬКО-ІНФОРМАЦІЙНА РОБОТА</p> <p>2.1. Вирішення питання з сектором з питань надзвичайних ситуацій та цивільного захисту населення райдержадміністрації щодо спільного розроблення тематики пам'яток з питань поведінки населення в умовах надзвичайних ситуацій техногенного, природного та соціально-побутового характеру. Розповсюдження пам'яток серед мешканців будинків (через конс'єржів, листонош тощо);</p> <p>2.2. Доведення до мешканців будинків №№ __ (вулиць) інформації про проведення практичних занять: «Порядок використання засобів колективного захисту».</p> <p>«Порядок отримання, підготовки та використання ЗІЗ».</p> <p>«Медичні засоби індивідуального захисту».</p> <p>«Захист продукції сільського господарства і води».</p> <p>«Прийоми надання само- та взаємодопомоги»</p> <p>«Надання долікарської допомоги при надзвичайних ситуаціях (зупинення кровотечі, накладання шин, перев'язка ран».</p> <p>«Надання допомоги при отруєнні</p>	протягом року (розписати по місяцях)	Відповідальний за роботу пункту	

	грибами».			
3	ПРОПАГАНДА ЗНАНЬ З ПИТАНЬ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ			
3.1.	Доведення до мешканців будинків №№ ____ (вулиць) інформації про дії рятувальних служб міста, селища, села (району) _____ при пожежах, вибухах, підтопленнях, паводках, повенях, зсувах, снігових заметах, опіках, ураженнях електричним струмом.	протягом року (розписати по місяцях)	Відповідальний за роботу пункту	
4	СТВОРЕННЯ ТА УДОСКОНАЛЕННЯ НАВЧАЛЬНО-МАТЕРІАЛЬНОЇ БАЗИ ПУНКТУ			
4.1.	Виготовлення стенду: «Інформаційно-довідковий куточок з питань цивільного захисту».	січень-лютий 201_р.	Відповідальний за роботу пункту	
4.2.	Виготовлення стенду: «Безпека життєдіяльності».	квітень-травень		
4.3.	Виготовлення стенду: «Пожежна безпека».	вересень		
4.5.	Виготовлення стенду: «Безпека на воді».	червень		

Відповідальний за роботу
консультаційного пункту

(підпис)

(ініціали, прізвище)

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

для самостійного навчання населення з питань цивільного захисту на консультаційному пункті при житлово-експлуатаційних організаціях та сільських (селищних) радах

ОПОВІЩЕННЯ ТА ІНФОРМУВАННЯ НАСЕЛЕННЯ ПРО ЗАГРОЗУ ТА ВИНИКНЕННЯ НС

План.

1. подача сигналу «Увага, всім!».
2. Дії населення при тій чи іншій надзвичайній ситуації.

В разі загрози або виникнення НС створені регіональні (внутрішньо обласні) системи з централізованого оперативного оповіщення та інформування населення.

Залежно від характеру НС і заходів, які належить невідкладно вжити, оповіщення та інформування населення здійснюється цілодобово оперативним черговим пункту управління начальника цивільного захисту (далі – ЦЗ) відповідного регіону.

В населених пунктах, де відсутнє вищезазначене цілодобове чергування, їх функції з оповіщення в разі виникнення НС покладено на чергових відповідних органів внутрішніх справ.

З метою оповіщення населення дистанційно включаються електросирени, мережі радіомовлення всіх діапазонів частот та видів модуляції і телебачення незалежно від форм власності.

Передумовою одержання населенням сигналу оповіщення чи термінової інформації від територіальних органів управління ЦЗ є подача на початку повідомлення про подію, що сталася, уривчастого звуку електросирени (наявної на відповідній території, а також у запису мережею радіомовлення).

Це звучання означає: **"Увага, всім!"**, що привертає увагу населення до абонентських радіоточок, радіо і телеприймачів.

Тексти і звернення до населення озвучують на державній мові і мові, якою розмовляє більшість населення в регіоні.

Крім централізованого оповіщення та інформування населення про загрозу або виникнення НС існують і локальні та спеціальні системи оповіщення. Так, на трасі транспортування аміаку акціонерного товариства відкритого типу "Трансаміак" Тольятті - Одеса, уздовж магістральних і відвідних трубопроводів транспортування газу та нафти за рахунок їх власників створені спеціальні системи оповіщення населення, яке знаходиться в зоні можливого ураження. Ці системи підключені до відповідних регіональних систем централізованого оповіщення.

На радіаційних, хімічних і вибухонебезпечних підприємствах додатково створені локальні системи виявлення загрози виникнення НС та оповіщення населення, що проживає в зонах можливого ураження.

На випадок НС безпосередньо на потенційно небезпечних об'єктах за рахунок цих об'єктів, незалежно від форм власності і господарювання, створюються локальні або об'єктові системи оповіщення про загрозу чи виникнення НС, в першу чергу дитячих, навчальних, медичних закладів, що знаходяться в межах зони можливого ураження, організацій і населення. Ці системи можуть також включатися в регіональну систему оповіщення.

Оповіщення та інформування населення здійснюється і пересувними пунктами оповіщення, автомобілями (обладнаними гучномовцями) Міністерства внутрішніх справ (далі – МВС) та через подвірний обхід представниками ДСНС, МВС і місцевих органів виконавчої влади.

Дії при отриманні сигналу про радіаційну небезпеку

У разі аварії на атомній електростанції (далі – АЕС) негайно проводиться оповіщення населення всіма доступними засобами оповіщення про подію, яка сталася на АЕС, перелік населених пунктів, на які розповсюджується дія уражальних чинників і чіткі рекомендації населенню щодо його дій і поведіння.

З одержанням повідомлення про радіаційну небезпеку слід негайно зачинитися у будинку або сховатися у захисній споруді.

Уникати паніки. Слухати подальші повідомлення органів місцевої влади.

По можливості негайно залишити зону радіоактивного забруднення.

Дії при оголошенні хімічної небезпеки

При оголошенні небезпечного стану:

- сирени і переривчасті гудки підприємств - це сигнал "Увага всім";
- негайно ввімкніть приймач радіотрансляційної мережі або телевізор;
- уважно слухайте подальшу інформацію про надзвичайну ситуацію та порядок дій;
- уникайте паніки;

- виконайте заходи щодо зменшення проникнення отруйних речовин в квартиру (будинки): щільно закрийте вікна та двері, заклейте щілини;
- підготуйте запас питної води: наберіть воду у герметичні ємності, підготуйте найпростіші засоби санітарної обробки (мильний розчин для обробки рук);
- дізнайтеся у місцевих органів влади про місце збору мешканців для евакуації та уточніть час її початку. Підготуйтеся: упакуйте у герметичні пакети та складіть у валізу документи, цінності та гроші, предмети першої необхідності, ліки, мінімум білизни та одягу, запас консервованих продуктів на 2-3 доби.

Дії при виникненні землетрусу

Почувши звуки сирен і гудків, включити радіоточку, радіо- і телевізійні приймачі. Прослухавши повідомлення штабу цивільної оборони, приступіть до виконання даних вам рекомендацій. Вимкніть нагрівальні прилади, загасіть вогонь у печі, одягніть дітей, візьміть перев'язувальні засоби, документи, необхідні речі, запас продуктів і води, вимкніть освітлення і йдіть на вулицю. Виходьте на вільне місце подалі від будівель і споруд. Пам'ятайте, що при руйнуванні будинків уламки розлітаються на відстань не менш як 2/3 висоти будівлі. Строго дотримуйтесь вимог і вказівок представників цивільної оборони. Їх виконання збереже ваше здоров'я.

Дії при виникненні повені

Почувши звуки сирен і гудків, ввімкніть радіоточку, радіо- і телевізійні приймачі. Прослухавши повідомлення відділу з питань НС та ЦЗН міста (району), переходьте до виконання наданих вам рекомендацій. Вимкніть нагрівальні пристрої, загасіть вогонь у печі, одягніть дітей, візьміть документи, найбільш цінні речі і гроші, запас продуктів і води (загальна вага речей на одну людину не повинна перевищувати 50 кг). З підходом автотранспорту для забезпечення евакуації, або з відбуттям на збірний евакуаційний пункт у самостійному порядку - у квартирі відключіть газ, воду, електроприлади тощо, візьміть речі, зачиніть квартиру (дім), здайте ключі в ЖКВ або їх представникам і йдіть до місця посадки. Строго дотримуйтесь вимог і вказівок представників цивільної оборони. Їх виконання збереже ваше здоров'я.

ПРАВИЛА ПОВЕДІНКИ У ЗОНАХ РАДІОАКТИВНОГО ЗАБРУДНЕННЯ

План.

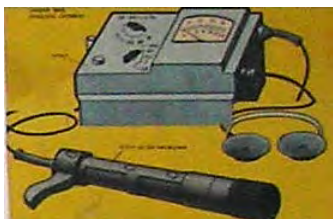
1. Заходи щодо захисту населення на радіоактивно забрудненій території.
2. Проведення дезактивації внутрішніх і зовнішніх поверхонь.

Якщо обставини змушують населення тимчасово залишитися на забрудненій території, то необхідно:

- якнайшвидше провести роботи щодо герметизації житлових приміщень: затулити вікна щільною тканиною; замазати шпарини та отвори; щільно зачинити двері; якщо виявлені підвищені рівні радіації – здійснити дезактивацію;
- при отриманні відповідної інформації здійснити йодну профілактику;
- відкриті продукти харчування та воду помістити у щільно закриту тару, поліетиленові мішки, щільний папір, клейонку; м'ясні та рибні продукти слід зберігати у домашніх холодильниках, воду - в термосах, графинах, бідонах. За умови такого способу зберігання продукти харчування можна використовувати після обмивання тари теплою водою;
- не виходити із приміщень без нагальної необхідності, час перебування на вулиці

максимально обмежити;

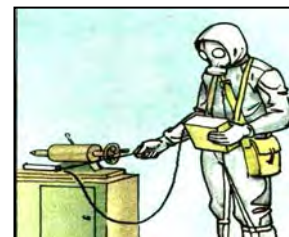
- під час перебування на вулиці використовувати засоби індивідуального захисту (далі - ЗІЗ) - респіратори, плащі, накидки, головні убори, рукавички, чоботи;
- на забрудненій території не можна роздягатися, сідати на землю, палити тощо;
- їжу слід вживати тільки у закритих приміщеннях, попередньо старанно вимити руки та прополоскати ротову порожнину 0,5% розчином питної соди;
- харчування у польових умовах потрібно проводити тільки у захищених від вітру та пилу місцях, воду та продукти харчування підвозити у посуді, який герметично закривається;
- не вживати харчові продукти та воду, якщо вони не пройшли дозиметричного контролю.

Обсяг захисних заходів залежить від рівня радіації.

Оцінку радіаційного стану в будинку (квартирі, на дачі, садовій ділянці) можна провести за допомогою побутових приладів - радіометрів "Прип'ять", "Десна", "Сосна", індикатора гамма-випромінювання "Белла". Для цього необхідно заміряти рівень радіації у декількох місцях, розташовуючи прилад на висоті 1 м від підлоги (поверхні землі). У разі виявлення у будинку, на подвір'ї, присадибній ділянці місць, де рівень радіації перевищує природний фон (15-18 мкР/год.), необхідно провести дезактивацію забруднених приміщень, ділянок.

Дезактивація внутрішніх поверхонь включає обмітання стелі, стін приміщень, меблів вологою щіткою, віником або ганчіркою на довгій палиці. М'які меблі, килими, доріжки - обробляються пілососом, потім вологими ганчірками, ретельно промиваються столовий та кухонний посуд. Під час проведення дезактивації вкрай необхідно використовувати засоби захисту органів дихання.

Дезактивацію зовнішніх поверхонь можна проводити за допомогою струменя води під тиском. При цьому слід щільно зачинити двері, вікна, квартирки, щоб вода не потрапила всередину приміщення. Не зайвим буде промивання струменем води огорож, парканів, доріжок, садових дерев та чагарників. Можна зорати присадибну ділянку (город) та внести мінеральні добрива (азотні) з розрахунку 0,3 - 0,5 кг/м². Щоб уникнути ураження шкіри під час виконання цих робіт, слід використовувати плащ з капюшоном (комбінезон), гумові рукавички, чоботи та застосовувати засоби захисту органів дихання. Після роботи слід старанно вимитися теплою водою з милом.

По закінченні дезактивації потрібно провести дозиметричний контроль. Якщо рівень радіації залишився вищим за допустимі норми, то дезактивацію слід повторити. Перед входом у приміщення верхній одяг витрусити та почистити вологою щіткою. Взуття очистити вологим віником або обмити водою. Подошви витерти об вологу підстилку біля входу до приміщення.

Забороняється купатися у відкритих водоймищах до перевірки рівня їх радіоактивного забруднення, збирати у лісі гриби, ягоди, полювати та рибалити у місцевих водоймах тощо.

ПОРЯДОК ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ КОЛЕКТИВНОГО ЗАХИСТУ

План

1. Призначення сховищ.
2. Призначення протирадіаційних укриттів.

3. Використання захисних споруд.

Захисні споруди цивільної оборони призначаються для захисту в мирний час персоналу та населення від наслідків аварій, катастроф та стихійного лиха, які загрожують масовому ураженню людей, а у воєнний час – також від сучасної зброї масового ураження.

До основних захисних споруд цивільної оборони належать сховища та протирадіаційні укриття.

Сховища створюються для захисту таких категорій:

- ❖ працівників найбільшої працюючої зміни підприємств, установ та організацій, розташованих у зонах можливих сильних руйнувань, що продовжують свою діяльність у період мобілізації та у воєнний час; працівників робочої зміни чергового і лінійного персоналу організацій, які забезпечують життєдіяльність міст, віднесених до груп з цивільного захисту, та організацій, віднесених до категорії особливої важливості з цивільної оборони;
- ❖ працівників атомних станцій і організацій, які забезпечують функціонування та життєзабезпечення цих станцій;
- ❖ хворих, які не підлягають транспортуванню, що знаходяться в закладах охорони здоров'я, розташованих у зонах можливих сильних руйнувань та обслуговуючого їх медичного персоналу.

Протирадіаційні укриття створюються для захисту таких категорій:

- працівників організацій, розташованих за межею зон можливих сильних руйнувань, що продовжують свою діяльність у період мобілізації та у воєнний час;
- населення міст та інших населених пунктів, не віднесених до груп з цивільної оборони; населення, евакуйоване із міст, віднесених до груп з цивільної оборони; зон можливих сильних руйнувань; організацій віднесених до категорії особливої важливості з цивільної оборони та зон можливого катастрофічного затоплення.

Використання захисних споруд

Використання захисних споруд у мирний час для потреб об'єктів господарювання та обслуговування населення відповідно до вимог ДБН В.2.2.5-97 “Захисні споруди цивільної оборони” та інших нормативних документів не повинно знижувати захисні властивості цих споруд та терміни приведення їх у готовність до використання за прямим призначенням.

Готовність захисної споруди включає комплекс вимог, яким повинні відповідати сучасні сховища та протирадіаційні укриття для забезпечення захисту людей, найважливішими з яких є:

- збереження огороджуючих конструкцій та захисних пристроїв, які сприймають надмірний тиск ударної хвилі та навантаження;
- надійна герметичність споруд та наявні системи вентиляції, опалення, водопостачання і каналізації, що забезпечують необхідні умови перебування у них перехованих;
- оснащення сховищ та протирадіаційних укриттів санітарно-технічним і іншим обладнанням, контрольно-вимірювальними приладами, забезпеченість запасом води;
- справність і надійність роботи всіх систем внутрішнього обладнання, приладів та пристроїв, наявність необхідного оснащення, інвентарю, інструкцій та іншої документації щодо експлуатації тощо;
- підготовленість обслуговуючого персоналу;

- належний санітарний стан приміщень.

Захисні споруди, розміщені у підвальних та цокольних поверхах, а також окремо розташованих спорудах, слід використовувати у мирний час як:

- санітарно-побутові приміщення;
- приміщення аварійних служб;
- виробничі приміщення, віднесені за пожежною безпекою до категорії Г та Д, у яких застосовуються технологічні процеси, що не супроводжуються виділенням шкідливих речовин, пари та газу, небезпечних для людей, і не потребують природного освітлення;
- приміщення культурного призначення та приміщення для навчальних занять;
- гаражі для легкових автомобілів, підземні стоянки автокарів;
- приміщення торгівлі і харчування (магазини, буфети, кафе, зали їдалень);
- спортивні приміщення (зали для спортивних занять, стрількові тири);
- приміщення, які обслуговують населення (ательє, приймальні пункти);
- допоміжні (підсобні) приміщення лікувальних закладів.

ПОРЯДОК ОТРИМАННЯ, ПІДГОТОВКИ ТА ВИКОРИСТАННЯ ЗІЗ

План.

1. Використання засобів індивідуального захисту.
2. Призначення ЗІЗ.
3. Найпростіші засоби захисту органів дихання: ПТМ-1, ВМП.

ППФ-95М

ППФ-87

ПФМ-3П

До засобів захисту органів дихання належать: протигази фільтруючі (цивільні, дитячі, військові, промислові); протигази ізолюючі; протигази і апарати шлангові; респіратори (загального користування і спеціальні); саморятувальники (фільтруючі та ізолюючі); спеціальні дихальні апарати; спеціальні додаткові патрони до фільтруючих протигазів та інші засоби.

Фільтруючі засоби забезпечують захист органів дихання та шкіри за рахунок поглинання шкідливих речовин, які містяться в атмосфері, спеціальними хімічними поглиначами або за рахунок осадження крупних аерозолів і твердих шкідливих речовин на спеціальних тканинах.

Засоби захисту ізолюючого типу забезпечують захист органів дихання за рахунок надходження до організму людини чистого повітря, яке утворюється за допомогою систем без використання навколишнього повітря. Захист шкіри забезпечується у даному випадку повною її ізоляцією від навколишнього середовища.

Фільтруючі протигази призначені для захисту органів дихання, очей і обличчя від хімічно небезпечних речовин, бактеріальних (біологічних) засобів, радіоактивного пилу та аерозолів.

Фільтруючі протигази для виробничого персоналу небезпечних виробництв (промислові протигази) захищають від небезпечних хімічних речовин в умовах їх концентрації понад допустимі норми.

Залежно від типу небезпечних хімічних речовин, які використовуються у виробництві, промислові протигази мають різноманітні фільтруючі коробки, кожна з яких має вибірково здатність щодо поглинання отруйних речовин, наявних в атмосфері навколишнього середовища.

Фільтруючий протигаз складається з фільтропоглинальної коробки та маски для обличчя. Для дорослого населення випускають протигази: ГП-5, ГП-5М та ГП-7, для дітей: ДП-6М, ДП-6, П2Ф-6, ПДФ-Д та ПДФ-Ш. Крім того, для захисту дітей віком до 1 року випускають дитячу захисну камеру КЗД-6.

Промислові фільтрувальні протигази є засобами індивідуального користування для захисту органів дихання, очей та шкіри обличчя від впливу шкідливих речовин, що містяться у повітрі у вигляді газів, піни та аерозолів, пилу, диму.

Протигаз складається з лицьової частини та протигазової коробки. Коробка приєднується до лицьової частини за допомогою гофрованої трубки. Лицьова частина захищає обличчя, очі від впливу шкідливих компонентів повітряного середовища та забезпечує надходження очищеного повітря до органів дихання. Вона являє собою шолом-маску, виготовлену з еластичної гуми. У шолом-маску вмонтовано окуляри та клапанний прилад з клапанами вдиху та видиху. Шолом-маску виготовляють п'яти розмірів (0, 1, 2, 3, 4). Розмір шолом-маски позначено цифрою на підборідній частині.

Фільтрувальна протигазова коробка призначена для очищення повітря, що вдихається, від шкідливих речовин, які містяться в ньому.

Перед використанням ПФП необхідно перевірити: на відсутність протоків та поривів на лицьовій частині, в з'єднувальній трубці, тріщин у склі, на наявність і якість клапанів; стан накидної і гвинтової гайок. При виявленні ушкоджень протигаз потребує заміни. Після перевірки стану ПФП необхідно визначити правильність збирання протигазу, підбору лицьової частини, а також встановити його герметичність.

Поряд з протигазами та респіраторами використовують і простіші засоби захисту органів дихання, які може виготовити кожен. Це протипилова тканинна маска (ПТМ-1), що складається з корпусу і кріплення. Корпус виготовлений з 2–4 шарів тканини. У ньому вирізані оглядові отвори, в які замість скла встановлено прозору плівку. Маска кріпиться до голови смугою тканини, пришитою до бічних країв корпусу. Щільне прилягання маски до голови забезпечується за рахунок резинки у верхньому шві та зав'язок у нижньому шві кріплення, а також поперечної резинки, пришитої до верхніх кутів корпусу маски.

До простих засобів відноситься також ватно-марлева пов'язка (ВМП), що виготовляється зі шматка марлі розміром 100 x 50 см. У центрі марлі кладуть шар вати розміром 50 x 20 см та завтовшки 2 см. Вільні краї марлі загинають на вату, а кінці марлі розрізають посередині для зав'язки. Пов'язка придатна для разового використання. За відсутності пов'язки можуть використовуватися рушники, шарфи, хустки та інше. Для захисту очей від небезпечних хімічних речовин використовують протипилові окуляри.

До засобів захисту шкіри належать різноманітні вироби, які доповнюють або замінюють звичайний одяг і взуття людини. Вони виготовлюються зі спеціальних матеріалів та забезпечують захист шкіряного покриву людини від отруйних речовин, радіоактивних, біологічних засобів та небезпечних хімічних речовин.

МЕДИЧНІ ЗАСОБИ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАХИСТУ

План

1. Аптечка індивідуальна АІ-2.
2. Індивідуальний протихімічний пакет (ППП-8).
3. Пакет перев'язувальний індивідуальний (ППП).

Медичні засоби індивідуального захисту призначені для профілактики та надання медичної допомоги населенню, потерпілому в надзвичайних ситуаціях.

До них належать: радіопротектори, антидоти, протибактеріальні засоби та засоби частково санітарного оброблення.

До табельних медичних засобів індивідуального захисту належать:

- аптечка індивідуальна АІ-2;
- індивідуальний протихімічний пакет (ШП-8, ШП-10, ШП-11);
- пакет перев'язувальний медичний індивідуальний;
- профілактичний антидот (П-10М).

Аптечка індивідуальна АІ-2 призначена для попередження або зниження уражаючої дії різноманітних факторів надзвичайної ситуації, а також для надання першої медичної допомоги. Лікарські засоби, які є в аптечці, застосовуються у разі поранень, опіків, отруєнь фосфорорганічними отруйними речовинами, радіаційних уражень і для попередження інфекційних захворювань. АІ-2 являє собою пластмасовий футляр зі шприц-тюбиком та пеналом з препаратами. До складу аптечки входять наступні лікарські засоби:

гніздо № 1 – шприц-тюбик з 1 мл 2% розчину промедолу (знеболювач), який використовують як знеболювальний засіб для запобігання шоку від болю при травмах та опіках.

гніздо № 2 – пенал червоного кольору – антидот ФОС – тарен, застосовують одну таблетку за сигналом цивільної оборони. При наростанні ознак отруєння застосовують ще одну таблетку.

гніздо № 3 – великий пенал без забарвлення – протибактеріальний засіб № 2 – сульфадиметоксин. Приймають при шлунково-кишкових розладах, що виникають при опроміненні, у першу добу 7 таблеток на одне приймання, у наступні дві доби – по 4 таблетки на 1 приймання.

гніздо № 4 – два пенали рожевого кольору – радіозахисний засіб № 1. У кожному пеналі по 6 таблеток цистаміну. Приймають за 30–40 хв. до можливого опромінення одночасно 6 таблеток на одне приймання, а при продовженні опромінення через 4 – 6 годин – ще 6 таблеток.

гніздо № 5 – два пенали без забарвлення з квадратними корпусами. Це протибактеріальний засіб № 2 – антибіотик широкого спектра дії по 5 таблеток у кожному пеналі. Рекомендується приймати вміст одного пенала при бактеріальному зараженні або його загрозі (як засіб екстреної неспецифічної профілактики), а також для профілактики ранової та опікової інфекції.

гніздо № 6 – пенал білого кольору. Радіозахисний засіб № 2 – калій йодистий. Приймають по одній таблетці при загрозі потрапляння радіоактивного йоду в організм.

гніздо № 7 – пенал синього кольору. Містить етапіразин. Приймають по одній таблетці відразу після опромінення для запобігання або ослаблення первинної реакції на опромінення, а також при травмах голови за наявності нудоти та блювання.

Індивідуальний протихімічний пакет (ШП-8). Призначений для часткового санітарного оброблення та дегазації відкритих ділянок шкіри та одягу, що прилягає до них, при потраплянні на них хімічно небезпечних речовин (ОР) у краплиннорідинному та туманоподібному стані, а також бактеріальних засобів. Пакет містить флакон з універсальним дегазатором отруйних речовин, до нього додаються чотири ватно-марлеві тампони.

У зв'язку зі швидким всмоктуванням ФОС та деяких інших отруйних речовин і небезпечних хімічних речовин необхідно максимально скоротити час початку оброблення (бажано не пізніше ніж через 5 хвилин).

Пакет перев'язувальний індивідуальний (ППІ) застосовується для перев'язування ран, опіків, а також для зупинення деяких видів кровотечі. Це стерильний бинт із двома ватно-марлевими подушечками (одна фіксована на кінці бинта, інша – пересувна), які герметично упаковані.

Застосування медичних засобів індивідуального захисту в комплексі з іншими засобами захисту населення дозволяє уникнути або значно зменшити кількість втрат серед населення.

ДІЇ ПРИ ОБЕЗЗАРАЖЕННІ ТЕРИТОРІЇ, РОБОЧОГО МІСЦЯ, КВАРТИРИ, ОДЯГУ

План.

1. Дезактивація.
2. Дегазація.
3. Дезинфекція.

Всі роботи із знезаражування техніки, одягу, взуття, індивідуальних засобів захисту та санітарної обробки людей називаються спеціальною обробкою.

В залежності від виду зараження (РР, ОР та БЗ) знезаражування різних об'єктів відповідно називають дезактивацією, дегазацією, дезинфекцією. Знезаражування поверхні тіла людини незалежно від виду заражень називають санітарною обробкою.

Дезактивація - це вилучення радіоактивних речовин з поверхонь різних заражених об'єктів, а також очистка від РР води, харчових продуктів та фуражу. У будь-яких випадках метою дезактивації є доведення радіоактивного забруднення до допустимих величин. Дезактивація здійснюється механічним способом. При механічному способі радіоактивні речовини вилучаються із заражених поверхонь шляхом змивання водою, чищення щітками (віниками), а також витрушуванням, висмоктуванням пилососом або ж зрізанням зараженого шару.

Дегазація - це нейтралізація ОР або вилучення їх із зараженої поверхні; дегазація здійснюється хімічним, фізичним, механічним та змішаним способами.

Хімічний спосіб дегазації полягає в переведенні ОР в неотруйні продукти за допомогою хімічної реакції.

Фізичний спосіб – в руйнуванні ОР високою температурою, у вивітрюванні ОР із зараженої поверхні або ж змиванні їх за допомогою палива або органічних розчинників.

Механічний спосіб полягає у вилученні зрізанням зараженого шару землі, снігу, фуражу, продуктів харчування.

Змішаний спосіб дегазації полягає в поєднанні вищенаведених способів.

Дезинфекція - знищення збудників інфекційних захворювань при руйнуванні токсинів у зовнішньому середовищі.

Дезинфекція в широкому розумінні поділяється на: дезинфекцію - знищення мікробів та токсинів і дезинсекцію - знищення комах (вошей, бліх та інших переносників інфекційних захворювань), дератизацію - знищення заражених гризунів.

Дезинфекція здійснюється хімічним, фізичним, фізико-хімічним та механічним способами.

Хімічний метод полягає у знищенні мікробів та токсинів хімічними (дезинфікуючими) препаратами.

Фізичний спосіб - знищення високими температурами.

Фізико-хімічний - поєднання високої температури з парами формаліну в спеціальній камері.

Механічний - відловлювання гризунів пастками та мишоловками з подальшим знищенням.

У відповідності до викладеного спеціальна обробка вміщує:

- санітарну обробку особового складу;
- дезактивацію, дегазацію та дезинфекцію техніки, обладнання, одягу, засобів індивідуального захисту.

В залежності від обставин, наявності часу та засобів спецобробка може виконуватися частково або ж у повному обсязі.

Часткова спецобробка поєднує часткову санітарну обробку особового складу з частковою дезактивацією, дегазацією та дезинфекцією техніки і обладнання. Таку обробку організовує керівник виробництва чи командир формувань ЦЗ без зупинки виконання ними поставленого завдання. Вона проводиться відразу після зараження ОР та БЗ, а під час зараження РР упродовж 1-ї години безпосередньо в зоні зараження й проводиться (повторюється) після виходу з цієї зони.

Часткова санітарна обробка полягає:

- у вилученні радіоактивних речовин з відкритих ділянок тіла, одягу, засобів захисту, окрім того - витрушування або збирання пирососом;
- у знезаражуванні (вилученні ОР та БЗ) на відкритих ділянках тіла, окремих ділянках одягу та засобів індивідуального захисту з використанням протихімічного пакета ППП-8.

Під час проведення часткової санобробки в зоні радіоактивного зараження засоби індивідуального захисту не знімають. Спочатку треба протерти, змести та струсити заражені засоби захисту, а також вилучити РР з відкритих ділянок тіла.

ЗАХИСТ ПРОДУКЦІЇ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА І ВОДИ

План.

1. Захист продуктів харчування у домашніх умовах.
2. Захист продуктів харчування в умовах сільської місцевості.
3. Захист води від радіоактивних речовин.

Захист продуктів від радіоактивних і отруйних речовин, бактеріальних засобів обумовлюється тим, що із зараженими продуктами та водою радіоактивні отруйні речовини і бактеріальні засоби можуть потрапити в організм людини і викликати небезпечні захворювання та ураження.

Найбільшу небезпеку викликає попадання радіоактивних речовин у середину організму із зараженою їжею і водою.

Отруйні речовини викликають небезпеку при зараженні незахищеного продовольства, води, фуражу у всіх варіантах їх застосування – крапельному, рідкому, твердому (у вигляді аерозолі, туману, диму) і в газоподібному (пароподібному) стані.

Слід підкреслити, що глибина проникнення отруйних речовин у продуктах харчування, особливо сипучі, в декілька разів більша, ніж у таропакувальні матеріали, при цьому в твердих жирах, вершковому маслі, комбіжирі, маргарині вона поступово збільшується. У рослинних оліях краплі отруйних речовин і аерозолі розчиняються і можуть розповсюджуватись на всю масу.

Пари отруйних речовин легко проникають з повітрям через нещільності приміщень, негерметичну тару та упаковку і концентруються: в борошні, крупі, картоплі, овочах – у зовнішньому шарі; в хлібі – головним чином у шкуринці; в солі, цукровому

піску – в більш глибинних шарах; у м'ясі вони заражають у першу чергу ділянки, покриті жиром.

Продовольство, яке знаходиться в осередку бактеріологічного ураження, при збереженні на відкритих майданчиках і в негерметичних приміщеннях, перш за все незатарене чи не герметично упаковане, підлягає небезпеці зараження збудниками інфекційних захворювань. Треба мати на увазі, що бактеріальні рецептури тривалий час зберігають свої вражаючі властивості, особливо при низьких температурах і в похмуру погоду. Вони можуть виживати на внутрішніх поверхнях приміщень і тари, а також у різних харчових продуктах, де мікроорганізми активно розмножуються.

У домашніх умовах основним способом захисту продуктів харчування запасів води від зараження є герметизація квартир, будинків, комор, збереження продуктів у герметичній тарі чи упаковці із захисних матеріалів.

Сипучі продукти (борошно, цукор, крупа, макарони) доцільно тримати в пакетах із щільного паперу, поліетиленових мішках, які укладають у коробки, ящики обкладені з середини картоном, плівкою чи іншими аналогічними матеріалами.

М'ясо, масло, ковбасу, рибу можна зберігати від зараження в домашніх холодильниках. Для більшої надійності їх укладають у поліетиленові пакети, а масло вершкове, маргарин, жири – в скляні чи металеві банки, які щільно закриваються кришками.

Овочі слід зберігати в дерев'яних чи фанерних ящиках, вистелених у середині папером, целофаном, поліетиленовою плівкою, пергаментом чи клейонкою, а зовні укритих брезентом чи іншою щільною тканиною.

Необхідно підкреслити, що всі види продуктів, які знаходяться в металевих чи скляних консервних банках, а також у герметично закритому посуді, зараженню, в тому числі отруйними і бактеріальними засобами, не піддаються. У випадку необхідності така тара швидко обеззаражується.

Більш складним є захист продуктів харчування в умовах сільської місцевості, де в індивідуальному користуванні знаходяться значно більші запаси, ніж у містах.

Уданих умовах картоплю, капусту, моркву та інші овочі, м'ясні та молочні продукти треба ховати в підготовлені погреби, комори і хліви. Зерно, борошно та інші сипучі продукти доцільно зберігати не в мішках, а в скринях чи ящиках з щільними кришками.

Приміщення, де зберігають продукти харчування, надійно герметизують.

У містах і населених пунктах, де є системи водопостачання, вода призначена для пиття, очищується й обеззаражується в спеціальних очисних спорудах, які знаходяться на водонапірних станціях. Подача води відбувається по системах труб з водопровідною арматурою, яка дозволяє забезпечити надійну герметизацію. Зараження води можливе лише при безпосередньому руйнуванні труб чи очисних споруд.

Для захисту води у колодязі (криниці): збудуйте навіс або будку із щільно підігнаних дощок, шахту колодязя закрийте герметичною кришкою; навколо колодязя влаштуйте «глиняний замок» шириною 1,5-2см і глибиною 0,5 м. Глину втрамбуйте з ухилом 1-2°. На глину насипається шар піску, гравію або землі. Глиняний «замок» захищає від попадання заражених стічних та ґрунтових вод.

Для захисту води в домашніх умовах рекомендується використовувати термоси, графіни, відра і навіть ванни.

Весь посуд повинен закриватись щільними кришками, а відра і ванни накриваються зверху клейонкою, поліетиленовими чи іншими матеріалами із плівок.

Запаси води слід створювати із розрахунку, що на кожну людину на добу тільки на приготування їжі потрібно від 3 до 5 л води, а в цілому – 10 л води.

ОБОВ'ЯЗКИ ДОРΟΣЛИХ ЩОДО БЕЗПЕКИ І ЗАХИСТУ ДІТЕЙ ТА ВИХОВАННЯ У НИХ НАВИЧОК ПОВЕДІНКИ В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ УМОВАХ

План

1. Підготовка населення до захисту дітей.
2. Дії дорослих і батьків при загрозі виникнення надзвичайної ситуації.
3. Обов'язки дорослого населення щодо захисту дітей у надзвичайних ситуаціях.

Захист дітей від наслідків надзвичайних ситуацій техногенного, природного і воєнного характеру є найгуманнішим і шляхетним обов'язком усього дорослого населення й у першу чергу кожної матері та кожного батька, будь-якого працівника дитячого дошкільного і шкільного закладу. Для виконання цього обов'язку необхідно, щоб усе доросле населення було підготовлено до захисту дітей:

- знало способи і засоби захисту дітей у НС;
- уміло будувало найпростіші укриття, щоб укрити в них дітей у випадку відсутності інших, більш надійних захисних споруд;
- знало правила розміщення і поведіння дітей у захисних спорудах і укриттях;
- могло підготувати дітей до евакуації в замську зону;
- навчало дітей користуватися засобами індивідуального захисту і виготовляти для них найпростіші такі засоби;
- знало особливості захисту дітей при надзвичайних ситуаціях та діях за сигналами оповіщення цивільної оборони й в осередках ураження (зонах зараження).

Питання захисту від наслідків надзвичайних ситуацій вивчають у школі, а також в оздоровчих таборах. Обов'язок батьків – поцікавитися, чому їхні діти навчилися з даних питань; навіть проста батьківська цікавість про те, що їх діти вивчають з цивільного захисту та порада в цій справі принесуть велику користь.

Особливо велика роль батьків, а також керівників і працівників дитячих закладів у забезпеченні захисту дітей при загрозі виникнення й в умовах безпосереднього виникнення надзвичайної ситуації та її факторів ураження.

Почувши попередження про загрозу виникнення надзвичайної ситуації, в інтересах захисту дітей необхідно:

- з'ясувати всі питання, які пов'язані з укриттям дітей у захисних спорудах;
- придбати для дітей засоби індивідуального захисту органів дихання і медичні засоби захисту;
- виготовити найпростіші засоби захисту органів дихання дітей і підготувати їх повсякденний одяг у якості засобів захисту від радіоактивних та отруйних речовин і бактеріальних засобів;
- потренувати дітей у користуванні засобами індивідуального захисту та у перебуванні в них;
- підготувати все для можливої евакуації дітей або перебування їх тривалий час у захисних спорудах;
- ознайомити дітей старшого віку із сигналами оповіщення цивільної оборони та діями за цими сигналами.

Обов'язки дорослого населення щодо захисту дітей у надзвичайних ситуаціях:

- роз'яснювати порядок укриття дітей у захисних спорудах, забезпечувати засобами індивідуального захисту;
- підготувати все необхідне для евакуації дітей або перебування їх тривалий час в захисних спорудах;
- постійно контролювати правильність застосування дітьми засобів захисту;
- пам'ятати, що із АІ-2 (або більш сучасний його аналог), крім знеболюючих засобів і радіозахисного засобу № 2, дітям віком до 3 років на один прийом дають 1/4 таблетки, а дітям віком від 8 до 15 років – половину дози дорослих (1/2 таблетки);
- посадку дітей на транспортні засоби проводити у першу чергу;
- при відсутності захисних споруд будувати найпростіші укриття і розмішувати там дітей та жінок з дітьми у першу чергу;
- при отриманні сигналу про ту чи іншу надзвичайну ситуацію діяти тільки згідно з рекомендаціями управління (відділу) з питань надзвичайних ситуацій області (району, міста) і штабу ЦЗ та з НС об'єкту;
- перебуваючи разом з дітьми, зберігати спокій та бути терплячими до них;
- при перебуванні в осередку радіоактивного або хімічного ураження дотримуватися встановлених правил поведінки і слідкувати, щоб їх виконували діти;
- якщо отруйні речовини потрапили на відкриті ділянки тіла або одяг дітей – якнайшвидше обробити заражені місця дегазуючим розчином з індивідуального протихімічного пакету ІППІ8;
- після виходу із зараженої місцевості провести часткову, а пізніше і повну санітарну обробку;
- при несподіваній хворобі дитини надати їй першу допомогу, негайно сповістити лікувальний заклад та при необхідності вжити заходи для її ізоляції;
- в умовах надзвичайних ситуацій заборонити дітям відлучатись з дому, їсти сирі та немиті овочі, необроблені продукти харчування;
- кожному із батьків уміти надавати само- і взаємодопомогу при ураженнях внаслідок надзвичайних ситуацій;
- знати сигнали оповіщення ЦЗ і порядок дій за цими сигналами при аваріях, катастрофах та стихійному лиху;
- стежити за виконанням дітьми правил особистої та радіаційної гігієни.

Батьки повинні домовитись з сусідами, у разі необхідності, про взаємодопомогу та догляд за дітьми у НС.

В період ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій дорослі в присутності дітей повинні проявляти спокій і стриманість, не вести розмови, які можуть викликати у них страх, а проявляти умілі і спокійні, без страху і паніки дії, що позитивно будуть впливати на дітей. Відомо, що поряд із сміливою людиною дитина почуває себе впевнено і спокійно.

Батьки, керівники дошкільних і шкільних закладів повинні пам'ятати, що від їх правильних дій і поведінки залежить життя та здоров'я наших дітей як у повсякденному житті, так і в умовах надзвичайних ситуацій.

**Пам'ятки щодо протимінної безпеки
населення, проявів терористичних
актів**

Рекомендації

*громадянам у разі загрози та виникнення надзвичайних ситуацій,
пов'язаних з терористичними актами*

Терор, тероризм – ці слова ми чуємо по радіо і з екранів телевізорів, читаємо на сторінках газет і журналів.

У наші дні частішими стають повідомлення про захоплення заручників, вибухи бомб, викрадення літаків з пасажирами у різних країнах світу.

Для України загроза терористичних атак не є актуальною, але така загроза існує. Найбільш вірогідними цілями терористичних атак є місця масового перебування людей та об'єкти підвищеної небезпеки, які внаслідок підриву призводять до значної кількості людських жертв і можуть створити додаткову загрозу населенню та територіям у зв'язку з викидом у навколишнє природне середовище небезпечних речовин (хімічних, біологічних, радіоактивних).

Типовою зброєю терористів є використання замаскованих вибухових пристроїв. Залежно від мети терористичного акту такі пристрої, споряджені годинниковим механізмом, можуть залишатись терористами у житлових будинках, навчальних закладах, установах і організаціях, підприємствах, громадському транспорті тощо.

У разі отримання повідомлення від представників влади (правоохоронних органів, аварійно-рятувальних служб) про евакуацію із будинку (зони ймовірної надзвичайної ситуації або проведення антитерористичної операції) необхідно зберігати спокій та чітко виконувати отримані інструкції.

Якщо ви знаходитесь у квартирі:

візьміть з собою документи, гроші, цінності та, у разі необхідності, ліки;

знеструмте квартиру та перекрийте воду і газ;

надайте допомогу в евакуації літнім і тяжкохворим людям;

перевірте сусідні квартири на наявність у них дітей, які на час оголошення евакуації залишились без нагляду дорослих, та повідомте про це представників правоохоронних органів (аварійно-рятувальних підрозділів);

обов'язково замкніть свою квартиру;

залишайте будинок спокійно, не створюючи паніки.

Якщо ви знаходитесь на вулиці:

уникайте великих скупчень людей;

якщо ви опинились у натовпі, не намагайтесь вийти з нього, рухайтесь у тому ж напрямку, що й натовп;

руки зігніть у ліктях на рівні грудей та розправте їх, звільняючи від тиску грудну клітку;

не тримайте руки у кишенях;

якщо натиск натовпу набрав загрозливого характеру, негайно покиньте будь-яку ношу та позбавтесь від сумок на довгому ремені і шарфу;

якщо ви упали, намагайтесь одразу встати на ноги, не опираючись на руки, а якщо це неможливо, потрібно згорнутись клубком і захистити голову передпліччями, поклавши долоні на потилицю.

Якщо ви опинились у будинку (на території, приміщенні),

захопленому терористами, але не були виявлені, необхідно:

зберігати спокій та намагатись уникнути контакту з терористами;

якомога тихіше повідомити правоохоронні органи про терористичну атаку, а також про своє місцезнаходження;

не курити;

не наближатись до дверей та вікон;

чітко виконувати інструкції та команди правоохоронців;

сховати свої документи та візитні картки.

Пам'ятайте, що одразу після вашого повідомлення антитерористичними підрозділами буде вжито вичерпних заходів для збереження вашого життя та здоров'я.

Почувши про початок антитерористичної операції (стрілянина, вибухи), необхідно:

лягти на підлогу обличчям вниз, поклавши руки долонями на потилицю;

чітко виконувати команди співробітників антитерористичного підрозділу, уникаючи різких рухів.

Як поводити себе, коли ви захоплені.

Якщо ви опинилися у руках терористів, необхідно:

не провокувати своїми діями терористів на насильницькі дії (уникати різких рухів, шуму тощо);

на вимогу терористів негайно віддати їм особисті речі;

не реагувати на провокаційні дії терористів;

уникати будь-яких дискусій, особливо політичних, зі злочинцями;

не дивитись терористам в очі;

не вживати алкоголю;

якщо є можливість, триматися подалі від вікон і дверей;

бути готовим до труднощів (відсутність свободи руху, їжі, води тощо);

не чинити опір озброєним терористам, що може призвести до численних людських втрат.

ЗАГАЛЬНІ ПРАВИЛА БЕЗПЕКИ ПРИ ЗАГРОЗІ ТЕРОРИСТИЧНОГО АКТУ

До терористичного акту неможливо підготуватися заздалегідь, тому слід бути насторожі завжди. Слід проявляти особливу обережність на багатолюдних заходах з тисячами учасників, в популярних розважальних закладах, гіпермаркетах.

- ❖ Звертайте увагу на підозрілих людей, предмети, на будь-які підозрілі дрібниці. Повідомляйте про усе підозріле співробітникам правоохоронних органів.
- ❖ Ніколи не приймайте від незнайомих пакети і сумки, не залишайте свій багаж без нагляду.
- ❖ У сім'ї має бути план дій в надзвичайних обставинах, в усіх членів сім'ї мають бути записані номери телефонів, адреси електронної пошти.
- ❖ Необхідно заздалегідь призначити місце, де ви зможете зустрітися з членами вашої сім'ї в екстреній ситуації.
- ❖ У разі евакуації візьміть з собою набір предметів першої необхідності і документи.
- ❖ Завжди дізнавайтеся, де знаходяться резервні виходи з приміщення.
- ❖ У будинку необхідно зміцнити і опечатати входи в підвали і на горища, встановити домофон, звільнити сходові клітини і коридори від предметів, що їх захарашують.

Треба організувати чергування мешканців вашого будинку, які регулярно обходитимуть будівлю, спостерігаючи, чи все в порядку, звертаючи особливу увагу на появу незнайомих облич і автомобілів, розвантаження мішків і ящиків.

Якщо стався вибух, пожежа, землетрус, ніколи не користуйтеся ліфтом.

Намагайтеся не піддаватися паніці, що б не сталося, пам'ятайте, що паніка може спровокувати терористів і прискорити теракт, а також перешкодити владі запобігти злочину або зменшити його наслідки.

До терористичного акту неможливо підготуватися заздалегідь, тому слід бути насторожі завжди. Слід проявляти особливу обережність на багатолюдних заходах з тисячами учасників, в популярних розважальних закладах, гіпермаркетах.

Як виявити терориста

Терористи, як правило, діють потайки, намагаючись не попадатися на очі ні правоохоронним органам, ні простим громадянам. Але їх діяльність цілком може здатися незвичайною або підозрілою. Якщо ознаки дивної поведінки не знаходять природного пояснення, негайно повідомите про це в силові структури. Будьте уважні, постарайтеся запам'ятати прикмети цих людей, відмінні риси їх осіб, одяг, імена, клички, можливі шрами і татуювання, особливості мови і манери поведінки, тематику розмов тощо.

Не намагайтеся їх зупинити самі, інакше ви можете стати їх першою жертвою.

На що необхідно звертати увагу

- ✚ На підозрілих осіб, як правило непримітних, таких, що не виділяються, але дивних.
- ✚ На невеликі групи людей, що зібралися з певною метою, можливо агресивно налагоджених.
- ✚ На квартири, що здаються або знімаються, підвали, підсобні приміщення, склади, навколо яких спостерігається дивна активність.
- ✚ На підозрілі телефонні розмови.
- ✚ У разі, якщо ви помітили підозріле, проявіть наполегливість в проясненні ситуації, при необхідності залучіть близьких і знайомих, сусідів. Деякі безтурботні громадяни можуть сказати, що це параноя. Ні, це пильність, прийнята в усіх розвинених країнах світу.

Рекомендації фахівців служб безпеки

Будьте особливо пильними і остерігайтеся людей, одягнених не по сезону. Якщо ви бачите літом людину, одягнену в плащ або товсту куртку, - будьте особливо обережні - під таким одягом терористи найчастіше ховають бомби. Краще всього триматися від таких людей чимдалі і привернути до них увагу співробітників правоохоронних органів.

Остерігайтеся людей з великими сумками, баулами і валізами, особливо, якщо вони знаходяться в незвичному місці (наприклад, з баулом в кінотеатрі або на святі).

Попри те, що ця людина, швидше за все, виявиться туристом або торговцем, все ж зайва обережність не зашкодить.

Намагайтеся віддалитися на максимальну відстань від тих, хто поводить себе неадекватно, знервовано, перелякано, озираючись, перевіряючи щось в одязі або у багажі.

Якщо ви не можете віддалитися від підозрілої людини, стежте за мімікою її обличчя. Фахівці повідомляють, що смертник, який готується до теракту, зазвичай виглядає надзвичайно зосереджено, губи щільно стислі, або повільно рухаються, неначе читаючи молитву.

І стандартні рекомендації, яких, на жаль, найчастіше не дотримуються : ні в якому разі не піднімайте забуті речі: сумки, мобільні телефони, гаманці.

Ні в якому разі не приймайте від незнайомих ніяких подарунків, не беріть речей з проханням передати іншій людині.

Поведінка в натовпі

Терористи часто вибирають для атак місце масового скупчення народу. Окрім власне вражаючого чинника терористичного акту, люди гинуть і отримують травми ще і в результаті тисняви, що виникла внаслідок паніки. Тому необхідно пам'ятати наступні правила поведінки в натовпі:

Виберіть найбільш безпечне місце.

Воно має бути якнайдалі від середини натовпу, трибун, сміттєвих контейнерів, ящиків, залишених пакетів і сумок, скляних вітрин, парканів і огорож.

У разі виникнення паніки обов'язково зніміть з себе краватку, шарф.

При тисняві потрібно звільнити руки від усіх предметів, зігнути їх в ліктях, застебнути одяг на усі гудзики.

Не можна хапатися за дерева, стовпи, огорожу.

Потрібно старатися усіма силами утриматися на ногах.

У разі падіння необхідно згорнутися клубком на боці, різко підтягнути ноги, і постаратися піднятися по ходу руху натовпу.

Не привертайте до себе увагу провокуючими висловлюваннями і викрикуванням гасел.

Не наближайте до агресивно налаштованих осіб і груп осіб.

Не втручайтеся в сутички, що відбуваються.

Постарайтеся покинути натовп.

ПАМ'ЯТАЙТЕ!

При виникненні паніки намагайтеся зберігати спокій і здатність реально оцінювати ситуацію.

Якщо ти перебуваєш у натовпі

1. Якщо ти плануєш побувати на заході, де буде велика кількість людей, намагайся заздалегідь оглянути місце й намітити можливі шляхи безпечного відходу.
2. Якщо на заході велика кількість алкоголю – найбезпечніше одразу піти звідти.
3. Одягнись зручно. Уникай одягу зі шнурками, великою кількістю металевої фурнітури. Прикраси, краватки, шарфи краще залишити вдома.
4. Якщо почалася тиснява, головне правило – не панікуй!
5. Якщо тебе затисли – згрупуйся (поза «колобка»). Голову закрий, притиснувши руки. Напруж м'язи живота.
6. Якщо щільний натовп рухається – рухайся «за течією», допомагай собі руками, відштовхуйся ногами.
7. Намагайся триматися ближче до краю натовпу, уникай вузьких місць, скляних вітрин, не хапайся за будь-які опори.
8. Якщо впала якась річ – у жодному разі не намагайся її підняти.
9. Якщо ти впав – одразу закривай голову руками, а потім різким рухом спробуй піднятися.
10. Уважно слухай та виконуй команди сил правопорядку.

НАБІР ДЛЯ ВИЖИВАННЯ

У кожній сім'ї необхідно мати готовий і упакований набір предметів першої необхідності. Він може істотно допомогти виживанню у разі екстреної евакуації або забезпечити виживання сім'ї, якщо лихо застигло її у будинку.

Напевно він ніколи не знадобиться вашій сім'ї. Але краще бути готовим до будь-яких несподіванок. Для упаковки речей скористайтеся сумками, що застібаються на "блискавці", краще всього, водонепроникними. Комплект має бути максимально компактним, щоб його легко можна було захопити з собою.

Приблизний набір речей, які можуть забезпечити виживання, щонайменше впродовж 72 годин.

Засоби індивідуального захисту: протигази з додатковими фільтрами, дитячі протигази, киснева маска, респіратори.

Аптечка, в якій мають бути: анальгін, ацетилсаліцилова кислота, гіпотермічний (що охолоджує) пакет, сульфацил натрію, джгут кровоспинний, бинт стерильний, бинт нестерильний, атравматична пов'язка, лейкопластир бактерицидний, серветки кровоспинні, розчин діамантового зеленого, лейкопластир, бинт еластичний трубчастий, вата, нітрогліцерин, валідол, пристрій для проведення штучного дихання, аміака розчин, вугілля активоване, корвалол, ножиці.

Зневоднена суха їжа; мультивітаміни.

Казанок.

Запас води.

Туалетне приладдя.

Бензинова і газова запальнички, а також непромокальні сірники.

Два ліхтарі з додатковими батареями і лампочками.

Міцний довгий мотузок.

Два ножі (з викидним і звичайним лезами).

Комплект столового приладдя.

Монтування.

Набір інструментів.

Намет.

Радіо з ручним живленням.

Дошовики, брезентовий костюм, нижня білизна, шкарпетки, капелюхи, сонцезахисні окуляри, рукавички, високі чоботи (краще, гумові).

Свічки.

Голки, нитки.

Гачки для риболовлі і ліска.

Сухе паливо.

СІМЕЙНИЙ ПЛАН ДІЙ ПРИ НАДЗВИЧАЙНИХ ОБСТАВИНАХ

У сім'ї потрібно розробити план дій при надзвичайних обставинах. В усіх членів сім'ї мають бути номери телефонів, адреси електронної пошти, номери пейджерів один одного для термінового зв'язку.

Ці ж номери і адреси мають бути в учителів школи, де вчаться ваші діти, на роботі, у ваших родичів і близьких знайомих тощо.

Необхідно домовитися про те, кому дзвонити в екстреній ситуації. Краще всього вибрати родича, що живе в іншому кінці міста, тому що при теракті або при лиху в районі часто уривається зв'язок, внаслідок чого додзвонитися один до одного неможливо.

Родичеві, що живе в іншому районі, у разі лиха потрібно повідомити, де ви знаходитесь, чи все з вами в порядку.

Він передасть це членам вашої сім'ї. Також необхідно призначити місце

зустрічі, де ви зможете зустрітися з членами вашої сім'ї в екстремній ситуації. У разі евакуації, обов'язково візьміть з собою ваш набір предметів першої необхідності та документи.

ПОРАДИ ПСИХОЛОГА ПРИ ПОВЕДІНЦІ В ЕКСТРЕМАЛЬНІЙ СИТУАЦІЇ

Інколи буває, що страх перед терористичним насильством, абсолютно не відповідає реальному ризику піддатися нападу. В результаті з'являється постійне почуття тривоги, яке може у відповідний момент перерости в жах, а він проявиться у фізичній слабкості, нерухомості або панічній втечі.

Такий пригнічений стан утруднює пошук виходу з екстремальної ситуації, викликає почуття безнадійності, веде до відмови від активного опору, і навіть від боротьби за власне життя.

Проаналізуйте свою поведінку в екстремальній ситуації. Можливо, вона характеризується однією з наступних ознак:

- ✚ Дезорганізація поведінки може проявитися в несподіваній втраті раніше набутих навичок, які, здавалося, були доведені до автоматизму. Деякі люди в звичайних умовах проявляють чудеса володіння різними прийомами самооборони, але в екстремальній ситуації раптом, зовсім забувають про них.
- ✚ Гальмування дій характеризується тим, що екстремальна ситуація може викликати стан ступора (заціпеніння).
- ✚ Підвищення швидкості виражається в мобілізації усіх ресурсів організму на подолання екстремальної ситуації. При цьому спостерігається чіткість сприйняття і оцінки того, що відбувається, здійснюються адекватні ситуації дії. Ця форма реагування, звичайно ж, найбажаніша, проте вона з'являється, як правило, тільки за наявності певних навичок і спеціальної підготовки.

Щоб діяти адекватно в екстремальній ситуації, постарайтеся по можливості дотримуватися наступного плану дій :

- ❖ перш, ніж приймати яексь рiшення, проаналiзуйте ситуацiю, в якiй ви опинилися;
- ❖ спробуйте, наскiльки це буде можливо, оцiнити людину, супротивну вам, звернувши увагу на її фiзичнi i психiчнi данi, її настрiй i можливи особливостi в поведiнцi;
- ❖ приведiть себе в стан, який дозволить вам не лише дiяти, але i думати;
- ❖ визначте тактику своєї поведiнки залежно вiд усього обсягу iнформацiї, що надiйшла до вас, i поведiться вiдповiдно до неї.

Багато хто допускає одну з двох помилок - переоцiнює свої можливостi, або сильно їх занижує. I те, i iнше робить вас потенцiйною жертвою.

Отже, необхідно умiти розрiзняти небезпеки дiйснi i уявнi, правильно оцiнювати людей i контролювати себе. Нарештi. Сумна порада, але психологiчно потрiбно бути завжди готовим до застосування насильства, що вже саме по собі є ефективним засобом захисту.

Головне правило - зрозумiти, в яку ситуацiю ви потрапили, наскiльки реальна загроза фiзичного насильства, i чи можна її уникнути.

Ваше сприйняття буде, передусiм, залежати вiд того, де вам погрожують. Наприклад, якщо це ваша квартира, пам'ятайте, що той, хто погрожує, набагато гiрше орiєнтується в обстановцi, яка вам добре знайома.

Якщо це примiщення, в якому господарем положення є людина, яка вам загрожує, саме по собі незнання обстановки багато в чому може сковувати вашi дiї. Екстремальна ситуацiя може по-рiзному сприйматися i на вулицi. У темний час доби будь-яка загроза сприймається серйознiше, нiж вдень.

Важлива оцiнка кiлькостi людей, якi реально вам загрожують. Характер взаємовiдносин мiж ними може пiдказати, хто в групi головний, чи уперше цi люди здiйснюють напад або вони дiють як злагоджена злочинна група. При безпосередньому нападi слiд враховувати власнi фiзичнi можливостi.

Уникайте миттєво реагувати на напад насильницькими дiями, особливо якщо злочинцi озброєнi.

У такому разi краще не чинити опiр, хоча це i не здається гiдним виходом з ситуацiї. Практика показує, що людина, яка зазнала нападу має бiльше шансiв вижити, якщо визнає за злочинцем його перевагу. Перш, нiж що-небудь робити, слiд зважити свої реальнi можливостi i можливи наслiдки.

Постарайтеся не допустити панiки. Для цього необхідно змусити себе деякий час зберiгати спокiй, вiльно i глибоко дихати. Якщо панiка виникла на вулицi, i немає iнших загрозливих чинникiв, спокiйно пояснiть ситуацiю i виведiть людей з небезпечного мiсця.

ЯК ПОВОДИТИСЯ ПРИ ТЕРАКТАХ

При захопленні в заручники

На жаль, ніхто з нас не захищений від ситуації, коли ми можемо опинитися в заручниках у терористів. Але все таки є декілька універсальних правил.

Постарайтеся дотримуватися спокою і не показувати свого страху. Не чиніть терористам опору, не намагайтеся вступати з ними у бесіду, не прагніть розжалобити їх або відрадити від виконання наміченого ними плану. Виконуйте їх вимоги і не реагуйте на їх дії відносно інших заручників.

Не порушуйте встановлених терористами правил, щоб не спровокувати погіршення умов вашого утримання. Не слід, наприклад, пробувати зв'язатися з рідними або правоохоронними органами. Якщо про це стане відомо вашим викрадачам, вони сприймуть це як непокору і, як мінімум, зроблять режим вашого утримання жорсткішим.

Може настати такий момент, коли турбота про стан власного духу і тіла стане здаватися вам безглуздою.

Проте, в такій ситуації дуже важливо не забувати про особисту гігієну, робити фізичні вправи. Не можна дозволяти собі зосереджуватися на переживаннях.

Способів відволіктися існує немало: намагайтеся придумати собі яку-небудь гру, згадувати напівзабуті вірші, анекдоти тощо. Для вірян великою підмогою є молитва.

Перебування в заручниках завдає психічної травми навіть дуже стійким людям. Звільнених нерідко обтяжують відчуття провини і сорому, втрата самоповаги, різного роду страхи.

Пам'ятайте, що це нормальна для колишніх заручників реакція. Для повернення до нормального життя потрібно досить тривалий період.

Заручники, зазвичай, знаходяться в умовах різкого обмеження свободи переміщення і відсутності засобів зв'язку.

Вони не мають в розпорядженні інформації про те, що відбувається у зовнішньому світі, як розвиваються події навколо захоплення. Це ускладнює ухвалення рішень.

Якщо заручникові дозволили вступити в контакт з рідними, слід заспокоїти близьких і попросити прикласти максимум зусиль для звільнення. Також при розмові з родичами потрібно пояснити, якщо ви маєте таку інформацію, які вимоги викрадачів.

Рекомендації до дій при захопленні.

Коли відбувається захоплення заручників слід пам'ятати, що:

Тільки у момент захоплення заручників є реальна можливість утекти з місця події.

Налаштуйтеся психологічно, що вмить вас не звільнять, але пам'ятаєте, що звільнять вас обов'язково.

Ні в якому разі не можна кричати, висловлювати своє обурення.

Якщо почався штурм, необхідно впасти на підлогу і закрити голову руками, намагайтеся при цьому зайняти позицію чимдалі від вікон і дверних отворів.

Тримайтеся чимдалі від терористів, тому що при штурмі по них стрілятимуть снайпери.

Якщо ви отримали поранення, головне - постаратися зупинити кровотечу, перев'язавши рану. Надайте допомогу тому, хто поруч, але в скрутнішому становищі.

Не слід брати в руки зброю, щоб вас не переплутали з терористами.

Не намагайтеся самостійно учинити опір терористам.

Якщо на вас повісили бомбу, треба без паніки голосом або рухом руки дати зрозуміти про це співробітникам спецслужб.

Фіксуйте в пам'яті усі події, які супроводжують захоплення. Ця інформація буде дуже важлива для правоохоронних органів.

Якщо в заручниках ваш родич

У разі, якщо ви дізналися про захоплення близької людини, негайно телефонуйте в міліцію. До звільнення заручників підходять дуже серйозно, залучаючи професіоналів з МВС з їх унікальними технічними засобами. Попередня підготовка до операції триває від декількох годин до декількох днів. Це залежить від тієї швидкості, з якою бандити висувають свої вимоги, і від родичів жертви - наскільки швидко вони звернуться в міліцію і як поведуться надалі.

Справа ускладнюється, якщо родичі самостійно намагаються відкупитися від бандитів або ведуть "подвійну гру".

Коли шантажисти висунуть які-небудь вимоги, передусім, переконайтеся, що заручник живий і неушкоджений. Побачитися із захопленим вам навряд чи дозволять, але поговорити з ним по телефону необхідно. При цьому злочинцям потрібно твердо дати зрозуміти, що ні про які переговори не може йтися, поки ви не переговорите з родичем. Під час розмови необхідно переконатися, що на іншому кінці дроту дійсно та людина, про яку йде мова.

Можливо, зв'язок буде неякісним, але вам треба отримати інформацію від того, з ким ви говорите, яка доведе, що це дійсно ваш близький. Це також важливо, щоб переконатися, що ви розмовляєте з людиною, а не з магнітофонним записом. Пам'ятайте, що під час бесіди не можна навіть натяками намагатися отримати інформацію про того, хто захопив родича, і де його тримають. Ця непотрібна цікавість може коштувати заручникові життя.

Дуже важливий психологічний аспект вашої розмови. Вам потрібно заспокоїти заручника, пообіцявши зробити усі можливі заходи, щоб звільнити його в найкоротші терміни. Поцікавтеся, як з ним поведуться, чи все в порядку з його здоров'ям. Переконайте родича в тому, що не варто робити самостійних активних дій, щоб не загострити ситуацію.

Після того, як ви переконалися в тому, що говорите дійсно зі своїм близьким, уважно вислухайте вимоги загарбників. Незалежно від того, якими будуть ці вимоги, постарайтеся попросити про тимчасове відстрочення. Мотивуйте це прохання, наприклад,

відсутністю на даний момент фінансових коштів або можливості виконати платіж. Якщо переговори йдуть при особистій зустрічі, попросіть повторити її, якщо по телефону - передзвонити. Врахуйте, що отримане вами відстрочення буде зовсім незначним.

За цей час вам слід терміново вирішити, що робити: або виконати умови шантажистів, або звертатися в правоохоронні органи.

Якщо ви наважилися звернутися по допомогу до фахівців, необхідно робити це відразу, оскільки і розробка плану операції, і узгодження ваших дій із спецслужбами, і підготовка групи захоплення потребує часу. Краще всього повідомити спецслужбам по телефону, оскільки злочинці можуть в цей час спостерігати за вами. Проте для страховки використайте не той телефон, на який вам дзвонили шантажисти.

Морально приготуйтеся, що при повторному дзвінку загарбники можуть заявити вам, про впевненість в тому, що ви звертались в правоохоронні органи по допомогу. Найчастіше злочинці лише намагаються узяти вас на переляк і змусити відмовитися від звільнення вашого близького за допомогою спецслужб. В цьому випадку відповідати "не дзвонили" потрібно чітко і ясно, щоб у загарбників не було і тіні сумніву відносно щирості вашої відповіді.

При залученні до операції спецслужб виконуйте їх вказівки, намагайтеся мінімально проявляти ініціативу. Дійте за розробленою і затвердженою схемою. І намагайтеся виторгувати додатковий час. Він дозволить якісніше підготуватися до звільнення заручника. Якщо ви вимушені зустрітися із злочинцями, щоб передати їм те, що вони вимагають, заручіться гарантією, що заручникові нічого не загрожуватиме. Часто, отримавши потрібне, терористи розправляються із заручником, щоб той не видав їх.

Краще всього, щоб під час передачі обіцяного терористам, ви змогли переконатися, що заручник вже доставлений у безпечне місце і йому нічого не загрожує. В крайньому випадку, це має бути взаємообмін. Зрозуміло, що саме викрадачі володіють ініціативою, проте ваша тверда поведінка в цьому питанні тільки підвищить шанси на те, що ситуація вирішиться благополучно. Як тільки ви передали потрібне шантажистам, постарайтеся якнайскоріше утекти з місця зустрічі і відірватися від злочинців.

Психологія заручника

Людина, що опинилася в заручниках, спочатку не може повірити в те, що це сталося. Подія здається йому поганим сном, проте, незважаючи на це, треба відразу суворо дотримуватися правил, які дозволять вам зберегти життя і здоров'я, - і своє, і чуже.

Під час захоплення важливо не втратити розум. У деяких заручників може виникнути некерована реакція протесту проти здійснюваного насильства. У такому разі людина намагається бігти, навіть коли це безглуздо, кидається на терористів, бореться, намагається вихопити у бойовиків зброю. Заручника, що збунтувався, терористи, як правило, вбивають, навіть якщо не планували вбивств і розраховували тільки шантажувати владу.

Після першого такого вбивства ситуація міняється. Провина терористів перед законом зростає - вони вже почувають себе приреченими і стають жорстокими. У свою чергу заручники, побачивши свою цілком вірогідну долю, отримують найсильнішу психічну травму. Їх психіку починає руйнувати жах.

У разі, якщо ви вже захоплені, і можливість бігти, яка, як правило, є тільки в перший момент, пропала, не треба проявляти ніякої активності. Терористи, як правило, знаходяться в стані найсильнішого стресу. Нерідко багато хто з них уперше опиняється в такій ситуації, їх нервова система перенапружена, а психіка працює на межі. Вони теж бояться, і їх страх виливається в агресію.

Активна поведінка заручників може злякати терористів, і у відповідь вони проявлять жорстокість. Чим менше у них страху,

тим менше буде і агресії. На кожен значний рух, який ви збираєтеся зробити, слід просити дозволу. Якщо хтось із заручників, навіть з кращих мотивів, проявляє активність, його необхідно заспокоїти, утримувати, не давати кричати і лаятися.

З перших днів у заручників починається процес адаптації - пристосування до абсолютно ненормальних умов існування. Проте дається це ціною психологічних і тілесних ушкоджень. Швидко притупляється гострота відчуттів і переживань, таким чином, психіка захищає себе. Те, що обурювало або приводило у відчай, сприймається, як повсякденність. Головне при цьому - остаточно не втратити людське обличчя. Як утриматися?

Багато експертів відмічають, що ті нещасні люди, з якими в заручниках опинилися їх діти, як правило, виявляються позбавлені від розпаду і втрати людської особистості. По можливості не замикайтеся в собі, постарайтеся придивитися до інших людей, з'ясувати, чи не потрібна комусь допомога. Навіть дрібниця - розуміючий погляд, слово підтримки - сприятиме тому, що між вами виникне контакт. Якщо людина відчуває підтримку, і їй, і усім, хто поряд з нею, стає краще. Це перший крок до вашого порятунку.

Зверніть увагу на людей, які впали в ступор: не намагайтеся вивести їх з цього стану - краще, якщо буде можливість, нагодувати їх, напоїти, допомогти влаштуватися зручніше.

Проте, заручникам, як правило, не вдається уникнути апатії і агресивності, що виникають у них досить скоро. Якщо умови утримання суворі, то вже через кілька годин хтось із заручників починає злісно лаятися з сусідами, іноді навіть зі своїми близькими. Така агресія допомагає знімати емоційне перенапруження, але в той же час виснажує людину.

Апатія - це теж спосіб відмежуватися від страху і відчаю. Але і апатія нерідко уривається спалахами безпорадної агресивності. Повністю цього не уникнути.

Проте, можна і необхідно уникати пробудження садизму - прагнення в "праведному гніві" покарати кого-небудь слабкого, безглузлого, того, хто захворів з власної вини, або хто робить щось не те чи не так.

Остерігайтеся приєднуватися до проявів садизму своєрідних лідерів, які можуть виділитися з числа заручників, - психологічні наслідки цього можуть переслідувати вас довгі роки.

Заручники іноді можуть зробити ще одну серйозну помилку. У свідомості людини може виникнути уявлення, що все не так жахливо, і потрібно тільки, з одного боку, зрозуміти терористів, а з іншої - сльозами пробудити в них співчуття.

Проте це шкідлива ілюзія. Симпатії до терористів можуть стати вашим першим кроком до зради по відношенню до інших заручників і втрати особистості. Не думайте, що хоч на хвилину бойовики при цьому стануть сприймати вас якимось по-новому. Ситуація, в якій ви опинитеся, стане, за великим рахунком, ще жахливішою.

Постійна загроза життю і усвідомлення своєї безпорадності можуть привести до розвитку і інших явищ. Може здаватися, що ви чуєте звуки штурму, що начебто почався, голоси відсутніх людей, бачите щось дивне в темряві. Проте це не ознака божевілля, а розлад, який пройде не пізніше ніж через два тижні після звільнення.

Після звільнення

Як відмічають фахівці, іноді не лише люди, що побували в заручниках, але і свідки терористичних атак потребують допомоги психологів. Щоб полегшити повернення до нормального життя і перших, і других, їх родичам і знайомим рекомендується дотримуватися наступних правил.

Не можна робити вигляд, що нічого не сталося, але не слід і докучати розпитуваннями.

Не слід намагатися швидко перевести увагу потерпілого на щось інше. Людина повинна усвідомлювати, що з нею дійсно щось сталося, повинна виразити свою реакцію.

Навіть, якщо людина говорить, що вона у повному порядку, це може означати, що невирішена психологічна проблема поглиблюється і потім обов'язково проявиться знову.

Не заважайте людині "виговоритися". Не треба її зупиняти, навіть якщо вона знову і знову розповідає свою історію по черзі усім членам сім'ї і знайомим.

Під час розповіді заохочуйте вираження почуттів. Якщо оповідач починає плакати - не зупиняйте його, дайте виплакати. При цьому краще обійняти людину, дати їй фізично відчути, що поряд з нею - близькі люди.

Чоловіки в таких випадках часто виражають свою реакцію у вигляді гніву. Не заважайте виплеснути цей гнів. У такому разі дуже корисно, якщо людина жестикулює, тупає, або б'є кулаками подушку.

Не можна надовго залишати потерпілого одного, дозволяючи йому замикатися в собі.

ЯК ПОВОДИТИСЯ ПІД ЧАС РАПТОВОГО АРТОБСТРІЛУ

Якщо ви почули свист снаряда (він схожий більше на шерех), а через 2-3 секунди - вибух, відразу падайте на землю.

Не панікуйте: вже те, що ви чуєте сам звук польоту, означає, що снаряд пролетів досить далеко від вас, а ті секунди перед вибухом лише підтвердили досить безпечну відстань.

Проте наступний снаряд полетить ближче до вас, тому замість самозаспокоєння швидко і уважно озирніться навкруги: де можна сховатися надійніше?

У разі, якщо обстріл застав вас у маршрутці, тролейбусі або трамваї - слід негайно зупинити транспорт, відбігти від дороги в напрямі "від будівель і споруд" і залагати на землю.

Озирніться і очима пошукайте надійніше укриття неподалік. Перебігати слід короткими швидкими кидками відразу після наступного вибуху.

Якщо перші вибухи застали вас в дорозі на власному автомобілі - не розраховуйте, що на авто ви зможете швидко втекти від обстрілу: ви ніколи не знатимете, в який бік перенесеться вогонь, і чи не почнеться далі обстріл, скажімо, з мінометів.

Крім того, бензобак вашого авто додає небезпечного ризику обгоріти. Тому знову-таки: негайно зупиняйте машину і швидше шукайте укриття.

НЕ ПІДХОДЯТЬ ДЛЯ УКРИТТЯ:

Під'їзди будь-яких будівель, навіть невеликі прибудовані споруди. Від багатопверхових і багатоквартирних будинків взагалі слід відбігти хоч би на 30-50 метрів.

Місця під різною технікою (скажімо, під вантажівкою або під автобусом).

Звичайні ЖЕКівські підвали будинків. Вони абсолютно не пристосовані для укриття під час авіанальотів або ракетно-артилерійського обстрілу (йдеться про слабкі перекриття, відсутність запасних виходів, вентиляції тощо). Є великий ризик опинитися під масивними завалами. Захаращення таких підвалів може призвести до моментальної пожежі або задимленості.

Ніколи не слід ховатися назовні під стінами сучасних будівель! Нинішні бетонні "коробки" не мають найменшого запасу міцності і легко розсипаються (чи "складаються") не лише від прямого попадання, але і навіть від сильної вибухової хвилі: є великий ризик зсувів і завалів.

Не можна також ховатися під стінами офісів і магазинів : від вибухової хвилі згори падатиме багато скла; це не менш небезпечно, чим металеві осколки снарядів.

Іноді люди інстинктивно ховаються серед будь-яких штабелів, в місцях, закладених контейнерами, заставлених ящиками, будматеріалами тощо (спрацьовує підсвідомий рефлекс: сховатися так, щоб не бачити нічого).

Ця помилка небезпечна тим, що навколо вас можуть бути легкозаймисті предмети і речовини : виникає ризик опинитися серед раптової пожежі.

Іноді люди з переляку стрибали в річку, в ставок, фонтан тощо. Вибух бомби або снаряда у воді навіть на значній відстані дуже небезпечні: сильний гідроудар і , як наслідок , важка контузія.

Можна сховатися в наступних місцях:

У спеціально обладнаній захисній споруді (бомбосховищі), - якщо пощастить. Від звичайного ЖЕКівського підвалу справжнє бомбосховище відрізняється товстим надійним перекриттям над головою, системою вентиляції і наявністю двох (і більше) виходів на поверхню.

У підземному переході.

У метро (ідеально підходить).

У будь-якій канаві, траншеї або ямі.

У широкій трубі водостоку під дорогою (не варто лізти занадто глибоко, максимум на 3-4 м).

Уздовж високого бордюру або фундаменту огорожі;

У дуже глибокому підвалі під капітальними будинками старої забудови (бажано, щоб він мав 2 виходи).

У підземному овочесховищі, силосній ямі тощо.

У оглядовій ямі відкритого (на повітрі) гаража або станції технічного обслуговування.

У каналізаційних люках поряд з вашим будинком, це дуже хороша схованка (але чи вистачить у вас сил швидко відкрити важку залізку?)

Важливо також, щоб це була саме каналізація або водопостачання - ні в якому разі не газова магістраль!

У ямах - "воронках", що залишилися від попереднього обстрілу або авіанальотів.

У гіршому разі - коли в полі зору немає укриття, куди можна перебігти одним швидким кидком - просто лягайте на землю і лежіть, закривши голову руками!

Переважна більшість снарядів і бомб розриваються у верхньому шарі ґрунту або асфальту, тому осколки у момент вибуху розлітаються на висоті не менше 30-50 см над поверхнею.

Отже, загальне правило: ваше укриття має бути хоч мінімально поглибленим і, в той же час, повинне знаходитися чимдалі від споруд, які можуть звалитися на вас згори при прямому попаданні, або можуть спалахнути.

Ідеальний захист дає траншея або канава (подібна до окопу) глибиною 1-2 м, на відкритому місці.

Сховавшись в укритті, лягайте і обхопіть голову руками. Трохи відкрийте рот - це убереже від контузії при близькому розриві снаряда або бомби. Не панікуйте.

Займіть свою психіку чимось. Можна рахувати вибухи: знайте, що максимум після 100-го вибуху обстріл точно закінчиться. Можна спробувати подумки рахувати хвилини.

По-перше, це відволікає. По-друге, так ви зможете орієнтуватися в ситуації: артилерійський обстріл не триває вічно, максимум - двадцять хвилин; авіаналіт - значно менше.

У наш час не буває довгих бомбардувань, великі групи бомбардувальників не застосовуються.

Після закінчення обстрілу (бомбардування), залишаючи місце притулку, не давайте собі розслабитися.

Тепер уся ваша увага має бути сконцентрована собі під ноги! Не піднімайте із землі ніяких незнайомих вам предметів: авіабомба, ракета або снаряд могли бути касетними!

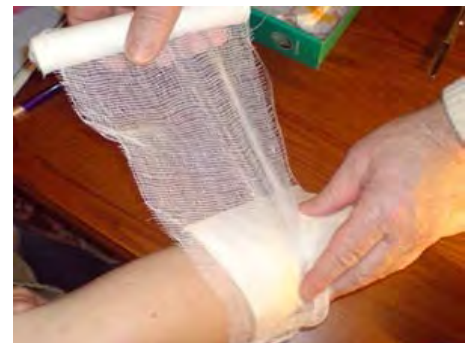
Бойові елементи часто розриваються при падінні, але можуть вибухнути пізніше, в руках - від щонайменшого руху або дотику. Уся увага - дітям і підліткам : не дайте їм підняти що-небудь з-під ніг!

ПЕРША ДОПОМОГА У РАЗІ ПОРАНЕННЯ

У разі, якщо ви отримали поранення, постарайтеся самі собі перев'язати рану хусткою, рушником, шарфом, шматком тканини.

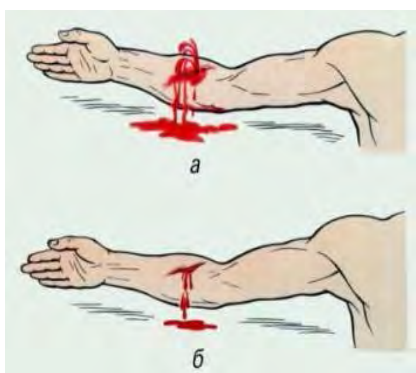
Зупиніть кровотечу притисканням вени до кісткового виступу або накладіть пов'язку, що давить, використовуючи для цього ремінь, хустку, косинку, смугу міцної тканини.

Надайте допомогу тому, хто поряд з вами, але в скрутнішому становищі. Рани бувають різні, колоті, вогнепальні, опікові, укушені. Як правило, при пораненні відзначається різної

інтенсивності кровотеча. Тому, надаючи першу допомогу, слід зупинити кровотечу.

При артеріальній кровотечі кров яскрава, яскраво-червона, випліскується з артерії фонтаном.

У разі сильної кровотечі на кисті або передпліччі, необхідно максимально зігнути ліктювий суглоб; при кровотечі на стопі і гомілці - зігнути ногу в коліні суглоба.

При артеріальній кровотечі на стегні - накласти джгут (закручування) на ногу нижче паху; на плечі - джгут трохи нижче плечового суглоба. При венозній кровотечі кров витікає рівномірним струменем темного або майже чорного кольору. Для зупинки цієї кровотечі досить максимально підняти кінцівку і накласти тугу пов'язку.

Після зупинки кровотечі краї рани потрібно змастити розчином йоду або зеленкою, прикрити рану марлевою серветкою або чистою ганчірочкою і накласти пов'язку бинтом, шматком тканини або поясом.

Біль при пораненні може привести до шокowego стану потерпілого.

В цьому випадку, окрім зупинки кровотечі, необхідно:

покласти або усадити потерпілого так, щоб його руки і ноги були дещо підняті;

використати знеболюючі засоби;

закутати потерпілого, щоб забезпечити максимальне тепло.

При наданні першої допомоги у випадках поранення категорично заборонено:

промивати рану;

витягати будь-які чужородні тіла;

класти в рану вату, змочену йодом.

У екстрених випадках можна просто узяти шматок відносно чистої тканини (носова хустка, шматок сорочки тощо), покласти його в рану і міцно притиснути рукою, тримаючи так увесь час до прибуття в лікувальну установу.

На невеликі опікові рани слід накладати тришарову пов'язку, по можливості, змочену розчином фурациліну. Пов'язку необхідно прибинтувати до ураженого місця. Вона присохне, але відривати її не можна, вона сама відходить від рани у міру загоєння.

При пораненні в голову - потерпілого укладають горизонтально, забезпечують спокій. Потрібно враховувати, що поранення в голову зазвичай супроводжується струсом мозку.

Рану голови (виключаючи поранення обличчя) краще не чіпати. У разі отримання поранення в обличчя слід затиснути рану стерильним тампоном, серветкою або хусткою. Для рятування життя того, хто отримав поранення в голову потрібна кваліфікована медична допомога.

При пораненнях хребта потерпілого необхідно знерухомити і укласти. Після цього потерпілого не слід чіпати до прибуття медиків.

У разі зупинки дихання і серця потерпілому треба зробити непрямий масаж серця і штучне дихання. Самостійне транспортування такого пораненого не рекомендується.

Надзвичайно небезпечні поранення в шию. Вони можуть ускладнюватися ушкодженням гортані і ушкодженнями хребта, а також сонних артерій.

У першому випадку потерпілого іммобілізують, а в другому негайно роблять зупинку кровотечі. Смерть від крововтрати при пораненні сонної артерії може настати впродовж 10-12 секунд.

Тому артерію затискають пальцями, а рану негайно туго тампонують стерильним бинтом.

Транспортування такого потерпілого повинне здійснюватися як можна обережніше.

При пораненнях в груди і живіт, для попадання повітря в плевральну і черевну порожнини необхідно накласти на рану повітронепроникну пов'язку, марлеву серветку що обмазана борною маззю або вазеліном, шматок поліетилену, в крайньому випадку, щільно затиснути рану долонею.

Потерпілого саджають в напівсидяче положення.

Потрібно враховувати, що зупинка кровотечі ускладнена.

ВИБУХИ!

Поради

громадянам у разі загрози та виникнення надзвичайних ситуацій, пов'язаних з вибухами

Однією із найпоширеніших причин вибухів є витік побутового газу у житлових і адміністративних будівлях.

Ознакою загрози вибуху побутового газу є різкий запах деодоранту, який змішується з метаном (запах газу).

Якщо ви відчули стійкий запах деодоранту, необхідно: зберігати спокій; негайно вимкнути газові прилади; відкрити вікна та двері і провітрити

приміщення; не курити та не користуватись електричними приладами; вийти з приміщення та зателефонувати до Служби газу (тел. номер «104»); якщо будинок багатоквартирний, повідомити інших мешканців та, не користуючись ліфтом, залишити будівлю; надати допомогу в евакуації літнім та тяжкохворим людям; перевірити сусідні квартири на наявність у них дітей, які тимчасово залишилися без нагляду дорослих, та повідомити про це представників Служби газу (правоохоронних органів, аварійно-рятувальних підрозділів); відійти на безпечну відстань від будинку (по можливості на відкритий майданчик або пустир) та чекати подальших інструкцій спеціалістів.

Іншою причиною багатьох вибухів на території України є боєприпаси, що залишилися з часів Великої Вітчизняної війни, та сучасні боєприпаси (далі - вибухонебезпечні предмети (ВНП)).

У разі виявлення боєприпасів або речей, за зовнішніми ознаками схожих на боєприпаси, необхідно:

негайно припинити всі роботи в районі виявлення ВНП; по можливості попередити про підозрілий предмет осіб, які знаходяться поряд; вивести (відвести) на максимальну відстань усіх людей (не менше 100 метрів), які знаходились поблизу, намагаючись рухатись назад по своїх слідах; позначити місце перебування предмета, а по можливості, огородити його (для огорожі можна використовувати різні підручні матеріали: дошки, жердини, гілки, мотузки, шматки матерії тощо); негайно повідомити про знахідку в місцеві органи виконавчої влади, у ДСНС та в МВС (повідомлення робити не поспішаючи, чітко, із зазначенням точної адреси (орієнтирів) місця знаходження ВНП); очікувати на безпечній відстані від місця знаходження ВНП або предмета схожого на нього, представників органів місцевої влади, ДСНС, МВС, при цьому здійснюючи заходи щодо недопущення до небезпечної зони інших людей.

Категорично забороняється:

курити та використовувати відкритий вогонь поблизу місця знаходження ВНП або предмета, схожого на нього; піднімати, витягувати з ґрунту, зрушувати з місця, кидати, ударяти і розбирати будь-які ВНП; приносити в місце перебування людей предмети, що схожі на вибухонебезпечні.

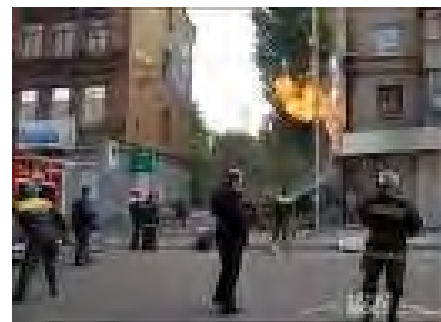
Терористи намагаються розмістити вибухові пристрої у таких місцях, де зможуть завдати найбільшої шкоди населенню. Це: автомобілі; входи, внутрішні двори, підсобні приміщення адміністративних і житлових будинків, складських приміщень; урни для сміття, інженерні комунікації в місцях масового перебування людей (фестивалі, ярмарки, базари, супермаркети, підземні переходи тощо); громадський транспорт (вагони тролейбусів, автобусів, трамваїв, поїздів); об'єкти підвищеної небезпеки тощо.

В окремих випадках вибуховий пристрій може бути замаскований у поштових відправленнях (посилки, конверти), букетах квітів, подарунках тощо.

Також до ознак підозрілих предметів, що можуть бути вибуховими пристроями, можна віднести: електропроводи, що виходять з невідомого предмета, лампочки на його поверхні, антени, хід годинника, що прослуховується; залишені предмети побутового призначення (валізи, сумки, гаманці, дитячі іграшки, ручні ліхтарики тощо); предмети, що знаходяться в непризначених для цього місцях (наприклад, велика дитяча іграшка біля входних дверей); предмети з прикріпленими до них мобільними телефонами, радіостанціями, акумуляторами.

З метою попередження вибуху необхідно:

бути уважними та звертати увагу на покинуті речі (валізи, пакунки, парасольки тощо); звертати увагу на ділянки свіжоскопаної землі, свіжопоштукатуреної або свіжопофарбованої стіни будівлі; не приймати від сторонніх осіб подарунків, квітів, поштових відправлень; користуючись громадським транспортом, не погоджуватись на пропозиції супроводжувати речі невідомої особи (у тому числі провідників, стюардів, контролерів).

При виявленні вибухового пристрою або підозрілої речі необхідно: зберігати спокій; негайно повідомити про знахідку представників міліції, аварійно-рятувальних служб або зателефонувати за номерами «101», «102»; не курити; не користуватись запальничками, іншими джерелами відкритого вогню, а також предметами, що можуть його утворювати; не торкатись до підозрілої речі руками або іншими речами; у жодному разі не намагатися переміщувати вибуховий пристрій (підозрілий предмет) або змінювати його положення; залишити місце, де виявлено підозрілий предмет, при можливості організувати оборону на безпечній відстані.

Правила поведінки у разі вибуху (спрацювання вибухового пристрою) у вашій або сусідній квартирі: негайно повідомити по телефону правоохоронні (номер «102»), аварійно-рятувальні (номер «101») та медичні (номер «103») служби; за наявності необхідних знань і навичок надати першу медичну допомогу постраждалим; обов'язково відкрити вікна і двері для провітрювання, оскільки продукти вибуху містять отруйні та шкідливі компоненти; дочекатись прибуття представників правоохоронних органів (аварійно-рятувальних служб) та у подальшому діяти за їх вказівками.

Обласний методичний кабінет
НМЦ ЦЗ та БЖД Київської області

НЕБЕЗПЕЧНІ ЗНАХІДКИ

Невідомі предмети завжди привертають увагу дітей. Особливо притягує їх небезпечний спадок минулих воєнних дій, військових полігонів.

Хлопчаки з цікавості розшукують різні боеприпаси, намагаються їх розібрати, розпиляти чи кидають у вогонь, наражаючи себе та оточуючих на небезпеку. Особливо притягує їх небезпечний спадок минулих воєнних дій, військових полігонів.

А дорослі займаються пошуком металу, щоб заробити копійку, ризикують життям і здоров'ям, демонтуючи небезпечні знахідки та здають до

ДІЇ ПРИ ВИЯВЛЕННІ ВИБУХОНЕБЕЗПЕЧНИХ ПРЕДМЕТІВ

ПАМ'ЯТАЙТЕ!

- обгородіть місце знаходження вибухонебезпечних предметів;

ПАМ'ЯТАЙТЕ!

- повідомте про факт виявлення вибухонебезпечних предметів органи влади, міліцію, військовий комісаріат,

- нікого не допускати до цього місця, для чого організувати за допомогою місцевих жителів чергування до прибуття представників влади;

управління з питань надзвичайних ситуацій.

Виявлені вибухонебезпечні предмети знищуються підірванням на місцях або на спеціальних полігонах відповідно підготовленими фахівцями.

ЗБЕРЕЖЕМО СВОЄ ЖИТТЯ!

ДІЇ НАСЕЛЕННЯ У РАЗІ ОТРИМАННЯ ІНФОРМАЦІЇ ВІД НЕВІДОМОЇ ОСОБИ ПРО ПОГРОЗУ ВЧИНЕННЯ ТЕРАКТУ

Отримавши інформацію по телефону щодо анонімного замінування будівлі (об'єкта з масовим перебуванням людей), рекомендується:

➡ не класти передчасно слухавку;

➡ уважно вислухати і з'ясувати вимоги та інформацію про характер погрози щодо вчинення теракту й по можливості записати вимоги;

➡ спробувати під час розмови встановити інформацію про особу (стать, вік, особливості зовнішності тощо);

➡ запропонувати повторити свої вимоги, поставити уточнюючі запитання про характер погрози, місце та час її реалізації, мотивувати про надання якнайбільше інформації про вчинення теракту;

➡ встановити мотиви дій, поставити запитання про цілі, які він ставить, запропонувати

ДІЇ НАСЕЛЕННЯ У РАЗІ ОТРИМАННЯ ІНФОРМАЦІЇ ВІД НЕВІДОМОЇ ОСОБИ ПРО ПОГРОЗУ ВЧИНЕННЯ ТЕРАКТУ

Отримавши інформацію на вулиці, рекомендується:

- уважно вислухати і з'ясувати вимоги та інформацію про характер погрози щодо вчинення теракту й по можливості запам'ятати (записати) вимоги;
- спробувати уважно запам'ятати інформацію про особу (стать, вік, особливості мови, у що одягнений тощо);
- запропонувати повторити висунуті вимоги, поставити уточнюючі запитання про характер погрози, місце та час її реалізації, мотивувати особу надати якнайбільше інформації про вчинення теракту;
- установити мотиви дій, поставити запитання про цілі, які особа переслідує, запропонувати інші шляхи вирішення вимог;
- закінчуючи розмову, повторити основні моменти телефонної бесіди;
- після завершення розмови зателефонувати до правоохоронних органів за номером 102;
- по можливості та у разі наявності фото-, відеозасобів здійснити приховану фото та відеофіксацію дій терористів;
- обмежити коло осіб, які знають про погрозу вчинення теракту.

ДІЇ НАСЕЛЕННЯ У РАЗІ ОТРИМАННЯ ІНФОРМАЦІЇ ВІД НЕВІДОМОЇ ОСОБИ ПРО ПОГРОЗУ ВЧИНЕННЯ ТЕРАКТУ

Отримавши інформацію про евакуацію (із квартири, установи, місця з масовим перебуванням людей), рекомендується:

- ✚ не панікувати, зберігати спокій;
- ✚ взяти із собою документи, гроші, цінності (у разі необхідності ліки);
- ✚ відключити всі електричні прилади;
- ✚ знеструмити квартиру та перекрити подачу води і газу до квартири;
- ✚ замкнути вхідні двері до квартири;
- ✚ перевірити сусідні квартири на наявність у них дітей, які на час проведення (оголошення) евакуації залишилися без нагляду дорослих, та повідомити про це представників правоохоронних органів за номером 102 (аварійно-рятувальних служб за номерами 101 та 104);
- ✚ залишати будинок спокійно, не створюючи паніки, при цьому надавати допомогу літнім, важкохворим людям, жінкам і дітям.

ДІЇ НАСЕЛЕННЯ У РАЗІ ВИЯВЛЕННЯ ПІДОЗРІЛИХ ПРЕДМЕТІВ, ЩО МОЖУТЬ БУТИ ВИКОРИСТАНІ ДЛЯ ВЧИНЕННЯ ТЕРАКТУ

У разі виявлення підозрілого предмета, схожого на вибуховий пристрій, рекомендується:

негайно припинити роботи в місці (районі) його виявлення;
поінформувати про нього інших осіб, які знаходяться поруч, у разі можливості забезпечити їх евакуацію з небезпечної території;

не підходити, не торкатися та не пересувати його;
знаходячись поблизу нього, утримуватися від куріння, використання засобів радіозв'язку, у тому числі й мобільного, не здійснювати самостійні дії;

по можливості забезпечити охорону виявленого підозрілого предмета, (за захисними спорудами чи предметами), ведучи спостереження на безпечній відстані, як зазначено нижче:

Тип вибухового пристрою (підозрілої речі)	Безпечна відстань
Ручна граната	Не менш ніж 200 метрів
Тротилова шашка	Не менш ніж 50 метрів
Банка ємністю 0,33 літра	Не менш ніж 60 метрів
Валіза (кейс)	Не менш ніж 300 метрів
Дорожня валіза	Не менш ніж 400 метрів
Легковий автомобіль	Не менш ніж 600 метрів
Мікроавтобус	Не менш ніж 1000 метрів

по можливості позначити або огородити місце перебування (для огорожі можна використовувати різні підручні матеріали – дошки, жердини, гілки, мотузки, шматки яскравої матерії тощо);

повідомити про небезпечну знахідку будь-який місцевий орган виконавчої влади, чергові служби правоохоронних органів за номером 102, надавши інформацію про характерні ознаки ймовірного вибухового пристрою (місце його розташування, дату і час виявлення та особу, яка його виявила);

по можливості та у разі наявності фото-, відеозасобів здійснити фото та відеофіксацію місця знаходження підозрілого предмета, схожого на вибуховий пристрій;

обов'язково дочекатися прибуття представників правоохоронних органів, знаходячись на безпечній відстані від місця знахідки.

У разі залишення підозрілого предмета невідомою особою, свідком чого ви стали, максимально запам'ятати її зовнішність, одяг, автотранспорт та його номерні знаки.

Основними характерними ознаками, що вказують на можливу належність підозрілого предмета до вибухового пристрою є наявність:

знаходження в місцях з масовим перебуванням людей (громадському транспорті) без нагляду валізи, пакунка, коробки тощо;

зовнішньої схожості з боєприпасами, навчально-імітаційними, сигнальними, освітлювальними та піротехнічними виробами;

антени з радіоприймальним пристроєм годинникового механізму або електронного таймера;

запаху гасу, розчинника, пально-мастильних і хімічних матеріалів тощо; елементів (деталей), що не відповідають їх прямому призначенню;

сторонніх підозрілих предметів у дверях, вікнах, закріплених за допомогою дроту, ниток, важелів, шнурів тощо.

ДІЇ НАСЕЛЕННЯ У РАЗІ ВИНИКНЕННЯ НАДЗВИЧАЙНОЇ СИТУАЦІЇ АБО НАДЗВИЧАЙНОЇ ПОДІЇ НА ОБ'ЄКТАХ, У ТОМУ ЧИСЛІ ТІЄЇ, ЩО ВИНИКЛА ВНАСЛІДОК ТЕРАКТУ

На станції метрополітену рекомендується:

- ❖ повідомити працівника метрополітену (чергового по станції метрополітену);
- ❖ зателефонувати до правоохоронних органів за номером 102, вказавши місце (станцію або ділянку між станціями метрополітену) надзвичайної ситуації (події);
- ❖ виконувати всі розпорядження (команди) працівників метрополітену, намагатися попередити виникнення паніки серед людей;
- ❖ закривати органи дихання зволоженою тканиною, через яку можна дихати у разі сильного задимлення;
- ❖ рухаючись до ескалаторів по можливості допомагати пасажирам із дітьми, жінкам, літнім людям та інвалідам;
- ❖ під час виходу з епіцентру теракту залишатися у безпечному місці для отримання домедичної та екстреної медичної допомоги (у разі необхідності) та надання інформації працівникам правоохоронних органів щодо ймовірних причин теракту;
- ❖ по можливості та у разі наявності фото-, відеозасобів здійснити фото та відеофіксацію місця події;
- ❖ по можливості та наявності необхідних знань і навичок надати домедичну допомогу постраждалим.

ДІЇ НАСЕЛЕННЯ У РАЗІ ВИНИКНЕННЯ НАДЗВИЧАЙНОЇ СИТУАЦІЇ АБО НАДЗВИЧАЙНОЇ ПОДІЇ НА ОБ'ЄКТАХ, У

ДІ НАСЕЛЕННЯ У РАЗІ ВИНИКНЕННЯ НАДЗВИЧАЙНОЇ СИТУАЦІЇ АБО НАДЗВИЧАЙНОЇ ПОДІЇ НА ОБ'ЄКТАХ, У ТОМУ ЧИСЛІ ТІЄЇ, ЩО ВИНИКЛА ВНАСЛІДОК ТЕРАКТУ

**ДІЇ НАСЕЛЕННЯ У РАЗІ ВИНИКНЕННЯ НАДЗВИЧАЙНОЇ
СИТУАЦІЇ АБО НАДЗВИЧАЙНОЇ ПОДІЇ НА ОБ'ЄКТАХ, У
ТОМУ ЧИСЛІ ТІЄЇ, ЩО ВИНИКЛА ВНАСЛІДОК
ТЕРАКТУ**

ДІ НАСЕЛЕННЯ У РАЗІ ВИНИКНЕННЯ НАДЗВИЧАЙНОЇ СИТУАЦІЇ АБО НАДЗВИЧАЙНОЇ ПОДІЇ НА ОБ'ЄКТАХ, У ТОМУ ЧИСЛІ ТІЄЇ, ЩО ВИНИКЛА ВНАСЛІДОК ТЕРАКТУ

На залізничному транспорті рекомендується:

ДІЇ НАСЕЛЕННЯ У РАЗІ ВИНИКНЕННЯ НАДЗВИЧАЙНОЇ СИТУАЦІЇ АБО НАДЗВИЧАЙНОЇ ПОДІЇ НА ОБ'ЄКТАХ, У ТОМУ ЧИСЛІ ТІЄЇ, ЩО ВИНИКЛА ВНАСЛІДОК ТЕРАКТУ

У місцях з масовим перебуванням людей

На стадіоні у фан-зоні, натовпі рекомендується:

виконувати всі вказівки (команди) працівників стадіону (стюардів);
зателефонувати до правоохоронних органів за номером 102, вказавши місце (адресу)
надзвичайної ситуації (події);

здійснити спробу вибратися з натовпу людей, у разі неможливості

ДІЇ НАСЕЛЕННЯ У РАЗІ ВИНИКНЕННЯ НАДЗВИЧАЙНОЇ СИТУАЦІЇ АБО НАДЗВИЧАЙНОЇ ПОДІЇ НА ОБ'ЄКТАХ, У ТОМУ ЧИСЛІ ТІЄЇ, ЩО ВИНИКЛА ВНАСЛІДОК ТЕРАКТУ

У разі руйнування будівлі рекомендується:

визначити вільне місце, до якого є можливість переміститися;
намагатися зміцнити стелю в помешканні уламками меблів,
конструкцій будинку, які є поряд;
відсунути від себе гострі предмети та не здійснювати спроби

ДІ НАСЕЛЕННЯ У РАЗІ ВИНИКНЕННЯ НАДЗВИЧАЙНОЇ СИТУАЦІЇ АБО НАДЗВИЧАЙНОЇ ПОДІЇ НА ОБ'ЄКТАХ, У ТОМУ ЧИСЛІ ТІЄЇ, ЩО ВИНИКЛА ВНАСЛІДОК ТЕРАКТУ

У разі витоку побутового газу у будівлі рекомендується:

- зберігати спокій;
- негайно вимкнути всі газові прилади;
- відкрити вікна і двері та провітрити всі приміщення;

ДІЇ НАСЕЛЕННЯ У РАЗІ ЗАХОПЛЕННЯ В ЗАРУЧНИКИ (В ТРАНСПОРТІ, БУДІВЛІ)

У разі захоплення в заручники рекомендується:

своїми діями не провокувати терористів на насильницькі дії (уникати різких рухів, шуму тощо);

не чинити опір озброєним терористам, що може призвести до численних людських жертв, не дивитися їм в очі, якщо вимагають віддати особисті

речі – негайно віддати;

у разі необхідності виконувати вимоги злочинців, не допускати паніки;

не піддаватися на провокаційні дії терористів;

бути уважними, запам'ятати прикмети злочинців (риси їх облич, одяг, імена, клички, можливі шрами і татування, особливості мови і манери поведінки, тематику їх розмов);

по можливості та у разі наявності фото-, відеозасобів здійснити приховану фото та відеофіксацію дій терористів;

бути готовим до складнощів (відсутність свободи руху, їжі, води тощо);

почувши стрільбу та вибухи (у разі штурму), негайно лягти на підлогу обличчям вниз, поклавши руки долонями на потилицю, і не рухатися;

у жодному випадку не бігти назустріч співробітникам правоохоронних органів або від них, оскільки вони можуть прийняти вас за злочинця;

по можливості триматися як можна далі від дверей та вікон.

У разі перебування в приміщенні будівлі (території, де знаходяться заручники, при цьому не бути захопленим терористами та ними знайденим) рекомендується:

зберігати спокій та намагатись уникнути контакту з терористами;

повідомити, як можна тихіше, правоохоронні органи за номером 102 про злочинців та своє місцезнаходження;

не палити і не наближатись до дверей і вікон, сховати свої документи, що засвідчують особу;

чітко виконувати інструкції та вказівки правоохоронців;

по можливості та у разі наявності фото-, відеозасобів здійснити приховану фото та відеофіксацію дій терористів;

почувши стрільбу та вибухи, негайно лягти на підлогу обличчям вниз, поклавши руки долонями на потилицю і не рухатися (уникнути різких рухів).

Пам'ятайте, що одразу після вашого повідомлення правоохоронним органам про подію, негайно ними буде вжито вичерпних заходів для збереження вашого життя та здоров'я.

ДІЇ НАСЕЛЕННЯ У РАЗІ ПЕРЕБУВАННЯ В РАЙОНІ ПРОВЕДЕННЯ БОЙОВИХ ДІЙ (АНТИТЕРОРИСТИЧНОЇ ОПЕРАЦІЇ)

При перебуванні в районі ведення бойових дій (антитерористичної операції)

У разі перебування в будівлі рекомендується:

- ✚ зайняти приміщення, які розташовані подалі від вікон, балконів (коридор, ванна кімната тощо), та лягти на підлогу. Якщо будинок панельний, по можливості зробіть спробу його покинути;
- ✚ ні в якому разі не підходити до вікон та не спостерігати за подіями на вулиці, не вибігати на вулицю;
- ✚ віконне скло укріпити липкою стрічкою або скотчем навхрест. Закласти вікна подушками або іншими речами, тому що більш всього уражень отримують при розльоті осколків снарядів;
- ✚ пересуватися по кімнатах тільки повзком;
- ✚ після звершення стрілянини обережно залишити будинок, при цьому взяти із собою речі першої необхідності та особисті документи;
- ✚ під час евакуації використовувати внутрішні сходи, зовнішні пожежні драбини тощо, при цьому не користуватися ліфтами, надавати необхідну допомогу дітям, жінкам, літнім людям, інвалідам;
- ✚ після завершення обстрілів негайно переміститися у бомбосховище або підвальне приміщення будинку.

По можливості залишити будівлю та виїхати в іншу безпечну місцевість до рідних чи знайомих, або у приміську зону на дачні та садові ділянки, які мають будиночки для проживання. Про свій від'їзд та місце подальшого перебування повідомити рідних, сусідів і житлово-експлуатаційні служби та обов'язково відключити в квартирі електрику, газ, воду, а вікна та двері зачинити на всі замки. При собі обов'язково мати особисті документи та речі першої необхідності.

ДІЇ НАСЕЛЕННЯ У РАЗІ ПЕРЕБУВАННЯ В РАЙОНІ ПРОВЕДЕННЯ БОЙОВИХ ДІЙ (АНТИТЕРОРИСТИЧНОЇ ОПЕРАЦІЇ)

У разі перебування на вулиці (місцевості) рекомендується:

- ✚ негайно лягти на землю, по можливості у найбільш заглиблені місця (канави, ями, ритвини тощо), прикрити голову якимись речами або, на крайній випадок, руками;
- ✚ укриття вибирати на відстані як можна далі від будівель;
- ✚ не проявляти зацікавленості тим, що відбувається навкруги, не підніматися із землі та не висовуватися із-за укриття;
- ✚ стояти чи перебігати, ховаючись під деревами, будівлями;
- ✚ намагатися уникати перебування поблизу різних видів техніки, пожежонебезпечних і вибухонебезпечних об'єктів, які становлять небезпеку для людей, які перебувають поруч;
- ✚ у разі артилерійського або мінометного обстрілу щільно закривати вуха руками, відкривши рот для урівноваження тиску. Звуковий (акустичний удар) може призвести до розривів судин та барабанних перетинок людини;
- ✚ дочекавшись закінчення вибухів снарядів або пострілів, спробувати якомога швидше переміститися у безпечне місце (бомбосховище);
- ✚ переміщуючись у безпечне місце, не підбирати зброю та боєприпаси, що розкидані (лежать) на землі;
- ✚ у безпечному місці надати необхідну допомогу дітям, жінкам, літнім людям, інвалідам;
- ✚ по можливості та у разі наявності необхідних знань і навичок надати домедичну допомогу постраждалим.

Обласний методичний кабінет НМЦ ЦЗ та БЖД Київської області

ПАМ'ЯТКА НАСЕЛЕННЮ ЩОДО ЕВАКУАЦІЇ

УВАГА ВСІМ! ЕВАКУАЦІЯ

Евакуація - комплекс заходів щодо організованого вивезення (виведення) населення з районів (місць), зон можливого впливу наслідків надзвичайних ситуацій і розміщення його у безпечних районах (місцях) у разі виникнення безпосередньої загрози життю та заподіяння шкоди здоров'ю людей.

Загальна евакуація - комплекс заходів, що здійснюються для всіх категорій населення в окремих регіонах держави. Проводиться шляхом вивезення основної частини населення з міст і небезпечних районів усіма видами наявних транспортних засобів на відповідній адміністративній території та виведення найбільш витривалої його частини пішки.

Повідомлення про евакуацію може надійти не лише у разі виявлення вибухового пристрою і ліквідації наслідків здійсненого терористичного акту, але і при пожежі, стихійному лихові тощо. Отримавши повідомлення від представників влади або правоохоронних органів про початок евакуації, зберігайте спокій і чітко виконуйте їх команди.

Якщо ви знаходитесь в квартирі, виконайте наступні дії:

Візьміть особисті документи, гроші і цінності.

Відключіть електрику, воду і газ.

Надайте допомогу в евакуації літнім і важко хворим людям.

Обов'язково закрийте входні двері на замок - це захистить квартиру від можливого проникнення мародерів.

Не допускайте паніки, істерик і поспіху. Приміщення залишайте організовано.

Повертайтеся в покинуте приміщення тільки після дозволу відповідальних осіб. Пам'ятайте, що від узгодженості і чіткості ваших дій залежатиме життя і здоров'я багатьох людей.

СИГНАЛИ ОПОВІЩЕННЯ

Сигнал «Увага всім» передує інформації про екстрені повідомлення. Подається включенням сирен, гудками підприємств, транспорту й іншими засобами з метою привернення уваги населення. За цим сигналом необхідно включити радіо, радіотрансляційні та телевізійні приймачі для прослуховування екстрених повідомлень.

У випадку НС в мирний час:

"Аварія на атомній електростанції"

Вказується місце, час, масштаби аварії, інформація про радіаційну обстановку та дії населення. Якщо є загроза забруднення радіоактивними речовинами, даються вказівки про необхідність проведення герметизації житлових, виробничих приміщень, заходів захисту від радіоактивних речовин продуктів харчування і води, проведення йодної профілактики.

"Аварія на ХНО"

Повідомляється місце, час, масштаби аварії, інформація про можливе хімічне зараження території, напрямок та швидкість можливого руху зараженого повітря, райони, яким загрожує небезпека. Надається інформація про поведінку населення залежно від обставин: залишатися на місці, у закритих житлових приміщеннях, на робочих місцях чи залишити їх і, застосувавши засоби індивідуального захисту, прямувати на місця збору для евакуації або в захисні споруди.

"Землетрус"

Подається повідомлення про загрозу землетрусу або його початок. Вказується населенню про необхідність відключити газ, воду, електроенергію, загасити вогонь в печах, повідомити сусідів про одержану інформацію, взяти необхідний одяг, документи, продукти харчування, вийти на вулицю і розміститися на відкритій місцевості на безпечній відстані від будинків, споруд, ліній електропередач.

"Затоплення"

Повідомляється район, в якому очікується затоплення в результаті підйому рівня води в річці чи аварії на дамбі. Вказується населенню, яке проживає в даному районі, що необхідно взяти речі, документи, продукти харчування, воду, відключити електроенергію, газ і зібратися у вказаному місці для евакуації, повідомити сусідів про стихійне лихо і надалі слухати інформацію органів управління з питань НС та ЦЗН.

"Штормове попередження"

Подається інформація про посилення вітру. Населенню повідомляється, що необхідно зачинити вікна, двері, закрити в приміщеннях тварин, повідомити сусідів, по можливості, перейти в підвали, погреби.

У випадку НС в особливий період:

"Повітряна тривога"

По радіо передається текст: "Увага! Увага! Повітряна тривога! Повітряна тривога!" Одночасно з цим сигнал дублюється сиренами, гудками підприємств транспорту. Тривалість сигналу 2-3 хв.

За цим сигналом об'єкти припиняють роботу, транспорт зупиняється і все населення укривається в захисних спорудах. Робітники і службовці припиняють роботу відповідно до інструкцій і вказівок адміністрації. Там, де неможливо через технологічний процес або через вимоги безпеки зупинити виробництво, залишаються чергові, для яких повинні бути обладнані захисні споруди.

"Відбій повітряної тривоги"

Органами ЦЗ через радіотрансляційну мережу передається текст: "Увага! Увага! Громадяни! Відбій повітряної тривоги!" За цим сигналом населення залишає захисні споруди і повертається на свої робочі місця і в житлові будинки.

"Радіаційна небезпека"

Подається в населених пунктах і районах, в напрямку до яких рухається радіоактивна хмара, що утворилася при вибуху ядерного боезапасу.

Почувши цей сигнал, необхідно прийняти радіозахисні медичні препарати, надіти респіратор (протипилкову маску, ватно-марлеву пов'язку, протигаз), взяти запас продуктів, документи, медикаменти, предмети першої необхідності та прямувати у сховище або ПРУ.

"Хімічна тривога"

Подається при загрозі або безпосередньому виявленні хімічного чи бактеріологічного зараження. За цим сигналом необхідно прийняти захисні медичні препарати, швидко надіти протигаз, а при необхідності - і засоби захисту шкіри, по можливості укритися в захисних спорудах. Якщо таких поблизу немає, то від ураження аерозолями отруйних речовин і бактеріальних засобів можна захиститися в житлових чи виробничих приміщеннях.

Будьте уважні! Чітко виконуйте вказівки органів управління з питань надзвичайних ситуацій та цивільного захисту населення.

ПАМ'ЯТКИ ЩОДО ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ

Обласний методичний кабінет НМЦ ЦЗ та БЖД Київської області

ПАМ'ЯТКА НАСЕЛЕННЮ ЩОДО ДІЙ ПРИ ВИНИКНЕННІ ПОЖЕЖІ

Правила поведінки при виникненні пожежі

Якщо виникла пожежа, рахунок часу йде на секунди. Не панікуйте та остерігайтеся високої температури, задимленості та загазованості, обвалу конструкцій будинків і споруд, вибухів технологічного обладнання і приладів, падіння обгорілих дерев і провалів. Знайте, де знаходяться засоби пожежогасіння, та вмійте ними користуватися.

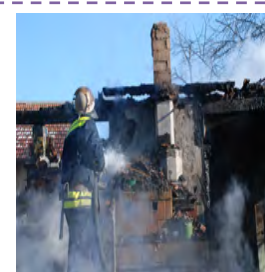
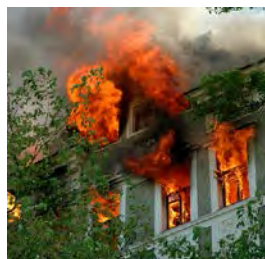
Заходи щодо рятування потерпілих з будинків, які горять, та під час гасіння пожежі:

1. Перед тим, як увійти в приміщення, що горить, накрийтеся мокрою ковдрою, будь-яким одягом чи щільною тканиною.
2. Відкривайте обережно двері в задимлене приміщення, щоб уникнути посилення пожежі від великого притоку свіжого повітря.
3. У дуже задимленому приміщенні рухайтесь поповзом або пригинаючись.
4. Для захисту від чадного газу необхідно дихати через зволожену тканину.
5. У першу чергу рятуйте дітей, інвалідів та людей похилого віку.
6. Пам'ятайте, що маленькі діти від страху часто ховаються під ліжко, в шафу чи забиваються в куток.
7. Виходити із осередку пожежі необхідно в той бік, звідки дме вітер.
8. Побачивши людину, на якій горить одяг, зваліть її на землю та швидко накиньте будь-яку ковдру чи покривало (бажано зволожені) й щільно притисніть до тіла, за необхідності викличте медичну допомогу.
9. Якщо загорівся ваш одяг, падайте на землю і перевертайтеся, щоб збити полум'я, ні в якому разі не біжіть – це ще більше роздмухує вогонь.
10. Під час гасіння пожежі використовуйте вогнегасники, пожежні гідранти, воду, пісок, землю, кошму та інші засоби гасіння вогню.
11. Бензин, гас, органічні мастила та розчинники, що загорілися, гасить тільки за допомогою пристосованих видів вогнегасників, засипайте піском або ґрунтом, а якщо осередок пожежі невеликий, накрийте його азбестовим чи брезентовим покривалом, зволоженою тканиною чи одягом.
12. Якщо горить електричне обладнання чи проводка, вимкніть рубильник або електричні пробки, а потім починайте гасити вогонь.

Обласний методичний кабінет НМЦ ЦЗ та БЖД Київської області

ПАМ'ЯТКА НАСЕЛЕННЮ ЩОДО ДІЙ ПІД ЧАС ПОЖЕЖІ В ПРИМІЩЕННІ

Дії при пожежі в приміщенні

Входячи в будь-яке приміщення, постарайтеся запам'ятати свій шлях, звертаючи увагу на розташування основних і запасних виходів.

При виникненні пожежі:

- зорієнтуйтеся щодо наявної безпеки й звідки вона надходить;
- повідомте в пожежну охорону за телефоном 101;
- у початковій стадії розвитку пожежі можна спробувати загасити її, використовуючи всі наявні засоби пожежогасіння (вогнегасники, внутрішні пожежні крани, покривала, пісок, воду тощо). **Необхідно пам'ятати, що електроприлади не можна гасити водою.** Попередньо треба відключити напругу або перерубати проводи сокирою із сухою дерев'яною ручкою. Якщо всі старання виявилися даремними і вогонь отримав поширення, потрібно терміново залишити приміщення (евакуюватися). Йти треба у бік, протилежний пожежі, по не задимленій сходовій клітці до виходу. При задимленості сходових кліток варто щільно закрити двері, що виходять на них, а при утворенні небезпечної концентрації диму й підвищенні температури в приміщенні (кімнаті), переміститися на балкон, захопивши із собою вологу ковдру (килим, іншу щільну тканину), щоб укритися від вогню у випадку його проникнення через дверний і віконний отвори; двері за собою щільно прикрити. Евакуацію потрібно продовжувати по пожежних сходах або через іншу квартиру, якщо там немає вогню, використавши міцно зв'язані простирадла, штори, мотузки або пожежний рукав. Спускатися треба по одному, підстраховуючи один одного. Подібний самопорятунок пов'язаний з ризиком для життя й припустимий лише тоді, коли немає іншого виходу. Не можна стрибати з вікон (з балконів) верхніх поверхів будинків, бо статистика свідчить, це закінчується смертю або серйозними каліцтвами.

Якщо на вас насувається вогненний вал, не гаючись падайте. Закрийте голову мокрою тканиною, одягом, затримайте дихання.

Дії щодо рятування потерпілих

При рятуванні потерпілих від пожежі слід дотримуватися таких правил:

- перед тим, як увійти в приміщення, що горить, накрийтеся мокрою ковдрою, будь-яким одягом чи щільною тканиною;
- відкривайте обережно двері в задимлене приміщення, щоб уникнути посилення пожежі від великого притоку свіжого повітря;
- в сильно задимленому приміщенні рухайтесь пригинаючись;
- для захисту від чадного газу необхідно дихати через зволожену тканину;
- у першу чергу рятуйте дітей, інвалідів та старих людей;
- пам'ятайте, що маленькі діти від страху часто ховаються під ліжко, в шафу та забиваються у куток;
- виходити із осередку пожежі необхідно в той бік, звідки віє вітер;
- побачивши людину, на якій горить одяг, зваліть її на землю та швидко накиньте будь-яку ковдру чи покривало (бажано зволожену) і щільно притисніть до тіла, при необхідності викличте медичну допомогу;
- якщо загорівся ваш одяг, падайте на землю і перевертайтеся, щоб збити полум'я, ні в якому разі не біжіть - це сприяє більше роздуванню вогню.

При порятунку потерпілих дотримуйтесь заходів безпеки від можливого обвалення й інших небезпек. Після виносу потерпілого надайте йому першу медичну допомогу й відправте до найближчого медпункту.

Обласний методичний кабінет НМЦ ЦЗ та БЖД Київської області

ПРАВИЛА ПОВЕДІНКИ В ОСЕРЕДКУ ПОЖЕЖІ

Якщо ви опинилися у осередку пожежі:

- не панікуйте та не тікайте від полум'я, що швидко наближається, у протилежний від вогню бік, а долайте крайку вогню проти вітру, закривши голову і обличчя одягом;

- з небезпечної зони, до якої наближається полум'я, виходьте швидко, перпендикулярно напрямку розповсюдження вогню;

- якщо втекти від пожежі неможливо, то вийдіть на відкриту місцевість, ввійдіть у водойму або накрийтеся мокрим одягом і дихайте повітрям, що знаходиться низько над поверхнею землі - повітря тут менш задимлене, рот і ніс при цьому прикривайте одягом чи шматком будь-якої тканини;

- гасити полум'я невеликих низових пожеж можна збиваючи його гілками листяних порід дерев, заливаючи водою, закидаючи вологим ґрунтом та затоптуючи ногами. Будьте обережні в місцях горіння високих дерев, вони можуть завалитися та травмувати вас;

- під час гасіння пожежі не відходьте далеко від доріг та просік, не випускайте з уваги інших учасників гасіння пожежі, підтримуйте з ними зв'язок за допомогою голосу;

- особливо будьте обережні у місцях торф'яних пожеж, враховуйте що там можуть утворюватися глибокі вирви, тому пересувайтеся, по можливості, перевіряючи палицею глибину слою, що вигорів;

- після виходу з осередку пожежі повідомте місцеву адміністрацію та пожежну службу про місце, розміри та характер пожежі.

ДІЇ НАСЕЛЕННЯ ПІД ЧАС ПОЖЕЖІ

Пожежа у приміщенні:

1. Ви прокинулись від тріскоту пожежі й запаху диму, не сідайте в ліжку, а скотіться з нього на підлогу та повзьте під хмарою диму до дверей приміщення, але не відчиняйте їх відразу.
2. Обережно доторкніться до дверей тильною стороною долоні, якщо двері не гарячі, то обережно відчиніть їх та швидко виходьте, а якщо двері гарячі, не відчиняйте їх - дим та полум'я не дозволять вам вийти.
3. Щільно зачиніть двері, а всі щілини й отвори заткніть будь-якою тканиною, щоб уникнути подальшого проникнення диму та повертайтеся поповзом у глибину приміщення і приймайте заходи з порятунку.
4. Присядьте, глибоко вдихніть повітря, розчиніть вікно, висуньтеся та кричіть: "Допоможіть, пожежа!", а якщо ви не в змозі відчинити вікно – розбийте віконне скло твердим предметом та зверніть увагу людей, які можуть викликати пожежну команду.
5. Якщо ви вибрались через двері, зачиніть їх і поповзом пересувайтесь до виходу із приміщення (обов'язково зачиніть за собою всі двері).
6. Якщо ви знаходитесь у висотному будинку, не біжіть униз крізь вогнище, а користуйтеся можливістю врятуватися на даху будівлі, використовуйте пожежну драбину. Під час пожежі заборонено користуватися ліфтами.

Пожежі в лісах, степах та на торфовищах

Масові пожежі можуть виникати в спеку та при посухах від ударів блискавки, необережного поводження з вогнем, очищення поверхні землі випалюванням сухої трави та з інших причин. Вони можуть викликати травмування людей та тварин, займання будівель у населених пунктах, дерев'яних мостів, дерев'яних стовпів ліній електромереж та зв'язку, складів нафтопродуктів та інших матеріалів, що горять.

Ви опинилися в осередку пожежі:

1. Не панікуйте та не тікайте від полум'я, що швидко наближається, у протилежний від вогню бік, а долайте крайку вогню, пересуваючись проти вітру, прикривши голову й обличчя одягом.
2. З небезпечної зони, до якої наближається полум'я, виходьте швидко, перпендикулярно напрямку розповсюдження вогню.
3. Якщо втекти від пожежі неможливо, то вийдіть на відкриту місцевість, ввійдіть у водойму або накрийтеся мокрим одягом і дихайте повітрям, що знаходиться низько над поверхнею землі – повітря тут менш задимлене, рот і ніс при цьому прикривайте одягом чи шматком будь-якої тканини.
4. Гасити полум'я невеликих низових пожеж можна, забуваючи полум'я гілками листяних порід дерев, заливаючи водою, закидаючи вологим ґрунтом та затоптуючи ногами, будьте обережні в місцях горіння високих дерев, вони можуть завалитися на вас та травмувати.
5. Під час гасіння пожежі не відходьте далеко від доріг та просік, не випускайте з уваги інших учасників гасіння пожежі, підтримуйте з ними зв'язок за допомогою голосу.
6. Особливо будьте обережні в місцях торф'яних пожеж, враховуйте, що там можуть створюватися глибокі вирви, тому пересувайтесь, за змоги перевіряючи палицею глибину шару, що вигорів.
7. Після виходу з осередку пожежі повідомте місцеву адміністрацію та пожежну службу про місце, розміри та характер пожежі.

Пам'ятайте!

Спалювання сухої трави та пожежі, спричинені безконтрольністю цього процесу, набувають дедалі загрозливіших масштабів.

Під час горіння разом із травою, сухостоєм та опалим листям пошкоджується й верхній гумусний шар, який відповідає за родючість землі. Отже, користі від спалювання немає жодної, а от шкоди – більш ніж достатньо. Взяти хоча б той аргумент, що пожежні автомобілі, які сьогодні мчать на виклики гасять траву за кошти платників податків. Тобто за наші з вами кривні гроші. А чого ми тоді її випалюємо?

Бережімо ліс від вогню!

Відомо, що улюбленим місцем відпочинку городян є ліс. Проте, вирвавшись із міцних обіймів міста на волю, людина поводиться як варвар: нищить природу, засмічує довкілля, а найнебезпечніше – не дотримується правил пожежної безпеки, що інколи призводить до тяжких наслідків.

Основною причиною лісових пожеж є порушення населенням вимог пожежної безпеки в лісах, а працівниками агрогосподарств - заходів пожежної безпеки під час проведення сільськогосподарських робіт.

Тому, щоб не трапилось біди, **запам'ятайте:** у лісі не можна кидати в траву чи на землю недопалки, бавитись сірниками, користуватись легкозаймистими горючими матеріалами.

Перш ніж розпалити багаття, необхідно вибрати відповідне місце біля річки або водойми, вирити неглибоку ямку і в ній розкласти вогнище. Місце для багаття можна також обкопати чи обкласти камінцями.

Пам'ятайте:

– вогнище не повинно бути занадто великим: полум'я може пошкодити розташовані поблизу дерева та кущі;

– забороняється розкладати багаття під деревами та поблизу високої сухої трави, бо це може призвести до пожежі.

Але, якщо пожежа все-таки виникла, ви можете загасити її водою, засипати землею чи піском або збивати полум'я за допомогою широких гілок з листям. Якщо пожежа набуває значного розвитку, **то необхідно повідомити Держлісгосп або зателефонувати в пожежно-рятувальну службу за тел. 101.**

ПОЖЕЖНА БЕЗПЕКА В ЛІСАХ

Щорічно в Україні руйнується від 2,5 до 7,5 тис. лісових пожеж, які завдають шкоди навколишньому середовищу і великих збитків одному господарству. Тож, шановні громадяни, дотримуйтесь правил пожежної безпеки при перебуванні в лісових і паркових зонах.

ПРОТЯГОМ ПОЖЕЖНЕБЕЗПЕЧНОГО ПЕРІОДУ В ЛІСАХ ЗАБОРОНЕНО:

зпалювати багаття (крім передбачених технологічними могами лісогосподарських заходів у спеціальних місцях)

НЕДОПАЛОК ЗАГАСИТИ ЛЕГШЕ, НІЖ ЛІС

Курити, кидати у лісі непогашені сірники, недопалки, витрушувати з люлька гарячий попіль, крім обладнаних для цього місць

Заїзд на території лісового фонду (крім транзитних шляхів) транспортних засобів та інших механізмів, за винятком використовуваних для лісогосподарської мети

Ідвідування населенням хвойних насаджень у разі 5-го класу пожежної небезпеки (недзвичайна небезпека) за умовами погоди

Залишати у передбачених для цього місцях лісу обмашене, просочене бензином, гасом, мастилом або іншими горючими речовинами ганчір'я, папір тощо

Розташовувати ближче, ніж за 100м від стіни хвойного лісу, 50 м – змішаного та 20 м від листового складу паливно-мастильних та інших горючих матеріалів, автозаправні станції й вогнебезпечні виробництва, смітники, житлові та Заправляти паливом у лісі паливні баки під час роботи двигуна.

Пам'ятка щодо дотримання правил пожежної безпеки

Сьогодні проблема боротьби з пожежами та загибеллю людей на них в Україні набуває загальнодержавного, загальнолюдського характеру, бо від вогню та наслідків надзвичайних ситуацій страждає держава в цілому і кожна людина зокрема.

Загалом на кожній 27-й пожежі в полум'ї гинуть люди. Кожна 39-та пожежа із загибеллю людей забирає життя принаймні однієї дитини.

Щомісяця внаслідок пожеж гине 208 людей.

Розподіл пожеж за причинами їх виникнення:

- необережне поводження з вогнем;
- порушення правил пожежної безпеки при влаштуванні та експлуатації електроустановок;
- порушення правил пожежної безпеки при влаштуванні та експлуатації печей, теплогенеруючих агрегатів та установок;
- підпали;
- дитячі пустощі з вогнем.

Щоб зберегти своє життя та життя близьких вам людей, пам'ятайте:

- тримайте запальнички та сірники поза полем зору дітей та у недосяжних для них місцях. Діти віком від двох років здатні самостійно їх запалити. Ніколи не заохочуйте та не дозволяйте дітям бавитися зі сірниками і запальничками та вважати їх іграшками;
- у разі виходу з приміщення не залишайте без нагляду увімкнені в електромережу нагрівальні прилади, телевізори, праски тощо.
- намагайтесь уникати перевантаження електричних мереж, не вмикайте одночасно побутові електроспоживачі значної потужності;
- не допускайте застосування саморобних некаліброваних плавких вставок в запобіжниках електричного струму;
- не допускайте використання для обігріву приміщень несертифікованих та саморобних нагрівальних приладів і газових кухонних плит;
- в разі використання серійних нагрівальних пристроїв прослідкуйте за тим, щоб вони були встановлені таким чином, щоб уникнути перекидання, обмежте доступ до них дітей;
- відстань від приладів електроопалення до горючих матеріалів і конструкцій має становити не менше 0,25 м;
- дотримуйтесь правил пожежної безпеки при використанні індивідуальних систем опалення та систем пічного опалення в будинках;
- не паліть у ліжку! Паління у ліжку – одна з головних причин смертельних випадків при пожежі в оселях!

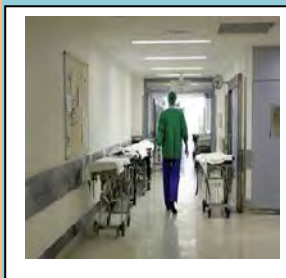
Пам'ятайте самі та навчіть своїх дітей, що постійне виконання заходів пожежної безпеки – запорука збереження людських життів та значних матеріальних цінностей!

У РАЗІ ВИНИКНЕННЯ ПОЖЕЖИ НЕГАЙНО ТЕЛЕФОНУЙТЕ 101!

Обласний методичний кабінет
НМЦ ЦЗ та БЖД Київської області

ПАМ'ЯТКА НАСЕЛЕННЮ ЩОДО ДІЙ ПРИ ОТРУЄННІ ЧАДНИМ ГАЗОМ

З настанням морозів частішають випадки отруєння людей чадним газом. Статистичні дані свідчать, що зазвичай це відбувається через порушення правил експлуатації газових приладів, пічного опалення та нехтування елементарними правилами безпеки життєдіяльності.

Чадний газ (окис вуглецю) має сильну токсичну дію на організм людини. Він утворюється при неповному згорянні як природних, так і зріджених газів внаслідок недостатнього надходження кисню для горіння в результаті дефектів опалювальних приладів.

Чадний газ отруйний і тому є дуже небезпечним для оточуючих. Помітити його у повітрі приміщення простими засобами неможливо тому, що він не має ні кольору, ні запаху, ні смаку. Людина не відчуває його.

Окис вуглецю – це дуже сильна отрута, яка пошкоджує нервову систему, м'язи, серце і, в першу чергу, – кров. Якщо вміст окису вуглецю у повітрі великий, то людина зразу втрачає свідомість, з'являється корч і настає смерть. Проте часто спостерігається поступовий розвиток симптомів отруєння. Перші його ознаки можуть служити сигналом до небезпеки. Насамперед відчувається головний біль, інколи шум у вухах, нудота, розвивається загальна слабкість, сухий кашель, блювання. В подальшому людина втрачає свідомість, її шкіра червоніє, а зіниці розширюються. Дихання спочатку шумне і прискорене, потім стає поверхневим і сповільнюється.

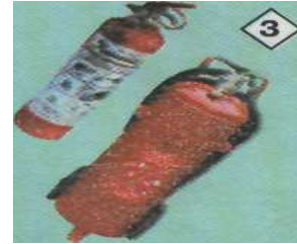
Пам'ятайте! При отруєнні чадним газом потерпілого необхідно винести на свіже повітря, покласти під голову подушку, розстебнути комір і пояс. Найкращий засіб при цьому отруєнні – довготривале вдихання кисню. На голову і груди кладуть холодний компрес. Якщо потерпілий при свідомості, його потрібно напоїти міцним чаєм.

При втраті свідомості дають нюхати нашатир. Якщо потерпілий не дихає або дихання швидко погіршується, потрібно відразу приступати до проведення штучного дихання. Після надання першої допомоги потерпілого необхідно швидко відправити у лікарню.

ПАМ'ЯТАЙТЕ – ВАША БЕЗПЕКА У ВАШИХ РУКАХ!

Вчимося жити безпечно!

Засоби пожежегасіння.

Щомісяця внаслідок пожеж в Україні гине 332 людини. Пожежі виникають внаслідок порушень правил пожежної безпеки, від розряду блискавки, самозаймання, іскор із транспортних засобів, світлового випромінювання, ядерного вибуху тощо.

Щоб іскринка не розгорілася полум'ям, її треба загасити.

Для гасіння вогню виготовляють вогнегасники:

- хімічно- пінні;
- вуглекислотні;
- порошкові.

Хімічно - пінні вогнегасники (ВХП – 10).

Вони не застосовуються для гасіння вогню в електричних двигунах та приладах, які знаходяться під напругою.

Порошкові вогнегасники (ВП – 2Б, ВП – 5, ВП – 100).

ВП – 2Б застосовуються для гасіння загорань електричного обладнання, кабелів під напругою;

ВП – 5 застосовуються для гасіння загорань нафтопродуктів, легкозаймистих рідин, розчинників, твердих речовин, електроустановок.

Навчися користуватися вогнегасником завчасно!

Невеликий вогонь можна загасити, якщо вилити на нього склянку води, засипати його піском, землею, накрити брезентом чи ковдрою.

Перш ніж гасити електроприлад необхідно висмикнути вилку або вимкнути електрику на щитку.

Якщо горіння не припинилося, залити вогонь водою, піском, землею.

Пам'ятай!

Усіх випадків безпечної поведінки під час пожежі передбачити не можна. Тому дуже важливо завчасно з дорослими обміркувати якими будуть твої дії.

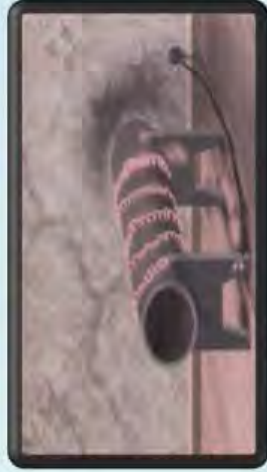
Вчимося жити безпечно!

ПОЖЕЖНА ЕЛЕКТРОБЕЗПЕКА В ПОБУТІ

ЗАБОРОНЕНО:

Плавкі вставки запобіжників повинні бути калібровані із зазначенням на клеймі номінального струму вставки. Застосування саморобних некаліброваних плавких вставок заборонено

застосовувати для опалення приміщення нестандартне (саморобне) електронагрівальне обладнання або лампи розжарювання

експлуатувати дроти із пошкодженою або такою, що в процесі експлуатації втратила захисні властивості, ізоляцію

користуватися пошкодженими розетками, відгалужу вальними та з'єднувальними коробками, вимикачами й іншими електровиробами, а також лампами, скло яких має сліди затемнення або випинання

Відстань від приладів електроопалення до горючих матеріалів і будівельних конструкцій має становити не менше 0,25м. Температура зовнішньої поверхні електроопалювальних приладів у найбільш нагрітому місці в нормального режимі роботи не повинна перевищувати 85°С.

залишати без нагляду у разі виходу з приміщення, квартири увімкнені в електромережу нагрівальні прилади, телевізори, радіоприймачі тощо

використовувати побутові електронагрівальні прилади (праски, чайники, кип'ятильники тощо) без негорючих теплоізоляційних підставок, а також залишати їх без нагляду

підвішувати світильники безпосередньо на струмопровідні дроти, обгортати електролампи і світильники папером, тканиною та іншими горючими матеріалами

одночасно вмикати в електромережу побутові електроспоживачі значної потужності

МОЖЕ ЗІГРІТИ, А МОЖЕ Й СПАЛИТИ

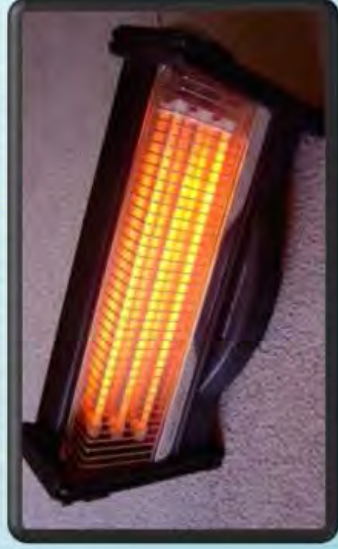

Щоб піч й електронагрівальні прилади були тільки джерелом тепла, а не причиною пожеж нагадуємо кілька простих правил:

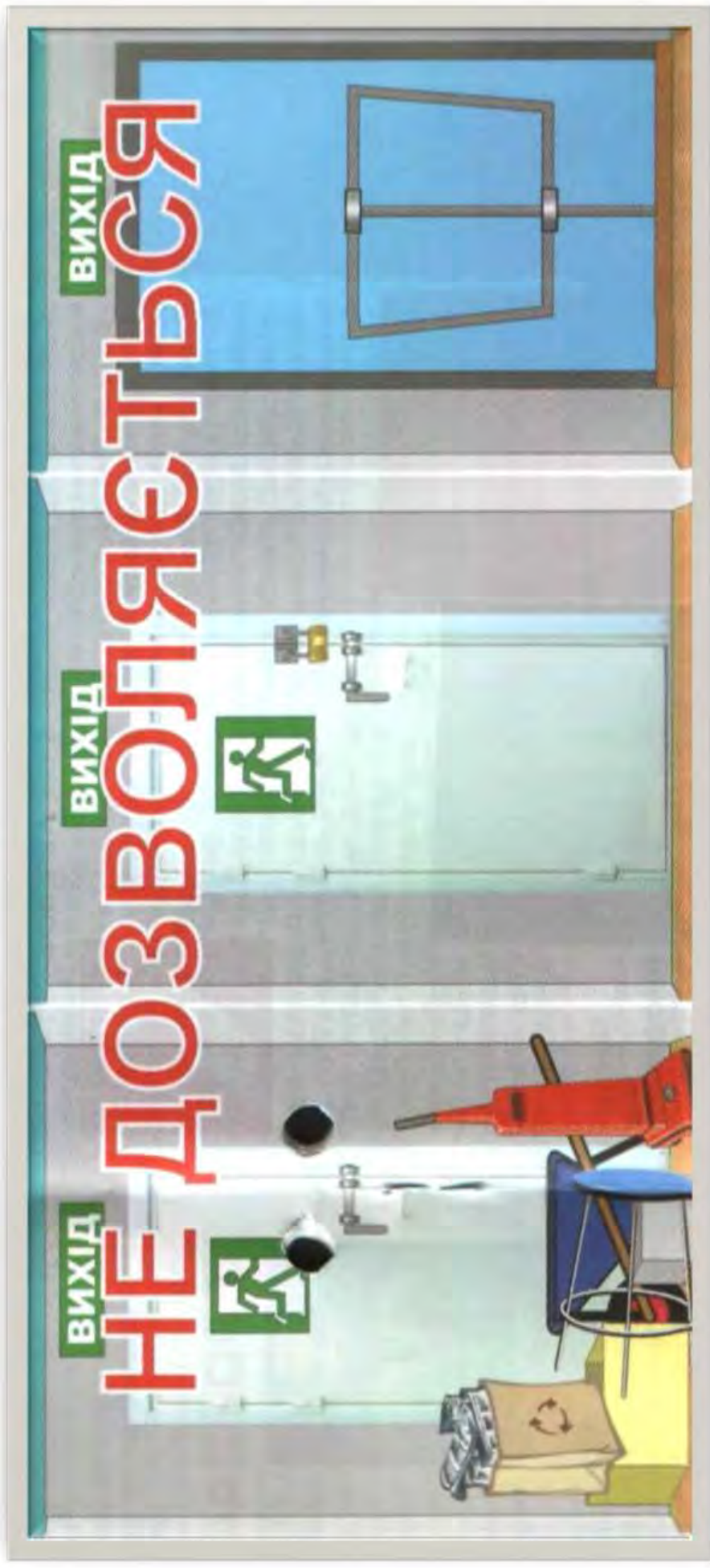
- Перед початком опалювального сезону очистіть димові труби від сажі.
- Відстань від пічних дверцят до протилежної стіни повинна бути не меншою 1,25м, і до конструкції будівлі не менше 0,5м.

- Обов'язкова наявність передтопкових металевих листів розміром 0,5х0,7м.
- Рекомендується топити піч два-три рази на день по півтори години.
- Не використовуйте електропроводи і кабелі з пошкодженою ізоляцією.
- Не користуйтеся пошкодженими розетками.

- Не користуйтеся електронагрівальними приладами без вогнетривких підставок.
- Не застосовуйте нестандартні (саморобні) електронагрівальні прилади.
- Не залишайте печі й працюючі електроприлади без нагляду і не доручайте нагляд за ними малолітнім дітям.
- Не сушіть біля печі дрова, одяг, не розташовуйте поблизу горючі матеріали.

УТРИМАННЯ ЕВАКУАЦІЙНИХ ШЛЯХІВ І ВИХОДІВ

ВИХІД

ВИХІД

ВИХІД

НЕ ДОЗВОЛЯЄТЬСЯ

Захарашувати шляхи евакуації
будь-якими матеріалами

Забивати, заварювати, замикати
на навісні замки тощо зовнішні
евакуаційні двері будівель

Улаштовувати на шляхах евакуації
пороги, виступи, турнікети, двері
розсувні, підйомні, такі, що обертаються,
та інші пристрої, які перешкоджають
вільній евакуації людей

УТРИМАННЯ ЕВАКУАЦІЙНИХ ШЛЯХІВ І ВИХОДІВ

Евакуаційні шляхи та виходи слід утримувати вільними, нічим не загарашувати

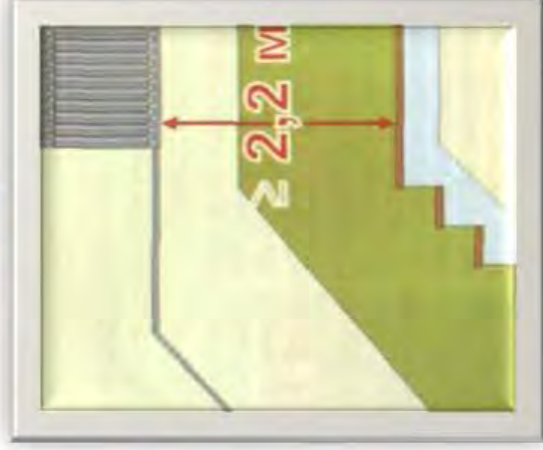
Двері на шляхах евакуації мають відчинятися в напрямку виходу з будівель

За наявності людей у приміщенні двері евакуаційних виходів можуть зачинятися лише на внутрішні

У приміщенні, яке має один евакуаційний вихід, дозволяється одночасно розміщувати (перебувати) не більше 50 осіб (особам)

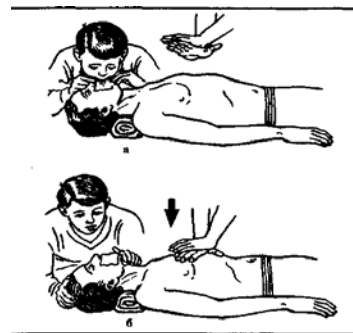
У сходових клітках (за винятком незадимлюваних) дозволяється встановлювати прилади опалення, в тому числі на висоті 2,2 м від поверхні проступів та сходових площадок

Реанімаційні заходи проводяться при наявності ознак клінічної смерті, перш за все, відсутності дихання й припиненні серцевої діяльності (за показниками відсутності пульсу), вони спрямовані на відновлення цих важливих функцій організму й включають у себе проведення непрямого масажу серця та штучної вентиляції легенів. Якщо ці заходи розпочаті в першу хвилину, імовірність виживання постраждалого становить більше 90 %, через 3 хв. - не більше 50 %.

Штучна вентиляція легенів (штучне дихання).

Виконується у двох випадках: коли відсутнє серцебиття й дихання, тобто людина перебуває в стані клінічної смерті, а також тоді, коли збережене серцебиття, а самостійне дихання відсутнє, або частота дихальних рухів не перевищує 10 разів у хвилину. Проводиться шляхом дихання "ротом до рота" чи "ротом до носа".

Пам'ятайте! Перш ніж проводити штучну вентиляцію легенів у потерпілого, який перебуває без свідомості, необхідно переконатися в прохідності його дихальних шляхів. Для цього закиньте його голову трохи назад і підніміть підборіддя. При цьому язик перестає закривати задню частину горла, пропускаючи повітря в легені. Якщо в його дихальні шляхи потрапили сторонні предмети, їх слід видалити - вказівними і середніми пальцями, які перед цим обертають чистою носовою хусткою або марлею, швидко очищають ротову порожнину від сторонніх предметів - крові, слизу і т.п.

Увага! Перед тим, як закинути голову постраждалого, необхідно обов'язково з'ясувати можливість ушкодження в нього шийного відділу хребта, шляхом дуже обережного прощупування пальцями шийного відділу хребта.

При виконанні штучної вентиляції легенів слід переконатися, що грудна клітка потерпілого на ваш видих в його легені реагує, робить рух – піднімається. Якщо цього не відбувається, дихальні шляхи непрохідні й повітря в легені потерпілого не надходить, отже, всі зусилля будуть марні. У цьому випадку потрібне повторне очищення дихальних шляхів потерпілого і зміна положення його голови.

Непрямий масаж серця

НЕПРЯМИЙ МАСАЖ СЕРЦЯ

Увага! Перед тим, як приступити до непрямого масажу серця потерпілого, необхідно переконатися у відсутності у нього ушкодження хребта.

Непрямий масаж серця (прямий масаж роблять хірурги, що оперують на відкритому серці) починають відразу ж після визначення ознак клінічної смерті або зупинки серця.

Техніка непрямого масажу серця:

- покласти постраждалого на тверду поверхню й стати на коліна з лівої від нього сторони. У якості рівної й твердої поверхні можуть бути використані стіл, стільці, підлога або будь - які інші підходящі предмети (дошки, двері, зняті з петель тощо). Виконання цієї умови обов'язкове, тому що непрямий масаж серця полягає у тому, щоб через грудну клітку здавити серце, розташоване між грудиною (центральна частина грудної клітки) і хребтом. При цьому кров із шлуночків серця видавлюється в аорту й артерії, а після припинення тиску знову заповнює серце через вени;

- на місце проекції серця на грудині покласти долоню однієї руки, а зверху іншу долоню (долоні одна на другій), пальці тримати піднятими, великі пальці повинні дивитися в різні сторони;

- давити на грудину необхідно тільки прямими руками, при цьому використовуючи масу тіла (плечового поясу, спини й верхньої половини тулуба). При проведенні непрямого масажу серця у дитини можна використовувати одну руку, а в немовляти - один великий палець;

- долоні не повинні відриватися від грудини постраждалого, і кожний наступний рух необхідно робити тільки після того, як грудна клітка повернеться у вихідне положення;

- ритмічні натиснення на грудну клітку необхідно робити з такою силою, щоб грудна клітка здавлювалася в дорослої людини на 5 см, у підлітка - на 3см, в однорічної дитини - на 1 сантиметр;

- ритм натиснень на грудну клітку повинен відповідати частоті серцевих скорочень у стані спокою, приблизно 1 раз у сек.; кожне правильно виконане натиснення на грудину відповідає одному серцевому скороченню;

- мінімальний час проведення непрямого масажу серця, навіть при відсутності ознак його ефективності, повинен бути не менше 15-20 хвилин.

Ефективність непрямого масажу серця в сполученні зі штучною вентиляцією легенів може спостерігатися вже через 1-2 хв.:

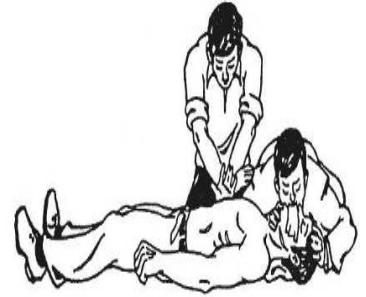
- шкіра потерпілого поступово набуває нормального кольору;
- з'являється реакція зіниць на світло (вони звужуються);
- визначається пульсація на сонній артерії.

Ефективність реанімаційних заходів

Ефективність реанімаційних заходів залежить не тільки від точності виконання техніки непрямого масажу серця й штучної вентиляції легенів, але й від їхнього співвідношення в процесі дій. Якщо ви проводите реанімацію один, то треба робити приблизно 60 натискань у хвилину. На кожні 10 натиснень на грудику проводять два видихи (для дітей дошкільного віку інтенсивність натискань при штучній вентиляції легенів повинна бути 100 разів у хв.; на кожні п'ять натиснень робити вдих).

Звичайно краще проводити реанімацію вдох або втрюх. При цьому на п'ять надавлювань - роблять один вдих, а один з учасників створює досить сильний тиск на живіт потерпілого, так як при цьому із кровообігу виключається значний обсяг крові (малий таз і нижні кінцівки) і створюються кращі умови для повноцінного кровопостачання головного мозку.

Якщо ваші зусилля, в результаті проведення реанімаційних заходів, увінчалися успіхом і в потерпілого, що перебуває без свідомості, стали визначатися дихання і пульс, не залишайте його лежати на спині, за винятком травми шії або спини, переверніть потерпілого на бік, щоб його дихальні шляхи були відкриті. У цьому положенні язик не закриває дихальні шляхи. Крім того, у цій позі блювотні маси, виділення й кров можуть вільно виходити з ротової порожнини, не закриваючи дихальних шляхів.

Виклик «ШВИДКОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ»

«Швидка медична допомога» повинна викликатися в будь-якій ситуації. Особливо у випадках:

- невідомого стану або проблем з диханням (утруднене дихання або його відсутність);
- болі, що не припиняються, або відчуття тиску в грудях;
- відсутності пульсу;
- сильної кровотечі;
- сильного болю в животі;
- блювоти із кров'ю або кров'янистими виділеннями (із сечею, мокротинням тощо);
- отруєння;
- судом;
- сильному головному болю або невиразній мові;
- травмі голови, шії або спини;
- імовірності перелому костей;
- раптово виниклих порушеннях руху.

При виклику «швидкої медичної допомоги» слід повідомити диспетчеру наступну інформацію:

- точне знаходження місця події, її адресу або місце розташування;
- назву населеного пункту або найближчих пересічних вулиць (перехресть або доріг);
- орієнтири, свої прізвище, ім'я, по батькові;
- що відбулося (ДТП, пожежа тощо);
- число потерпілих;
- характер ушкоджень (болі в грудику, утруднене дихання, відсутність пульсу, кровотеча)..

Перебуваючи один на один з постраждалим, гучним голосом покличте на допомогу. Лемент може привернути увагу перехожих, які могли б викликати «швидку

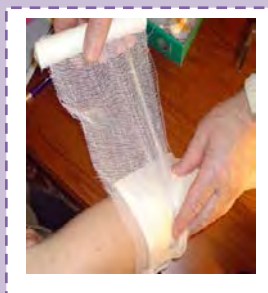
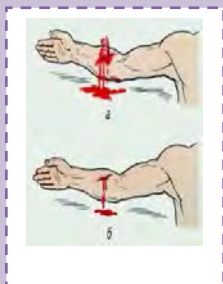
медичну допомогу».

Якщо ніхто на це не відгукується, постарайтеся самі якнайшвидше викликати «швидку медичну допомогу».

Обласний методичний кабінет НМЦ ЦЗ та БЖД Київської області

ПАМ'ЯТКА НАСЕЛЕННЮ ЩОДО ДІЙ ПРИ КРОВОТЕЧІ

Кровотеча - витікання крові із кровоносних судин при порушенні цілісності їхніх стінок.

Втрата 1-2 літрів крові може призвести до смерті.

Залежно від виду ушкоджених судин, кровотеча буває:

- **артеріальна** - кров яскраво-червоного кольору, витікає пульсуючим струменем, величина якого залежить від діаметру судини;
- **венозна** - кров темно-вишневого кольору, виливається спокійно;
- **капілярна** - спостерігається при неглибоких порізах шкіри, саднах;
- **змішана** - характеризується ознаками артеріальної й венозної кровотеч.

Розрізняють також зовнішні й внутрішні кровотечі. Зовнішня відбувається, коли гострий предмет, наприклад, ніж або зламана кістка, проколє шкіру й ушкоджує інші органи.

Внутрішня кровотеча виникає при закритій травмі й при різкому ударі, наприклад, у випадку автомобільної аварії, коли водія кидає на кермове колесо, або коли людина падає з великої висоти.

Домедична допомога

Надання першої медичної допомоги при кровотечі залежить від її характеру й полягає в тимчасовій її зупинці й доставці потерпілого до найближчої лікувальної установи.

Сильну артеріальну кровотечу з судин верхніх і нижніх кінцівок зупиняють у два етапи:

- спочатку притискають артерію вище місця ушкодження до кістки, щоб припинити виливання крові;
- потім накладають стандартний або імпровізований джгут.

Притискати артерію до кісткових виступів найкраще в певних (найбільш зручних для цього) місцях, саме в них добре прощупується пульс.

Так, скроневу артерію притискають великим пальцем спереду й ледь вище вушної раковини на скроні.

Сонну артерію варто притискати ліворуч або праворуч на бічній поверхні шиї. Тиск пальцями треба робити в напрямку до хребта, при цьому сонна артерія придавлюється до хребта.

Увага! Притискати сонну артерію допустимо тільки з однієї сторони.

Підключичну артерію потрібно притискати в ямці над ключицею до першого ребра.

Пахвову артерію притискають до голівки плечової кістки по передньому краю росту волосся в пахвовій впадині при кровотечі з рани в області плечового суглоба й надпліччя.

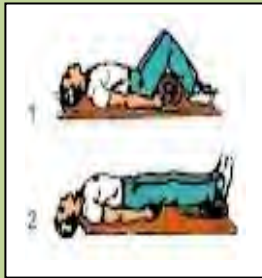
Плечову артерію притискають до плечової кістки із внутрішньої сторони від двоголового м'яза при кровотечі з ран середньої й нижньої третини плеча, передпліччя й кисті.

Променеву артерію притискають до підлягаючої кістки в області зап'ястя біля великого пальця при кровотечі з ран кисті.

Обласний методичний кабінет НМЦ ЦЗ та БЖД Київської області

ПАМ'ЯТКА НАСЕЛЕННЮ ЩОДО ДІЙ ПРИ ПЕРЕЛОМАХ

Перелом - раптове порушення цілісності кістки.

Переломи бувають відкритими й закритими.

Відкриті переломи - це переломи, при яких є відкрита рана в місці перелому. Такі переломи можуть являти собою загрозу для життя людини внаслідок розвитку шоку, крововтрати, інфікування.

Увага! При відкритих переломах транспортування потерпілого в медичну установу проводиться на ношах у положенні лежачи на спині.

Закриті переломи - це переломи при яких відсутня рана в місці перелому.

Характерними ознаками перелому є:

- біль, що підсилюється при будь-якому русі й навантаженні на кінцівку;
- припухлість;
- патологічна рухливість у місці перелому;
- при відкритих переломах можуть спостерігатися кісткові уламки в рані;
- переломи кінцівок супроводжуються їх скороченням і викривленням у місці перелому;
- поява набрякості й синця;
- при переломах кісток черепа можлива кровотеча з вух;
- при переломах ребер – болючість при диханні і характерний хруст у місці перелому при дотику.

При необхідності виявлення перелому прощупують ушкоджену частину тіла. Майже завжди вдається виявити нерівності кістки, гострі краї уламків і характерний хруст при легкому натисненні. Обмацувати, особливо для визначення рухливості кістки поза межею суглоба, потрібно обережно, двома руками, намагаючись не заподіяти додаткового болю й травми потерпілому.

Домедична допомога при переломах

Загальна схема надання першої медичної допомоги при відкритих переломах:

- зупинити кровотечу, обробити краї рани;
- на рану накласти стерильну пов'язку;
- дати знеболюючий засіб;
- провести іммобілізацію кінцівки.

Загальна схема надання першої медичної допомоги при закритих переломах:

- провести іммобілізацію;
- дати знеболюючі засоби й покласти холод;
- доставити потерпілого в медичну установу.

ЗАПОБИГТИ ВРЯТУВАТИ ДОПОМОГТИ

Надання домедичної допомоги потопельнику

- ✚ Якщо постраждалий не подає ознак життя, це ще не означає, що все вже безнадійно.
- ✚ Доти, поки є хоч найменший шанс зберегти життя людині, треба проводити заходи щодо її рятування.
- ✚ Рот і ніс потерпілого можуть бути забиті мулом або піском, їх треба негайно прочистити (пальцями, повернувши голову людини набік).
- ✚ Потім покладіть її животом на своє коліно (голова має знаходитись нижче тулуба) і, сильно натиснувши, виплесніть воду зі шлунка і дихальних шляхів.
- ✚ Після цього треба покласти постраждалого на спину, розстебнути, якщо є одяг (пояс і верхні гудзики) й почати робити штучне дихання.
- ✚ Станьте на коліна зліва, максимально відкиньте назад голову потерпілого (це дуже важливо!) і, відтягнувши щелепу вниз, розтуліть йому рот.
- ✚ Зробіть глибокий вдих, прикладіть свої губи до його губів (рекомендується через хустинку або марлю) і з силою вдихніть у нього повітря.
- ✚ Ніздрі постраждалого при цьому слід затиснути рукою. Видих відбудеться самостійно.
- ✚ Якщо в людини не б'ється серце, штучне дихання треба поєднати з непрямим масажем серця.
- ✚ Для цього одну долоню покладіть упоперек нижньої частини грудної клітки (але не ребра!), другу долоню – поверх першої навхрест.
- ✚ Натисніть на грудну клітку так, щоб вона прогнулася на 3-5 сантиметрів, і відпустіть.
- ✚ Прогинати потрібно сильно, поштовхом, використовуючи вагу свого тіла.
- ✚ Через кожне вдихання повітря робіть 4-5 ритмічних натискувань.
- ✚ Добре, якщо допомогу надають двоє.
- ✚ Тоді один робить штучне дихання, другий за ним – масаж серця.
- ✚ Не призупиняйте ці процедури до прибуття «швидкої допомоги»: завдяки вашим діям організм ще може жити.
- ✚ Зрозуміло, прийом рятування зовсім не просто

застосовувати без практики, і треба цьому вчитися заздалегідь. Але навіть якщо у вас немає ніякої підготовки – дійте! Треба використовувати будь-який шанс.

Обласний методичний кабінет НМЦ ЦЗ та БЖД Київської області

ДОМЕДИЧНА ДОПОМОГА ПРИ ПОРАНЕННЯХ

Рана – це пошкодження, що характеризується порушенням цілісності шкіряного покриву, слизових оболонок, а іноді й глибоких тканин, яке супроводжується болем та кровотечею.

При незначних пораненнях:

- промити рану розчином антисептика або чистою водою з милом (не використовуйте спирт);
- для очистки забруднених ран використовуйте чисту серветку або стерильний тампон;
- обробити шкіру навкруг рани розчином йоду або перекисом водню;
- накласти на рану стерильну пов'язку;
- звернутися до лікаря.

При великих ранах, а також колотих (невеликий раневий отвір, але можуть бути глибокі ушкодження) чи вогнепальних ранах не слід самостійно промивати рану. Накладіть тільки стерильну пов'язку і зверніться за допомогою до лікаря.

При ранах розміром більше 1-2 см, коли краї рани не сходяться разом, слід якнайшвидше звернутися до хірурга для вирішення питання про накладання швів на рану. Шви прискорюють процес загоєння, зменшують імовірність розвитку інфекції, запобігають утворенню грубих рубців.

Якщо у рані виявиться *сторонній предмет*, не слід витягати його з рани. Предмет фіксують в рані і накладають стерильну пов'язку навколо нього.

Обласний методичний кабінет НМЦ ЦЗ та БЖД
Київської області

СПОСОБИ ТРАНСПОРТУВАННЯ ПОТЕРПІЛОГО

Транспортування – один із важливих елементів надання першої медичної допомоги.

Вибір способів і засобів транспортування залежить від конкретних умов, а саме:

- стану постраждалого;
- характеру травми або захворювання;
- наявності спеціальних і підручних засобів евакуації та відстані транспортування.

Транспортування потерпілого може здійснювати один або кілька людей вручну або з використанням спеціальних пристосувань і підручних засобів. Коли немає підручних засобів і часу для їхнього виготовлення, одна людина може нести потерпілого на руках, спині й плечі.

У ряді випадків, при відсутності помічників, на короткі відстані застосовується транспортування волоком (на брезенті, плащ-палатці, за допомогою підручного засобу, за руки, за ноги, за одяг).

Для перенесення потерпілого в лікувальну установу або до транспортного засобу використовують стандартні медичні ноші або їхню імпровізацію з підручних матеріалів (щит, східці, намет, плащ, ковдра).

Під час транспортування потерпілий повинен перебувати в положенні, що відповідає його травмі (захворюванню). Основними з них є наступні:

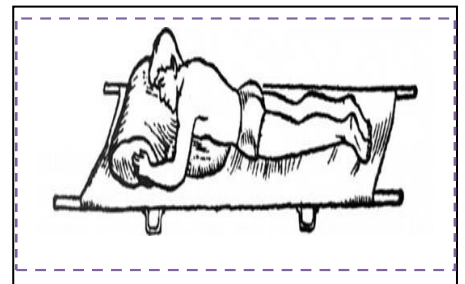
1. На спині – у випадках:

- струс головного мозку;
- травми передньої частини голови й лиця;
- ушкодження хребта;
- переломи кісток тазу й нижніх кінцівок;
- шоківий стан;
- травми органів черевної порожнини;
- травми грудей;
- гострі хірургічні захворювання (апендицит, провідна виразка, защемлена грижа);
- ампутація нижніх кінцівок з валиком під травмованою ногою.

2. На животі – у випадках:

- травми спини, сідниць, тильної поверхні ніг;
- травми потиличної частини голови;
- крововтрата з валиком під грудьми й головою.

3. Сидячи - у випадках:

- травми ока, дихальних шляхів;
- травми верхніх кінцівок;
- забиті місця, порізи, садна;
- травми плечового поясу;
- ампутувана верхня кінцівка з піднятою вверх рукою.

4. В деяких випадках, наприклад, травми ший - напівсидяче положення зі

Обласний методичний кабінет НМЦ ЦЗ та БЖД
Київської області

ПАМ'ЯТКА НАСЕЛЕННЮ ЩОДО ДІЙ ПІД ЧАС УРАЖЕННЯ ЕЛЕКТРИЧНИМ СТРУМОМ

Ураження електричним струмом виникає при безпосередньому контакті людини з побутовим, виробничим або природним (блискавка) джерелом електрики. Ступінь важкості уражень від електроструму залежить від індивідуальних особливостей організму, фізичного та психічного стану, опору шкіри, тривалості впливу електроструму, метеорологічних факторів тощо.

Електричний струм викликає місцеві й загальні порушення в організмі. Місцеві зміни проявляються в болючих відчуттях і опіках тканин. Загальні явища виражаються в розладі діяльності центральної нервової системи, органів дихання й кровообігу.

У осіб, уражених електричним струмом, спостерігаються: непритомність, втрата свідомості, судоми, порушення дихання, а у важких випадках - шок і смерть.

Домедична допомога при ураженні струмом

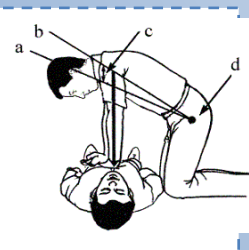
1. Припинити дію електричного струму на потерпілого (вимкнути рубильник чи вимикач, швидко викрутити запобіжник, відвести проводи від постраждалого сухою мотузкою чи палицею, відтягнути потерпілого діелектричними рукавичками, шарфом, піджаком, курткою тощо за сухий одяг, перерубати провід сокирою).

2. Ретельно оглянути потерпілого.

Якщо потерпілий при свідомості та почуває себе непогано, слід лише заспокоїти його, напоїти теплим чаєм, відігріти. **Пам'ятайте, що потерпілий до приїзду лікарів повинен обов'язково лежати, ні в якому разі не дозволяйте йому підводитися.** Адже струм викликає в організмі серйозні розлади обміну речовин, кровообігу, змінює навіть склад крові, спричиняючи таким чином тяжкі ускладнення. Електричний струм при проходженні через тіло людини викликає його нагрівання, що може призвести до опіку. При цьому у постраждалого можуть спостерігатися рани в місцях входу та виходу електричного розряду. Ці опіки, здаючись незначними на вигляд, можуть виявитися важкими, оскільки можливе ушкодження внутрішніх тканин. На уражені ділянки слід накласти суху пов'язку.

При зупинці дихання, розвитку стану клінічної смерті:

- необхідно терміново викликати «швидку медичну допомогу»;
- негайно приступити до реанімаційних заходів (штучна вентиляція легень і непрямий масаж серця).

ДОМЕДИЧНА ДОПОМОГА ПРИ ХІМІЧНИХ ОПІКАХ

Хімічні опіки виникають внаслідок дії на дихальні шляхи, шкіру і слизові оболонки концентрованих неорганічних та органічних кислот, лугів, фосфору, інших речовин.

При хімічних опіках рідко виникають міхури. Поглибленню й поширенню опіку сприяє просочений кислотою або лугом одяг.

Що робити, якщо ви піддалися даному виду опіку:

- негайно видалити одяг, просочений хімікатом;
- промити шкіру проточною водою;
- при опіках лугом промити ушкоджене місце слабким розчином (1-2 %) оцтової кислоти;
- при опіках кислотою промити місце ушкодження слабким розчином питної соди (1ст.л. на склянку води);
- при потраплянні хімічної речовини у дихальні шляхи необхідно прополоскати горло водним 3% розчином борної кислоти, цим же розчином промити очі;
- не можна змивати хімічні сполуки, які займаються або вибухають при контакті з вологою. Якщо невідомо, яка хімічна речовина викликала опік, і немає нейтралізуючого засобу, на місце опіку необхідно накласти чисту суху пов'язку ;
- дати знеболюючий засіб;
- доставити потерпілого до лікувальної установи.

Обласний методичний кабінет НМЦ ЦЗ та БЖД
Київської області

ДОМЕДИЧНА ДОПОМОГА ПРИ ТЕРМІЧНИХ ОПІКАХ

Домедична допомога при обмеженому опіку

В першу чергу негайно охолодіть і промийте водою обпечену поверхню. Це зупинить високотемпературний вплив, який розповсюджується на шкіру і тканини, розташовані глибше (шляхом тепловіддачі); здійсніть певну знеболювальну дію; зменшить концентрацію шкідливих речовин, які виділяються внаслідок ушкодження шкіри (некроз, обвуглювання) та спричиняють розвиток опікового шоку.

Необхідно пам'ятати, що чим раніше розпочато охолодження, тим більшим буде його ефект. Необхідно пам'ятати, що одночасно з охолодженням обпечених поверхонь треба зігрівати інші ділянки тіла, не допускаючи загального переохолодження. Особливо це важливо для дітей, організм яких здатний швидко переохолоджуватися.

Потім потрібно накласти стерильну пов'язку та дати знеболюючий засіб.

Якщо ви відвозите потерпілого до лікарні, накладіть на місце опіку чисту суху тканину.

Домедична допомога при великих опіках:

- накласти не тугу стерильну пов'язку;
- дати знеболюючий засіб;
- дати випити склянку луго-сольової суміші (1 чайна ложка повареної солі та 0,5 чайної ложки харчової соди, розчинені в 2 склянках води);
- доставити потерпілого до медичної установи.

Слід пам'ятати, що великі опіки ускладнюються опіковим шоком, під час якого потерпілий метушиться від болю, прагне втекти, погано орієнтується на місці й в обстановці. Порушення переходить у протрацію, загальмованість.

Вдихання гарячого повітря, пару, диму може викликати опік дихальних шляхів, набряк гортані, порушення дихання. Це зумовлює гіпоксію (порушення доставки кисню до тканин організму).

Увага! При термічних опіках не дозволяється:

- видаляти з ушкодженої шкіри залишки одягу й бруд;
- обробляти місце опіку спиртом, йодом, жиром, посипати крохмалем або борошном;
- накладати тугі пов'язки.

Обласний методичний кабінет НМЦ ЦЗ та БЖД
Київської області

МЕДИКАМЕНТОЗНОМУ ОТРУЄННЮ

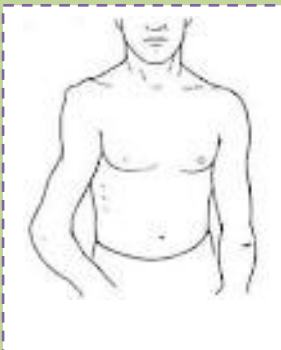
Відомо, що медикаментозні препарати, що приймаються людиною за певних обставин у відповідних дозах мають лікувальну дію. В той же час завищені дози таких препаратів часто спричинюють гострі отруєння. Таким чином один і той же медикаментозний препарат може бути ліками і отрутою. Даний вид отруєння зустрічається частіше у дітей, які з'їдають залишені без нагляду ліки в доступних для них місцях. Частими є випадки медикаментозного отруєння снодійними та заспокійливими препаратами. При тривалому лікуванні людині здається, що прийнята доза вже не діє і вона самовільно збільшує її, що може викликати отруєння. Це так зване неумисне отруєння ліками. Іноді трапляються також навмисні отруєння медикаментозними препаратами з метою самогубства. Невдовзі після того, як хворий прийняв більшу дозу снодійного в нього з'являється слабкість, сонливість, почуття важкості в голові, а у деякого, навпаки – психічне збудження, подібне до алкогольного сп'яніння. Потім настає сон, який може перейти у втрату свідомості. У хворого дихання, яке було спочатку частим та з шумом, стає нечастим та поверхневим, пульс не прощупується. Якщо отруєння легке, то людина не втрачає свідомості, однак тривалий час знаходиться в стані глибокого сну. Для отруєння заспокійливими препаратами характерні дві фази. В першій відзначається збудження, хворий поривається бігти, рухи його хаотичні, шкіра бліда, пульс частий, дихання з шумом. В другій фазі отруєння настає втрата свідомості. Отруєння снодійними та заспокійливими ліками небезпечне для життя людини. Тому при підозрі такого отруєння потрібно негайно викликати швидку допомогу і по можливості надати допомогу потерпілому. **Для профілактики медикаментозних отруєнь у дітей необхідно всі медикаменти зберігати у недоступному для них місці, бажано під замком.** Не допустимо зберігати ліки без етикеток, в іншій упаковці або посуді з-під напоїв. В домашній аптечці повинні знаходитись лише засоби для надання першої допомоги та ліки, призначені для лікування хвороби, наявної в даний момент часу. При отруєнні лікарськими засобами настає сонливість, яка переходить до втрати свідомості, якщо потерпілий не втратив ще свідомість, необхідно викликати блювання. При втраті свідомості, зупинці дихання проводять штучне дихання до прибуття «швидкої допомоги».

ПАМ'ЯТКИ ЩОДО БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ

Обласний методичний кабінет
НМЦ ЦЗ та БЖД Київської області

ПАМ'ЯТКА НАСЕЛЕННЮ ЩОДО ДІЙ ПРИ ВИВИХАХ

Вивихи - порушення цілісності суглоба зі стійким зсувом суглобних кінців кістей. При вивиху звичайно розтягуються або рвуться зв'язки, може виявитися ушкодженою суглобна капсула, у яку укладений суглоб. Лопаються дрібні кровоносні судини, що призводить до внутрішньої кровотечі, утворення гематоми й набрякання. Тиск на нерви в результаті набрякання викликає біль.

Вивих не завжди легко відрізнити від перелому або від розтягання. Крім того, удар здатний викликати зсув суглобних кінців кісток, може також зламати кістку, тоді будуть присутні ознаки й того, і іншого ушкодження. Неускладнені вивихи характеризуються наступними ознаками: значним набряканням суглоба; деформацією й неприродною формою суглоба; видимим скороченням або подовженням ушкодженої кінцівки; сильним болем в області суглоба, особливо при спробі зробити рух; зблідненням шкіри навколо суглоба; болі при дотику і рухах кінцівки або втратою функції ушкодженого суглоба.

Домедична допомога

Домедична допомога потерпілому при вивихах надається в певній послідовності:

- дати постраждалому протибільовий засіб;
- накласти тугу пов'язку;
- прикладати холод;
- забезпечити спокій ушкодженої кінцівки.

Увага! При вивиху не намагайтеся вправити кістки суглоба на місце.

ПОРЯДОК НАДАННЯ ДОМЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ ПОСТРАЖДАЛИМ ПРИ ОПІКАХ

При наданні домедичної допомоги розрізняють опіки чотирьох ступенів:

- **I ступінь** (еритема) - почервоніння шкіри, набряклість і біль;
- **II ступінь** (утворення пухирів) - сильний біль із інтенсивним почервонінням, відшаруванням епідермісу з утворенням міхурів, наповнених прозорою або каламутною рідиною;
- **III ступінь**: некроз всієї товщі шкіри з утворенням щільного струпу, під яким перебувають ушкоджені тканини;
- **IV ступінь** (обвуглення): виникає при впливі на тканини дуже високих температур (полум'я, розплавлений метал тощо); частіше при пожежах та аваріях на автотранспорті (ДТП), в літаках, нещасні випадки на шахтах; результат таких опіків - ушкодження м'язів, сухожилів, кісток.

Послідовність дій при наданні домедичної допомоги постраждалим з опіками не медичними працівниками:

- переконатися у відсутності небезпеки;
- провести огляд постраждалого, визначити наявність свідомості, дихання;
- викликати бригаду екстреної (швидкої) медичної допомоги;
- якщо у постраждалого відсутнє дихання, розпочати проведення серцево-легеневої реанімації;
- якщо у постраждалого опіки першого і/або другого ступеня:
 - охолодити місце опіку прохолодною водою;
 - після охолодження накрити пошкоджену ділянку чистою вологою серветкою;
 - не слід спеціально проколувати пухирі; якщо пухирі розірвались, накласти чисту, стерильну пов'язку;
- якщо у постраждалого опіки третього і/або четвертого ступеня:
 - накрити місце опіку чистою, стерильною серветкою;
 - за наявності ознак шоку надати постраждалому протишокове положення;
- не використовувати при опіках мазі, гелі та інші засоби до прибуття бригади екстреної (швидкої) медичної допомоги;
- при опіках, викликаних хімічними речовинами, місце враження постійно промивати чистою водою кімнатної температури до прибуття бригади екстреної (швидкої) медичної допомоги;
- забезпечити постійний нагляд за постраждалим до приїзду бригади екстреної (швидкої) медичної допомоги;

- при погіршенні стану постраждалого до приїзду бригади екстреної (швидкої) медичної допомоги повторно зателефонувати диспетчеру екстреної медичної допомоги.

**ПАМ'ЯТКИ НА
ОСІННЬО-ЗИМОВИЙ
ПЕРІОД**

ОБЕРЕЖНО, ОТРУЙНІ ГРИБИ

Щорічний аналіз отруєння грибами свідчить, що їх пік припадає на липень-жовтень. Разом з тим, як показує аналіз, однією з основних причин отруєння грибами є зневажливе ставлення окремих людей до санітарно-просвітницької інформації та попереджувальних заходів, що здійснюються в цьому напрямку.

До смертельно отруйних грибів відносяться:

- бліда поганка (мухомор зелений);
- опеньок сірчано-жовтий;
- волоконниця Патуйяра, плютка.

До дуже отруйних грибів відносяться:

- мухомор білий;
- мухомор червоний;
- мухомор пантерний.

До просто отруйних грибів відносяться:

- опеньок цегляно-червоний, несправжній;
- печериця рудіюча.

Ці види отруйних грибів поширені на всій території України.

ОСНОВНІ ПРАВИЛА, ЯКИХ НЕОБХІДНО ДОТРИМУВАТИСЯ ПРИ ЗБИРАННІ ТА ПРИГОТУВАННІ ГРИБІВ:

- збирати гриби треба тільки під контролем досвідчених грибників;
- гриби, в яких ви сумніваєтесь, ніколи не кладіть до кошика;
- якщо ви знайшли їстівні гриби, а поруч з ними ростуть отруйні або невідомі вам, не збирайте ці гриби (можлива їх мутація чи запилення отруйними спорами);
- краще збирати гриби рано-вранці, вони свіжі, міцні, добре зберігаються;
- вдома ще раз перегляньте всі зібрані гриби. Якщо помітите отруйний або невідомий вам гриб – одразу ж викиньте його;
- ніколи не пробуйте сирих грибів, в яких ви сумніваєтесь;
- зібрані гриби необхідно добре промити – не менше трьох разів аби відмити весь бруд. І в цей же день приготувати гриби, тобто відварити або посмажити чи законсервувати;
- варити всі гриби треба як мінімум у двох водах. Не стільки важливий час варіння, скільки кількість зміненої води;
- при консервуванні грибів треба використовувати оцет, щоб не допустити інших харчових отруєнь, наприклад ботулізму, який характерний для всіх загерметизованих консервів;
- при вживанні грибів чи страв із них слід їсти у невеликій кількості, якщо за ніч чи день ніяких неприємних симптомів не виникло, тоді можна вживати далі. Дітям їсти гриби не рекомендується.

Що ж спричинює отруєння?

- вживання отруйних грибів;
- неправильне приготування умовно їстівних грибів;
- вживання старих або зіпсованих їстівних грибів;
- вживання грибів, що мають двійників або змінилися внаслідок мутації (навіть білі гриби та підберезники мають своїх небезпечних двійників).

Ознаки отруєння грибами:

Нудота, блювання, розлади зору (подвоєння в очах), розлади мови, прискорене серцебиття, психічне та рухове збудження, марення, підвищене потовиділення, біль у животі, пронос, задуха, судоми, втрата свідомості.

Перша медична допомога при отруєнні грибами.

До приїзду невідкладної медичної допомоги у потерпілого треба викликати блювання, дати випити якомога більше води та повторно викликати блювання до повного очищення шлунка або промити шлунок. Прийняти активоване вугілля (не менше 10 пігулок одночасно).

ПАМ'ЯТАЙТЕ:

гриби – це дарунок лісу, але водночас вони є небезпечним продуктом харчування, який може призвести до отруєння, а іноді й смерті.

ГРИБНА ПОРА ПІДСТЕРІГАЄ НЕБЕЗПЕКОЮ

Гриби – харчовий продукт, однак серед них є багато отруйних, що можуть спричинити сильні отруєння, а іноді й смерть. Це такі гриби як бліда поганка, мухомори, опеньки несправжні та багато інших.

Гриби легко всмоктують у себе шкідливі речовини, що містяться в ґрунті й атмосфері, тому не варто збирати дуже старі гриби, навіть якщо вони не червиві. Найбільш «чистими» й «безпечними» грибами є білі та лисички.

Не збирайте грибів у межах міста – у парках і скверах, а за містом – поблизу смітників і куп сміття.

Ніколи не їжте сирих грибів у тому числі – сиріжок. У найкращому випадку ви отримаєте розлад шлунку, у найгіршому – тяжке отруєння.

Найбільш отруйний гриб – бліда поганка. У чверті її шапки середнього розміру міститься смертельна доза отрути.

Мухомори також дуже небезпечні, хоча отруєння ними рідше призводить до смертельних випадків. Отруйні властивості блідої поганки й мухоморів зберігаються за будь-якої обробки: після сушіння, варіння, засолювання. Підступність їх у тому, що отрута, потрапивши до шлунку, протягом тривалого часу (до 3-ох діб) може не викликати жодних симптомів. Ознаки отруєння можуть проявитися навіть тоді, коли у шлунку не залишиться жодного сліду від грибів, а людина вже й

забуде, що їх їла. Запаморочення, нудота, сильна спрага, судоми, посиніння губ, нігтів, похолодіння рук та ніг - все це виникає, коли отруйні речовини досягнуть мозку.

Отруєння цими неїстівними грибами переважно є смертельним навіть при своєчасному зверненні за медичною допомогою. Смертельно вважається навіть мінімальна доза отрути. Тому обов'язково треба мити руки після дотику до грибів.

Запам'ятайте відмітні ознаки отруйних і неїстівних грибів:

- білі крапочки або лусочки на верхньому боці шапки;
- лусочки на нижній частині ніжки;
- різке, яскраво виражене стовщення біля основи ніжки;
- плівка під шапкою (за винятком опеньок, маслюків і печериць);
- нижня поверхня шапки – рожева або червонувата.

Поради для грибників

- ❖ Збирайте в лісі лише ті гриби, про які ви знаєте напевно, що вони їстівні.
- ❖ Ніколи не беріть і не їжте грибів, що мають біля основи ніжки подібне до бульби потовщення.

- ❖ Ніколи не збирайте і не їжте грибів перезрілих, зморщених, червивих, зіпсованих.
- ❖ Не їжте сирих грибів.
- ❖ Не збирайте грибів поблизу доріг, у парках і дворах, поблизу залізничних і автомобільних шляхів, великих промислових зон. Гриби накопичують отруйні речовини та стають непридатними для вживання в їжу.
- ❖ Під час посухи грибів краще не брати взагалі. У спекотну погоду змінюється обмін речовин в організмі гриба, він втрачає воду, накопичує токсини.
- ❖ Не можна їсти гриби дітям віком до 14 років. Вони можуть отруїтися навіть їстівними грибами.
- ❖ Гриби слід піддавати обробці в день збирання або, принаймні, наступного ранку.

Перша допомога в разі отруєння грибами

Перші ознаки грибного отруєння зазвичай проявляються вже через півгодини після вживання їжі. Найпізніше – через 4 години.

У хворих, які отруїлися грибами, спостерігаються такі загальні ознаки недуги: біль у животі, розлад шлунку, нудота, блювота, загальна слабкість. Спостерігається також зміна розміру зіниць: одна звужується, інша – розширюється. Трапляється, що у хворого з'являються зорові та слухові галюцинації, конвульсії, марення. Після збудження настає втрата свідомості, при цьому спостерігається посмикування деяких м'язів, найчастіше – обличчя і пальців рук. Особливо важко отруєння переносять діти.

Навіть у разі легкого отруєння грибами слід негайно звернутися за медичною допомогою або відправити хворого до лікарні. Часто від того, наскільки швидко буде надано медичну допомогу, залежить життя людини. До приїзду «швидкої» потрібно прикласти до живота і ніг грілки. Щоб не допустити активного всмоктування отрути в організм, слід якнайшвидше промити шлунок: дати хворому випити три-чотири склянки солоної води, а тоді викликати блювоту. Процедуру необхідно повторити кілька разів.

Після цього рекомендується дати хворому міцного чаю. І звичайно ж, не можна давати хворому спиртних напоїв.

СПАЛЮВАННЯ ЛИСТЯ – ШКОДА ДОВКІЛЛЮ

Недавно було літо... Вже осінь. О цій порі флора та фауна готуються до настання холодів. От і дерева вже скинули своє ошатне вбрання. І так сумно дивитися на зажурені голі стовбури. Та ще прикріше бачити, як працівники комунальних служб обабіч жвавих міських вулиць зрібають опале листя й там-таки його спалюють. Тут уже не до сентиментів.

Адже ми, міські жителі, й так мешкаємо у середовищі з техногенним навантаженням, яке невпинно збільшується. А тут ще ця проблема із опалим листям. Двірники, полегшуючи собі працю, спалюють його, не задумуючись над тим, якої шкоди це завдає довкіллю. **Пам'ятайте**, що тонна тліючого листя виділяє 30 кілограмів чадного газу (він зв'язується із гемоглобіном крові, блокує постачання кисню до тканин організму) та кілька кілограмів мікрочастинок диму.

Крім цього при згорянні листя та рослин виділяються важкі метали, чадний газ, окис азоту й багато інших канцерогенних сполук. А така речовина як бензопірен може викликати ракові захворювання.

Де ж воно все це береться і як потрапляє така отрута до красивих садово-паркових насаджень?

До дерев і кущів, що ростуть уздовж доріг за містом, на міських вулицях, забруднювачі надходять з повітря та із забруднених вод і ґрунтів. Свою «ложку дьогтю» додають деревам ще й автомашини, кількість яких усе зростає. Від них зелені насадження отримують важкі метали й нафтопродукти. Та й тут не обходиться без всюдисущого токсичного бензопірену. Адже він накопичується в ґрунтах зелених насаджень ще й через те, що його виділяє асфальт, яким покриті вулиці, площі, прибудинкова територія міст.

Та не тільки мешканці міст зазнають шкоди від спалювання листя. Небезпека від нього поширюється й на жителів сільської місцевості. Нині, мабуть, рідко зустрінеш людину, яка б не використовувала у своєму саду, на городі чи на присадибній ділянці засоби від шкідників і гризунів. А восени під час спалювання бур'янів, трави, інших рослинних залишків пестициди та отрутохімікати, накопичені рослинами за сезон, виділяються в повітря.

Спалювання рештків рослин і опалого листя небезпечно ще й тим, що може перерости у неконтрольоване горіння. А це в свою чергу може призвести до пожежі.

Комусь може здається, що нічого серйозного тут немає, а насправді бачимо яку небезпеку становить спалювання листя.

Тому при наведенні ладу біля своїх садів, на городах, прибудинкових територіях намагайтеся не шкодити довкіллю, а отже і своєму здоров'ю та здоров'ю оточуючих.

Як уберегтись від грипу ?

На думку українських медиків активізація епідемічного процесу грипу та гострих респіраторних інфекцій (ГРІ) припадає на осінньо-зимову пору. Інфекція, як правило, передається повітряно-крапельним шляхом. Проте існує ймовірність передачі її через побутові предмети.

Що треба робити, щоб не захворіти:

- обов'язково мити руки з милом, не торкатися до обличчя брудними руками;
- щогодинно провітрювати приміщення;
- для зволоження повітря (сухе повітря – головний ворог імунітету) та запобігання сухості слизової оболонки носа у кімнаті ставити миску з водою чи класти на батарею мокрий рушник;
- пити достатньо теплої рідини (1,5 – 2 л на день);
- частіше бувати на свіжому повітрі;
- тепло одягатися перед виходом на вулицю, бо застуда майже завжди починається після переохолодження. Особливо необхідно закутувати шию, тому що вона – головна мішень застуд;
- перед виходом на вулицю у період епідемії змащувати слизову оболонку носа кремом або будь-яким жиром. Оксолінова мазь вбиває в носі лише віруси грипу, але як механічна перешкода також може запобігти проникненню й будь-якого іншого вірусу;
- обов'язково снідати. Перетравлюючись, частина їжі перетворюється на тепло, це не дасть вам змерзнути. Краще за все для обігріву підходять каші, макаронні вироби та страви із картоплі. На відміну від солодких вуглеводів, що згорають швидко (10–20 хв.), ці гріють хоч і помірковано, але зате довго і вистачить часу, щоб доїхати на роботу без переохолодження;
- по дорозі на роботу та з неї триматись подалі від тих, хто чхає і кашляє, бо в той момент мільйони вірусів розлітаються на 2 – 6 метрів;
- до щоденного раціону обов'язково включати овочі та фрукти з великим вмістом вітамінів;
- народна медицина радить щоденно вживати ще цибулю та часник ;
- щоб не заразитись або не заразити інших, коли ви захворіли, користуйтеся марлевою пов'язкою.

Запам'ятайте!

Якщо ви погано себе почувате, – не зволікайте, зверніться до лікаря!

Грип на порозі

Щороку в осінньо-зимовий період українців лихоманить від грипу.

Та не тільки грип циркулює на нашій території взимку. Відомо понад 200 різних збудників хвороб, які називають гострі респіраторні вірусні інфекції – ГРВІ. Грип відрізняється тим, що він швидше поширюється, при цьому інфікує більшу кількість і дітей, і дорослих, а головне – грипом хворіють ті, у кого організм ослаблений хронічними недугами.

Інфекціоністи зазначають, що нині найвразливішими до нових штамів грипу є діти до 5-ти років і люди, котрим за 65, бо ця категорія має недостатній імунний захист.

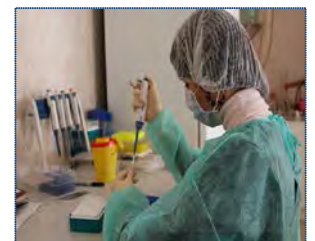
До основних груп ризику належать діабетики, люди із слабким імунітетом, ожирінням, з хронічними захворюваннями серцево-судинної системи, легень, нирок.

Медики радять:

- не контактуйте з людьми, котрі мають хворий вигляд;
- уникайте великих скупчень народу, поїздок у переповненому транспорті тощо;
- раціонально харчуйтесь, вживайте їжу з підвищеним вмістом вітамінів і взагалі ведіть здоровий спосіб життя;
- йдучи з дому, змащуйте слизову оболонку носа оксоліновою маззю (вона чинить протівірусний ефект), вазеліном або іншою жирною основою;
- прийшовши на роботу та повернувшись з неї додому, промийте носові ходи і прополощіть горло теплою кип'яченою водою;
- мийте руки обов'язково з милом;
- частіше провітрюйте приміщення;
- пийте до 2-х літрів теплої рідини на день.

На сьогодні найефективніший захист від грипу, як зазначають фахівці, є вакцинація. Аби організм встиг виробити достатній рівень імунітету, її роблять заздалегідь у вересні-жовтні, можна й – у грудні-січні, але якщо людина не хвора.

За кордоном, наприклад у США, вакцинація від грипу є обов'язковою, а у Великобританії щепленням охоплено понад 60% медиків.

Але наша держава і самі українці до цього ще «не доросли». І поки пересічний громадянин розмірковує над тим робити щеплення чи ні, не завадять загальні правила профілактики грипу та засоби народної медицини.

Як правильно боротися з грипом

Грип є складним вірусним захворюванням, вірус якого дуже мінливий.

Якщо ви все ж таки захворіли, відчуваєте себе погано, піднімається температура, з'явилися симптоми грипу та ГРВІ - не треба виходити з дому, щоб не розносити інфекції та не заражати один одного. Як і при кожному захворюванні, необхідно негайно звернутись до лікаря.

Дотримуйтесь обов'язкових принципів лікування:

1. Один з основних - дотримання ліжкового режиму. Переїзди в громадському транспорті, додаткові переохолодження можуть стати останньою краплею й призвести до тяжких ускладнень.
2. Багато вживати рідини. По-перше, вода розчиняє вірусні токсини й змушує видільну систему скоріше виводити їх з організму. По-друге, деякі напої (чай з лимоном, журавлиний морс, настої смородиною, малини, калини) сприяють потогінному ефекту й зниженню підвищеної температури. Питво повинно бути теплим (але не гарячим!). Також треба пити багато теплої негазованої води, взагалі - не менш 2 - 2,5 л на день.
3. Прийом жарознижуючих засобів. Температуру тіла у дорослих до 38,5⁰С, а у дітей до 38⁰С збивати не бажано, тому що організм бореться - виробляє власні противірусні антитіла. Якщо температура тіла піднялась вище, слід прийняти міри для її зниження - будь-який жарознижуючий засіб (окрім аспірину - він розріджує кров, подразнює слизову оболонку шлунку!). Також, можна використовувати обтирання оцтом та компреси (розчин оцту, води та горілки в співвідношенні 1:1:1).
4. Імуностимулятори. У перші години захворювання можна закапувати у ніс людський лейкоцитарний інтерферон (стимулює виробітку противірусних антитіл) по 3-4 краплі 4-6 разів на день. Але він протипоказаний при вагітності та дітям до 6 місяців. Тому, обов'язково порадьтесь з лікарем і він призначить відповідне лікування.
5. Протиалергічні засоби. Якщо у людини коли-небудь були алергічні реакції, то грип протікає з ускладненнями і значно важче, чим у тих, хто не має в анамнезі алергічних проявів. Тому, потрібно вживати антигістамінні препарати, особливо алергікам.

Для того, щоб не заподіяти собі шкоди під час лікування ГРВІ та грипу, пам'ятайте:

- ❖ Антибіотики при грипі та ГРВІ не використовують, тому що вони впливають на бактерії, а не на віруси. Їх призначають тільки при виникненні ускладнень.
- ❖ Добова норма аскорбінової кислоти (вітаміну С) не повинна перевищувати 60-70 мг. Передозування може призвести до алергічних реакцій, проблем з печінкою та кров'ю. Значно корисніше вживати свіжі соки, квашену капусту, болгарський перець.
- ❖ В перші дні хвороби ефективну дію надають противірусні препарати. Але їх безконтрольний прийом може нашкодити організму.
- ❖ Розчинні шипучі порошки (зі смаком малини, яблука, меду, лимону та ін.) підходять для надання допомоги в екстрених (ситуаційних) випадках, але лікуватися ними не можна - усуваючи симптоми ГРВІ та грипу, ці препарати позбавляють організм можливості боротися з вірусами своїми силами, не кажучи про побічні прояви дії препаратів.
- ❖ Не захоплюйтесь судинозвужуючими краплями для носу. Вони пересушують слизову оболонку носу, знижують захисні функції, можуть призвести до атрофії слизової оболонки.

- ❖ Під час хвороби не вдягайтесь дуже тепло – не порушуйте теплообмін. Будь-які процедури, пов'язані з підігрівом тіла (гірчичники, гарячі ножні ванни, інгаляції, тощо), можна проводити, коли пройде пік захворювання й спаде жар, тобто на 3-5-й день хвороби.

Бережіть своє здоров'я, прислухайтеся до порад лікарів, виконуйте їх рекомендації. Тому що здоров'я – це головне.

Обласний методичний кабінет НМЦ ЦЗ та БЖД
Київської області

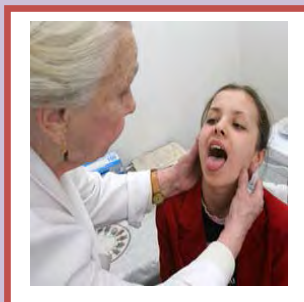
ВАРТО ЗНАТИ, ЯКІ НАСЛІДКИ МАЄ ГРИП

Грип небезпечний тим, що призводить до тяжких ускладнень. Він може зумовити пневмонію, отит, менінгіт, фронтит, міокардит, ларингіт, фарингіт, загострення хронічних захворювань легень, особливо бронхіальної астми.

Бронхіт – гостре запалення слизової оболонки бронхів. Основні симптоми: біль у грудях, сухий (іноді мокрий) кашель. При кашлі виділяється багато мокротиння та гною. Слабкість, загальне нездужання. Якщо перебіг хвороби важкий, може бути висока температура, сильний сухий кашель із задухою. Дихання важке, чути хрипіння.

Пневмонія – запалення легень. Симптоми пневмонії: висока температура, лихоманка, кашель і біль у грудях. У людини розвивається задуха, їй не вистачає повітря. Може бути відкашлювання мокротинням рожевого кольору чи з вкрапленням крові. У хворого немає апетиту, а після їжі може бути блювання. Дихання і пульс часті.

Міокардит – запалення серцевого м'яза. Є різні види міокардиту, але після грипу загрожує вірусний. Хвороба починається на фоні інфекції. Симптоми: загальне нездужання, біль у серці, швидке серцебиття й задуха, іноді біль у суглобах. Температура тіла нормальна.

Менінгіт – запалення мозкової оболонки. Основний симптом – головний біль, який посилюється з підвищенням температури. Часте блювання. При підозрі на менінгіт хворого госпіталізують.

Отит – запалення вуха. Симптоми: біль у вусі, зазвичай сильний, який віддає у тім'яно-скроневу чи потиличну ділянку голови, іноді в зуби. Є відчуття закладеності вуха. Висока температура.

Загрозливим для життя людини, передусім дітей, є таке ускладнення грипу, як синдром токсичного шоку. У деяких випадках, особливо тоді, коли температуру знижують за допомогою ацетилсаліцилової кислоти (аспірину), у хворого на грип може розвинути синдром Рея: жирова дистрофія печінки, яка поєднується з токсичною енцефалопатією – тяжким ушкодженням нервової системи. Цей синдром має високу смертність – іноді до 40%.

Як стверджують лікарі, важливим фактором, який допоможе вберегти від ускладнень, є правильне лікування грипу.

Варто знати, що грип, окрім ускладнень, має ще одну неприємну особливість – обтяжує перебіг хронічних недуг, з якими людина жила до цього. Вірус пригнічує імунітет і порушує рівновагу в діяльності основних систем організму.

ПАМ'ЯТАЙТЕ, ХВОРОБУ КРАЩЕ ПОПЕРЕДИТИ, НІЖ ЛІКУВАТИ.

Як можна зменшити ризик травм в ожеледицю.

1. Ходіть не поспішаючи, ноги злегка розслабте в колінах, а ступайте на всю підошву.
2. Пам'ятайте, що поспіх збільшує небезпеку слизоти, тому виходьте на вулицю неквапом.
3. При порушенні рівноваги – швидко присядьте, це найбільш реальний шанс утриматись на ногах.
4. У момент падіння стисніться, напружте м'язи, а доторкнувшись до землі, обов'язково переверніться – удар втратить свою силу при обертанні.
5. Не прогулюйтесь з самого краю проїжджої частини дороги. Можна впасти та потрапити на дорогу, а автомобіль може виїхати на тротуар.
6. Пам'ятайте, що в ожеледь значно збільшується гальмовий шлях машини і падіння перед автомобілем, що рухається, приводить, як мінімум, до каліцтв, а можливо, і до загибелі.
7. Тримайтесь подалі від будинків – ближче до середини тротуару.
8. Взимку особливо в містах під час відлиги бурульки становлять дуже велику небезпеку.

Якщо ви впали і через деякий час відчули біль у голові, в суглобах, нудоту, побачили, що утворилися набряки – **ТЕРМІНОВО** зверніться до лікаря!

ПАМ'ЯТАЙТЕ, що в ожеледь найчастіше трапляються струси головного мозку, переломи, вивихи, розтяги та розриви.

ОБЕРЕЖНО, КРИЖАНІ БУРУЛЬКИ!

Унаслідок температурних перепадів, на дахах будинків утворюються крижані бурульки, які іноді несуть смертельну небезпеку для пішоходів. Особливо це стосується старих кварталів міст, де хідники (тротуари) безпосередньо прилягають до будинків.

Щоб не стати жертвою крижаних бурульок,

**які можуть впасти на
пішохода, необхідно:**

за межі встановлених огорож, а в місцях їх відсутності самим звертати увагу на наявність небезпечних утворень з криги і снігу на дахах будинків;

- рятувальним службам різного підпорядкування попереджувати відповідальні служби про необхідність своєчасного усунення небезпеки падіння крижаних бурульок на пішоходів і можливих наслідків таких надзвичайних ситуацій, особливу увагу звертати на роз'яснювальну роботу серед школярів.

НЕБЕЗПЕКА ВІД КРИЖАНИХ БУРУЛЬОК

Нинішня зима мінлива – сильні морози чергуються з нетривалою відлигою. Такі температурні перепади – найсприятливіші умови для утворення крижаних бурульок.

Танучи, крижані бурульки можуть ламатися та падати. Особливу небезпеку бурульки становлять в місцях масового скупчення людей та на вузьких вуличках, де тротуари

безпосередньо прилягають до будинків.

ДОТРИМУЙТЕСЬ ОСНОВНИХ ПРАВИЛ БЕЗПЕКИ, А САМЕ:

- ❖ проходячи повз будинки чи біля високих дерев, необхідно впевнитись у відсутності загрози падіння льодових наростів;
- ❖ не ходити під дахом будівель, а також під балконами;
- ❖ не слід заходити за межі встановлених огорож;
- ❖ якщо ви самостійно збиваєте навислі бурульки з вікон верхніх поверхів – бережіться випадання з вікон;
- ❖ батькам та вчителям треба розповісти дітям про всю небезпеку падіння крижаної загрози;

- ❖ власникам автотранспорту не слід припарковувати свої машини біля будинків.

Пам'ятайте, що ваша особиста безпека залежить

насамперед від вас самих!

ДОМЕДИЧНА ДОПОМОГА ПРИ ЗАМЕРЗАННІ

Швидко відновлюйте нормальну температуру тіла:

- помістіть постраждалого у ванну, вода в якій повинна бути 25-30 °С, а через 20-30 хвилин воду доведіть до 35 °С (але не вище);
- обкладіть тіло грілками, пляшками з теплою водою тієї ж самої температури, якщо ванни немає;
- робіть штучне дихання і закритий масаж серця – при порушенні дихання і серцевої діяльності.

Після відновлення нормальної температури і свідомості, дайте постраждалому гарячий чай або каву, укрийте теплою ковдрою і доставте у

лікувальний заклад.

Громадяни, будьте обережні на льоду!

Перед тим як стати на лід – подивіться уважно, чи немає підозрілих місць:

- тонкий або крихкий лід може бути поблизу кущів, очерету, у місцях, де водорості вмерзли в лід;
- обминайте ділянки, які покриті товстим прошарком снігу, – під снігом лід завжди тонший;
- особливо обережно спускайтеся з берега: лід може не щільно з'єднуватися із сушею, можливі тріщини, під льодом може бути повітря.

Не перевіряйте міцність льоду ударом ноги – ЦЕ НЕБЕЗПЕЧНО!

Для однієї людини безпечним вважається лід товщиною не менше 7 сантиметрів.

Катайтеся на ковзанах лише у перевірених місцях.

Якщо лід почав тріщати – негайно повертайтеся, відходьте повільно, не відриваючи ступні ніг від льоду.

Шановні рибалки!

Зимова підлідна ловля риби потребує особливо суворого дотримання правил поведінки на льоду:

- не пробивайте поруч себе багато лунок;
- не збирайтесь великими групами в одному місці;
- не ловіть рибу поблизу вимоїн та занадто далеко від берега;
- завжди майте під рукою 12 – 15 метрів міцної мотузки;
- тримайте поруч з лункою дошку або велику гілку.

ЯКЩО ВИ ПРОВАЛИЛИСЯ НА ЛЬОДУ РІЧКИ ЧИ ОЗЕРА І У ВАС НЕМАЄ ПРИ СОБІ НІЯКИХ ЗАСОБІВ ПОРЯТУНКУ:

1. Поверніться спиною до кромки льоду, широко розкиньте руки по краях льодового пролому та утримуйтеся від занурення з головою.
2. Намагайтесь не обламувати краї льоду, без різких рухів, відштовхуючись ногами, вибирайтесь на лід.
3. Вибравшись з льодового пролому, відкотіться від краю, а потім повзіть у той бік, звідки ви прийшли, де міцність льоду перевірена.
4. Незважаючи на те, що вогкість і холод штовхають вас побігти та зігрітися, будьте обережні до самого берега, а там не зупиняйтесь, поки не опинитесь в теплі.

ЗБЕРЕЖЕМО СВОЄ ЖИТТЯ

правила поведінки на льоду

1. На водоймах безпечним вважається лід (при температурі повітря нижчою за 0°C):

- для одного пішохода, завтовшки не менше 5-7 см;
- для групи людей (масові переправи пішки) завтовшки не менше 15 см, за умов масового катання на ковзанах – 25 см;
- для переправи вантажного автомобіля 35- завтовшки 55 см, трактора – 40-60 см.

2. Міцним вважається прозорий лід із синюватим або зеленуватим відтінком завтовшки 12 см.

3. Керівники місцевих органів виконавчої влади несуть відповідальність за безпеку вилову риби підльодними способами й повинні організувати безпечну риболовлю на льоду. Керівники рибних господарств несуть персональну відповідальність за забезпечення заходів безпеки при вилові риби підльодним способом, за організацію надійного візуального й радіозв'язку з риболовецькими бригадами, які знаходяться на льоду, готовність рятувальних засобів, встановлення безперервного спостереження за напрямом і силою вітру, рівнем води, зміною течії та станом льоду.

4. Організації, які проводили роботи з виколки льоду, повинні огороджувати небезпечні ділянки.

5. Під час роботи на місці виколки льоду необхідно обов'язково організувати постійне чергування з осіб, які пройшли спеціальну підготовку. В розпорядженні чергового постійно наготові повинні бути 2 рятувальні дошки завдовжки 4 метри, жердина з штертом і петлею, кінець Олександрова, два рятувальних круги, рятувальні жилети, пояси.

6. Із завершенням робіт хоча б тимчасово, ділянка виколки льоду й підходи до неї огороджуються попереджувальними знаками з текстами,

кількість знаків встановлює рятувальна служба.

7. Ополонки побутового і промислового призначення огороджуються й утримуються в тому ж порядку, що і ділянки виколки льоду.

8. Прокладка доріг, переправ по льоду, вибір місця для ковзанок і виколки льоду на водоймах повинні обов'язково узгоджуватися з місцевою рятувальною службою до початку робіт або функціонування вищезазначених об'єктів.

9. Міцність льоду пропонується перевіряти пішнею. Якщо після першого удару лід пробивається і на ньому з'являється вода, то вихід на лід забороняється. Не дозволяється перевіряти міцність льоду ударами ніг.

10. При пересуванні по льоду треба бути обережним, уважно стежити за його поверхнею, обходити небезпечні й підозрілі місця (швидка течія води, вмерзлі в лід кущі, трава та ін.). Не дозволяється виходити на лід у нічний час.

11. Під час групового переходу по льоду необхідно рухатися на відстані 5-6 метрів один від одного й уважно стежити за тим, хто йде попереду.

12. Переходити водойми на лижах дозволяється тільки після перевірки міцності льоду. З метою забезпечення безпеки при пересуванні на лижах по льоду необхідно відстебнути кріплення лиж,

зняти петлі лижних палок з кистей рук, наплічник тримати на одному плечі.

13. Кататися на ковзанах дозволяється тільки на спеціально обладнаних катках.

14. Суворо забороняється кататися на льоду дітям без нагляду дорослих або самостійно виходити на лід.

15. Під час підльодного лову риби не рекомендується на невеликому майданчику пробивати багато лунок, стрибати й бігати по льоду, скупчуватись у групи. Рибалки повинні пробивати ополонки одна від

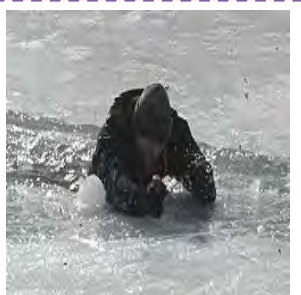
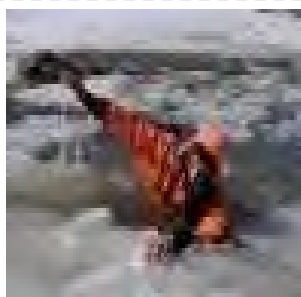

одної на відстані 5-6 м.

16. Кожен рибалка повинен мати з собою рятувальний жилет на собі або рятувальний лінь завдовжки 15-20 м з петлею на одному кінці й вантажем вагою 400-500 г на другому.

ДОПОМОГА ЛЮДИНІ, ЯКА ПРОВАЛИЛАСЯ ПІД ЛІД

***Надання допомоги людині,
яка провалилася під лід***

При наданні допомоги людині, які провалилася під лід, не можна рухатися до неї на повний зріст, тому що існує небезпека самому потрапити в біду. До потерпілого потрібно наблизитися лежачи, розкинувши руки й ноги. Для надання допомоги можна використовувати підручні дошки, драбину, жердини та ін. Лежачи на одному з таких предметів, закріплених з одного боку мотузкою за щось на березі чи за край криги, рятувальник повільно просувається до потерпілого на відстань, яка дозволяє йому подати мотузку, пояс чи багор. Потім, особа яка надає допомогу, відповзає назад і поступово витягує на лід потерпілого.

При наданні допомоги в місцях, де є промоїни чи битий лід, використовуються спеціальні засоби – рятувальні шлюпки на полозках, на яких наближаються до потерпілого за допомогою кішки та багра.

Якщо для надання допомоги немає нічого, тоді 2-3 особи лягають на лід ланцюжком, наближаються до потерпілого, тримаючи один одного за ноги, а перший з них подає потерпілому ремінь, одяг тощо. Медична допомога людині, яка провалилася під лід і врятована, повинна бути направлена на запобігання подальшого переохолодження.

НЕБЕЗПЕЧНИЙ ХОЛОД (переохолодження)

Клінічні ознаки

Під час розвитку загального переохолодження, постраждалий спочатку відчуває втому, скованість рухів, сонливість, апатію. Після зниження температури тіла на кілька градусів – втрачає свідомість. Продовження загального охолодження призводить до зупинки дихання і кровообігу.

Перша допомога і дії до прибуття лікаря

Постраждалого переносять у тепле приміщення і приступають до зігрівання. Зігрівання потрібно проводити поступово, краще у ванні з водою кімнатної температури. Здійснюючи масаж тіла, температуру води доводять до 36° С. Після того, як шкіра стане рожевою, проводять штучне дихання і масаж серця. Після появи самостійного дихання, постраждалого тепло закутують, дають гарячий чай, молоко. При відмороженні кінцівок, надають відповідну допомогу і доставляють до найближчого лікувального закладу, не допускаючи повторного охолодження.

ОБМОРОЖЕННЯ

Обмороження – це ушкодження, викликане місцевим переохолодженням тканин організму.

Розвитку обмороження сприяють вологе повітря та вітер.

Воно може статися: взимку – при сильному морозі, при теплій зимовій погоді; навесні або восени – при температурі вище нуля.

Небезпека дістати обмороження залежить від шкідливого впливу низьких температур, порушення нормального кровообігу (тісне взуття, нерухомість) та інших причин.

Небезпечний мороз для ослаблених, утомлених, голодних, хворих людей.

Легко піддаються впливу холоду особи в стані алкогольного сп'яніння.

Найчастіше страждають периферійні частини тіла: пальці ніг і рук, а також ніс, вуха, щоки.

Навпаки, поліпшення кровообігу перешкоджає обмороженню.

Рух на холоді (ходьба, біг) посилює кровообіг, зігріває тіло, протидіє шкідливому впливу холоду.

Ступені обмороження тканин:

I ступінь – почервоніння, набряк тканин;

II ступінь – утворення пухирів, заповнення їх каламутною рідиною;

III ступінь – омертвіння шкіри та утворення струпа;

IV ступінь – омертвіння частини тіла.

Як уникнути обмороження:

- ❖ Загартовуйте поступово організм і привчайте його до холоду: ранкова фізична зарядка, повітряні ванни, заняття спортом. У профілактиці обморожень це має велике значення.
- ❖ Утримуйте взуття завжди у справному стані та сухим. Воно не повинне здавлювати ногу.
Будьте уважні до одягу. Він має бути щільним, легким, не обмежувати рух.
- ❖ Змажте лице і руки несолоним салом, риб'ячим жиром або жирним кремом у морозну, а особливо у вітряну погоду.
- ❖ Рухайтесь.
- ❖ Рухи на холоді посилюють кровообіг і сприяють зігріванню тіла.
- ❖ Не торкайтеся оголеною шкірою металевих предметів у морозну погоду, це може викликати швидке обмороження

Домедична допомога при обмороженнях

- ✚ Помістіть потерпілого з будь-яким видом обмороження в тепле приміщення.
- ✚ Дайте йому гарячого чаю, кави або вина.
- ✚ Розітріть щоки, ніс, вуха, якщо вони побіліли, чистою рукою до почервоніння і появи поколювання.
- ✚ Розітріть обморожену частину тіла спиртом, горілкою або одеколоном. Якщо їх немає, розтирайте м'якою рукавичкою, хутряним коміром або сухою фланеллю. Не можна розтирати снігом, він не зігріває, а охолоджує обморожені ділянки та ушкоджує шкіру.
- ✚ Змусьте потерпілого під час розтирання намагатися рухати ушкодженою кінцівкою.
- ✚ Розтирання заборонене, якщо з'явилося припухання обмороженого місця або

- пухирі.
- ✚ Покладіть на обморожене місце пов'язку з товстим прошарком вати, укладіть кінцівку вище і доставте потерпілого до лікаря.

**ПАМ'ЯТКИ НА
ВЕСНЯНО-ЛІТНІЙ
ПЕРІОД**

Обласний методичний кабінет НМЦ ЦЗ та БЖД Київської області

ПАМ'ЯТКА НАСЕЛЕННЮ ЩОДО ДІЙ ПІД ЧАС ПОВЕНІ ТА ПАВОДКА

Правила поведінки під час повені та паводка

Фактори небезпеки повеней та паводків - руйнування будинків та будівель, мостів; розмив залізничних та автомобільних шляхів; аварії на інженерних мережах; знищення посівів; жертви серед населення та загибель тварин. Унаслідок повені, паводка починається просідання будинків та землі, виникають зсуви та обвали.

Дії у випадку загрози виникнення повені, паводка:

1. Уважно слухайте інформацію про надзвичайну ситуацію та інструкції про порядок дій, не користуйтеся без потреби телефоном, щоб він був вільним для зв'язку з вами.
2. Зберігайте спокій, попередьте сусідів, надайте допомогу інвалідам, дітям та людям похилого віку.
3. Дізнайтеся в місцевих органах державної влади та місцевого самоврядування місце збору мешканців для евакуації та готуйтеся до неї.
4. Підготуйте документи, одяг, найбільш необхідні речі, запас продуктів харчування на декілька днів, медикаменти. Складіть усе до валізи. Документи зберігайте у водонепроникному пакеті.
5. Від'єднайте всі споживачі електричного струму від електромережі, вимкніть газ.
6. Перенесіть більш цінні речі та продовольство на верхні поверхи або підніміть на верхні полиці.
7. Переженіть худобу на підвищену місцевість.

Дії в зоні раптового затоплення під час повені, паводка:

1. Зберігайте спокій, уникайте паніки.
2. Швидко зберіть необхідні документи, цінності, ліки, продукти та інші необхідні речі.
3. Надайте допомогу дітям, інвалідам та людям похилого віку. Вони підлягають евакуації в першу чергу.
4. По можливості негайно залишіть зону затоплення.
5. Перед виходом з будинку вимкніть електро- та газопостачання, загасіть вогонь у грубах. Зачиніть вікна та двері, якщо є час — забийте вікна та двері першого поверху дошками (щитами).
6. Відчиніть хлів — дайте худобі можливість рятуватися.
7. Підніміться на верхні поверхи або на горішні приміщення.
8. До прибуття допомоги залишайтеся на верхніх поверхах, дахах, деревах чи інших підвищеннях, сигналізуйте рятувальникам, щоб вони мали змогу швидко вас знайти.
9. Перевірте, чи немає поблизу постраждалих, надайте їм, якщо це можливо, допомогу.
10. Потрапивши у воду, зніміть з себе важкий одяг і взуття, відшукайте поблизу предмети, за допомогою яких можна триматися до одержання допомоги.
11. Не переповнюйте рятувальні засоби (катери, човни, плоті).

Обласний методичний кабінет
НМЦ ЦЗ та БЖД Київської області

ПАМ'ЯТКА НАСЕЛЕННЮ ЩОДО ДІЙ ПІСЛЯ ПОВЕНІ, ПАВОДКА

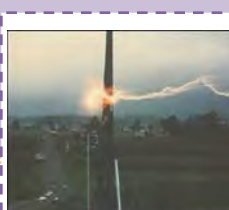
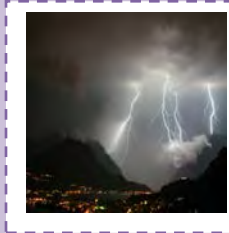
Дії після повені, паводка:

1. Переконайтесь, що ваше житло не отримало внаслідок повені ніяких ушкоджень та не загрожує заваленням, немає провалин у будинку і навколо нього, не розбите скло і немає небезпечних уламків та сміття.
2. Не користуйтеся електромережею до повного осушення будинку.
3. Обов'язково кип'ятіть питну воду, особливо з джерел водопостачання, які були підтоплені.
4. Просушіть будинок, проведіть ретельне очищення та дезінфекцію забрудненого посуду й домашніх речей та прилеглої до будинку території.
5. Здійснюйте осушення затоплених підвальних приміщень поетапно, з розрахунку 1/3 об'єму води на добу.
6. Електроприладами можна користуватися тільки після їх ретельного просушування.
7. Заборонено вживати продукти, які були підтоплені водою під час повені. Позбудьтеся їх та консервації, що була затоплена водою й отримала ушкодження.
8. Усе майно, що було затоплене, підлягає дезінфекції.
9. Дізнайтеся в місцевих органах державної влади та місцевого самоврядування адреси організацій, які відповідають за надання допомоги потерпілому населенню.

Обласний методичний кабінет НМЦ ЦЗ та БЖД
Київської області

ПАМ'ЯТКА НАСЕЛЕННЮ ЩОДО ДІЙ ПІД ЧАС ГРОЗИ

Ураження блискавкою лікарі прирівнюють до дії на організм електричного струму високої напруги. Така травма руйнує нервову систему, розладнує дихання, серцеву діяльність. На шкірі потерпілих лишаються характерні сліди, так звані "знаки блискавки" - червоні смуги, опіки. 88-96 відсотків уражених спершу втрачають свідомість.

При ураженні блискавкою, насамперед, постраждалого необхідно:

- роздягнути, облити йому голову холодною водою та, за можливістю, обгорнути тіло мокрим холодним простирадлом.
- якщо людина ще не отямилася, слід негайно розпочати проведення реанімаційних заходів та якнайшвидше викликати швидку медичну допомогу.
- якщо людина зовнішньо отямилася, у неї можуть виявитися серйозні ушкодження внутрішніх органів і вона потребує медичної допомоги.

Пам'ятайте! Постраждалий від удару блискавки може мати переломи, навіть хребта, тому переміщати його необхідно дуже обережно.

Поради щодо поведінки під час грози:

- виключити радіоустановки й телевізори з антеною;
- не можна ховатися під шатами дерев, особливо коли негода застає в полі, на відкритій місцевості (третина усіх потерпілих від блискавки уражена саме під деревами);
- якщо ви плаваєте чи знаходитесь в човні, слід якнайшвидше вибратися на берег. Вода є провідником електрики;
- у відкритому полі не слід переносити лопати, граблі, вила;
- небезпечно наближатися за такої погоди й до телеграфних стовпів або опор ліній електропередач;
- неприпустимо їздити на велосипеді, мотоциклі чи коні, працювати на тракторі;
- не можна в цей час лишатися на спортивних майданчиках, пляжах, на подвір'ї;
- якщо гроза застала в поході, тримайтеся якомога далі від вершин гірських хребтів, особливо їхніх піків;
- уникайте сусідства з водонапірними баштами, металевими трубами, дротами, залізними огорожами;
- за винятком екстрених випадків намагайтеся не користуватися телефоном;
- якщо гроза застала в автотранспорті, то слід лишатися на місці і ні в якому разі не виходити назовні. Якщо ж украй необхідно вибратись, треба уникати одночасного контакту з землею й металевим корпусом автомобіля - найкраще вистрибнути з машини;
- знаходячись у будинку, тримайтеся далі від дверей, вікон, каміна, небезпечно також забиратися на горище;
- не рекомендується приймати під час грози душ або ванну;
- якщо ж сховатися ніде (скажімо, в чистім полі), треба сісти на землю, опустивши голову.

ПАМ'ЯТКА НАСЕЛЕННЮ ЩОДО ДІЙ ПІД ЧАС ЗЕМЛЕТРУСУ

ДІЇ ПІД ЧАС ЗЕМЛЕТРУСУ

Якщо землетрус виник під час перебування у будинку, найкраще за все протягом перших 20-30 секунд при можливості, вибігти із нього на відкрите місце (у більшості випадків, з моменту, коли починають відчуватися коливання, і до того, як їх сила зростає до 7-8 балів і з'явиться небезпека руйнування будівель, споруд проходить 20-30 с.). При цьому, не можна користуватись ліфтом — він може зупинитись, а при виході з будинку не можна створювати тисняву в дверях.

Опинившись на вулиці, треба відбігти від будинку або іншої споруди на середину вулиці або до будь-якого іншого вільного від забудови місця, оскільки найчастіше травми та поранення можуть бути нанесені уламками скла, шиферу, черепиці, шматками дахового заліза, дошками, вивісками та іншими предметами. Особливу небезпеку становлять обірвані та обвислі дроти електричної мережі.

Якщо не вдалось вибігти на вулицю, потрібно розкрити вхідні двері квартири і стати в них. Можна схватись під стіл, у шафу і закрити обличчя рукам, щоб не поранитись битим склом, картинами, світильниками. У всіх випадках потрібно остерігатися падіння штукатурки, арматури, плит перекриття, полиць з посудом та інших предметів, триматися подалі від вікон, скляних перегородок тощо. Не варто стрибати у вікно, перебуваючи вище першого поверху.

Найбільш безпечне місце у приміщенні - дверні отвори в капітальних несучих стінах, кути утворені капітальними стінами, місця під несучими колонами і балками каркасу будівлі.

Під час перебування в автомобілі, автобусі або іншому транспорті краще зупинитись і залишатись на місці до закінчення поштовхів. В автобусі не потрібно бити вікна і кидатися до дверей, створюючи тим самим паніку і можливість травм. Водії автобусів, трамваїв, тролейбусів самі зупинять транспортний засіб і відкриють двері.

ДІЇ ПІСЛЯ ЗЕМЛЕТРУСУ

Зусилля усіх людей, які не потерпіли від землетрусу і не мають ушкоджень, повинні бути зосереджені, насамперед, на розшук, вивільнення з під завалів та наданні першої медичної допомоги потерпілим. Необхідно у першу чергу потурбуватися про дітей, хворих, людей літнього віку, вагітних жінок. Перевірити чи є пошкодження ліній електро-, водо- і газопостачання. **Категорично заборонено користуватись відкритим вогнем!** Спускаючись сходами з верхніх поверхів, потрібно бути обережним - можуть бути пошкоджені не тільки сходинки, а й цілі елементи сходових прольотів. Не можна заходити у напівзруйновані будинки або бути близько біля них. Потрібно бути готовим до повторних поштовхів, вони можуть виникнути через декілька годин, а інколи і днів. Як правило, повторні поштовхи дещо слабші за перші.

ЗСУВИ

Зсуви – це ковзкі зміщення мас гірських порід вниз по схилу, які виникають через порушення рівноваги.

Найзначніші осередки зсувів на території України зафіксовані на правобережжі Дніпра, на Чорноморському узбережжі, в Закарпатті та Чернівецькій області.

Засоби запобігання зсувів:

- відведення поверхневих вод;
- штучне перетворення рельєфу;
- фіксація схилу за допомогою підпорів.

СЕЛІ

Селі – це паводки з великою концентрацією ґрунту, мінеральних часток, каміння, уламків порід, що раптово виникають в руслах гірських річок.

Від селевих потоків страждає населення Кавказу, Середньої Азії та Казахстану. В Україні селеві потоки трапляються в Карпатах та Криму.

Пам'ятайте!

- У випадку попередження про селевий потік або зсув слід якомога швидше залишити приміщення і вийти в безпечне місце.
- Надавати допомогу людям, які потрапили в селевий потік, використовуючи дошки, палки, мотузки та інші засоби; виводити людей з потоку в напрямку його руху, поступово наближаючись до краю.
- Почувши шум потоку, що наближається, негайно підніміться з дна лощини вгору по стоку не менше, ніж на 50-100 м.

Тим, кого застав селевий потік, врятуватися, як правило, не вдається.

Пам'ятайте про це – обираючи відпочинок в горах!

- Пам'ятайте, що під час руху селевого потоку каміння великої маси розкочується на значній відстані.

НИЩІВНА СИЛА ВІТРІВ

Швидкість вітрів визначається 12-ти бальною шкалою. Її запропонував англійський адмірал Ф. Бофорт у 1806 році. Він поділив вітри залежно від швидкості переміщення

повітряних мас. Вітер силою в 9 балів, коли швидкість становить від 20 до 24м/сек., руйнує старі будівлі, зриває дахи. Цей вітер носить назву **шторм**. Шторми найнебезпечніші на морських узбережжях і гирлах великих річок. Шторм жене величезні хвилі висотою понад 10 м, які заливають узбережжя і руйнують все, що не зруйнував вітер. Якщо швидкість вітру досягає 32 м/сек., то це **ураган**. Ураганами називають також тропічні **циклони**, які виникають у Тихому океані поблизу узбережжя Центральної Америки. На Далекому Сході та в районах Індійського океану урагани

(циклони) носять назву **тайфуни**. Суть усіх явищ однакова. Ураган, тайфун, тропічний циклон – це велетенські віхоли нашої планети.

Подібно до землетрусів, тайфуни й урагани особливо небезпечні, коли відбуваються над водою. Коли ураган наближається до узбережжя, він жене поперед себе величезні маси води. Штормовий вал, який супроводжується зазвичай зливами і смерчами, шалено накатає на узбережжя і знищує все живе. **Смерч** – це атмосферний вихор, що виникає у грозовій хмарі та розповсюджується у вигляді темного рукава чи хобота. Він супроводжується грозою, дощем, градом і, якщо досягає поверхні землі, майже завжди завдає значних руйнувань, вбираючи в себе воду та предмети, що зустрічаються на його шляху, піднімаючи їх високо над землею і переносячи на значні відстані.

На території України протягом останніх 20 років зареєстровано 34 випадки виникнення смерчів. В основному смерчі спостерігаються в серпні та є найбільш

характерними для степової зони центрального Полісся. Невеликі смерчі виникають майже щорічно та мають локальний характер.

Урагани виникають у різних частинах світу. Нищівний ураган прокотився територією Пакистану в 1970 році. Цей ураган забрав життя 207-ми тисяч чоловік.

Ураган «Катріна» прокотився Америкою в кінці серпня 2005 року. Швидкість вітру сягала 280км/год. Найбільших збитків зазнало місто Новий Орлеан у штаті Луїзіана, де під водою опинилося 80% площі міста. У результаті цього стихійного лиха (за офіційними даними) загинуло 1600 чоловік, економічні збитки склали 81,2 млрд. доларів, 800 тисяч чоловік залишилося без електроенергії та телефонного зв'язку.

На території «зеленого континенту» (Австралія) бушував ураган 17 листопада 2008 року. Швидкість вітру становила 180км/год, в його результаті без дахів залишилося 230 тисяч будинків.

В Україні великої шкоди народному господарству Львова та 14-ти районам області завдав ураганний вітер, швидкість якого становила 34 м/с, та потужні зливи у червні 2008 року. Буревій повалив 2800 дерев, пошкодив 1047 дахів у приватних житлових будинках і

об'єктах соціально-культурної сфери та 32 тисячі гектарів сільськогосподарських угідь. Стихійне лихо охопило також Івано-Франківську, Тернопільську, Чернівецьку області.

У серпні 2010 року ураган «Алекс» атакував кордон між Техасом і Мексикою. Сила штормового вітру перевищувала 130 км/год., площа ураганного фронту досягала 280 км.

У зв'язку з цим ураганом Президент США Барак Обама оголосив у штаті Техас надзвичайний стан. В окрузі Колумбія та прилеглих районах без електрики залишилися близько 293 тисяч чоловік.

У той період від ураганів постраждала і північно-західна частина Росії: без електрики залишилися 1490 населених пунктів, в яких проживає майже 94 тисячі чоловік.

Урагани з опадами прокотилися й більшою частиною Польщі. Країна потерпала від злив, буревіїв і неймовірного за величиною граду.

Влітку 2012 року тривалий час негода вирувала й на Україні: ураганні зливи з градом перетворили вулиці багатьох міст на річки; потужні дощі та шквальний вітер паралізував рух транспорту.

Нищівний ураган «Сенді», котрий пронісся територією США восени 2012р. забрав життя 185 людей, завдав збитків на 50 млрд. доларів.

Вночі 23 травня 2013 року потужний ураган швидкістю 17 м/с прокотився містом Суми та Сумською областю. Шквальний вітер повалив десятки дерев, позривав дахи з будівель, пообривав лінії електропередач, зупинив рух транспорту в місті.

У результаті короткочасного, але руйнівного урагану, що стався 31 травня цього року на Одещині – тисячі повалених дерев, без світла понад 250 населених пунктів, паралізовано рух транспорту, є загиблі та постраждалі.

Метеорологи переконують, що в результаті глобального потепління в Україні все частіше виникатимуть вітри руйнівної сили.

Якщо вас зненацька застав ураган, треба діяти таким чином:

- закрити вікна та відійти від них подалі;
- сховатися у внутрішніх приміщеннях;
- загасити вогонь у грубах, вимкнути електро- та газопостачання;
- не користуватися ліфтами;
- обминати хиткі будівлі та будинки з хитким дахом, якщо лихо застало вас на вулиці. Вони руйнуються дуже швидко. По можливості сховайтеся в підвал найближчого будинку;
- якщо ви на відкритій місцевості, сховайтеся на дні будь-якого заглиблення.

ДІЇ НАСЕЛЕННЯ ЗА СИГНАЛАМИ ЦЗ

ПІД ЧАС ЗЕМЛЕТРУСІВ:

- з першими поштовхами покинути будинок (будівлю), швидко вийти на вулицю (у вашому розпорядженні 15-20 секунд);
- на верхніх поверхах стати в простінок вхідних дверей, притиснути до себе дитину; зайняти місце в кутку капітальних стін будинку;
- відійти подалі від будинків, будівель, стовпів і огорож;
- не входити в будівлі: поштовхи можуть повторятися;
- не користуватися ліфтами, не запалювати сірники, свічки, не торкатися до проводів;
- надати першу допомогу потерпілим.

ПІД ЧАС ПОВЕНІ:

- населенню, що проживає на цих вулицях і у селищі, перенести необхідні речі на горища, верхні поверхи, підготувати вкрай необхідний одяг і взуття, зібрати продукти харчування;
- перед виходом вимкнути електрику, газ і самим вийти у безпечні райони;
- пройти реєстрацію на збірному евакопункті;
- про отриману інформацію сповістити сусідів, надати допомогу старим і хворим.

За будь-яких обставин не піддавайтесь паніці.

ПІД ЧАС БУРІ, УРАГАНУ, СМЕРЧУ НЕОБХІДНО:

- прибрати з балконів і лоджій все, що може бути скинуто вітром, закрити вікна, двері, приміщення на горищі;
- відключити газ і електроенергію, погасити вогонь в печах; підготувати ліхтарі, лампи, свічки; запаситись продуктами харчування і водою;
- тримати постійно включеними радіоточку і радіоприймач;
- підготувати медикаменти і перев'язувальні матеріали;
- зайняти в будинку внутрішню кімнату подалі від вікна.

З ПОЧАТКОМ ЗАМЕТЛІ НЕОБХІДНО:

- тримати постійно включеними репродуктор радіотрансляційної мережі, радіоприймач, телевізор;
- створити запаси води, продуктів, палива та підготувати теплий одяг і взуття;
- інструмент для розчищення снігу;
- приготувати аварійне світло: ліхтарі, газові лампи, свічки; утеплити приміщення;
- покласти в безпечне і видне місце медикаменти і перев'язувальні матеріали;
- перевести людей із неміцних будівель в безпечні будинки (будівлі);
- проявити турботу до тварин: створити для них запас води і кормів;
- після завірюхи прийняти участь в розчищенні шляхів та вулиць від заносів;
- надати першу допомогу потерпілим.

З ПОЧАТКОМ СЕЛЕВОЇ НЕБЕЗПЕКИ НЕОБХІДНО:

- перш за все, пильно стежити за оповіщенням щодо умов проходження зсуву та небезпеки для людей, що насувається, як слід діяти, що необхідно зробити удома, на подвір'ї;
- знати телефони управління з питань надзвичайних ситуацій і цивільного захисту населення (відділу з питань НС і ЦЗН), підготуватися до можливої евакуації з місця зсуву та вивозу матеріальних цінностей;
- залишаючи приміщення, слід загасити вогонь, переключити газові крани, вимкнути світло та електроприлади. Це допоможе відвернути виникнення пожежі;
- надати потерпілим першу допомогу, вивести свою сім'ю (сусідів та інших людей) у безпечну зону.

Заходи безпеки під час ліквідації наслідків стихійного лиха

- перед тим, як увійти у пошкоджений будинок (споруду), треба переконатися чи не загрожує він обвалом;
- у приміщенні через небезпеку вибуху скупчення газів неможна користуватися відкритим вогнем (сірниками, свічками тощо);
- будьте обережні з обірваними і оголеними проводами, не допускайте короткого замикання;
- не вмикайте електроенергію, газ і водопровід до тих пір, доки їх не перевірить комунально-технічна служба;
- не пийте воду із пошкодженого водопроводу або затоплених колодязів.

Дотримання заходів безпеки в районі стихійного лиха дозволяє значно понизити складність і кількість травм.

Обласний методичний кабінет НМЦ ЦЗ та БЖД
Київської області

ЯК ДІЯТИ ПРИ ОТРИМАННІ ЗАГРОЗИ ШТОРМОВОГО ПОПЕРЕДЖЕННЯ ТА ПІД ЧАС СТИХІЙНОГО ЛИХА

В останні роки погода в Україні стала зовсім непередбачуваною. Синоптики попереджають, що в подальшому температура повітря буде тільки рости вгору. У результаті глобального потепління, як стверджують метеорологи, на території нашої країни все частіше виникатимуть вітри руйнівної сили.

У залежності від швидкості переміщення повітряних мас вітри поділяються на шторми, урагани, циклони, тайфуни, торнадо (смерчі). Ці природні явища руйнують будівлі, знищують сільськогосподарські угіддя, викликають ушкодження комунікацій, руйнування населених пунктів, травмування та загибель людей.

Пам'ятайте, що треба робити при загрозі штормового попередження та під час стихійного лиха:

- ❖ уважно слухайте інформацію по телевізору та радіоприймачу про ситуацію (час, напрямок руху та силу вітру), рекомендації про порядок дій;
- ❖ зберігайте спокій, попередьте сусідів, надайте допомогу інвалідам, дітям і людям похилого віку;
- ❖ підготуйте документи, одяг і зберіть найнеобхідніші й цінні речі, невеликий запас продуктів харчування на кілька днів, питну воду, медикаменти, кишеньковий ліхтарик, приймач на батарейках;
- ❖ підготуйте до відключення електромережі, закрийте газові крани, загасіть вогонь у грубах;
- ❖ поставте на підлогу речі, які можуть впасти і спричинити травми, не ставте ліжко біля вікна;
- ❖ щільно зачиніть вікна, двері, горищні люки і вентиляційні отвори;
- ❖ віконне скло заклейте по можливості, захистіть віконницями або щитами;
- ❖ перейдіть у більш стійку капітальну будівлю, сховайтеся в підвалі або віддаленому від дерев і будинків погребі;
- ❖ якщо ви у човні й отримали штормове попередження або бачите наближення поганої погоди, негайно пливіть до берега;
- ❖ не користуйтеся ліфтами, електромережу можуть раптово вимкнути;
- ❖ зупиніться, якщо ви їдете автомобілем – виходьте і швидко ховайтеся у міцній будівлі або на дні будь-якого заглиблення;
- ❖ уникайте різноманітних споруд підвищеного ризику.

ПРИХОВАНА НЕБЕЗПЕКА МІСЬКИХ ВУЛИЦЬ

Мешканці сучасних міст живуть у напруженому, метушливому ритмі. Усі кудись поспішають, кудись запізнюються. Через цей поспіх інколи не помічають дивовижних речей, що їх оточують: – «Невже яблуні відцвіли?» або – «І коли це поспіли абрикоси?».

У шаленій круговерті життя люди не помічають й більш приземленого, того, що лежить під ногами – каналізаційні люки.

Серйозну загрозу життю та здоров'ю людини становлять незакриті й напівзакриті каналізаційні колодязі. Ступивши на чавунну кришку такого колодязя, можна отримати травми не тільки під час падіння, а й від удару кришкою по голові.

Тяжкі травми може отримати велосипедист, який заїхав переднім колесом на нещільно закритий люк.

Та найбільше від таких і так званих «безхозних» каналізаційних колодязів страждають діти. Адже дитина може не тільки отримати смертельні травми, а ще й потонути в каналізаційній трубі.

Жахливий випадок стався у місті Дніпродзержинську — у відкритий колодязь провалився дворічний хлопчик. Його тіло віднесло водами за двісті метрів від місця падіння. За три тижні після трагічної загибелі дитини в місті незакритими залишились сотні люків. Такі випадки трапляються в багатьох містах.

Окрім відкритих люків пересічних громадян також повинні насторожувати: звуки дзюркотіння води з під землі та пара, що виривається назовні, легка вібрація ґрунту під ногами, калюжі з коловоротами посередині, просідання асфальту тощо. Ці ознаки можуть вказувати на прорив водопровідних або теплових труб.

Запам'ятайте: у жодному разі не можна наближатися до таких місць. Та картина, що ви побачили зверху – лише вершина айсберга. Насправді ж прорив води може бути набагато ширшим, ніж це видно.

Так, у Києві через прорив труби холодного водопостачання провалився під асфальт припаркований на тротуарі автомобіль. Яма, до якої потрапила машина була завглибшки 2 метри. Рятувальники, які прибули на місце інциденту, намагалися витягнути автомобіль за допомогою лебідки, проте їм це не вдалося. Для вилучення з ями машини на місце події викликали підйомний кран.

Тому, якщо ви помітили будь-які ознаки прориву води, у жодному разі не підходьте ближче, щоб роздивитися, не намагайтеся самотужки зарадити лиху.

Про цю подію необхідно негайно повідомити комунальникам, обгородити небезпечне місце (при можливості) та дочекатися ремонтну бригаду.

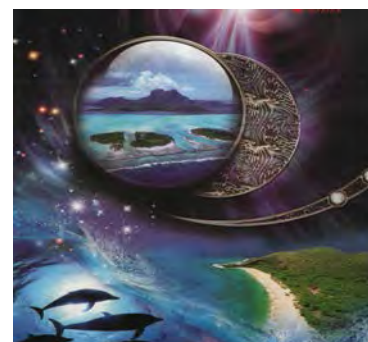

Нам, жителям міст, на своєму шляху ніяк не уникнути каналізаційних люків. То ж будьте пильними і не забувайте, яку небезпеку вони несуть.

ПОРАДИ НАСЕЛЕННЮ ЩОДО ЗАХИСТУ ВІД ДЕЯКИХ НЕБЕЗПЕЧНИХ ФАКТОРІВ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА

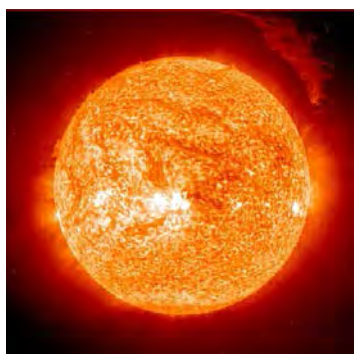
При геліофізичних факторах

На людину впливають метеорологічні геофізичні та геліофізичні фактори. Сьогодні складаються прогнози усіх цих факторів окремо, причому всі вони є проявом єдиного фізичного процесу, який починається на Сонці і закінчується на Землі. Дія даних факторів на здоров'я людини найбільш виражена у період геомагнітних бурь. В умовах забрудненої атмосфери, особливо у великих містах, дія геліофізичних факторів посилюється.

На людину під час геомагнітної бурі діє цілий ряд факторів, які впливають на перебіг цілого ряду захворювань:

- захворювання серцево-судинної системи (гіпертонія, стенокардія, інфаркт міокарду);
- захворювання органів дихання (хронічні не специфічні захворювання легенів, туберкульоз);
- дія на систему крові;
- психоемоційний стан (синдром психоемоційної напруги);
- зміна біологічних ритмів.

Профілактика:

- ❖ обмеження фізичного навантаження під час геомагнітної бурі;
- ❖ пониження калорійності їжі;
- ❖ завчасне приймання вітамінів А, Е, С;
- ❖ активний відпочинок, загартування (загальне оздоровлення).

ПОРАДИ НАСЕЛЕННЮ ЩОДО ЗАХИСТУ ВІД ДЕЯКИХ НЕБЕЗПЕЧНИХ ФАКТОРІВ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА

Ультрафіолетова дія (опромінювання)

Через забруднення атмосфери фреонами у ній зменшується наявність озону, функція якого складається із послаблення інтенсивності ультрафіолетового опромінювання.

Надлишок ультрафіолетового опромінювання (при не правильному загоранні людини на сонці) може призвести до розвитку серйозних наслідків: злякисні новоутворення шкіри, потемніння кристалика, пригнічення імунної системи.

Необхідно знати, що є 4 типи шкіри щодо чутливості до ультрафіолетового опромінювання:

1-а - особливо чутлива: світла шкіра, погано загорає, швидко червоніє; характерна для людей з блакитними очима і рижим волоссям;

2-а - чутлива: характерна для людей з блакитними, зеленими або сірими очима, світлим і світло-коричневим волоссям;

3-а - нормальна: характерна для людей з темно-русим і темно-коричневим волоссям, сірими або світло-карими очима;

4-а - не чутлива: характерна для смуглих людей з темними і карими очима.

Існує ряд факторів ризику для розвитку злякисних новоутворень шкіри:

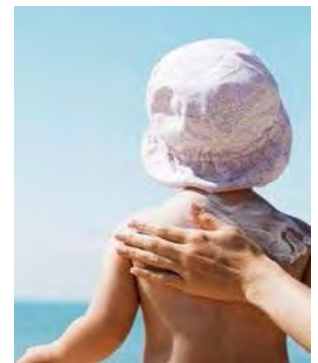
- світла, слабо пігментована шкіра;
- сонячні опіки, отримані у віці до 15 років; наявність великої кількості родимих плям;
- наявність родимих плям у діаметрі більше 1,5 см.

Профілактика:

1. Важливо вміти правильно загорати: чим більша чутливість шкіри, тим коротшим повинен бути період первинного ультрафіолетового опромінювання. Для найбільш чутливої шкіри такий час складає не більше 10 хвилин, а для нормальної шкіри 30 хвилин. У подальшому цей час може збільшуватися.

2. Відомі ліки, які збільшують чутливість шкіри до дії ультрафіолетового опромінювання: аспірин, бруфен, індоцід, лібріум, бактрим, пеніцилін, ласикс. Ось чому у період прийняття сонячних ванн необхідно обережно користуватися цими препаратами.

3. Найсучасним засобом захисту від ультрафіолетового опромінювання є сонцезахисні креми. Кожний із них має визначену ступінь захисту, який позначений цифровим коефіцієнтом, що нанесений на флаконі або упаковці. Наприклад, якщо без захисного крему ви можете знаходитися на сонці 15 хв., то користуючись кремом з коефіцієнтом 12, ви можете загорати 15 хв. x 12 = 180 хв. Вибір коефіцієнту захисту залежить від типу шкіри і місця проживання.

ПЕРЕГРІВАННЯ

Пам'ятай !

Спочатку втома, головний біль, запаморочення, нудота, спрага. Пізніше шум у вухах, задишка, носові кровотечі.

В цей час необхідно взяти термінові заходи !

Що робити при перегріваннях ?

Найголовніше – охолодити організм:

- прикласти холодний компрес на голову, шию, груди;
- потерпілого перенести в тінь або прохолодне приміщення підняти вище голову, зняти одяг.

Охолодження не повинно бути різким і швидким !

- Якщо людина ще не знепритомніла, її треба напоїти холодною, трохи підсоленою водою.
- При втраті свідомості потрібно покласти потерпілого на бік.
- негайно зробити штучне дихання.
- Добре допомагає обтирання оцтом, розбавленим навпіл з водою.
- Одночасно треба давати невеликими ковтками холодні напої кожні 3-5 хвилин.

Пам'ятай!

Уникнути сонячного удару дуже просто: одяг повинен бути з легкої нещільної тканини світлого кольору, слід носити головний убір; багато пити, не сидіти довго на сонці і більше перебувати в холодку.

Людино, думай не як жити , а для чого жити!

Збережемо своє життя!

Обласний методичний кабінет НМЦ ЦЗ та БЖД
Київської області

БЕРЕЖІТЬ ОРГАНІЗМ ВІД ПЕРЕГРІВАННЯ

Настало літо. Тому все більше хочеться відправитись на природу, річку чи море. Але необхідно пам'ятати про шкідливість ультрафіолетового випромінювання та небезпеку сонячного чи теплового удару.

Тепловий удар – це гостре захворювання, спричинене порушенням терморегуляції організму за тривалої дії високої температури.

Сонячний удар виникає за тривалої дії сонячних променів на незахищені ділянки тіла, а особливо голову.

Першими ознаками теплового та сонячного ударів є слабкість, стомленість. Далі виникає головний біль, запаморочення, біль в ногах і спині. Потім спостерігаються нудота, блювання, шум у вухах, потемніння в очах, задишка, підвищений пульс.

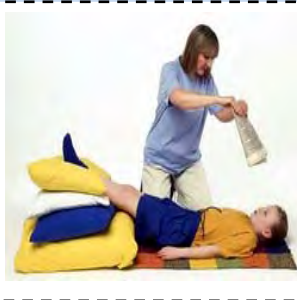
Від сонячного й теплового удару частіше страждають люди, які погано переносять спеку, мають серцево-судинні захворювання, хвороби залоз внутрішньої секреції, особи з надлишковою вагою, а також ті, що зловживають алкоголем. Швидко перегріваються маленькі діти, тому що в силу вікових фізіологічних особливостей механізм регуляції теплообміну дитячого організму ще недосконалий.

При сонячному й тепловому ударах необхідно:

- перемістити потерпілого в тінь або в прохолодне приміщення;
- розстебнути одяг;
- покласти на чоло, область серця й внутрішню поверхню стегон, ближче до паху компреси з холодною водою (у цих місцях перебувають товсті судини, тому кров і тіло будуть охолоджуватися);
- трохи підняти ноги потерпілого – так ви підсилите прилив крові до знекровленого мозку;
- дати потерпілому понюхати нашатирний спирт;
- якщо людина не знепритомніла, її треба напоїти холодною трохи підсоленою водою, алкогольні напої виключаються;
- при втраті свідомості потрібно покласти постраждалого на бік;
- при порушенні серцевої діяльності та зупинці дихання негайно починають робити штучне дихання;
- викликати швидку медичну допомогу, якщо потерпілому не краще.

Як уникнути теплового та сонячного удару?

- ✚ потрібно уникати фізичної активності в занадто спекотні дні та в години активного сонця з 11.00 до 16.00;
- ✚ слід захищатися від сонця, надівши головний убір;
- ✚ носити одяг світлих тонів з добре провітрянаних, натуральних тканин (бавовна, льон, вовна);
- ✚ не перебувати на сонці в період його підвищеної активності;
- ✚ пити велику кількість рідини (1,5 – 2 л на день), добре втамовують спрагу морс, квас і особливо гарячий чай;
- ✚ слід уникати переїдання;
- ✚ не рекомендується вживати алкоголь.

БУДЬТЕ ОБЕРЕЖНІ НА ВОДОЙМАХ

Київщину пронизує 177 великих річок. В області є 13 водосховищ, понад 2 000 ставків, майже 750 невеликих озер. А основною водною артерією області є річка Дніпро, протяжність якої в межах нашого краю складає 246 км.

Щорічно на водоймах Київщини гине велика кількість людей.

Тому, щоб відпочинок біля води не обернувся на лихо, необхідно дотримуватись елементарних правил.

Правила поведінки на воді

Найбільш прийнятний і корисний відпочинок влітку – відпочинок на воді. Однак, перебуваючи на водних об'єктах, завжди треба пам'ятати про безпеку.

Першою умовою безпечного відпочинку на воді є вміння плавати. Навчитись плавати потрібно кожному громадянину нашої країни. Людина, яка добре плаває, відчуває себе на воді спокійно, упевнено, у випадку необхідності може надати допомогу людині, яка потрапила в біду.

Навіть той, хто добре плаває, повинен постійно бути обережним, дисциплінованим і суворо дотримуватись правил поведінки на воді.

Знання та виконання правил поведінки на воді є запорукою безпеки життя, а також отримання задоволення від відпочинку. Необхідно звернути особливу увагу на роз'яснювальну роботу з дітьми в школі, вдома, у дитячих оздоровчих установах, а також через засоби масової інформації.

Варто пам'ятати, що основними умовами безпеки є:

- правильний вибір та обладнання місць купання;
- навчання дорослих і дітей плаванню;
- суворе дотримання правил поведінки під час купання й катання на плавзасобах;
- постійний контроль за дітьми у воді з боку дорослих.

Загальні правила поведінки на воді:

1. Відпочинок на воді (купання, катання на човнах) повинен бути тільки в спеціально відведених та обладнаних для цього місцях.
2. Безпечніше відпочивати на воді у світлу частину доби.
3. Купатися дозволяється в спокійну безвітряну погоду за швидкості вітру до 10м/сек, температурі води – не нижчою за +18°C, повітря – не нижчою за +24°C.
4. Перед купанням рекомендується пройти огляд лікаря.
5. Після прийняття їжі купатися можна не раніше, ніж через 1,5-2 години.
6. Заходити у воду необхідно повільно, дозволяючи тілу адаптуватися до зміни температури повітря та води.
7. У воді варто знаходитися не більше 15 хвилин.
8. Після купання не рекомендується приймати сонячні ванни, краще відпочити в тіні.
9. Не рекомендується купатися поодиноці біля крутих, стрімчастих і зарослих густою рослинністю берегів.
10. Перед тим, як стрибати у воду, переконайтеся в безпеці дна й достатній глибині водоймища.
11. Пірнати можна лише там, де є для цього достатня глибина, прозора вода, рівне дно.
12. Кататися на човні (малому плавзасобі) дозволяється тільки після отримання дозволу та реєстрації в чергового по човновій станції.

Під час купання не робіть зайвих рухів, не тримайте свої м'язи в постійному напруженні, не гоніться за швидкістю просування на воді, не порушуйте ритму дихання, не перевтомлюйте себе, не беріть участі у великих запливах без дозволу лікаря й необхідних тренувань.

БЕЗПЕКА НА ВОДІ

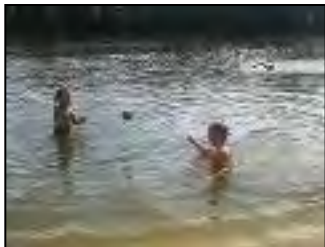
На воді забороняється:

1. Купатися в місцях, які не визначені місцевими органами виконавчої влади та не обладнані для купання людей.
2. Вилазити на попереджувальні знаки, буї, бакени.
3. Стрибати у воду з човнів, катерів, споруджень, не призначених для цього.
4. Пірнати з містків, дамб, причалів, дерев, високих берегів.
5. Використовувати для плавання такі небезпечні засоби, як дошки, колоди, камери від автомобільних шин, надувні матраци та інше знаряддя, не передбачене для плавання.
6. Плавати на плавзасобах біля пляжів та інших місць, які не відведені для купання.
7. Вживати спиртні напої під час купання.
8. Забруднювати воду й берег (кидати пляшки, банки, побутове сміття і т.д.), прати білизну й одяг у місцях, відведених для купання.
9. Підпливати близько до плавзасобів, які йдуть неподалік від місць купання.
10. Допускати у воді небезпечні ігри, які пов'язані з обмеженням руху рук і ніг.
11. Подавати помилкові сигнали небезпеки.
12. Дітям, які не вміють плавати, заходити глибше, ніж до пояса.
13. Купання дітей без супроводу дорослих.

Правила поведінки для дітей:

1. Купання дозволяється в спеціально обладнаних місцях, визначених місцевими органами виконавчої влади, під наглядом дорослих (педагогів, керівників або батьків).
2. До купання допускаються групи дітей до 10 осіб під наглядом одного відповідального, який уміє добре плавати і знає прийоми рятування на воді.
3. Біля місця купання має бути обладнаний медичний пункт, а в разі його відсутності купання має здійснюватись під наглядом медпрацівника.
4. Місця купання обладнуються рятувальними постами з рятувальними засобами. Крім того, в місцях купання дітей аварійно-рятувальними службами ретельно перевіряється дно, про що складається акт перевірки, вимірюється температура води і повітря.
5. Діти допускаються до купання після огляду лікарем.
6. Роздягання та одягання дітей проводиться під наглядом організатора купання (одяг кожної дитини викладається у рядки окремими купами).
7. До й після купання проводиться перевірка наявності дітей шляхом шиккування їх у ряд відповідно до місць, де складено їх одяг.
8. Відповідальний за купання повинен: нагадати дітям правила поведінки на воді до початку купання, увійти у воду першим (до дозволеної межі), а вийти останнім.
9. При особистому купанні дітей дорослі зобов'язані постійно спостерігати за ними.

ЗАПОБІГТИ. ВРЯТУВАТИ. ДОПОМОГТИ.

БЕЗПЕКА НА ВОДІ

Правила поведінки під час катання на човнах.

Човни, катери та інші плавзасоби, що належать санаторіям, дитячим таборам і базам відпочинку, повинні реєструватися за встановленим порядком. Щорічно перед початком сезону вони проходять технічний огляд. Малі судна повинні знаходитися під охороною або під замком. Перед відплиттям їх потрібно перевірити на справність й оснастити рятувальними засобами. Наказом установи призначаються особи, відповідальні за збереження, технічний стан і експлуатацію малих суден.

1. Сідати в човен потрібно обережно, ступаючи по центру настилу.

2. Кататися на човні або іншому малому плавзасобі дозволяється тільки в спеціально відведених для цього місцях.

3. Перед тим, як відправитись на водну прогулянку, необхідно отримати на це дозвіл та зареєструватись у чергового по човновій станції.

4. Рухатись на човні необхідно завжди вздовж правого боку річки, намагаючись триматися не далі 20 метрів від берега.

5. Якщо потрібно випередити інший човен, то треба обходити його з лівого боку.

6. Гребний човен повинен звільняти дорогу всім човнам, які проходять справа від нього, а також паровим, моторним і вітрильним суднам.

7. Гребти веслами треба рівномірно, кермач повинен бути особливо уважним, щоб не вдаритися об борт іншого човна.

8. Під час катання на малих плавзасобах забороняється:

- пересідати з місця на місце, сідати на борт під час руху човна;
- розгойдувати човен, пірнати з нього;
- категорично забороняється переходити з одного човна в інший;
- навантажувати малі судна понад встановлені норми;
- перетинати курс суден, що йдуть;
- підходити близько до суден, що рухаються;
- кататися поблизу пристаней і причалів;
- віддалятися на човні від берега більш ніж на 100 метрів;
- катати дітей на саморобних човнах, катерах, плотках, автомобільних камерах і т.д
- кататися за несприятливих метеорологічних умов;
- виходити на фарватер судноплавства.

БЕЗПЕКА НА ВОДІ.

Порядок дій у випадку нещастя

Якщо човен перевернувся, головне - не розгубитися. Човен, що перекинувся, добре тримається на воді, отже потрібно зберігати спокій і до прибуття рятувальників триматися за човен, штовхаючи його до берега.

Потрапивши під пліт або вітрило човна, що перекинулося, ні в якому разі не можна заплющувати очі. Варто плисти в тому напрямку, відкілья надходить світло. Той, хто добре вміє плавати, у першу чергу повинен допомогти тому, хто не вміє плавати, підтримувати його на плаву.

Рятувати треба спочатку одного потопуючого, потім іншого; рятувати вплавав одночасно кількох людей неможливо.

Під час катання дітей необхідна присутність дорослого в кожному човні. Він повинен вміти управляти судном, добре плавати, знати прийоми надання невідкладної допомоги постраждалим на воді.

Причиною загибелі людей на воді можуть бути вири, що затягують навіть досвідчених плавців; підводні плини, які паралізують волю людини, яка пливе; водорості, що сковують рух плавця. У швидкій річці можна потрапити в сильну течію. Вона підхоплює плавця й починає безладно нести. Непосильна боротьба з течією може вкінці виснажити сили плавця. Тому розсудливіше плисти за течією, періодично відпочиваючи на спині, повільно наближаючись

до берега. У випадку, якщо плавець опинився у воді під час шторму, він не зможе вийти з води. У таких випадках необхідно обрати найбільш сильну попутну хвилю, наблизитися на ній до берега і вибігти на нього. Якщо це не вдається зробити, необхідно схопитися за водорості чи прибережне каміння і всіма силами утриматися, упираючись пальцями ніг до того часу, поки не спаде хвиля, потім зіскочити й вибігти за межу прибою.

Якщо ви потрапили у вир, наберіть якнайбільше повітря, занурюйтесь у воду і, зробивши сильний ривок убік за течією, спливайте на поверхню.

Від переохолодження або різкого переходу з зони теплої води в зону холодної з'являються судоми, що зводять руки і ноги. Головне – не розгубіться! Треба негайно переміняти стиль плавання, найкраще лягти на спину й плисти до берега. Намагайтеся утриматися на поверхні води й кличте на допомогу.

Плавець, який заплутався у водоростях, не повинен робити різких рухів і ривків, інакше петлі рослин затягнуться ще щільніше. Необхідно лягти на спину і спробувати м'якими, спокійними рухами виплисти в бік, звідкілья приплив. Якщо це не допоможе, потрібно підтягти ноги, обережно звільнитися від рослин руками.

Іншими причинами нещасних випадків на воді можуть бути:

- переохолодження у воді;
- перевтомлення м'язів, викликане тривалою роботою їх без розслаблення чи безперервного плавання одним стилем;
- купання незагартованого плавця у воді з низькою температурою та інше.

У всіх випадках плавцю рекомендується переміняти стиль плавання й вийти з води. Якщо немає умов для негайного виходу із води, то необхідно діяти таким чином:

- при відчутті стягування пальців руки потрібно швидко з силою стиснути пальці кисті руки у кулак, зробити різкий відкидаючий рух рукою у зовнішній бік та розтиснути кулак;
- при судомі м'язів литки необхідно, підігнувшись, двома руками обхопити ступню постраждалої ноги і з силою підігнути ногу в коліні поперед себе.

НАДАННЯ ДОПОМОГИ ПОСТРАЖДАЛИМ НА ВОДІ

НАДАННЯ НЕВІДКЛАДНОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ ПОСТРАЖДАЛИМ НА ВОДІ.

Серед станів з боку здоров'я людини, які потребують невідкладної медичної допомоги, найбільш часто при нещасних випадках на воді трапляються переохолодження й утоплення.

У разі загального переохолодження необхідно провести заходи, які відвертають можливість подальшого переохолодження. Мокрий одяг знімають, а постраждалого загортають у ковдру, можна зробити декілька активних фізичних вправ. Не слід давати алкоголь, через те що він підвищує потребу в кисні і може спровокувати виникнення судом. При виникненні локального переохолодження або відмороження невідкладна допомога полягає у відігріванні уражених холодом ділянок шкіри з метою відновлення кровообігу в цих зонах. Пропонується зігрівання тканин занурюванням уражених частин тіла у воду, підігріту до температури 30-40° С, на 15-20 хв. Після цього відморожену частину тіла слід висушити і накласти асептичну пов'язку, покрити теплим одягом. За неможливості зігрівання теплою водою, необхідно застосовувати розтирання уражених ділянок шкіри етиловим спиртом або горілкою, дотримуючись заходів безпеки, направлених на запобігання механічного ушкодження відшарованої шкіри та інфікування.

При утопленні.

Необхідно якнайшвидше витягти постраждалого з води. Рятувати потоплюючих доводиться, коли: потоплючий знаходиться на поверхні, тільки що зник під водою або пробує під водою декілька хвилин. У цих випадках, перш ніж кинутися у воду, потрібно швидко оцінити становище й вибрати спосіб надання допомоги. Іноді, якщо випадок трапився біля берега, можна кинути з берега предмет, за який може вхопитися потоплючий: рятівний круг, дошку, мотузку та інш. Якщо поблизу є човен, необхідно використати його. До потоплюючого слід підпливати таким чином, щоб він не бачив рятівника та не став чіплятися за нього. До потоплючої людини підпливають ззаду, якщо це неможливо, то потрібно пірнути під потерпілого, захопити лівою (правою) рукою під коліно його правої (лівої) ноги, а долонею правої (лівої) руки сильно штовхнути ліве (праве) коліно спереду і повернути потоплюючого до себе спиною.

В особи, яку взяли з поверхні води, частіше бувають психічні розлади, викликані страхом.

Необхідно зняти з неї мокрий одяг, витерти тіло, дати 15-20 крапель настоянки валеріани чи крапель Зеленина, заспокоїти та зігріти людину (вкютати й дати гарячого напою).

Якщо потоплючий знепритомнів (не реагує на звернення та легкі постукування по щоках), але збережені пульсація на сонній артерії та дихання, необхідно надати тілу постраждалого горизонтального положення з повернутою на бік головою, дати вдихнути через ніс випари нашатирного спирту, яким змочений шматок вати, та провести вищевказані заходи.

Пульс на сонних артеріях перевіряється на рівні щитовидного хряща по черзі з обох боків. Дослідження пульсу на променевій артерії не доцільне, оскільки його відсутність тут ще не свідчить про зупинку кровообігу. Ознаками зупинки дихання є відсутність рухів грудної клітки, руху повітря через ніс та рот. У разі, якщо свідомості, пульсу на сонних артеріях немає, наявні ознаки зупинки дихання, широкі зіниці, але немає трупних плям, задубіння тіла, необхідно якнайшвидше почати відновлення дихання та кровообігу. По-перше, спробувати видалити воду з дихальних шляхів. Рідину з них можна частково вивести, трохи піднявши постраждалого за талію так, щоб верхня частина тулуба і голова провисали, або "перегнути" постраждалого через своє стегно при зігнутих в коліні нозі, одночасно натискаючи на його спину. Ці заходи необхідно

проводити у виняткових випадках максимально швидко. Не слід пориватися до видалення всієї рідини або значної її частини, тому що це практично неможливо й потребує багато часу. На обстеження постраждалого, видалення рідини та підготовку до проведення штучної вентиляції легень є 4-5 хвилин, тому що потім відбудуться незворотні зміни в організмі.

БЕЗПЕКА НА ВОДІ

Щорічно в Україні на воді гине близько 2,5 тис. людей. Аналіз показує, що 65% від загальної кількості загиблих припадає на сільську місцевість та понад 96% з них гине під час купання у необладнаних місцях, порушуючи всі можливі правила поведінки на воді.

НАДАННЯ НЕВІДКЛАДНОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ ПОСТРАЖДАЛИМ НА ВОДІ.

Діяти треба швидко та послідовно:

1. Покладіть постраждалого на спину, на тверду поверхню.
2. Однією рукою відкрийте йому рота; пальцями іншої руки, загорнутими у серветку або носову хустинку, слід видалити з порожнини рота пісок, мул та інші чужорідні предмети.
3. Рукою, підкладеною під потилицю, максимально розігніть хребет у шийному відділі (це не потрібно робити, якщо є підозра на пошкодження цього відділу хребта), за підборіддя висуньте вперед нижню щелепу. Утримуючи її в такому положенні однією рукою, другою стисніть крила носа.
4. Наберіть повітря у свої легені, щільно охопіть відкритий рот пацієнта та зробіть пробне вдунання повітря в його легені. Одночасно "краєм ока" контролюйте підймання грудної клітки, якщо воно є – продовжуйте. У випадку, якщо грудна клітка не підіймається або підіймається надчеревна ділянка, повторіть усе з пункту № 2. Якщо щелепи постраждалого щільно стиснуті або є пошкодження щелепи, язика, губ, проводять штучну вентиляцію не методом "рот у рот", а "рот у ніс", затискаючи при цьому не ніс, а рот. Кількість вдунань – 16-20 за хвилину.
5. Для зовнішнього масажу серця розташуйтеся з боку від хворого; основу долоні однієї кисті руки покладіть вздовж передньо-нижньої поверхні грудини, основу другої долоні - уперек першої, розігніть руки в ліктьових суглобах. Робіть ритмічні поштовхи всією масою тулуба, зміщуючи грудину в напрямку до хребта з частотою 80-100 рухів за хвилину. Ознакою правильності виконання закритого масажу серця є наявність пульсових поштовхів, які синхронні натискуванням на грудину, на сонних артеріях.
6. У випадку, коли рятувальник один, співвідношення кількості вдунань і натискувань на грудину 2:15, якщо рятувальників двоє – 1:5.7. Через кожні 2 хвилини серцево-легеневу реанімацію необхідно на декілька секунд припинити для перевірки пульсу на сонних артеріях.

Масаж серця та штучну вентиляцію легень необхідно проводити до відновлення дихання, пульсу, звуження зіниць, покращення кольору шкіри. У тих випадках, коли

протягом 30-40 хвилин, незважаючи на правильно проведену реанімацію, змін у стані хворого немає або з'являються трупні плями, задубіння, реанімаційні заходи припиняються.

Обласний методичний кабінет
НМЦ ЦЗ та БЖД Київської області

ГОЛОВНЕ – НЕ РОЗГУБИТИСЯ

*Часто життя людини в екстремальній ситуації залежить від елементарних знань правил безпеки й уміння керувати собою.
ПРОПОНУЄМО ДЕЯКІ ПРАВИЛА ПОВЕДІНКИ НА ВОДІ*

Якщо плавець потрапив у вир, йому потрібно набрати якнайбільше повітря в легені, зануритись у воду і, зробивши сильний ривок убік за течією, спливати на поверхню.

Коли людина заплуталась у водоростях, вона не повинна робити різких рухів та ривків, бо петлі рослин затягнуться ще сильніше. Необхідно лягти на спину і м'якими, спокійними рухами виплисти убік припливу. Якщо це не допоможе, необхідно підтягти ноги та обережно звільнитися від рослин руками.

Якщо руки і ноги плавця зводять судоми, треба негайно змінити стиль плавання, лягти на спину і плисти до берега. Якщо немає умов для негайного виходу з води, намагайтеся утриматися на поверхні води і кличте на допомогу. При відчутті стягування пальців руки потрібно швидко, з силою стиснути пальці кисті руки в кулак, зробити різкий відкидаючий рух рукою у зовнішній бік та розтиснути кулак. При судомі гомілкового м'яза необхідно підігнути ногу і щосили потягнути ступню до себе за великий палець. Якщо судома не зникла, повторіть ці вправи кілька разів.

Водний мотоцикл у небезпечній близькості від пловців

Обласний методичний кабінет
НМЦ ЦЗ та БЖД Київської області

ПРОФІЛАКТИКА ЗАХВОРЮВАНЬ, ЩО ПЕРЕДАЮТЬСЯ ВОДНИМ ШЛЯХОМ

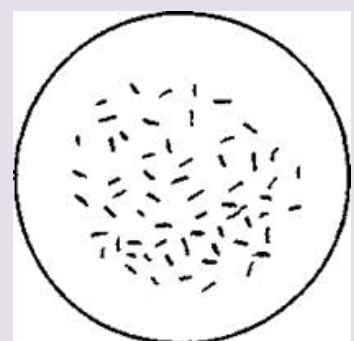
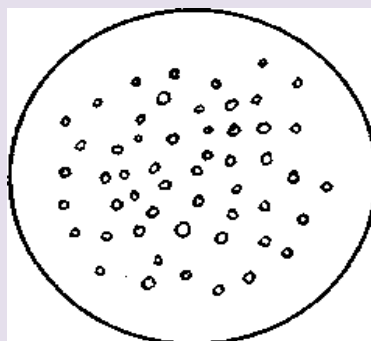
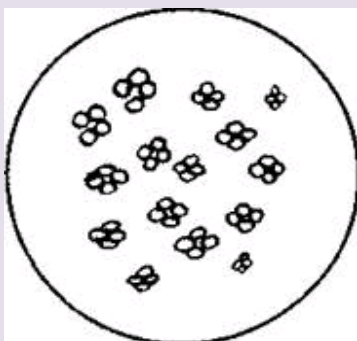

За інформацією МОЗ України, з початком весняно-літнього сезону відпочинку збільшується ризик захворювань, фактором передачі яких є вода (вірусний гепатит А, дизентерія, холера, гострі кишкові інфекції, лептоспіроз тощо). З метою застереження громадян від цих захворювань Державна санітарно-епідеміологічна служба та ДСНС України нагадують населенню прості правила, які допоможуть залишатися здоровими.

Факторами передачі збудників служать, насамперед, забруднена вода, інфіковані харчові продукти, брудні руки і предмети побуту. Механічними переносниками, що забруднюють харчові продукти, є мухи.

Серед інфекцій, широко поширених на земній кулі, гострі кишкові захворювання займають особливе місце. Немає жодної країни, де б не зустрічалася дизентерія, черевний тиф, паратиф та інші кишкові інфекції. До них відносять також сальмонельоз, холеру, вірусний гепатит А, колієнтерит та інші.

Гострі кишкові захворювання викликаються різними видами мікроорганізмів. Збудники проникають через ротову порожнину і активно розмножуються в шлунково-кишковому тракті. Виділяючись з кишечника хворого, мікроби потрапляють в зовнішнє середовище: у ґрунт, воду, їжу, на предмети домашнього ужитку.

ІНСТРУКТАЖ «БЕЗПЕКА НА ВОДІ»

ПРАВИЛА ПОВЕДІНКИ НА ВОДІ ВЛІТКУ

1. Не виконання правил поведінки на воді може призвести до нещасних випадків і травматизму, тому під час купання забороняється:

- запливати за огорожувальні буї;
- підпливати до моторних човнів, вітрильників, веслових човнів та інших плавзасобів;
- залізати на технічні та попереджувальні знаки, буї та інші предмети;
- використовувати рятувальні засоби і спорядження не за призначенням;
- стрибати у воду зі споруд, не пристосованих для цього у місцях, де невідомі глибини та стан дна;
- організовувати у воді ігри, пов'язані з пірнанням та захватом тих, хто купається;
- стрибати у воду з човнів, катерів, вітрильників та інших плавзасобів;
- користуватися для плавання дошками, камерами від волейбольних м'ячів, рятувальними кругами, надувними матрацами;
- купатися біля причалів;
- купатися у вечірній час після заходу сонця;
- стрибати у воду в незнайомих місцях;
- купатися біля обривів, зарослих рослинністю берегів;
- засмічувати воду та узбережжя, кидати пляшки та інші предмети.

Забороняється купання:

- у затоплених кар'єрах, каналах, озерах, пожежних водоймах, ставках, морських акваторіях й інших водоймах, які не мають обладнаних пляжів сезонними рятувальними постами, не зареєстровані місцевою владою як місця масового відпочинку.

Для попередження нещасних випадків при пірнанні треба виконувати наступні рекомендації:

- познайомитись з місцем занурення – вивчити рельєф дна;
- пірнати на глибину 8 – 11 м. і знаходитися під водою не більше 40 сек.;
- коли виникає бажання зробити вдих, потрібно випливати на поверхню;
- пірнати тільки тоді, коли є страховий фал.

2. Під час купання не слід робити зайвих рухів, не треба тримати свої м'язи в постійній напрузі, не порушувати ритму дихання, не перевтомлювати себе, не приймати участі у великих запливах без необхідних тренувань та дозволу лікаря. Не можна заходити у воду спітнілим або після прийому сонячних ванн, жвавих ігор.

3. Як тільки ви починаєте замерзати, треба негайно вийти з води, енергійно розтертися рушником і швидко одягнутися.

4. Не можна купатися, якщо ви відчуваєте себе хворим.

ІНСТРУКТАЖ «БЕЗПЕКА НА ВОДІ»

РЯТУВАННЯ ПОТОПАЮЧОГО

1. Щоб уникнути нещасних випадків на воді та попередити травматизм під час купання треба заздалегідь навчити дітей плавати.
2. Допомогу людині, яка тоне, може надати будь – яка особа, яка вміє добре плавати. Якщо людина тоне, подивіться чи не маєте ви під рукою рятувальних засобів - рятувального кола, палки, дошки, м'яча, мотузки, які можна кинути. Рятувальник повинен швидко роздягнутися, визначити, де краще увійти у воду і пливати до особи, яка тоне.
3. Якщо течія річки відносить постраждалого, треба спочатку пробігти берегом річки, а потім увійти у воду нижче за течією.
4. До постраждалого треба пливати обережно, позаду. Якщо це не можна здійснити, то треба за 2-3м наблизитися до нього, пірнути, схопити за коліна і повернути до себе спиною.
5. Якщо постраждалий захопив рятувальника і той заважає рухам, необхідно зробити глибокий вдих і затримати його одним із засобів:
 - для звільнення від захвату за руки, треба звільнитися одним махом своїх рук у бік великих пальців рук постраждалого;
 - для того, щоб звільнитися від захвату двома руками, треба упертися ногами у груди або плече постраждалого й сильно відштовхнутися;
 - для звільнення від захвату за шию або торс рятувальник однією рукою впирається у підборіддя потопуючого, рукою відштовхує його голову назад, а другою рукою підтримує його за поперек.
6. Якщо потопуючий занурився під воду, необхідно впірнути, наблизитися до нього, схопити за волосся, витягнути на поверхню й транспортувати до берега.
7. Особі, яка провалилась під лід, необхідно подати мотузку, дошку, одяг, не підходячи близько до неї. Якщо лід крихкий, треба лягти на нього. Не поспішаючи, треба допомогти постраждалому вибратися з води.

НАДАННЯ ДОПОМОГИ ВРЯТОВАНОМУ

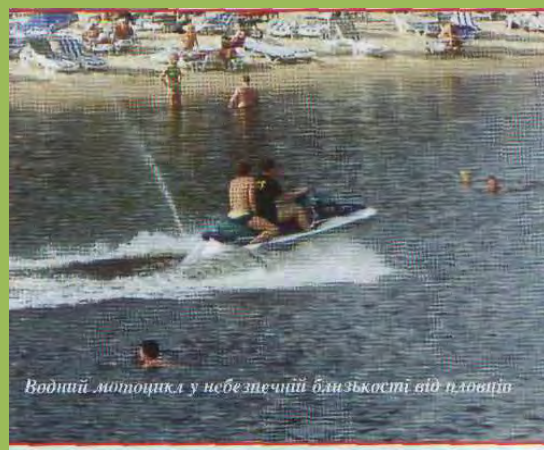
1. Витягнути постраждалого з води та негайно відправити кого-небудь за лікарем.
2. Чекаючи прибуття лікаря, прийняти міри для надання першої допомоги.
3. Якщо постраждалий не втратив свідомість, треба енергійно розтерти йому тіло, надіти суху білизну, напоїти гарячим чаєм чи кавою.
4. Якщо постраждалий втратив свідомість але є дихання та пульс, треба піднести до носа ватку з нашатирним спиртом, розтерти тіло.
5. Взимку або в холодну погоду треба постраждалого відправити у приміщення, палатку чи машину, зняти мокрий одяг, зробити компрес з одеколону, води або спирту, надіти сухий одяг, напоїти гарячим чаєм або кавою.

6. Якщо постраждалий знепритомнів, треба зробити штучне дихання або зовнішній масаж серця. Штучне дихання та зовнішній масаж серця треба робити послідовно, доки постраждалий почне дихати сам і негайно відправити у лікарню.

ІНСТРУКТАЖ «БЕЗПЕКА НА ВОДІ»

ОБОВ'ЯЗКИ ПАСАЖИРІВ НА РІЧКОВОМУ ТРАНСПОРТІ

1. До об'яви посадки не заходити на причал.
2. Не перегинатися через парапет набережної, не вилазити на нього.
3. При посадці й висадці не штовхати один одного, не створювати колотнечі, не розхитувати трап.
4. Під час руху річкового транспорту не перегинатися через перила.
6. Не залишати своїх місць до повної зупинки транспортного засобу.

Купайтеся, але будьте обережні!

Літо – це пора довгожданих відпусток. А яка ж відпустка без води, купання, засмаги? Та, щоб відпочинок приніс задоволення й користь, а не розчарування чи зайвий клопіт, **необхідно дотримуватись таких правил поведінки на воді:**

- безпечніше відпочивати на воді у світлу частину доби;
- купатися, кататися на плавзасобах треба лише у спеціально відведених і пристосованих для цього місцях;
- купатися дозволяється в спокійну безвітряну погоду при швидкості вітру до 10 м/сек. температурі води - не нижче +18° С, повітря - не нижче +24° С;
- після прийняття їжі купатися можна не раніше, ніж через 1,5– 2 год.;
- заходити у воду треба повільно, щоб тіло змогло адаптуватися до зміни температури повітря та води;
- у воді бажано перебувати до 20 хвилин, – тривале купання призводить до переохолодження;
- після купання не рекомендується приймати сонячні ванни, краще відпочити у тіні; не рекомендується купатися поодиноці біля крутих і зарослих густою рослинністю берегів;
- не можна пірнати на міліні.

Під час відпочинку на воді забороняється:

- купатися в місцях, які не визначені місцевими органами виконавчої влади та не обладнані для купання людей;
- запливати за буї, бакени тощо;
- стрибати у воду з плавзасобів (човнів, катерів, катамаранів), різних споруджень, не призначених для цього;
- пірнати з містків, дамб, причалів, дерев, високих берегів;
- плавати на дошках, корчах, колодах, надувних матрацах, камерах від автомобільних шин і волейбольних м'ячів та інших не призначених для плавання небезпечних предметах;
- вживати спиртні напої;
- смітити на березі та у воді, прати одяг у місцях для купання;
- гратися в ігри, що обмежують рух ніг і рук;
- підпливати близько до плавзасобів, які рухаються;
- купання дітей без супроводу дорослих.

Правила поведінки на воді для дітей:

- купання дозволяється в спеціально обладнаних місцях, визначених місцевими органами виконавчої влади, під наглядом дорослих (педагогів, керівників або батьків);
- одночасно перебувати у воді може група дітей до 10 чоловік під наглядом відповідальної особи, яка вмє добре плавати і володіє прийомами рятування на воді;
- до купання допускаються діти після огляду лікаря;
- поблизу місця купання повинен бути обладнаний медичний пункт, а в разі його відсутності купання має здійснюватись під наглядом медпрацівника;
- місця купання обладнуються рятувальними постами з рятувальними засобами. Дно, там де купаються діти, перевіряється аварійно-рятувальними службами, вимірюється температура води та повітря;
- роздягання та одягання дітей проводиться під наглядом відповідальної особи;
- до і після купання обов'язково проводиться перевірка наявності дітей;
- відповідальна особа повинна: нагадати дітям правила поведінки на воді до початку купання, увійти у воду першою (до дозволеної межі), а вийти останньою;
- при індивідуальному купанні дітей дорослі зобов'язані постійно тримати у полі зору дітей, які перебувають у воді.

Обласний методичний кабінет
НМЦ ЦЗ та БЖД Київської області

РЯТУВАННЯ НА ВОДІ

Рятівникові – доплести до потопельника, пірнути під нього, захопити одним з прийомів (класичний – узявши за волосся) і доставити до берега.

Якщо потопельник схопив рятівника за руки, ноги або шию, для звільнення від захоплення треба негайно пірнути.

Інстинкт самозбереження змусить потерпілого відпустити руки.

Якщо ж потопельник занурився у воду, не припиняйте спроб знайти його.

Вже на березі увагу слід звернути на колір шкіри, дихання, серцеву діяльність, рефлекси очей, ширину зіниць потопельника і надавати допомогу залежно від його стану.

Обласний методичний кабінет НМЦ ЦЗ та БЖД
Київської області

ПАМ'ЯТКА НАСЕЛЕННЮ ЩОДО ДІЙ ПРИ ІНФЕКЦІЙНИХ ХВОРОБАХ

Санітарно-епідемічна ситуація при НС

На територіях, які постраждали від наслідків НС можливе різке погіршення санітарно - епідемічної ситуації.

Найбільш ймовірне ускладнення санітарно - епідемічної ситуації характерно для територій, які постраждали від НС природного характеру і, як правило, довготривалих. Це обумовлено цілим рядом обставин, які можуть призвести до погіршення епідемічної ситуації.

До обставин, які можуть впливати на поширення інфекційних хвороб слід віднести:

- руйнування на об'єктах життєзабезпечення (житлового господарства, джерел водопостачання та водовідведення, об'єктів комунальної теплоенергетики, комунального газопостачання, енергопостачання);

- суттєвого погіршення санітарно-гігієнічного стану території;

- можливості утворення вторинних осередків ураження за рахунок руйнування підприємств різноманітного профілю;

- наявності непохованих трупів людей, тварин, гниття продуктів тваринного і рослинного походження;

- масового розмноження гризунів, виникнення серед них епізоотій та активізації природних осередків інфекційних хвороб;

- інтенсивної міграції організованих та неорганізованих мас населення та його скупченості;

- зниження імунітету до інфекційних хвороб унаслідок суттєвого погіршення матеріально побутових умов життя, його рівня, можливості виникнення захворювань та уражень неінфекційного походження, стресових станів, переохолодження організму та інших чинників;

- можливої затримки у виявленні, ізоляції та госпіталізації інфекційних хворих і носіїв, які не звертаються за медичною допомогою, а тому є постійними джерелами поширення інфекції;

- виведення з ладу діючих або зниження активної діяльності санітарно-протиепідемічних та лікувально-профілактичних закладів у зонах НС.

Слід мати на увазі, що на інтенсивність процесу виникнення та поширення інфекційних хвороб суттєво впливає комунально-побутовий устрій та санітарно-гігієнічні умови життя у зонах НС і місцях розміщення евакуйованого населення.

Обласний методичний кабінет НМЦ ЦЗ та БЖД
Київської області

ПАМ'ЯТКА НАСЕЛЕННЮ ЩОДО ДІЙ ПРИ ІНФЕКЦІЙНИХ ХВОРОБАХ

ІНФЕКЦІЙНІ ХВОРОБИ

Фундаментом епідемічного процесу інфекційних хвороб є:

1. Існування джерела збудника інфекції. Джерелом збудника інфекційної хвороби є людина або тварина, заражені збудниками інфекційної хвороби.

2. Фактор передачі інфекції. До факторів передачі інфекції відносяться: забруднені збудниками інфекційних хвороб об'єкти середовища життєдіяльності людини (повітря, ґрунт, вода, харчові продукти, продовольча сировина, кров та інші біологічні препарати, медичні інструменти, предмети побуту тощо), а також заражені збудниками інфекційних хвороб живі організми, за участю яких відбувається перенесення збудників інфекційних хвороб від джерела інфекції до інших осіб.

3. Сприятливість населення до даної інфекції.

При виключенні хоч одного з цих чинників епідемічний процес припиняється. На цьому законі базуються профілактичні та протиепідемічні заходи всіх інфекційних хвороб.

Наприклад, із заходів, спрямованих на джерело збудника є один із найдавніших заходів боротьби з епідеміями - ізоляція хворого. Шляхом проведення обов'язкових профілактичних щеплень, досягається несприятливість до захворювання населення такими інфекційними хворобами як: дифтерії, кашлюка, кору, поліомієліту, правця, туберкульозу та інші заходи.

ХОЛЕРА ПОРЯД

У наш час виникають різні інфекційні захворювання. До основних відносять чуму, холеру, сибірку, сап, лихоманку, віспу, ботулізм, грип тощо. Що ж таке холера? Холера – це особливо небезпечне і тяжке інфекційне захворювання. Його збудником є холерний вібріон – бактерія у вигляді зігнутої палички, схожа на кому. Її відкрив у 1883 році німецький учений Р. Кох у Єгипті. У воді збудник холери зберігається до одного місяця (під час кип'ятіння гине за хвилину), а в

продуктах харчування – від 4 до 20 днів.

Здебільшого інфікування відбувається при вживанні некип'яченої або не хлорованої води, при купанні у заражених водоймах, під час умивання та миття посуду зараженою водою. Заразитись можна при вживанні продуктів, інфікованих у процесі зберігання, миття чи кулінарної обробки. Інфекція може передаватись через брудні руки, переноситись мухами.

Холера, як правило, має характерний гострий початок : поява діареї, до якої згодом додається блювота. Це призводить до зневоднення організму, що в свою чергу тягне за собою зміни у зовнішності хворого – обличчя загострюється, слизові оболонки рота стають сухими, шкіра втрачає звичайний тургор (еластичність) і легко збирається у складки. Виникає задишка, тахікардія, серцебиття стає приглушеним, тиск знижується. Часто виникають болісні судоми м'язів і кінцівок.

При прогресуванні хвороби настає різке зневоднення організму, швидка втрата ваги (8–12% маси тіла), задишка, зниження температури тіла до 34–35,5 °С, порушення гемодинамічних показників, колір шкіри набуває попелястого відтінку, голос пропадає, очі западають. Тяжка форма холери без належного лікування може призвести до летального кінця протягом кількох годин. Смертність становить до 30%.

Зазвичай, холера розповсюджується у формі епідемій. Останній зафіксований неепідемічний випадок смерті в Росії – 10 лютого 2008 року, епідемічний випадок зареєстровано на Гаїті 31 грудня 2010 року: померло 3333 особи, заражено близько 200 тисяч чоловік.

Періодично холера виникала у багатьох країнах світу і охоплювала навіть цілі континенти, забираючи мільйони людських життів.

Віками осередком захворювання була Індія, але у XIX столітті холера перекинулася на всі частини світу. У 1961 році пройшла остання (сьома) пандемія – глобальна епідемія холери. Виникнувши в Індонезії, у 1963 році

пандемія охопила всю Південно-Східну Азію, дійшовши на півночі до Кореї. У 1965 році холера докотилась до південних районів Радянського Союзу з Пакистану, Іраку, Ірану та Індії. У європейських і африканських країнах Середземного моря пандемія бушувала з 1970 по 1976 роки.

Не обминуло це лихо й Америку. Там холера вперше з'явилась у 1991 році, виникнувши спочатку в Перу, тоді Еквадорі, потім у Колумбії та Бразилії.

З огляду на глобальність та серйозність цього захворювання слід дотримуватись відповідних профілактичних заходів.

На поширення інфекції впливають погані санітарно-гігієнічні умови, скупчення людей, велика міграція населення, а також масові стихійні лиха: землетруси, повені, цунамі тощо.

У наш час у розвинутих країнах, там, де застосовуються сучасні методи фільтрування та хлорування води та дотримуються санітарних правил обробки харчових продуктів, холера виникає рідко.

Проте, якщо Ви збираєтесь до регіону, де існує ризик захворіти на холеру пам'ятайте :

- не можна пити некип'ячену воду, молоко;
- овочі та фрукти необхідно чистити, а краще утриматись від їх вживання;
- їжте лише щойно приготовані страви, все, що добре обсмажене, проварене, пропечене;
- морепродукти вживайте тільки після термічної обробки;
- газовані напої заводської розфасовки безпечні за умови відсутності додавання льоду;
- для своєї безпеки не вживайте нічого, що має підозрілий вигляд.

Ще одним профілактичним заходом від холери є щеплення, однак імунітет від вакцини тимчасовий. До того ж це не означає, що можна нехтувати зазначеними правилами.

Лікування хворих на холеру проводиться в лікарні. Але в деяких випадках, зважаючи на невідкладні показники, лікування може розпочатись вдома. Таким хворим негайно починають вводити внутрієнно теплий (38–40⁰C) стерильний сольовий розчин типу «Трисоль» для поповнення втраченої організмом рідини і солей. З припиненням блювоти хворим призначають внутрішньо тетрациклін або левоміцетин протягом 5 днів.

Тому, щоб це небезпечне захворювання обминуло Вас, дотримуйтеся правил особистої гігієни та профілактичних заходів.

ЯК УНИКНУТИ ІНФЕКЦІЙНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ

Наш світ наповнений мікроорганізмами. Тому цілком закономірно, що мікроби завжди перебувають в людському організмі.

За впливом на людину мікроорганізми поділяють на 3 групи: безпечні, умовно патогенні, патогенні.

До найпоширеніших збудників, що викликають захворювання людини відносять:

- бактерії (туберкульоз, холера, сепсис, чума);
- віруси (грип, гепатит, ВІЛ);
- гриби (мікози шкіри);
- найпростіші тварини (малярія, дизентерія).

Деякі мікроби викликають масове розповсюдження захворювань у вигляді епідемій чи навіть пандемій (у вир пандемії потрапляє кілька країн або континенти і гине велика кількість людей). До прикладу, від третьої пандемії чуми, що бушувала в середині ХІХ століття, охопивши всі континенти, лише на території Індії померло 10 мільйонів людей.

Настало літо – пора свіжих овочів, фруктів, поїздок на відпочинок. Та з підвищенням температури створюються й сприятливі умови для виникнення і розвитку кишкових хвороб – холери, сальмонельозу, дизентерії, ботулізму тощо.

Слід пам'ятати, що до організму людини небезпечні мікроби можуть потрапити з водою, молоком, продуктами, через предмети вжитку. Поширенню багатьох інфекцій сприяють комахи, гризуни та недотримання правил особистої гігієни.

Щоб запобігти кишковим інфекціям, необхідно дотримуватись елементарних правил:

- ретельно мийте овочі та фрукти;
- вживайте щойно приготовані страви;
- не пийте некип'ячене молоко та сиру воду з відкритих і необлаштованих джерел;
- перед їдою обов'язково мийте руки з милом;
- не купуйте продукти на стихійних ринках;
- купуючи продукти, обов'язково звертайте увагу на термін їх придатності;
- продукти, що швидко псуються тримайте в холодильнику;
- питну воду та харчі зберігайте в місцях, недоступних для мух і гризунів;
- утримуйтеся від купання у невідомих водоймах.

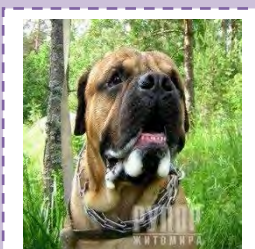

Дбайте про своє здоров'я та здоров'я своїх близьких!

Обласний методичний кабінет
НМЦ ЦЗ та БЖД Київської області

ПАМ'ЯТКА НАСЕЛЕННЮ ЩОДО ДІЙ ПРИ УКУСАХ ТВАРИН ХВОРИХ НА СКАЗ

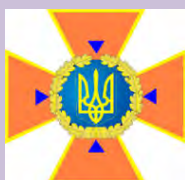
СКАЗ - особливо небезпечна інфекційна хвороба, якою хворіють всі види домашніх, сільськогосподарських та диких тварин і люди.

Залежно від резервуару збудника розрізняють епізоотії міського і природного типу. У першому випадку основним джерелом збудника є бродячі собаки та кішки. Епізоотії природного типу пов'язані з розповсюдженням сказу серед диких м'ясоїдних тварин: лисиць, вовків, песців, шакалів, корсаків, єнотоподібних собак тощо. На території України останнім часом відмічено поєднання ланцюгів епізоотичного процесу інфекції природного і міського типу з більш виразною активізацією останнього.

Механізм зараження раневий. Людина заражається при укусах скаженою твариною або при попаданні її слини на пошкоджену шкіру та слизові оболонки, рідше - при знятті шкіри з трупів скажених тварин, особливо лисиць. У тварини слина стає заразною в останні 10 днів інкубаційного періоду і залишається такою протягом усієї хвороби. На сказ хворіють в основному сільські жителі, на міське населення припадає приблизно 20-25 % випадків. Частіше хворіють чоловіки, за родом своєї діяльності. Захворювання розвивається не у всіх осіб, вкшених скаженою твариною. Час прояву перших ознак захворювання на сказ залежить від локалізації укусів і розмірів рани, а також від своєчасного звернення за медичною допомогою. При укусах обличчя сказ виникає у 90 % осіб, кисті - у 63 %, проксимальних відділів кінцівок - у 23 %.

Перші ознаки хвороби майже завжди проявляються на місці укусу. Рубець нерідко припухає, червоніє, стає болючим, свербить. Біль часто поширюється вздовж відповідних нервів. У хворих виникають безпричинна нудьга, страх, тривога; порушується сон, з'являються жахливі сновидіння, пізніше - безсоння. Вони скаржаться на загальну слабкість, серцебиття, нудоту, блювання.

Через 2-3 дні настає стадія збудження. Наростає неспокій, з'являється симптоматика надмірної рефлекторної збудливості центрів дихання і ковтання. Вдих утруднений, з участю всієї допоміжної мускулатури, видих поверхневий. Лице ціанотичне, очі спрямовані в одну точку, з'являється екзофтальм. Хворого мучить спрага, але при спробі напиться виникають болючі судоми ковтальних м'язів (гідрофобія), подібні явища викликає навіть вигляд води, її дзюрчання. Приступи судом можуть з'являтися від руху повітря (аерофобія), яскравого світла, голосної мови. Хворі марять: зриваються з ліжка, намагаються кудись бігти, стають агресивними; приєднуються зорові та слухові галюцинації. На обличчі - вираз жаху, зіниці розширені. Голос хрипкий. З'являється рясне потіння. Внаслідок утрудненого ковтання і збільшення секреції слини спостерігається велика слинотеча. Такий приступ триває від кількох секунд до хвилини, після чого настає нетривале заспокоєння, яке потім змінюється новим приступом. В стадії збудження температура підвищується до 40-41 °С. Період збудження триває не більше 2-3 діб і може закінчитись смертю, але частіше захворювання переходить у паралітичну стадію. Приступи збудження припиняються і настає «зловісне» заспокоєння. За ним з'являється параліч кінцівок, порушується функція тазових органів, підвищується температура до 42 °С і настає смерть від паралічу серця або дихального центру.

Правила профілактики захворювання сказом

Щоб уберегтися від захворювання сказом слід:

- утримуватись від контактів з дикими та безпритульними тваринами;
- виконувати правила утримання домашніх тварин та норм поведінки з ними;
- доставляти фахівцям ветеринарної медицини хворих тварин або їх трупів в разі, якщо тварина загинула;
- не вбивати здорових на вигляд тварин, які нанесли укуси та інші пошкодження, а терміново викликати ветеринарного лікаря;
- не знімати шкіру з трупів диких тварин при їх знаходженні;
- в разі укусу домашньою твариною, слід з'ясувати ім'я господаря та адресу. Це допоможе вам уникнути щеплень проти сказу, оскільки за твариною можна встановити ветеринарний нагляд;
- рани від укусу, подряпини, місця ослиннення, потрібно негайно ретельно промити під проточною водою з господарським милом, обробити краї пошкоджень йодом, накласти асептичну пов'язку. Не слід зупиняти кровотечу. В цей же день слід негайно звернутися до травматологічного пункту, який працює цілодобово;
- у разі пошкодження одягу, в якому була одягнута людина під час укусу, треба його обробити гарячою праскою і лише після цього одяг можна ремонтувати;
- щорічно доставляти на щеплення проти сказу домашніх та сторожових собак і кішок.

БЕРЕЖІТЬСЯ ВІД НАПАДУ СОБАК

Останнім часом у сільській місцевості або в умовах міста збільшився ризик зустріти агресивних собак. Багато людей постраждали від укусів розлючених тварин. Особливо непокоїть те, що більша частина потерпілих діти.

Як діяти при зіткненні з собакою:

- ❖ у жодному разі не можна собаку боятися. Він чує адреналін за багато метрів;
- ❖ не можна тікати від собаки (не втечете!), не можна повертатися до нього спиною;
- ❖ якщо поблизу є якесь сховище (під'їзд будинку, драбина, дерево, водоймище тощо) спробуйте, не повертаючись до собаки спиною, обережно дійти до цього сховища і заховатися у ньому;
- ❖ поверніться тулубом на півобороту до собаки, щоб зменшити кут нападу;
- ❖ якщо є можливість - притуліться спиною до стіни, огорожі, щоб не впасти і захистити свою спину;
- ❖ ніколи не поведіться пасивно, падаючи й закриваючись руками. Якщо бачите, що нападу не можна уникнути, спробуйте залякати собаку криком або загрозливими рухами;
- ❖ нетреновані собаки почувають себе невпевнено, якщо втрачають хазяїна з поля зору або коли віддаляються від охоронюваної території. Має сенс відійти туди, щоб собака опинився в незнайомій обстановці. Втративши впевненість, він стає менш агресивним і, можливо, піде сам;
- ❖ погляд собаки завжди спрямований у те місце, яке він спробує вкусити, тому не так і складно ухилитися і збити його з ніг у момент стрибка. Удари, збиваючі собаку з наміченої траєкторії, повинні бути сильними й швидкими, бити слід в область лопатки, у шию й груди, з негайним захопленням вух, - до речі, це дійсно болюча зона в будь-якого собаки, - шкіри на потилиці й шиї з подальшим пригинанням голови собаки до землі. Потім необхідно нанести сильний удар найближчою ногою в область живота, адже це найбільш незахищене місце;
- ❖ оскільки дресировані собаки нападають в основному стрибаючи то досить легко ухилитися від атаки вбік і певний час втримуватися від контратак взагалі. При атаці ненавченого собаки, який намагається атакувати ноги, захисні дії такі ж самі, головне - спробувати повільно відходити, не даючи змогу собаці виконати напад. У ненавченого собаки після кількох хвилин невдалих атак може зникнути інтерес до бійки;
- ❖ якщо напад здійснює зграя безпритульних собак намагайтеся визначити вожака. Якщо є можливість - насамперед необхідно змусити його не починати напад. Для цього необхідно знайти в собі мужність наступати та атакувати вожака;
- ❖ намагайтеся, щоб усі рухи руками були круговими. Ненавченому собаці рідко вдасться схопити руку, що швидко рухається по колу, крім того, так його легше обдурити;
- ❖ якщо собака має нашийник, постарайтеся схопитися за нього вільною рукою й перекрутити.

Звичайно, собака – друг людини, але якщо цей друг раптово перетворився у ворога й кинувся на вас, намагайтеся захищатися всіма підручними засобами.

Обласний методичний кабінет НМЦ ЦЗ та БЖД
Київської області

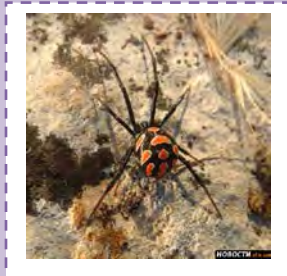
ПАМ'ЯТКА НАСЕЛЕННЮ ЩОДО ДІЙ ПРИ УКУСАХ КОМАХ

Перша медична допомога при укусі скорпіона

Укус скорпіона. Їх укуси викликають гострий біль у місці укусу, де розвивається набряк, гіперемія, іноді з'являються міхури із серозною рідиною. Симптоми інтоксикації проявляються нездужанням, запамороченням, головним болем, ознобом, сонливістю, виділенням слизу з носа, слинотечею, потовиділенням. Зазначені симптоми тривають не більше 1-2 діб.

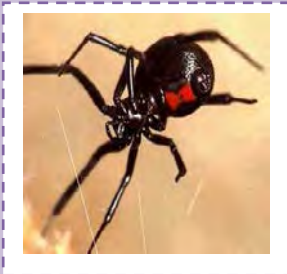
Перша допомога до прибуття лікаря: постраждалого тепло закутують, на місце укусу накладають мазь Вишневського.

Перша медична допомога при укусі каракурта

Після укусу каракурта, протягом 10-20 хв., виникає картина загальної інтоксикації: з'являється різко виражена м'язова слабкість; хитка хода; болі в кінцівках, попереку і животі. Обличчя гіперемоване, температура тіла підвищується до 38-39° С, з'являється озноб, пітливість. Хворі не можуть встати на ноги, кричать від болю, кидаються в ліжку. Іноді бувають затримки кало- і сечовипускання. Місцеві ознаки укусу відсутні. Ознаки інтоксикації тривають від 4 до 12 днів. Прогноз сприятливий.

Перша допомога до прибуття лікаря: постраждалому дають пити; зігрівають кінцівки і тіло грілками. При затримці дефекації показана клізма, при затримці сечовипускання – катетеризація.

Перша медична допомога при укусах ос і бджіл

При укусах ос і бджіл необхідно видалити жало з ранки, накласти холодну примочку на уражене місце. При гіперреактивних проявах необхідно відправити постраждалого до медичної установи для проведення інтенсивної антиалергічної терапії.

Кровожадівний вампір

З приходом весни прокидається природа, оживають ліси і зелені насадження. А з їх пробудженням настає й найбільша активність кліщів.

Дорослі кліщі сидять на листках дерев чи кінчиках трави в очікуванні своєї жертви, а потім миттєво до неї чіпляються.

Небезпека кліщів у тому, що вони мають невеликі розміри (їх важко помітити на одязі чи тілі), і можуть безболісно присмоктуватися. Якщо ця комаха вполювала свою жертву, вона живиться її кров'ю і може збільшитись у розмірах приблизно в 200 разів, і з непомітної комахи досягає розмірів великої горошини.

Але найбільша шкода від кліщів не в їх укусах, а у перенесенні ними важкого захворювання (кліщового енцефаліту), що уражає центральну нервову систему.

Тому, якщо ви збираєтесь на природу, не забувайте про це і заздалегідь подбайте про свою безпеку. Для цього необхідно правильно одягатися, а саме:

– якомога менше відкритих ділянок тіла, найбільш придатним одягом є комбінезон;

– за браком комбінезону – штани, заправлені у шкарпетки, на ногах – чоботи або щільно зав'язані черевики;

– куртка наглухо застібнута і заправлена у штани, обшлага повинні щільно облягати кисті рук; комір і манжети змащують камфорною олією;

– вуха і волосся захищають головним убором (кепка, берет, хустка тощо).

Одяг для лісу необхідно зберігати в окремому місці, бажано у закритому поліетиленовому мішку.

Перебуваючи у лісі, не забувайте час від часу оглядати відкриті ділянки тіла. Якщо з вами ваш улюблений собака, то обстежте і його.

Слід пам'ятати, що більш безпечними є сухі соснові ліси з піщаним ґрунтом чи полянами, де немає високих заростей.

Для відлякування комах можна скористатися аерозолем «ДЕТА», кремом «Тайга», лосьйоном «Ангара».

Повернувшись з лісу, уважно обстежте одяг і тіло, особливо відкриті ділянки, голову шияю.

При виявленні кліща, що присмоктався, необхідно звернутися до лікаря. Якщо це неможливо, треба самотужки його видалити. Для цього шкіру навколо кліща змащують вазеліном або іншим жиром, щоб змусити паразита вийти самостійно. Місця укусу необхідно змазати розчином йоду, а самого кліща – спалити.

Варто знати, що у разі часткового видалення паразита з тіла, залишені лапи чи голова продовжуватимуть процес зараження.

І пам'ятайте, що після присмоктування кліщі не відразу починають жити кров'ю, тому при своєчасному їх виявленні та видаленні зменшується ризик зараження.

Отруйні рослини

Близько 700 видів рослин можуть викликати важкі чи смертельні отруєння людей. Токсичною речовиною отруйних рослин є різні сполуки, що належать переважно до алкалоїдів, глюкозидів, кислот, смол, вуглеводнів тощо.

За ступенем токсичності рослини поділяють на;

- отруйні (біла акація, бузина, конвалія, плющ тощо) :
- сильно отруйні (наперстянка, олеандр тощо);
- смертельно отруйні (білена чорна, беладона, дурман звичайний).

Характеристика дії отруйних рослин на організм людини

Назва отруйної рослини	Час початку дії	Характеристика дії на організм людини
Білена чорна	через 30-40 хв.	Почервоніння обличчя і шиї, збуджений стан, судоми рук та ніг, галюцинації, слинотеча, а згодом сухість і роті
Цикута	через 5 хв.	Часте блювання, сильна слинотеча, запаморочення, блідість шкіри, заявляються сильні судоми
Гриби	від 15 хв. до 2-3 діб	Нестерпний біль під грудьми, постійне блювання, згущення крові, судоми; призводить до летальних випадків.

Причинами гострих отруєнь рослинними отрутами може служити самолікування (прийом настоянок та відварів з трав без консультації з лікарем); зовнішня схожість з неотруйними рослинами, що частіше зустрічається серед дітей (наприклад, вороняче око нагадує ягоди чорниці, ягоди беладони схожі на вишню, насіння блекоти - на мак і т.д.).

Серед небезпечних рослин називають амброзію полинолисту, яка з'явилася в Україні у 1925 році, і розповсюдилася майже на всій її території (крім Карпат). Під час масового цвітіння (липень, серпень, початок вересня) ця рослина продукує величезну кількість пилку, який є потужним алергеном. Надихавшись його, людина ризикує отримати, як мінімум, сінну лихоманку – тече з носа та очей, підвищується температура. Якщо людина уже страждає якимось захворюванням дихальних шляхів, наприклад, задухою, то пилок амброзії здатен спровокувати набряк легенів, що ймовірно, може призвести навіть до смерті. Ефективних ліків поки що немає. Єдиний вихід – триматися подалі від цієї рослини, поки вона квітує.

У ЛІС ХОДИТИ – ЗМІЙ ОСТЕРІГАТИСЬ

На території нашої країни зустрічаються кілька видів отруйних змій. Натрапити на них можна у гористих місцевостях, біля водойм, у лісосіках, чагарниках, на луках тощо.

Від укусів цих плазунів люди страждають щороку. Особливо небезпечними вони є для дітей та хворих людей з слабким імунітетом.

Отруйних змій можна відрізнити від неотруйних за формою голови. Вона має яскраво виражену трикутну форму.

Характерно, що отруйними є навіть новонароджені змії, які зовсім малі за розмірами – всього 12–17 сантиметрів.

У людини, яку вкусила змія швидко розвивається запалення, набряк і крововиливи. Згодом з'являються: головний біль, запаморочення, нудота, блювання, пронос, кровотеча з носа, різке прискорення пульсу, падіння артеріального тиску. Часто настає шоківий стан, викликаний панічним настроєм потерпілого.

Тому при укусі змії слід зберігати спокій, адже хвилювання стимулює прискорення серцевого ритму, що сприяє швидкому проникненню отрути. Дихання повинне бути глибоким і повільним.

Головним засобом лікування є введення сироватки. Однак це можливо тільки після доставки потерпілого в медичний заклад.

То ж необхідно негайно викликати швидку допомогу. А до її прибуття – продезінфікувати рану, прикрити серветкою. Якщо укус прийшовся на кінцівку, її краще зафіксувати шиною та підняти трохи вгору. Щоб зменшити біль, можна прикласти лід або щось холодне.

Потерпілим з сильними болями, хворим серцем чи алергійними реакціями необхідно вжити знеболюючий, заспокійливий чи протиалергійний засіб.

Людині, яку вкусила змія у жодному разі не можна вживати спиртне. **ПАМ'ЯТАЙТЕ – АЛКОГОЛЬ НЕ Є ПРОТИОТРУЙНИМ ЗАСОБОМ!** Він, навпаки, уповільнює виведення отрути з організму та посилює її дію. А от вживання великої кількості рідини (можна гарячого чаю) сприяє швидшому виведенню отрути через нирки.

Слід також знати, що припікання місця зміїного укусу сірником або розпеченим предметом, розрізування рани та відсмоктування отрути – неефективне, оскільки зуби у змії довгі й отрута глибоко проникає у тканину. Тому ці зусилля не дадуть бажаних результатів. А накладання джгута хоч і є однією з найдавніших практик, проте деякі спеціалісти стверджують, що вона має зворотній ефект. Адже накладання

джгута може викликати локальний некроз тканин і навіть гангрену.

Тому, щоб захистити себе від нападу змії, краще уникати контакту з плазуном, не робити різких рухів. Збираючись до лісу по ягоди, гриби чи на відпочинок, підберіть щільний одяг і відповідне взуття. Не забудьте захопити мобільний телефон, щоб можна було викликати допомогу.

І пам'ятайте: змії, як правило, не атакують першими, проте дотримання елементарних правил та звичайна обачність можуть відвернути біду.

Аварії з витоком небезпечних хімічних речовин.

Дії у випадку раптового виникнення хімічної небезпеки:

Уникайте паніки. З одержанням повідомлення (по радіо або іншим засобом оповіщення) про викид (розлив) в атмосферу НХР та про небезпеку хімічного зараження, виконайте передбачені заходи.

Надягніть засоби індивідуального захисту органів дихання та найпростіші засоби захисту шкіри.

По можливості негайно залишіть зону хімічного забруднення.

Якщо засобів індивідуального захисту немає і вийти із району аварії неможливо, залишайтеся у приміщенні і негайно та надійно герметизуйте приміщення! Зменшить можливість проникнення НХР (парів, аерозолів) у приміщення: щільно закрийте вікна та двері, димоходи, вентиляційні люки, щілини в рамах вікон та дверей заклейте, вимкніть джерела газо-, електропостачання та загасіть вогонь у печах. чекайте повідомлень органів влади з питань надзвичайних ситуацій за допомогою засобів зв'язку. Знайте, що уражаюча дія конкретної НХР на людину залежить від її концентрації у повітрі та тривалості, тому якщо немає можливості покинути небезпечну зону не панікуйте і продовжуйте вживати заходи безпеки. Швидко зберіть необхідні документи, цінності, ліки, продукти, запас питної води та інші необхідні речі у герметичну валізу та підготуйтеся до евакуації. Попередьте сусідів про початок евакуації. Надайте допомогу дітям, інвалідам та людям похилого віку. Вони підлягають евакуації в першу чергу. Залишаючи приміщення (квартиру, будинок) вимкніть джерела електро-, водо- і газопостачання, візьміть підготовлені речі, одягніть засоби захисту. Виходьте із зони хімічного зараження в бік, перпендикулярний напрямку вітру та обходьте тунелі, яри, лощини - в низинах може бути висока концентрація НХР. При підозрі на ураження НХР уникайте будь-яких фізичних навантажень, необхідно пити велику кількість рідини (чай, молоко, сік, вода) та звернутися до медичного закладу. Вийшовши із зони зараження, зніміть верхній одяг, ретельно вимийте очі, ніс та рот, по можливості прийміть душ. З прибуттям на нове місце перебування, дізнайтеся у місцевих органів державної влади та місцевого самоврядування адреси організацій, що відповідають за надання допомоги потерпілому населенню.

ЗАСОБИ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАХИСТУ

За принципом захисту ЗІЗ поділяються на фільтруючі та ізолюючі.

ПРОТИГАЗИ - ГП-5, ГП-7, ПЦФ УЗС ВК, ПДФ-2дш, призначені для захисту населення від попадання у органи дихання та всередину організму людини радіоактивних, небезпечних хімічних речовин (НХР) чи бактеріальних засобів.

РЕСПРАТОРИ – полегшені засоби захисту органів дихання від шкідливих газів, парів, аерозолів і пилу.

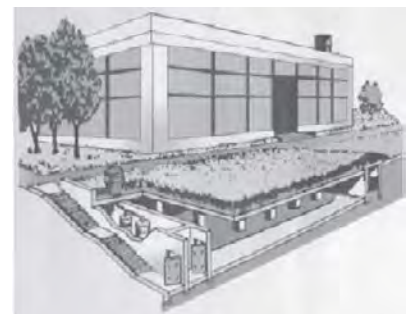
ПРОСТІШІ ЗАСОБИ – це ватно-марлеві або тканинні маски проти пилу (ВШ, ПТМ). Вони захищають органи дихання людини від радіоактивного пилу і бактерій.

ЗАСОБИ КОЛЕКТИВНОГО ЗАХИСТУ

Захисні споруди цивільного захисту призначаються для захисту в мирний час персоналу та населення від наслідків аварій, катастроф та стихійного лиха, які загрожують масовому ураженню людей, а у воєнний час – також від сучасної зброї масового ураження.

До основних захисних споруд належать сховища та протирадіаційні укриття.

Ртуть убивча

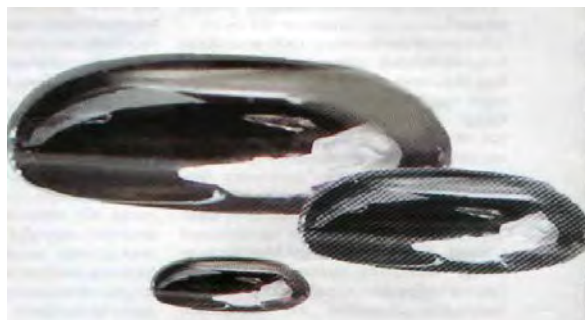
Металева ртуть була відома людству з часів глибокої давнини, раніше за свинець, мідь, залізо та інші метали. Алхіміки назвали ртуть «меркурій». Ця латинська назва, як вважають, була надана ртуті за властивість її краплин швидко «бігати» твердою поверхнею. Звідси асоціація з Меркурієм, міфологічним вісником волі богів, котрий літав надзвичайно швидко.

Випаровуючись при температурі 18°C ртуть перетворюється в без кольору, без запаху пару, котру можна виявити тільки за допомогою хімічного аналізу.

Ртуть може потрапити до організму у вигляді парів через дихальні шляхи, через шкіру.

Основні симптоми проявляються через 8–24 год.:

- головний біль;
- підвищена моторність;
- зниження працездатності;
- підвищена стомленість;
- загальна слабкість;
- погіршення сну;
- порушення пам'яті;
- металевий присмак у роті.

Що потрібно робити, якщо внаслідок аварії або недбалого поводження трапилося розлиття ртуті в приміщенні?

- негайно вивести з приміщення всіх людей, у першу чергу дітей, інвалідів, похилого віку;
- відчинити настіж усі вікна в приміщенні;
- максимально ізолювати від людей забруднене приміщення, щільно зачинивши всі двері;
- захистити органи дихання хоча б вологою марлевою пов'язкою;

Негайно приступити до демеркуризації приміщення. Це включає три обов'язкові процедури:

- по-перше, негайне очищення приміщення від видимих кульок ртуті;
- по-друге, хімічну обробку забруднених поверхонь;
- по-третє, вологе прибирання для ретельного видалення продуктів реакції ртуті з хімічними реагентами.

Способи хімічної обробки забруднених територій:

- метод демеркуризації, що ґрунтується на взаємодії ртуті з розчином хлорида заліза;
- метод демеркуризації розчином перманганату калію;
- метод демеркуризації хлорним вапном і полісульфідом натрію.

Пам'ятайте! Через п'ять днів після демеркуризації необхідно провести контрольний аналіз повітря в приміщенні з метою визначення концентрації парів ртуті в ньому.

При виникненні надзвичайної ситуації, телефонуйте в Рай СЕС, або до пожежно-рятувальної служби по телефону 101.

УВАГА! ХІМІЧНА НЕБЕЗПЕКА

До небезпечних для здоров'я людини газоподібних сполук, які забруднюють атмосферу при хімічних аваріях та катастрофах, можна віднести:

Cl₂ – газ хлор;

HCl – газ хлороводень, а розчин – соляна кислота;

HF – газ фтороводень, водний розчин – плавикова кислота;

HCN – ціаніста кислота;

SO₃ – оксид сірки – IV-валентної, ангідрид сірчаної кислоти;

SO₂ – сірчистий газ;

CS₂ – сірковуглець;

CO – чадний газ;

CO₂ – вуглекислий газ;

NH₃ – аміак;

COCl₂ – фосген, найбільш сильна

отрута;

CH₃COCl – ацетальхлорид.

Ознаки хімічного отруєння:

- різкий біль у грудях;
- сухий кашель;
- нудота;
- порушення координації рухів;
- різь в очах та слиновиділення;
- при ураженні хлором – задуха;
- при ураженні аміаком – прискорене серцебиття, нежить;
- маревний стан.

Надання першої допомоги при ураженні НХР:

В першу чергу негайно захистіть органи дихання від подальшої дії НХР.

Надягніть на потерпілого протигаз або ватно-марлеву пов'язку, попередньо змочивши її водою або 2% розчином питної соди у випадку отруєння хлором, а у разі отруєння аміаком - водою або 5% розчином лимонної кислоти. Винести потерпілого із зони зараження та забезпечити йому спокій і тепло.

Запам'ятайте! Перша медична допомога ураженим НХР в осередку хімічного ураження полягає у захисті органів дихання, видаленні та знезараженні стійких НХР на шкірі, слизових оболонках очей, на одязі та негайній евакуації за межі зараженої зони.

При отруєнні хлором необхідно винести потерпілого із зони зараження. При зупинці дихання – зробити штучне дихання. Шкіру, рот, ніс промити 2% розчином питної соди або водою.

При отруєнні аміаком треба винести потерпілого із зони зараження, шкіру, рот, ніс промити водою. В очі закапати по дві-три краплі 30% альбуциду, в ніс - оливкове масло.

При необхідності відправити потерпілого до медичного закладу.

У сучасному бурхливому швидкоплинному бутті, переповненому всілякими ризиками, ніхто не застрахований від впливу небезпечних хімічних речовин, екстремальних подій, особливо діти.

Одна з таких подій, як повідомлялось у новинах каналу ТСН, сталася нещодавно у сільській школі Чернігівської області.

16 жовтня дев'ятикласник приніс до школи знайдену ампулу. Під час перерви ампула, що знаходилася у кишені, лопнула, наповнивши школу сильним хімічним запахом. Від нього, як свідчать очевидці, в учнів почалося головокружіння. Винуватця цієї події госпіталізували з опіком III-го ступеня – постраждало стегно та права нога, а чотирьохсот учнів школи було евакуйовано.

То ж звертаємо увагу педагогічних працівників і батьків:

- не дозволяйте дітям гратись поблизу смітників, звалищ, у недобудованих будівлях;
- проводьте бесіди щодо безпеки хімічних речовин;
- забороняйте дітям брати до рук невідомі предмети, ємності, ампули тощо;
- частіше спілкуйтесь з дітьми, звертайте увагу на зміни у їх поведінці, не стійте осторонь їхніх питань і проблем.

ПАМ'ЯТАЙ!

Зонами підвищеної небезпеки на залізничному транспорті є: залізничні колії, переїзди, посадочні платформи та вагони.

Найбільшу небезпеку для пасажирів становлять пожежі у вагонах. Зумовлюється це і тим, що у вагонах завжди перебуває велика кількість людей.

Дотримання правил безпеки як пасажирями і машиністами, так і пішоходами значно зменшує ризик потрапляння в НС, а саме:

- при русі вздовж залізничної колії не дозволяється підходити ближче, ніж на 15м. до крайньої рейки;
- на електрифікованих ділянках залізничної колії не підніматися на опори, не торкатися спуску, а також дротів, які лежать на землі;
- залізничні колії переходити тільки у встановлених місцях;
- при екстреній евакуації з вагона зберігайте спокій, надайте допомогу пасажирам з дітьми, літнім людям, інвалідам;
- підходячи до переїзду, уважно простежте за світловою та звуковою сигналізацією та положенням шлагбаума;
- забороняється бігти по платформі вокзалу вздовж потяга;
- під час проходження потяга без зупинки не стійте ближче двох метрів від краю платформи;
- посадка і висадка пасажирів здійснюється тільки з боку перона;
- на ходу потяга не відкривайте зовнішні двері тамбурів;
- забороняється використовувати у вагонах відкритий вогонь;
- забороняється перевозити у вагонах легкозаймисті та вибухонебезпечні матеріали;
- при виході через бокові двері та аварійні виходи будьте обережними, щоб не потрапити під зустрічний потяг!

ДБАЙТЕ ПРО СВОЮ БЕЗПЕКУ!

ПРАВИЛА БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ

Велосипед є транспортним засобом руху і на нього також поширюються правила дорожнього руху. Тож перед тим, як сісти на велосипед, вивчіть дорожні знаки, що регулюють рух велосипедистів та вивчіть правила дорожнього руху

Правила для велосипедистів

Під час їзди на велосипеді не варто дуже міцно триматися за кермо, дивитися слід не на колесо, а метрів на 5-6 уперед. Рухатись по дорозі на велосипеді дозволяється особам, які досягли 14-річного віку. Велосипеди мають бути обладнані звуковим сигналом і світловідбивачами. Під час руху затемна слід вмикати ліхтар (фару). Водії велосипедів, рухаючись групами, повинні їхати один за одним, щоб не заважати іншим учасникам руху.

Велосипедистам забороняється:

- керувати велосипедом з несправними гальмами;
- рухатися шляхами для автомобілів, якщо поруч є велосипедна доріжка;
- рухатися тротуарами й пішохідними дорогами (крім дітей до 7-и років під наглядом дорослих);
- під час руху триматися за інший транспортний засіб;
- їздити, не тримаючись за кермо чи знімаючи ноги з педалей;
- буксирувати велосипеди;
- перевозити пасажирів на велосипеді (за винятком дітей до 7-и років на додатковому сидінні).

Загальні правила керування мотоциклами

До керування мотоциклом допускаються особи, яким виповнилося 16 років і мають посвідчення на право управління мотоциклом. Особі, яка навчається керуванню мотоциклом, повинно виповнитися не менше 14-и років. Перевозити пасажирів на мотоциклі дозволяється тільки в колясці й на задньому сидінні мотоцикла. Не дозволяється перевозити дітей, яким не виповнилося 12 років.

Правила для водіїв мототранспорту

Перед виїздом перевірити гальма, звукову та світлову сигналізацію. Водії мотоциклів, рухаючись групами, повинні їхати один за одним.

Дотримуватися правил дорожнього руху. Не влаштовувати перегони на швидкість, бути уважними. Під час руху затемна необхідно вмикати фари, стежити, щоб світловідбиваючі деталі були чистими. Знижувати швидкість на дорозі, посипаній піском, вкритій льодом чи снігом, на спусках, якщо видається незрозумілою поведінка іншого водія. Не буксувати інших та не їздити самим на буксирі. Назавжди забути слово «проскочити»!

БУДЬТЕ УВАЖНІ ЗА КЕРМОМ!

Поради водіям

Рухайтесь зрозуміло для навколишніх! Намагайтеся управляти автомобілем так, щоб ваші дії ніколи не були несподіваними для інших водіїв, а також пішоходів. Коли поведінка іншого водія вам не зовсім зрозуміла, знижуйте швидкість.

Не можна керувати автомобілем, розраховуючи на те, що уникнути небезпеки вам допоможуть вміння та розсудливість інших водіїв.

Треба завжди самому бути готовим уникнути небезпечних наслідків помилок або легковажності навколишніх.

Пильність і втома

Небезпечно рухатися тривалий час без зупинок.

Час від часу змінюйте темп руху, зупиняйтеся для відпочинку.

Тримайте кермо без напруги, але обов'язково двома руками. Це дає змогу вести автомобіль без великих зусиль і миттєво вирівнювати його при поштовхах.

Уночі водій стомлюється швидше через напруженість зору і підвищену увагу. Тому треба зупинятися частіше для відпочинку.

Ніколи не сідайте за кермо, якщо ви не здорові або відчуваєте втому.

Дотримання дистанції

У потоці машин інтервал і дистанція – найголовніші для безпеки руху. По обидва боки вашого автомобіля завжди повинно залишатися хоча б по пів метра простору.

При зустрічах з автопоїздом інтервал треба збільшувати до одного метра, оскільки причіп рідко коли йде по сліду тягача.

Звикніть завжди тримати правіше.

Не «чіпляйтеся на хвіст» автомобілів, що їде попереду. Це втомливо і завжди небезпечно.

Пам'ятайте про гальма.

Вміле користування гальмами – найпереконливіше свідчення високої майстерності водія.

Воно тим вище, чим рідше і плавніше ви гальмуєте.

Різке гальмування – прямий шлях до заносу і виходу автомобіля з управління.

Намагайтеся завжди дотримуватися такої дистанції, щоб гальмувати лише у крайньому разі.

Знизивши швидкість на третину, ви скоротите гальмівний шлях більш як удвічі.

Завжди перевіряйте роботу гальм, коли сідаєте за кермо автомобіля.

Увага, поворот!

Тільки повороти доріг по-справжньому перевіряють ваше вміння водити автомобіль безпечно.

Не намагайтеся проходити повороти на високій швидкості.

Заздалегідь знижуйте швидкість, нехай автомобіль повертає на колесах, а не на даху.

Кращий стиль при повороті – завжди рухатися по своїй смугі дороги.

Слизька дорога не терпить різкого гальмування.

Пам'ятайте, що заносу легше запобігти, ніж подолати, коли він уже виник.

При заносі не торкайте педаль гальма. Зберегти старий курс руху допоможуть тільки спокій та вміла робота кермом.

На слизькій дорозі кращий спосіб гальмування – без використання гальм.

Потрапивши на слизьку ділянку, не можна різко скидати «газ».

Стежте постійно за станом дорожнього покриття.

Біологічна зброя

Біологічна зброя – це спеціальні боєприпаси і бойові прилади із засобами доставки, оснащені біологічними засобами і призначені для масового ураження людей, сільськогосподарських тварин і посівів культур, псування продуктів харчування, палива, техніки і води

Бактерії

Захворювання:

туляремія, бруцельоз, сибірська виразка, холера, чума

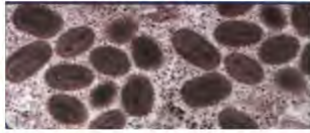

Види біологічних засобів

Віруси

Захворювання:

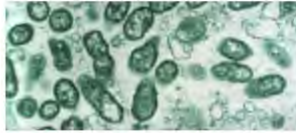
натуральна віспа, жовта лихоманка, енцефаломієліт

Рикетсії

Захворювання:

висипний тиф, плямиста пропасниця, Скелястих гір

Грибки

Захворювання:

кокцидіодомікоз, бластомікоз, покардіоз, гістоплазмоз

Способи застосування біологічної зброї

Аерозольний спосіб

Біологічний засіб розпилюється методом вибуху в спеціальних пристроях. Заражені площі складають десятки квадратних кілометрів. Зовнішньою ознакою є хмара у вигляді сліду, що залишається літаком, або поява характерного диму (туману) в місцях вибуху авіаційних бомб чи інших боєприпасів

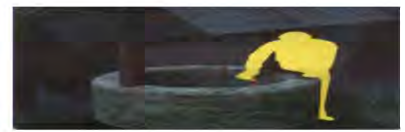
Трансмісивний спосіб

Збудники небезпечних захворювань передаються через укуси штучно заражених переносників, які розсіюються за допомогою авіаційних бомб чи спеціальних контейнерів. Зовнішньою ознакою є наявність значної кількості гризунів, кліщів, комах поруч з викинутими контейнерами

Диверсійний спосіб

Таємне зараження повітря, води, продовольства, фуражу. Хвороботворні мікроби можуть тривалий час зберігатися в продуктах, кормах, воді й бути джерелом зараження людей чи тварин. На застосування диверсійного способу вказує одночасне виникнення масових захворювань людей і тварин

При виявленні біологічної зброї забороняється:

- ▲ Знімати засоби індивідуального захисту без спеціального дозволу.
- ▲ Торкатися озброєння, військової техніки і майна до їхньої дезінфекції.
- ▲ Користуватися водою з джерел і продуктами харчування, що знаходяться в осередку зараження.
- ▲ Піднімати пил, ходити по чагарнику і густій траві.
- ▲ Контактувати з особами, не ураженими біологічними засобами, передавати їм продукти харчування, воду, одяг

ЯДЕРНА ЗБРОЯ

Ядерною зброєю називають зброю масового ураження вибухової дії, засновану на використанні внутрішньоядерної енергії. Ядерний вибух супроводжується виділенням величезної кількості енергії

До ядерних боєприпасів належать

Бойові частини ракет

Бомби

Торпеди

Ядерні міни

Артилерійські снаряди

Засоби доставки ядерної зброї до цілі

Ракети усіх видів призначення

Стратегічні бомбардувальники

Крилаті ракети

Підводні човни

Ядерна артилерія

Ядерні фугаси

Види ядерних вибухів

Висотний

Повітряний

Надземний

Надводний

Підземний

Підводний

Вражаюча дія ядерної зброї

Вражаючу дію ядерного вибуху визначають механічним впливом ударної хвилі, тепловим впливом світлового випромінювання, радіаційним впливом проникаючої радіації та радіоактивним зараженням

Світлове випромінювання

	<p>Світлове випромінювання ядерного вибуху-це потік променистої енергії, який включає ультрафіолетові, інфрачервоні й видимі промені. Тривалість світлового імпульсу залежить від потужності вибуху</p>	<p>Захистом від світлового випромінювання можуть служити будь-які непрозорі перепони, що створюють тінь: простінки між вікнами, ями, канави, дерева. Повний захист забезпечують сховища і протирадіаційні укриття</p>	
---	---	---	---

Ударна хвиля

	<p>Ударна хвиля виникає в результаті розширення розпеченої маси газів у центрі ядерного вибуху і являє собою область різкого стиснення повітря, що поширюється від центра вибуху з надзвуковою швидкістю</p>	<p>Методи захисту від ударної хвилі: укриття в підвалах, метрополітені, за пагорбами і насипами, у ярах і лісах. За відсутності будь-яких укриттів необхідно лягти на землю ногами до вибуху, обличчям вниз</p>	
--	--	---	--

Проникаюча радіація

	<p>Проникаюча радіація являє собою потік гамма-променів і нейтронів, що випускаються в навколишнє середовище із зони і хмари ядерного вибуху. Час дії проникаючої радіації близько 10-15 секунд з моменту вибуху</p>	<p>При проходженні через різні матеріали потік гамма-променів і нейтронів послаблюється, тому єдиним способом захисту є укриття населення в протирадіаційних сховищах, підвалах, метрополітені</p>	
---	--	--	---

Радіоактивне забруднення

	<p>Під час ядерного вибуху утворюється велика кількість радіоактивних речовин, які, осідаючи з димової хмари на поверхні землі, забруднюють повітря, місцевість, воду, споруди і лісові насадження</p>	<p>Засоби і методи захисту: укриття населення в захисних спорудах та будинках, своєчасна йодна профілактика, застосування засобів індивідуального захисту, евакуація населення із забрудненої зони</p>	
---	--	--	---

Електромагнітний імпульс

	<p>Ядерні вибухи в атмосфері призводять до виникнення потужних електромагнітних імпульсів (ЕМІ), які руйнують електронне устаткування, пошкоджують елементи зв'язку і системи передачі електроенергії</p>	<p>Засобами захисту від ЕМІ є впровадження схем і радіоелектронних елементів, стійких до ЕМІ, екранування окремих пристроїв або цілих електронних систем, застосування оптоволоконних мереж передачі</p>	
---	---	--	---

Хімічна зброя

Хімічна зброя – це отруйні речовини і засоби їх використання.

Отруйними речовинами називають токсичні хімічні сполуки, призначені для масових уражень живій силі під час бойового застосування.

Отруйні речовини складають основу хімічної зброї.

Класифікація отруйних речовин

Смертельної дії

Тимчасової дії

Шкірноаривні: іприт, люїзит

Уражають шкіру, органи дихання, очі; потрапивши в організм з водою і їжею, - органи травлення, що призводять до загального отруєння організму

Нервово-паралітичні: зарин, зоман, Ві – Екс

Викликають головний біль, загальну слабкість, міоз (різке звуження зіниць), судоми, запаморочення, задуху, спазми в шлунку

Загальноотруйні: синильна кислота, хлорціан

Уражений непритомніє, починається приступ судорог, за яким настає параліч і смерть від зупинки дихання

Задушливі: фосген, дифосген

Уражають організм тільки через органи дихання. Викликають набряк легень, що веде до задухи і смерті

Психотоміметичні: Бі – Зет, ДЛК

Діють на центральну нервову систему і викликають помітні зміни психіки – від втрати координації до повного розумового розладу. Психічні розлади: різке психомоторне збудження, агресія, некерованість, марення і галюцинації страхітливого характеру, амнезія. Зміни психіки після одноразового впливу можуть тривати від кількох хвилин до кількох діб.

Фізичні розлади: повна глухота, сліпота, втрата нюху, парези та параліч кінцівок

Подразнювальні: Сі–Ес, Сі–Ар, хлорацетофенон

При ураженні очей з'являється рясна сльозотеча, світлобоязнь, відчуття різі в очах. Проникнення ОР в дихальні шляхи викликає відчуття печіння у носоглотці, біль за грудиною, у зубах, щелепах, у ділянці вух. З'являється нежить, кашель, слинотеча, нудота, біль у животі. Рефлекторно виникають уповільнення частоти серцевих скорочень, підвищення тиску, уповільнення і раптова зупинка дихання

Засоби доставки отруйних речовин

Розпилювання за допомогою виливного авіаційного приладу

Ракети, артилерійські снаряди, міни, авіаційні бомби, хімічні фугаси, ручні хімічні гранати, отруйно-димові шашки

ЗАПАЛЮВАЛЬНА ЗБРОЯ

Запалювальна зброя призначена для знищення особового складу, озброєння і військової техніки, транспорту, житлових і промислових споруд та інших об'єктів. Конституція запалювальної зброї залежить від спорядження її тією чи іншою запальною речовиною

До сучасних запальних речовин належать

Запальні сполуки на основі нафтопродуктів	Терміт і термітні сполуки
Металізовані запальні суміші	Сплав «електрон»
Звичайний (білий) і пластифікований фосфор	Самозаймісті на повітрі запальні суміші

Основні засоби бойового застосування запальних речовин

Авіаційні напалмовані і запальні бомби			Артилерійські запальні боеприпаси
Запальні касети і касетні установки			Вогнемети
Реактивні запальні гранатомети			Термітні шашки, кулі та пакети

Засоби гасіння запальних речовин

- ▲ Засипання землею, піском, мулом і снігом.
- ▲ Накривання підручними засобами – (брзентами, мішковиною, плащ-наметами тощо).
- ▲ Збивання полум'я свіжо зрубленим галуззям дерев чи чагарнику листяних порід.
- ▲ Коли відсутні засоби гасіння, полум'я збивається перекочуванням по землі.

Захист від запалювальної зброї

- ▲ Фортифікаційні споруди.
- ▲ Природні укриття; канали, кам'яні огорожі, навіси, крони дерев.
- ▲ Військова техніка: танки, БМП, БТР.
- ▲ Засоби індивідуального захисту.
- ▲ Підручні засоби: мати із зелених гілок і трави, полотнища з брезенту.

Дії у разі виникнення радіаційної небезпеки

Джерелами радіоактивного зараження можуть бути : випадання радіоактивних речовин з хмари ядерного вибуху; радіоактивний викид пального внаслідок аварій на атомних електростанціях. Радіоактивне зараження має такі властивості : велику площу зараження; тривале збереження вражаючої дії; труднощі виявлення радіоактивних речовин, які не мають кольору і запаху.

- 1 З одержанням повідомлення про радіаційну небезпеку негайно укрийтеся в будинку.
- 2 Уникайте паніки. Слухайте повідомлення органів влади з питань надзвичайних ситуацій.
- 3 Зменшіть можливість проникнення радіаційних речовин в приміщення.
- 4 Проведіть йодну профілактику.
- 5 Уточніть місце збору евакуйованих. Попередьте сусідів, допоможіть дітям, інвалідам та людям похилого віку. Вони підлягають евакуації в першу чергу.
- 6 Швидко зберіть необхідні документи, цінності, ліки, продукти, запас питної води, найпростіші засоби санітарної обробки та інші необхідні вам речі у герметичну валізу.
- 7 По можливості негайно залишіть зону радіоактивного забруднення.
- 8 Перед виходом з будинку вимкніть джерела електро-, водо- і газопостачання, візьміть підготовлені речі, одягніть засоби захисту.
- 9 З прибуттям на нове місце перебування проведіть дезактивацію засобів захисту, одягу, взуття та санітарну обробку шкіри самостійно або на спеціально обладнаному пункті.

Дізнайтеся у місцевих органів державної влади адреси організацій, що відповідають за надання допомоги потерпілому населенню.

Запам'ятайте!

Використовуйте для харчування лише продукти, що зберігалися у зачинених приміщеннях і не зазнали радіоактивного забруднення, консервацію; не вживайте овочі, які росли на забрудненому ґрунті; не пийте молоко від корів, які пасуться на забруднених пасовиськах.

Не пийте воду з відкритих джерел та з мереж водопостачання після офіційного оголошення радіаційної небезпеки, колодязі накрийте.

Уникайте тривалого перебування на забрудненій території.

У приміщеннях щодня робіть вологе прибирання, бажано з використанням м'яких засобів.

У разі перебування на відкритій, забрудненій радіоактивними речовинами місцевості обов'язково використовуйте засоби захисту : для захисту органів дихання – протигаз, респіратор, ватно-марлеву пов'язку, хустинку чи будь-яку частину одягу; для захисту шкіри – спеціальний захисний одяг типу ОЗК, плащ з капюшоном, накидку, комбінезон, гумове взуття і рукавиці.

Засоби індивідуального захисту

Засоби індивідуального захисту призначені для захисту людей від радіоактивних, отруйних і сильнодіючих ядучих речовин, бактеріальних засобів, небезпечних хімічних речовин та бактеріальних засобів, а також для зниження небажаних ефектів дії на людину променевого, теплового та іонізуючого випромінювань.

За принципом захисту вони бувають фільтруючі та ізолюючі

Фільтруючі засоби

Протигази

Протигази призначені для захисту органів дихання і очей від радіоактивних та отруйних речовин

Респиратори – це полегшені засоби захисту органів дихання від шкідливих газів, аерозолів і радіоактивного пилу.

Ватно-марлеві маски захищають від радіоактивного пилу, небезпечних хімічних речовин, та бактеріальних засобів.

Ізолюючі засоби

Комплекти захисного фільтруючого одягу

Комплекти захисного фільтруючого одягу призначені для захисту шкіри людини від отруйних і сильнодіючих ядучих речовин, а також від радіоактивних речовин і бактеріальних засобів

Для захисту шкірних покривів дітей від радіоактивного пилу, бактеріальних засобів і небезпечних хімічних речовин можуть використовуватися:

Накидки і плащі з непромокальної тканини;

спортивні (лижні) костюми;

різноманітні комбінезони ;

просочений спеціальним розчином одяг;

гумові чоботи, боти чи калоші;

гумові чи шкіряні рукавички.

Інструкція при евакуації

Евакуація – це упорядковане виведення чи вивезення людей з об'єктів і населених пунктів, перебування в яких стає небезпечним для життя.

Евакуація є основним способом захисту населення при загрозі чи виникненні надзвичайної ситуації на території міста, району

Населення, що підлягає евакуації, має знати :

- ▲ про внесення вас і членів вашої сім'ї до списків на евакуацію;
- ▲ яким видом транспорту (потягом, автомобілями) чи пішим порядком ви вирушаєте до нового місця розташування;
- ▲ місце збору перед відправленням на збірний евакуаційний пункт (ЗЕП), адресу ЗЕП і час відправлення потягу, автомобільної чи пішої колони;
- ▲ район (пункт) розміщення за новим місцем розташування об'єкта, якщо це визначено завчасно

Залишаючи житло необхідно :

- ▲ зачинити вікна;
- ▲ вимкнути газ, воду і електрику;
- ▲ забрати продукти з холодильника і підготовлені речі;
- ▲ попередити сусідів про початок евакуації;
- ▲ одягти засоби захисту

Документи, які потрібно мати з собою :

- ▲ паспорт, військовий квиток, документи про освіту і фах, посвідчення про шлюб і народження дітей, пенсійне посвідчення, трудову книжку

Громадяни при отриманні розпорядження на евакуацію зобов'язані :

- ▲ Взяти із собою валізу (рюкзак) з теплим одягом, постільною білизною, особистими речами і предметами гігієни. Загальна вага не має перевищувати 30 кг;
- ▲ до валізи (рюкзака) прикріпити бирку з позначенням адреси постійного місця мешкання, прізвища евакуйованого і станції призначення. На одязі дітей мають бути нашивки з позначенням прізвища, імені та по батькові евакуйованого, року народження, адреси постійного місця мешкання і станції призначення;
- ▲ одержати і підтримувати у готовності засоби індивідуального захисту (протигази, респіратор, аптечку, індивідуальний перев'язочний пакет);
- ▲ виконувати всі розпорядження посадових осіб евакуаційних і евакоприймальників органів. Дотримуватися дисципліни та порядку на маршруті (на шляху руху на транспорті) і в районі розселення за новим місцем розташування об'єкта

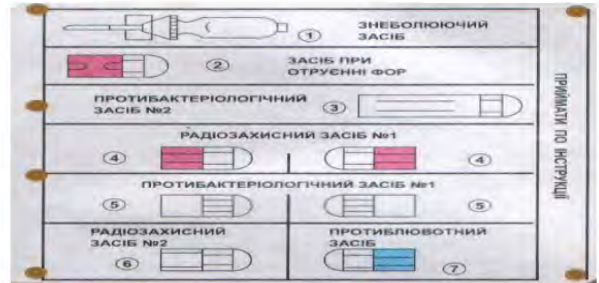

Медичні засоби індивідуального захисту

Медичні засоби захисту і профілактики мають бути у кожного.

Вони необхідні в надзвичайних ситуаціях, допоможуть при травмах, отруєннях, ураженні радіаційною речовиною

Аптечка індивідуальна АІ

Аптечка індивідуальна АІ – ефективний засіб медичного захисту. Вона містить радіозахисні, протиблювотні, протибактеріальні, протибольові засоби і антидот, що використовується при отруєнні фосфорорганічними речовинами. Необхідно уважно вивчити правила користування аптечкою за інструкцією

Індивідуальний протихімічний пакет ІПП

Індивідуальний протихімічний пакет – це набір дегазуючих речовин, призначених для обробки шкірних покривів і невеликих ділянок одягу і спорядження, заражених отруйними речовинами або бактеріологічними (біологічними) засобами.

▲ Тампони добре змочити розчином (він токсичний; у разі потрапляння в очі – промити їх великою кількістю чистої води)

▲ Спочатку протерти відкриті ділянки шкіри (наприклад кисті рук. Обличчя), а потім краї коміра і манжети одягу, засоби індивідуального захисту і спорядження.

▲ Першим тампоном видалити ОР зі шкірного покриву щипковим рухом, потім протерти уражену ділянку іншими, змоченими у розчині, тампонами

Пакет перев'язувальний індивідуальний стерильний

Комплект стерильного перев'язувального матеріалу, призначеного для надання першої медичної допомоги

Таблетований препарат «Акватабс»

Хлорвмісні пігулки для знезараження питної води. Мають високу бактерицидну, вірусцидну і фунгіцидну дію. Одна пігулка містить 3,5 мг активного хлору. Цього достатньо для знезараження 750 мл води

Перша медична допомога при переломах

Перелом – це порушення цілості кістки. Перелом супроводжується сильним болем, іноді непритомністю або шоком, кровотечею. Розрізняють відкриті і закриті переломи

Ознаки перелому кістки

Закритий 	Відкритий
<ol style="list-style-type: none">1 Цілісність шкіряних покривів не порушена.2 Деформація і набряк у місці пошкодження.3 Різке посилення болю при спробі змінити положення ушкодженої кінцівки.	<ol style="list-style-type: none">1 Наявність відкритої рани, з якої можуть виступати уламки кістки, кровотеча.2 Сильний біль3 Можливий травматичний шок.

Перша допомога при переломі

103

- ▲ Надаючи першу допомогу при переломах кісток, дуже важливо не нашкодити людині. Тому, якщо ви не впевнені, що зможете допомогти, просто викличте швидку допомогу за номером 103 і побудьте з потерпілим до прибуття лікарів.
- ▲ Якщо перелом не заважає людині пересуватися самостійно і відсутня кровотеча (при закритому переломі руки), слід самостійно відправитися в травмпункт. При необхідності потерпілому накладають шини.

- 1 При закритих переломах шини завжди накладають поверх одягу та взуття; якщо перелом відкритий – лише після накладання пов'язки і зупинки кровотечі, накладання джгута.
- 2 При наданні першої допомоги ні в якому разі не слід намагатися зіставити відламки кістки – усунути зміну форми кінцівки(викривлення) при закритому переломі чи вправити кістку, яка вийшла назовні, при відкритому переломі.
- 3 Оцініть тяжкість стану потерпілого, визначте локалізацію перелому
- 4 При наявності кровотечі зупиніть її
- 5 Не переносьте потерпілого і не змінюйте його положення при травмах хребта!
- 6 Забезпечте нерухомість кістки в ділянці перелому. Для цього необхідно знерухомити суглоби, розташовані вище і нижче перелому.
- 7 Накладіть шину. Замість шини можна використати плоскі палиці, дошки, лінійки, тощо. Шину необхідно щільно, але не туго, зафіксувати бинтами чи пластирем.

Перша медична допомога при кровотечі та зупинці дихання

Зупинка кровотечі – це заходи, спрямовані на припинення втрати крові.

При наданні першої допомоги йдеться про зупинку зовнішньої кровотечі.

Види кровотеч

Перша допомога при кровотечах

103

Дії при зупинці дихання і серцевої діяльності

Перша медична допомога при опіках та обмороженні

Опік і обмороження – це пошкодження тканин організму під дією занадто високих чи низьких температур, хімічних речовин. Опіки й обмороження розрізняють за ступенями, а також за типами пошкодження.

Визначення ступенів опіків

Перша допомога при опіку

- 1 Усуньте дію вражаючого фактора (вогню, електричного струму, окропу).
- 2 Уражену ділянку звільніть від одягу (не відривайте, а обрізайте навколо. Рани прилипли тканину)
- 3 Викличте швидку допомогу **103**
- 4 Не використовуйте масляні мазі та жирні креми!
- 5 Збризніть рану холодною водою.
- 6 Накладіть стерильну пов'язку і прикладіть холод.
- 7 Дайте потерпілому теплу підсолену воду.

Симптоми обмороження

Перша допомога при переохолодженні та обмороженні

- 1 Помістіть постраждалого в тепло.
- 2 Зніміть з нього промерзлий чи мокрий одяг.
- 3 Викличте швидку допомогу за номером **103**
- 4 Розітріть пошкоджені ділянки тіла (крім обмороження II – III ступенів)
- 5 На пошкоджену ділянку тіла накладіть тепло ізолюючу пов'язку.
- 6 Дайте потерпілому гарячий солодкий напій чи гарячу їжу.

Використовуйте для розтирання масло чи вазелін. Не розтирайте потерпілого снігом!

Перша медична допомога при ураженні ОР

ОР нервово-паралітичної дії

На ураженого надіти протигаз. Ввести антидот за допомогою шприц-тюбика з індивідуальної аптечки і винести із зараженої зони. У разі потрапляння ОР на шкіру обличчя протигаз одягається тільки після обробки обличчя рідиною з ІПП. Під час попадання ОР на тіло – негайно обробити заражені місця за допомогою ІПП.

Аптечка індивідуальна (АІ) та користування шприц-тюбиком

ОР шкірноаривної дії

Краплі іприту на шкірі необхідно негайно дегазувати за допомогою ІПП. Очі і ніс добре промити, а рот і горло прополоскати 2 % розчином питної соди або чистою водою. При отруєнні водою чи їжею, заражених іпритом, необхідно викликати блювоту, а потім ввести рідку суміш активованого вугілля з водою.

Дегазувати

ОР загальноотруйної дії

На ураженого необхідно надіти протигаз. Роздавити ампулу з антидотом проти синильної кислоти і ввести її під маску протигазу. За необхідності зробити штучне дихання. Якщо симптоми ураження зберігаються, то ввести антидот повторно. Відправити ураженого в медичний пункт.

Ввести антидот проти синильної кислоти

ОР задушливої дії

На ураженого необхідно негайно надіти протигаз. Вивести із зараженої зони. Надати повний спокій. Полегшити дихання – зняти поясний ремінь, розстебнути ґудзики. Дати гаряче питво і якнайшвидше направити до медпункту. При появі перших ознак розвитку токсичного набряку легенів ввести глюкокортикоїди.

В першу чергу надіти на потерпілого протигаз

ОР психотоміметичної дії

На ураженого необхідно надіти протигаз. Уражені психотоміметичною ОР становлять небезпеку для оточуючих, тому їх необхідно ізолювати, вилучити в них зброю, при необхідності зафіксувати на носилках. Провести санітарну обробку відкритих ділянок тіла за допомогою ІПП, витрусити обмундирування. Евакуювати.

Постраждалих необхідно евакуювати тільки в лежачому стані

ОР подразнювальної дії

Припинити надходження токсину до організму (надіти протигаз чи респіратор під час перебування в зараженій атмосфері, промити шлунок, якщо відбулося отруєння зараженою водою або їжею, ввести під шолом-маску ампулу з проти димною сумішшю). Направити до медпункту і надати медичну допомогу.

Промийте очі та обличчя водою

Фастів

КАРТА - СХЕМА

Умовні позначення:

- хімічно-небезпечний об'єкт (КГ ВКГ Фастів "Водоканал")	ТПВ - міське сміттєзвалище ТПВ "Фастівського ККП"	- цех №15 Укртелеком	- евакокомісія	- збірні евакопункти
- зона можливого поширення зараженого повітря	ГП - газонаповн. пункт	- АЗС ПП "Вурій"	- сирена С-40	- місця масового відпочинку
	- район збору евакуйованих	- зони можливого підтоплення	- сховище	- школи, дитячі заклади
			- ПРУ	- ЗОШ №10

НЕБЕЗПЕКА НА ВОДІ

Заходи безпеки при купанні:

- ▶ купання дітей повинно проходити під наглядом старших. Не залишайте біля води дітей навіть на хвилину;
- ▶ не входьте у воду в стані алкогольного оп'яніння;
- ▶ купайтеся тільки у спеціально обладнаних місцях;
- ▶ не влаштовуйте ігор на воді з зануренням один одного, хапанням за ноги, поданням хибних сигналів про допомогу;
- ▶ обережно плавайте на надувних матрацах, іграшках та автомобільних камерах;
- ▶ не влаштовуйте перегонів на воді та не запливайте за обмежувальні знаки;
- ▶ не наближайтеся до пропливаючих суден, човнів і катерів.

НЕБЕЗПЕКА У ЛІСІ

ЇСТИВІ ГРИБИ

ОТРУЙНІ ЯГОДИ

ПЕРШІ ОЗНАКИ ОТРУЄННЯ

Через 8-10 годин після вживання грибів виникає біль в животі, нудота, що переходить у блювання. У тяжких випадках на другий день спостерігається порушення функції печінки (з'являються ознаки жовтяниці); порушується кровообіг; утруднюється дихання; уражаються нирки.

ОТРУЙНІ ГРИБИ

НЕВІДКЛАДНА ДОПОМОГА ПРИ ОТРУЄННІ ГРИБАМИ

1. Не гаючи часу, викликати лікаря.
2. Хворого покласти у ліжку.
3. До ніг і живота покласти грілку.
4. Давати невеликими порціями холодну підсолену воду, міцний чай або каву, молоко.
5. Не можна давати алкогольні напитки.

ОТРУЙНІ ЗМІЇ, ПАВУКИ, КЛІЩІ

ОЗНАКИ ОТРУЄННЯ

Місце укусу болить; з'являється набряк, пухирці, наповнені рідиною, можливий крововилив; з'являється запаморочення, слабкість, нудота, задуха, підвищується серцевий ритм, падає артеріальний тиск, зростає нервово-м'язовий розлад, настає зупинка дихання.

НЕВІДКЛАДНА ДОПОМОГА ПРИ УКУСАХ

1. Висмоктати отруту з рани (при пошкодженні слизової оболонки або кровотечі ясен цього робити не можна).
2. При можливості промити рану.
3. Накласти джут вище місця укусу.
4. Обмежити фізичні зусилля.
5. Не давати препарати, що підвищують тиск, алкоголь.
6. Доставити постраждалого якомога швидше до лікарні.

ПОВІНЬ

Повінь - це тимчасове затоплення значних ділянок місцевості в результаті підйому рівня води в водоймах.

При цьому спостерігається:

- ▶ руйнування будинків та будівель, мостів;
- ▶ розмив залізничних та автомобільних доріг;
- ▶ аварій на інженерних мережах;
- ▶ знищення посівів;
- ▶ жертви серед населення та загибель тварин.

Дії у випадку загрози виникнення повені, паводку:

- ▶ швидко зберіть документи, цінності, ліки, продукти та інші необхідні речі;
- ▶ перед виходом відключіть воду, газо-, електропостачання;
- ▶ по можливості негайно залишіть зону затоплення або підніміться на верхні поверхи та перенесіть туди найбільш цінні речі;
- ▶ до прибуття допомоги залишайтеся на верхніх поверхах, дахах, деревах чи інших підвищеннях, сигналізуйте рятувникам, щоб вони мали змогу швидше вас знайти.

ЗЕМЛЕТРУС

Землетрус - підземні поштовхи, що викликають коливання земної поверхні, спричиняють деформацію земної кори та руйнування будівель і інженерних споруд.

Фактори небезпеки землетрусів:

- ▶ руйнування будинків та споруд, що призводить до загибелі людей;
- ▶ руйнування на потенційно небезпечних об'єктах, нафто- та газопроводах;
- ▶ утворення завалів;
- ▶ руйнування систем життєзабезпечення;
- ▶ розлами земної кори.

Дії під час землетрусу:

- ▶ якщо ви відчули коливання ґрунту, при можливості негайно залиште будинок;
- ▶ пам'ятайте, що найбільша небезпека походить від предметів, які падають;
- ▶ якщо ви знаходитесь в приміщенні - негайно займіть безпечне місце: заберіться під стіл чи ліжко, чи встаньте в просвіт внутрішніх дверей або у внутрішньому кутку кімнати;

▶ якщо ви знаходитесь у висотній споруді - не користуйтеся ліфтом - він може вимкнутись у будь-яку хвилину;

- ▶ знаходячись на відкритій місцевості уникайте висотних споруд, великих дерев;
- ▶ перебуваючи на тротуарі поблизу високої будівлі, ввійдіть в під'їзд чи відійдіть на відкрите місце, щоб уникнути уламків;
- ▶ перебуваючи в автомобілі - плавно загальмуйте та зупиніться подалі від високих будівель, мостів і естакад.

УРАГАН

Ураган - це рух повітря із швидкістю понад 25 м/с.
 Урагани супроводжуються водяними смерчами і градом.
 За руйнівною силою він може зрівнятися із землетрусом.
 При урагані травмуються і гинуть люди, руйнуються інженерні споруди, мости, промислові та житлові будинки, руйнуються електромережі, утворюються завали.

Під час стихійного лиха необхідно:

▶ загасити вогонь у грубах, вимкнути електро- та газопостачання;

▶ зачинити вікна;

▶ сховатися у внутрішніх приміщеннях;

▶ пам'ятати, що користуватися ліфтами небезпечно;

▶ триматися подалі від хитких будівель і при можливості сховатися в підвал найближчого будинку, якщо ураган застав вас на вулиці;

▶ якщо ви на відкритій місцевості, сховатися у будь-якому заглибленні.

ПРИ ПОЖЕЖІ

101

Ваша дівірка горить!

- ▶ терміново зателефонуйте за номером телефону **101** та повідомте про пожежу;
- ▶ припиніть доступ повітря до осередку пожежі (накрийте його простирадлом, ковдрою);
- ▶ не відкривайте вікна в приміщенні, де велике полум'я, оскільки з надходженням кисню вогонь розгориться ще сильніше;
- ▶ палаючі електропобутові прилади гасіть, попередньо відключивши їх від мережі;
- ▶ пересувайтесь в задимленому приміщенні повзком або зігнувшись, прикриваючи носа та рота вологою ганчіркою;
- ▶ при загоранні одяжі на людині облійте її водою або накрийте ковдрою, курткою;
- ▶ покидаючи квартиру переконайтеся, що в ній нікого не залишилося;
- ▶ при евакуації не користуйтеся ліфтом, оскільки він може зупинитися в будь-який момент;
- ▶ при неможливості самостійно евакуюватися, відкрийте вікно та гучним криком приверніть до себе увагу перехожих.

Не забувайте, що перший ворог для Вас не вогонь, а дим, який сліпить і душить.

Ніколи не треба робити:

- ▶ боротися з полум'ям самостійно, не викликавши пожежників (коли ви не справитеся з вогнем за декілька секунд, його розповсюдження може призвести до великої пожежі);
- ▶ гасити пожежу, яка не може бути загашена засобами, які є у вас;
- ▶ постаратися вийти через задимлений коридор чи драбину (дим дуже токсичний, горючі гази можуть також обпалити легені);
- ▶ спускатися по водосточних трубах і стояках за допомогою простирадл (падіння майже неминуче);
- ▶ стрибати з вікна (починаючи з 4 поверху, кожен другий стрибок смертельний).

УВАГА ГАЗ!

Якщо ви відчули запах газу в приміщенні:

- негайно перекрийте вентилі на газових приладах і крани подачі газу перед ними;
- відчиніть вікна та двері, провітріть приміщення;
- повідомте і виведіть людей із загазованих та сусідніх приміщень;
- викличте аварійну службу газу за телефоном **104**;
- не вмикайте ніякі електричні прилади, не користуйтеся сірниками та запальничками;
- організуйте чергування на місці аварії до приїзду бригади газової служби.

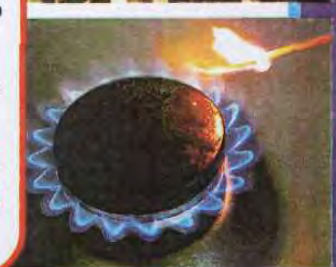

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ!

Категорично забороняється:

- проводити самовідну газифікацію будинку (квартири, садового будиночку),
- переставлення, заміна та ремонт газового обладнання;
- проводити перепланування приміщень, де встановлені газові прилади;
- вносити зміни у конструкцію газових приладів, змінювати устрій димових і вентиляційних систем (каналів), заклеювати вентиляційні канали, замурувати люки, що призначаються для очищення димоходів;
- вимикати автоматику безпеки і регулювання, користуватися газом при несправних газових приладах.

Неухильно дотримуйтесь правил користування газовими приладами, стежте за тим, щоб вони були чистими і справними.

НЕБЕЗПЕКА ВИБУХУ ВВП

Вибухонебезпечні предмети (ВВП)

ручні протитанкові гранати

протитанкові, протипіхотні міни

артилерійські міни, снаряди

авіаційні бомби

Струс, удари, нагрівання у полум'ї вибухонебезпечних предметів викликають вибух

Пам'ятайте!

Вибухонебезпечні предмети, які тривалий час перебували в землі чи воді, становлять ще більшу небезпеку. Під дією вологи метал взаємодіє з вибухівкою і утворює хімічні сполуки - пікрати (зовні вони мають вигляд білих порошкоподібних наростів), що вибухають навіть від невеликого тертя, маленької іскри, незначного удару. Тому, якщо ви випадково виявили вибухонебезпечний предмет, - до нього не можна навіть торкатися - це дуже небезпечно.

При виявленні ВВП забороняється:

- ▶ перекладати чи перекочувати їх з одного місця на інше;
- ▶ нагрівати та ударяти, намагатися розряджати й розбирати;
- ▶ використовувати заряди для розведення вогню й освітлення.

При виявленні ВВП необхідно:

- ▶ за номером телефону **101** повідомити оперативно-рятувальну службу району, міста;
- ▶ повідомити органи місцевої влади, міліцію, дирекції підприємств, установ;
- ▶ відгородити місце, де знаходяться ВВП;
- ▶ нікого не допускати до цього місця;
- ▶ до прибуття представників відповідних служб організувати біля нього постійне чергування.

Правильно й безпечно знешкодити вибухонебезпечні предмети здатні лише досвідчені фахівці.

ТЕРОРИЗМ

Тероризм - суспільно небезпечна діяльність, яка полягає у свідомому, цілеспрямованому застосуванні насильства шляхом захоплення заручників, підпалів, убивств, тортур, залякування населення та органів влади або вчинення інших посягань на життя чи здоров'я невинних людей або погрози вчинення насильницьких дій з метою досягнення злочинних цілей.

При виявленні підозрілого предмета:

- опитайте оточуючих або сусідів, може цей предмет належить їм;
- не чіпайте, не відкривайте, не зсувайте знахідку;
- зафіксуйте час, коли було виявлено підозрілий предмет;
- відведіть подалі від знахідки людей;
- повідомте органи міліції (102) та дочекайтеся їх прибуття.

Потрапивши в зону вибуху:

- переконайтеся, що не отримали значних травм;
- заспокойтеся та уважно роздивіться, чи не існує загрози подальших обвалів та вибухів, може потрібна комусь ваша допомога;
- якщо є можливість - спокійно вийдіть з місця події;
- якщо ви опинились в завалі - періодично подавайте звукові сигнали;
- виконуйте всі розпорядження рятувальників.

Потрапивши під стрілянину:

- лягайте на підлогу або землю;
- не стійте біля вікон, навіть якщо вони зачинені;
- не піднімайтеся вище підвіконня;
- найнадійніше місце в квартирі - ванна кімната;
- на вулиці спробуйте знайти будь-яке укриття: клумбу, сміттєзбірник, автомобіль тощо;
- якщо не знайшли укриття - накрийте голову руками та ляжте на землю.

Ставши заручниками:

- використовуйте найменший шанс, щоб уникнути полону;
- повністю підкоряйтеся наказам терористів;
- не провокуйте терористів, пам'ятайте, що істеричні прояви заручників теж спонукають терористів до агресивних дій;
- тримайтеся гідно, не принижуйтесь, але не агресивно, не проявляйте зайвого героїзму;
- дітей розташуйте у найвіддаленішому місці і заблокуйте їх рухливість, щоб вберегти від випадкової кулі;
- не розпочинайте ніяких політичних та релігійних дискусій, краще вести себе непомітно, не виділяючись з натовпу.

При визволенні спецслужбами:

- не біжіть назустріч визволителям - майте витримку;
- не чіпайте зброю терористів;
- чітко виконуйте всі накази спецслужб;
- якщо застосовується сльозогінний газ - дихайте через зволожену тканину і швидко кліпайте очима, викликаючи сльози.

РАДІАЦІЯ

Дії під час раптової аварії з викидом (розливом) радіоактивних речовин:

- негайно сховайтеся в захисних спорудах або житлових будівлях;
- загерметизуйте приміщення від проникнення радіоактивних речовин;

- наберіть запас питної води у герметичні ємності;
- підготуйтеся до евакуації: зберіть документи, цінності та гроші, предмети першої необхідності, ліки, одяг, запас консервованих продуктів на 2-3 доби;

- йодна профілактика: протягом 7 діб приймати пігулку йодистого калію - 0,25 г 1 раз на день: дітям до 2 років - по 0,040 г; дітям від 2 до 14 років - по 0,125 г або по 3-5 (до 2 років 1-2) крапель на стакан води 5% йодної настоянки. На шкіру наноситься йодна сітка.

Правила поведінки на забрудненій території:

- у разі перебування на відкритій місцевості, використовуйте засоби захисту органів дихання (респіратор, ватно-марлеву пов'язку) та шкіри (плащ з капюшоном, накидку, комбінезон, гумове взуття і рукавиці);

- використовуйте для харчування консервовані продукти або ті, що не зазнали радіоактивного забруднення;
- не пийте воду із відкритих джерел, колодязі накрийте плівкою або кришками;

- у приміщення не заходьте у верхньому одязі, частіше робіть вологе прибирання.

ХІМІЧНА НЕБЕЗПЕКА

Дії у разі виникнення хімічної небезпеки:

➤ Почувши сигнал "Увага всім", негайно включіть радіоприймач або телевізор та послухайте повідомлення.

➤ Захистіть органи дихання від хімічно-небезпечних речовин за допомогою засобів захисту органів дихання та шкіри. При їх відсутності можна скористатися щільним одягом та вологою пов'язкою.

➤ По можливості негайно залишіть зону хімічного забруднення.

➤ Якщо вийти з зони аварії неможливо, залишайтеся в приміщенні, загерметизуйте його.

➤ Із зони хімічного зараження виходьте перпендикулярно напрямку вітру, обминаючи тунелі, яри, лощини, де може бути висока концентрація хімічних речовин.

Ознаки ураження:

- різкий біль у грудях;
- сухий кашель;
- нудота;
- порушення координації рухів;
- різь в очах та сльозовиділення;
- при ураженні хлором - задуха;
- при ураженні аміаком - прискорене серцебиття, нежить, маревий стан.

Перша допомога при ураженні хімічними речовинами:

➤ винести потерпілого із зони зараження, забезпечити йому спокій і тепло, одягнути на потерпілого протигаз або накласти вологу пов'язку;

- при зупинці дихання зробити штучне дихання;
- шкіру, рот, ніс промити водою;

➤ при тяжких ураженнях відправити потерпілого до медичної установи.

РОЗЛИВ РТУТІ

Ртуть - сріблясто-білий важкий метал, рідкий при кімнатній температурі. Парі ртуті та її сполуки дуже отруйні. При попаданні до організму людини через органи дихання ртуть акумулюється та залишається там на все життя. Концентрація парів ртуті в повітрі понад 0,2 мг/м³ викликає гостре отруєння організму людини.

Розбито ртутний градусник

- виведіть з приміщення людей і відчиніть навстіж вікна;
- знаходячись у забрудненому приміщенні захищайте органи дихання вологою марлевою пов'язкою;
- негайно починайте збирати спринцівкою великі кульки, більш дрібні кульки збирайте щіточкою на папір та скидайте їх у скляну банку з розчином марганцівки (2г перманганату калію на 1 літр води);
- вимийте забруднені місця мильно-содовим розчином (400 грамів мила і 500 грамів кальцинованої соди на 10 літрів води) або розчином марганцівки (20 грамів перманганату калію на 10 літрів води);
- після обробки провітріть приміщення (по можливості провітріть 2-3 доби, але температура повинна бути не нижче 18-20° С);
- вичистіть та промийте міцним розчином марганцівки підшви взуття, якщо ви наступили на ртуть.

Використання пилососа

для збирання ртуті - **забороняється**

Якщо ртуть розлита більше, ніж у градуснику

- виведіть з приміщення людей, надайте допомогу дітям, інвалідам та людям похилого віку - вони підлягають евакуації в першу чергу;
- захистіть органи дихання вологою марлевою пов'язкою;
- відчиніть навстіж вікна;
- ізолюйте забруднене приміщення;
- негайно викликайте рятувальну службу.

Симптоми гострого отруєння проявляються через 8-24 години:

- починається загальна слабкість, головний біль та підвищується температура;
- згодом - біль в животі, розлад шлунку, хворіють ясна.

Література

1. Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 № 5403-VI.
2. Постанова КМУ від 26.06.2013 № 444 «Про затвердження Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях».
3. Національний стандарт України «Навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях» ДСТУ 5058:2008.
4. Положення про Єдину державну систему цивільного захисту, затверджене постановою КМ України від 09.01.2014 № 11.
5. Атаманчук П. С., Мендерецький В. В., Панчук О. П., Чорна О. Г. Безпека життєдіяльності. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 276 с.
6. Воробйов О.О., Кардаш В.Е. Медицина надзвичайних ситуацій. Навч. посіб. – Чернівці: вид-во 2000. – 186 с.
7. Желібо Є.П., Заверуха Н.М., Зацарний В.В. Безпека життєдіяльності. Навч. посіб./За редакцією Є.П. Желібо. – К.: Каравела, 2004. – 328с.
8. Мягченко О. П. Безпека життєдіяльності людини та суспільства. Навч. пос. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 384 с.
9. Охорона праці та безпека життєдіяльності населення у надзвичайних ситуаціях. Навч. посіб. – К.: Здоров'я, 2005. – 430 с.
10. Рошнін Г.Г., Крилюк В.О. та інші. Екстрена медична допомога./За редакцією професора Рошніна Г.Г. К.: «Поліграфкнига», 2009. – 138с.
11. Скидан М.А., Євдін О.М., Могильниченко В.В., Жихарєв О.П., Крикун О.М./За заг.ред. к.м.н. Скидана М.А. Дії населення в умовах надзвичайних, несприятливих побутових та нестандартних ситуаціях. К. – 2007. – 79с.
12. Слюніна В.О. Бесіди з безпеки життєдіяльності в школі. 5-11 класи. Х.: «Основа», 2012. – 192с.
13. Суєло С.Т., Заплатинський В.М., Харамда Г.М. Цивільний захист: Навч. посіб. За редакцією професора Біляковича М.О. – К.: Арістей, 2007. – 368с.
14. Черников Г.О., Кочін У.В., Сидоренко П.І. та ін. Медицина катастроф: Підручник. – К.: Здоров'я, 2001. – 348 с.
15. Журнал «Безпека життєдіяльності».
16. Журнал «Надзвичайна ситуація».
17. Журнал «Пожежна та техногенна безпека».